

www.e-rara.ch

**Miraculum mundi, sive plena perfectaque descriptio admirabilis
naturae, ac proprietatis potentissimi subiecti, ab antiquis menstruum
universale sive mercurius philosophorum dicti: quo vegetabilia, ...**

Glauber, Johann Rudolph

Amstelodami, 1653-1660

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-7138>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

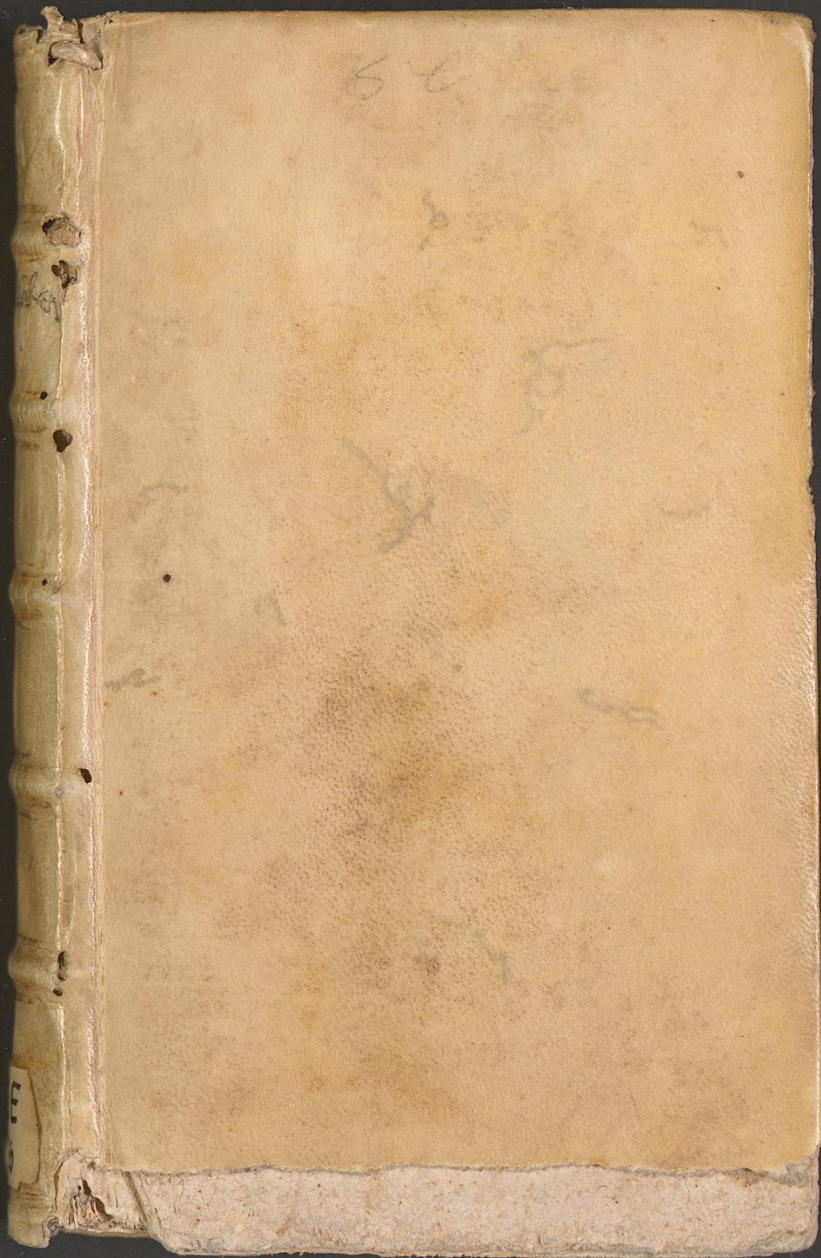
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

774. **GLAUBER**, Johann Rudolph. **Miraculum mundi**, sive descriptio naturae, ac proprietatis potentissimi subiecti, ab antiquis menstruum universale sive Mercurius philosophorum dicti, quo vegetabilia, animalia et mineralia facillime in saluberrima medicamenta, et imperfecta metalla in permanentia ac perfecta transmutari possunt. Five parts (each with separate title-page) in one volume. 87 pp.; 71 pp.; 133 pp., 1 blank leaf; 37 pp.; 101 pp. Amsterdam, Joannes Janssonius, 1653, 1656, 1658, 1659, 1660. Fr. 45. —

Caillet 4576, 4581, 4577, 4564 (quoting only the German edition of the same year), 4578. Ferguson I, 324/325 (recording mostly the German issues). «The name, 'Glauber's salt', still much in use, is a reminder of the great virtues which Glauber assigned to his sal-mirabile or wonderful salt, discussed at great length in his *Miraculum Mundi*.» (Stillman.) Titles of the single parts: I: quoted above; II: *Explicatio tractatuli qui miraculum mundi inscribitur*; III: *Miraculi mundi continuatio*; IV: *Annotationes in nuper editam continuationem Miraculi mundi*; V: *Miraculi mundi pars altera*, 1660. The 3 plates of III wanting, which is often the case. Blank side margins of seven leaves of the «*Explicatio ...*» cut away, affecting practically nothing but part of the page numbers, otherwise very good copies.

Hieronymus Linus, 1560.

Very interesting compilation of early treatises on witchcraft, so etc. Caillet quotes only other editions.

770. **GANIVETUS**, Johannes. **Amicus medicorum**. Cuius quod inscribitur, Coeli enarrant, et cum abbreviatione *Abrahami* de luminaribus, et diebus criticis. Quibus adiecimus astrologia craticis. 585, 1 pp., 11 leaves. *With astrological diagrams*, printed 16mo. Wrappers. Lyons, Guillaume Rouillé for Philibert Barthol. Fraenus, 1550.

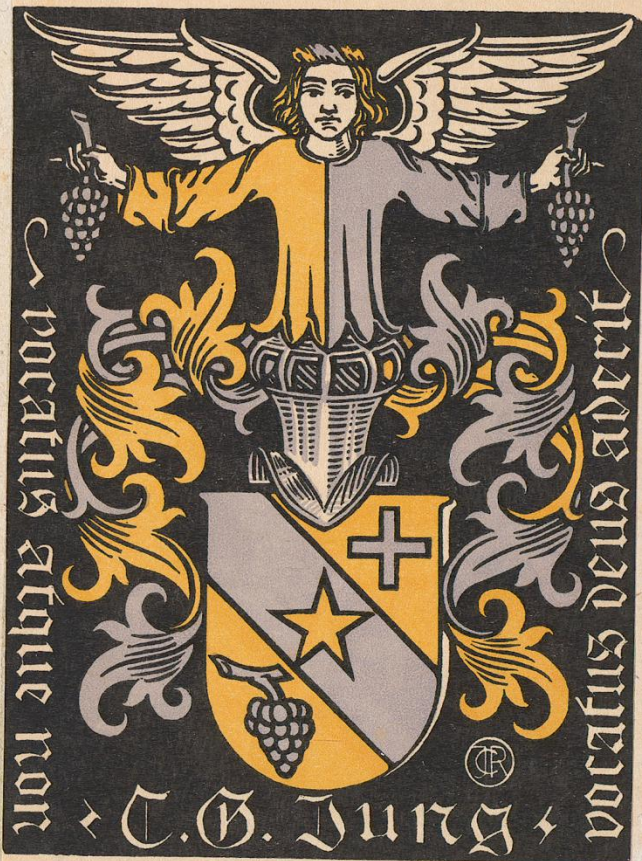
Baudrier IX, 169. Brit. Mus. Short-title Catalogue of French Manuscripts. «Johannes Ganivet, a Minorite father, professor of theology at Vienna. His *Amicus medicorum*, completed in 1431, was long held in high esteem and to contain all that was necessary for a physician concerning astronomy and astrology. (Neuburger-Playfair.) The three other writings in this collection are by the same author. The editor was the Spanish physician Gondisalvus Toledo.

771. **GANIVETUS**, Johannes. **Amicus medicorum**. Cuius opusculum, Coeli enarrant. Liber *Abrahami Avencerae* de die Directorium de figura coeli in Amicum Medicorum. Et

Osmond v. 18.1.

CE 36

PL
de

ME

Vege
lim

Jo

MIRACULUM MUNDI,
Sive
PLENA PERFECTAQUE
descriptio admirabilis Naturæ,
ac Proprietatis potentissimi
SUBIECTI,

Ab antiquis
MENSTRUUM UNIVERSALE

Sive
Mercurius Philosophorum
dicti:

Quo
Vegetabilia, Animalia & Mineralia facil-
lime in saluberrima Medicamenta, & imper-
fecta Metalla in permanentia ac perfecta
transmutari possunt.

In gratiam secretæ Naturæ Scrutatorum
editum,

à
JOHANNES RUDOLPHO GLAÜBERO,
atque ex Germanico Latinum factum.

Cum S. Cæs. Majest. Privilegio.

Impressum AMSTERODAMI,
Apud JOANNEM JANSONIUM.
M. DC. LIII.

L

& sunt
tum l
rem n
ei not
tur,
vanan
magu
Quin
bium
bunt,
habeo

P R Æ F A T I O

Ad

L E C T O R E M.

*Vicunque hic de incomparabilis
Subjecti, ab antiquis Philosophis
Solvens sive Menstruum Uni-
versale dicti, Proprietate, natura
& essentia agens libellus occurrit,
& summarum ipsi à me adscriptarum virtu-
tum lectione offenditur, ideoque quia captu-
rem non assequitur, fidem derogandam censet,
ei notum esse volo, quicquid ei virium tribui-
tur, illud nequaquam figmentum, somnium
vanamque esse opinionem, sed diligenti pluri-
maque praxi inventam veritatem habendam.
Quin vero nonnulli sint futuri qui hæc in du-
bium vocantes meras impossibilitates judica-
bunt, facillime conjicio, qui perspectissimum
habeo, quanta mysteriorum Natura ignoran-*

tiâ præsens mundus, proh dolor, laboret, certus hoc scriptum non omnibus arrisurum: illis qui in Naturæ cognitione aliquousque pervenere, nimis clarum & apertum, imperitis vero, nudus tantum opinionibus refertis, Cimmeriæ tenebræ judicabitur, altero plus, altero minus a quo factitatum esse credente: verum hoc solatio est quod nondum natum esse sciam, qui omnibus placuerit, vel placere potuerit; præmium quod miser mundus præripere non valet, spectis, instar innocuæ procella, hujusmodi incertis judiciis, in futurum expecto. Qui omnia Cavillatorum ora obturare velit, ei, bonus sit auribus, multum merda sit oportet, ut vulgus ait: nec aliam quam ingratitude mercedem pravus mundus sinceris hominibus unquam retribuit. Nonne Christum Salvatorem ipsam Virtutem & Veritatem cum suis Apostolis, Sæctatoribusque persecutione tandemque morte afflixerunt? quem si plurimi sæculi nostri scribæ etiamnum penes se haberent, nova internecione tollere haud erubescerent, cujus multifaria DEI virtute edita miracula vel impossibilia vel diabolica traducerent, ipsum confestim ad ignem abrepturi. Hæc stupenda malorum ingrati-
tudo

rudo causa est, cur multa humano generi alias proficua bona in tenebris delilescant. Quam primum enim aliquis creditum sibi talentum juxta CHRISTI mandatum non defodere, sed in proximi commodum fenori dare contendit, extemplo viperina Pharisaorum progenies proximi emolumento semper invida, veritatem oppugnat, ut vel optimus quisque eorum ludibria non effugiat. Num plus lucri erit, si omnia tua inventa mundo prostitueris, quam si celaveris? Hanc ob causam plura impraesentiarum non agam, saltem quae miracula hoc Universali menstruo patrentur, indigitabo: integrum cuique erit, fidem quantam libuerit, dictis adhibere, meae nil intererit, si vel à nemine credantur, mihi satis fuerit, ubi & qua ratione Veritas sive Naturæ Secreta invenienda sint, ostendisse.

Quod ad Subjectum attinet, cujus Naturam & Operationes delibare constitui, hoc isti est simile, cujus in Opere Minerali mentionem feci, Alkahesti nomine insigne, quam appellationem non absque ratione ei impositam ibidem demonstravi. Cum ergo jam dudum

optima quorundam Philosophorum Menstrua eodem nomine inclaruerint, mihi verò non constet, an illorum meo, meumve illorum viribus ac natura simile fuerit, non valde discrucior: parum enim refert, diversa Menstrua eodem nomine gaudere, etiamsi sibi per omnia non respondeant.

Nam quemadmodum vinum est vinum, licet in Germania, Italia, Gallia, Hispaniaue provenerit, singula tamen vinum sunt, ut ut alterum alteri viribus ac sapore praeceat, modo natura viresque, quæ vino inesse debent, in eo deprehendantur. Idem de meo Alkahesto iudicium esto: Scilicet, quod, si vires nomini sint congruæ, ex quocunque demum Subjecto sit extractum, jure merito eodem quoque nomine nuncupabitur. Quod ut melius assequare, Alkahesti nomine intelligo calidissimam, igneam, succam simulac humidam aquam, corrosiva virtute vacuam, qua Vegetabilia, Animalia, Mineralia, non tamen omnia eodem modo, absque strepitu soluta in saluberrima medicamenta, ut parte I. Operis Mineralis innui, elaborantur. Quia vero ex quo ista scripsi, multi tale Menstruum

struum sunt con corroden secretum quod in & alter versale prapara cactus ca abduxe volens priè si ipsius v suo Alk queat.

Ergo catur S cio mu rum p paratio dat, q dentis ac viol prorsu atque.

struum ex suo quisque Subjecto preparare sunt conati, impostores etiam aquam plane corrodentem aliis pro eo porrexerunt, se hoc secretum à me adeptos esse mentientes, idem quod in Opere Mineral. descripserim, tum & alter alteri putatitium istud Solvens Universale care vendidit, cujus natales atque preparatio ipsum venditorem lateret, ut ita cecus cecum ducens in periculosa avia secum abduxerit, id cum mihi innotuerit, nolens volens lectori palam facere debui, quæ propriè sit natura Alkahesti mei, quæque ipsius vires, ut erranti sit norma, quâ de suo Alkahesto, num meum sit, dijudicare queat.

Ergo, hoc incomparabile Subjectum vocatur Solvens Universale, quia ejus beneficio multa incredibilia in preparatione bonorum pharmacorum, metallorumque preparatione præstantur: nemo tamen credat, quod instar fortis, regia aliussve corrodentis aquæ sive menstrui metalla celeriter ac violenter solvat, minime gentium; sed alia prorsus ratione operatur, Vegetabilia nempe atque Animalia via humida in digestionem sol-

vuntur, in qua solutione puriores partes ab impuris secernuntur.

Mineralia vero ac Metalla possunt & ipsa ipsius beneficio humidâ viâ soluta in bona Pharmaca redigi, vel in meliora metalla lavari, purgari & maturari, sed non eadem felicitate ac celeritate, atque viâ siccâ, quàm plurimæ admirandæ in expertis incredibiles mutationes, mox prolixius tractandæ perficiuntur. Præter hos 2. solvendi modos, quorum (ut rei possibilitatem monstrarem) nonnullis sciendi copiam feci, adhuc alius longe diversus occurrit, quo metalla aliaque Subjecta celeriter coram oculis meliorantur, atque in optima medicamenta & puriora corpora maturantur, depurantur, transmutantur: Cujus Solutionis rationes cuivis exponere non opus est, maximè, quia iste labor solertem chymicum requirit, paucique sunt, quibus Natura arcana scrutari cordi est, sed plurima chymicorum turba vanis processibus se divexans nil Solidi in Medicina & Chymia intelligit, qui imaginarii artifices, ubi in vera scripta incidunt, eorumque sensum obtusis suis cerebellis non assequuntur, Au-

toris,

etoris, maledictis lacerati, industriam, ac in-
 defessum in communicando suo talento præ-
 stitum laborem dedignantur, unde fit, ut qui
 aliquid boni profert, nil præter ingratitude-
 nem expertus, talentum suum defodere, se-
 cumque sub tumultum deferre, quam in suum
 damnum propalare malit. Atque hæc unica
 est causa, cur hujus menstrui usum in præpa-
 randis medicamentis, metallisque melioran-
 dis non sim verbotenus prosecutus, saltem
 quid ejus adminiculo effici possit, indigitans, ut
 quid de eo judicandum sit, manifestum fiat,
 num quod ab aliis pro tali venditatur, isti in
 Op. Miner. descripto, & hic sub incudem re-
 vocato simile sit, nec ne: haud ambigo, quin
 multi sint animum desponsuri, animadverten-
 tes, suum Alkahest, ista quæ meo Menstruo
 hic adscribo, nullatenus præstare, simulque
 credituri, non esse rem tam facilem, atque
 antea putaverant, sed etiamsi ex vili oria-
 tur Subjecto, tamen ejus inventionem &
 usum longe difficillimum existere. Quicun-
 que enim tale menstruum habet, quo hæc se-
 quentia parantur, ille se Solvens Universale,
 vel Mercurium Philosophorum, apertum
 ad veram Medicinam & Alchymiam ostium,

IO PRÆF. AD LECTOREM.

*revera possidere gaudebit. Ideo in scrutato-
rum gratiam nonnihil virtutum viriumque
ejus, quantum par est, ut magnalia DEI inde
patefiant, & homo Creatori, omnis boni dato-
ri laudandi & gratias agendi materiam nan-
ciscatur, recensere exordiar.*

DE

DE
TUT
nec

Prin
liquore
lato in
2. 1
da qua
temqu
fiant m
ac gen
3. E
comp
lia sub
ræque
prière
rant, c
singul
talla a
tatem.

*Scrutato-
riumque
E I inde
ni dato-
am nam-*

DE INGENTI VIR- TUTE VIRIBUSQUE, nec non admirandi hujus Menstrui universalis natura & pro- prietate.

Res præcipuè operationes hujus beneficio præstari posse operæ pretium est cognoscere.

Primò. omnia Vegetab. & Animalia in liquorem soluta maturat, venenoque sublato in salutaria medicamenta convertit.

2. Mineralia atque Metalla tam humida quam sicca viâ solvit, venena crudita-temque corrigit, maturat & figit, ut bonæ fiant medicinæ, & post fixationem bonum ac genuinum ☉ & ☽ exhibeant.

3. Eadem Met. Miner. Lapides, aliaque compacta, 2. prædictis modis non solubilia subjecta solvit, maturat, purificat, horæque spacio metalla plus exaltat, quam priores 2. Solutiones toto die non valuerant, quorum in melius mutationem in singulas horas observare licet: solvit Metalla ac Miner. in penetrantem Spiritualitatem, ut Metallum, à menstruo non secer-
natur,

DE

natur, sed ex utroque humida juxta ac sicca solutio fiat, ex qua purior metalli pars, siue illa ☉ sit, siue ☿ (præsertim si plura junctim fuerint soluta) post præmissam fixationem arte præcipitatur: unde satis liquet, in omnibus imperfectis met. bonum ☉ & ☿. vulgari cupellarum examine non notabile abscondi: quæ Operatio, menstruo tantum grosso modo præparato absolvitur: quod si hic hermaphroditus volatilis ac Spiritualis Mercurius rursus fixus ac corporeus evadat, credibile est, eum multis numeris subtiliorem, penetrantior, efficaciorque ad solvenda, alteranda & perficienda corpora esse, atque antea fuerit.

Hic ejus usus est in genere: Speciatim vero multiplicem suam virtutem abunde exerit, ante cujus descriptionem non inconsultum videtur, quodnam sit commune hujus Subjecti nomen, quidque de eo vulgus sentiat, subindicare. Quod ut paucis expediam, nil est aliud, quam nudum Sal terræ, ex quo Sal petreæ conficitur: verum, quod quodvis terræ Sal, vel vulgare Sal petreæ harum sit virium, quas meo Subjecto hic assigno, nullus dixero, cum sua

cuique

cuique usui debeat eijusdem præparatio, juxta quam diversas virtutes expectabis. Verbo : Hoc Subjectum, cunctis universæ terræ incolis, singulisque Ordinibus, notissimum esse convenit, quippe quod non modo homini, sed omni insuper Creaturæ pro varia ejus applicatione, commodare vel nocere aptum natum est. Prætermittis ergo Superioribus Magistratibus, quid cuivis Ordini, boni malive inde oriatur, vel quid eum commonefaciat, factò à Spiritualibus, quos vocant, qui omnino tales esse debebant, initio, aperiàm.

Nemo, qui vel per transfennam res humanas inspicit, ignorat, quam indefinenter omnes omnium religionum theologi de pulpito suis auditoribus inculcent, ut tales sint, in fide ac vita, quales se, cum subito de hoc mundo ad ultimum judicium atque severum tribunal sint abripiendi, fuisse optaverint : id quod rectissime fit, neque toties dicitur, quin, ut frequentius & dicatur, & re ipsa observetur, necessarium est & utile. Quotus vero qui que, exceptis paucis, harum rerum fatagit? sane, ipsa experientia teste, nec qui dicit, nec qui audit. Cum Christi ad judicandum mun-

mundum, adventus, ex improvise, cum omnes imparatissimi erunt, instar fulguris fulminisve Superiorum Elementorum, vel furis nocturni instar, continget, (id quod nemo ibit inficias) temporis illius fulgetra ac tonitrua nulla cum re aptius quam cum hujus Subjecti vi ac potentia conferri atque adumbrari possunt. Homo enim si lethifera tormentarii pulveris compositio ex eo prius confecta est, (de qua 2. Fur- norum parte actum) quam meritò omnes metuere, eoque semper ad mortem parati esse debebant, eo mediante oculi ictu, è medio tollitur. Quæ admonitio si non sedulo fiat, futurum damnum plerisque animarum pastoribus, hoc sibi divinitus in- junctum munus turpiter negligentibus, imputandum erit: Nam Deus nihil frustra ac sine causa condidit: & quemadmodum serenus dies, jucundissimaque atque vivi- fica Solis lux, æternam lucem vitamque: cæca, frigida, horrenda, lethalis nox, extre- mas tenebras, damnationem, mordentem vermem, æternam mortem & cruciatum impiorum; ita & terrenum fulgur, ful- menque Salis petrae celerrimum ac sub- itaneum Christi adventum nobis ad vivum depin-

depingit
commis
tis viis e
rens, nu
mihi, qu
rim, ob
confido.

Juris p
stantes,
bus sui l
quibus
cives in
ex grati
stum co
perpend
nec larg
nam res
omnium
que pro
esse.

Medi
Subject
contra
dicamir
ris illiu
bitante
veneno

depin-

so, cum depingit; quod ut Ecclesiastici suæ fidei fulguris commissis animabus exponentes, à perditis viis eas revocent, hic notandum offerens, nullius sinistram interpretationem mihi, qui hoc publici boni gratia scripserim, ob id in meam perniciem cessuram confido.

Juris periti hoc terribile Subjectum spectantes, perpendant, si quando Principibus sui lucri causa, sint bellorum autores, quibus urbes evertuntur, agri vastantur, cives in exilium aguntur; vel jus fasque ex gratia pro suo lubitu pervertunt, justum condemnant, malo patrocinantur, perpendant, inquam, alium Judicem, qui nec largitionibus corrumpitur, nec personam respicit, inexpectato adventu suo omnium facta examinaturum, justissimamque pro sua æquitate sententiam laturum esse.

Medicis, Chyrgis, Pharmacopæis hoc Subjectum, ex quo, vel per quod summa contra naturales hominum morbos medicamina parantur, inservit: unde vulgaris illius Philosophorum dicti veritas indubitanter asseritur: quod scilicet ex summo veneno, summa contra morbos medicina sit

fit paranda. Nitrum autem deterrimum esse venenum, 2. Furnorum Parte evici, ubi illud ipsi Basilisco præferebam: & quod ex eodem Nitro, eoque mediante, optima Medicina sit præparanda, hic probatum eo. Prima Operis Mineralis parte, quo pacto, mediante Alkahesto, & Vegetab. Anim. Metallisque multifaria, aliisque multis parasangis anteponenda medicamenta sint præparanda, in gratiam Medicorum, Chirurgorum, aliorumque Medicinæ operam dantium vulgavi.

Multa vero de Medicinis impræsentiarum differere animus non est, suffecerit, quarum sit virium, quibusque usibus hoc universale Menstruū destinetur, commonstrasse. Diximus, illud omni Ordini, superiori juxta atque inferiori, Spirituali ac Seculari, Nobili, ignobili, diviti pauperique prodesse posse: quorum Medicus ordo haud sane postremus est censendus. Nam si rem æqua lance trutines, immortalis anima homini ante omnia est curanda, post illam, Corpus ac naturalis vita, ipsi post animæ salutem charissima: tandem bona ac facultates, instar accidentis cujuspiam, quæ uti in mundum non attulit,

ita

ita nec s
quam vi
Sanitate
ge præco
cto hujus
& amissa
ceatur, a
per illuc
Si quis e
rum, mo
erunt bo
frui non

Quoc
poris fa
bonis n
veram i
erga pro
bonis ca
& cum
frui licet
que vict
ter peti
verò fel
natis co
curæ cre
ctis, in a
tis, satis

ita nec secum ex mundo deferet, sed tanquam vilio rem partem mundo relinquet. Sanitatem ergo cunctis mundi opibus longe præcellere, cum sit notissimum, quo pacto hujus menstrui beneficio conservetur, & amissa reciperetur, ut primo loco doceatur, altero, qua ratione honestus victus per illud sit habendus, ipsa ratio flagitat. Si quis enin cornu-copiam habeat divitiarum, morbis doloribusque obsitus, cui usui erunt bona, quibus absque sano corpore frui non detur?

Quocirca prima Animæ, proximæ corporis saluti, tertia demum cura externis bonis naturæ lege debetur. Cum homo veram in Deum fidem habet, cum pacata erga proximum conscientia, tunc demum bonis caducis, hilari animo, temperanter & cum gratiarum actione ad Dei gloriam frui licebit. Corporis sanitatem, honestumque victum ex præfato Subjecto sufficienter peti posse, monstrare aggredior, animæ verò felicitatem viris ad hoc à Deo destinatis committo, quibus pro animabus suæ curæ creditis, sed incuriâ malitiâve neglectis, in avia abreptis, æternoq; exitio perditis, satis exacta ratio olim erit reddenda.

B

Huic

Huic promisso ut satisfaciam, quæ inaudita istius Subjecti beneficio in Medicinâ edi possint, revelare auspicor, proximâ, post Deum, in naturalibus morbis, homini omni miseriarum genere obnoxio, solatii ac salutis tabulâ.

Morborum enim vestigantes originem, non invenimus aliam præter Peccatum, quod protoplastæ nostri sua transgressione nobis hæreditarium fecêre, omnipotenti vero sit laus, quod mediatorem est gratificatus Jesum Christum, qui suo ad Crucis usque mortem obsequio cœlesti Patri nos reconciliavit, primorum parentum inobedientiam expiavit, ex morte liberavit, viam ad vitam patefecit: nihilominus tamen maledictio incumbit nobis, ut omnes summis doloribus in lucem editi, perenni curarum ærumnarumque tempestate adolescentibus, molestiis fracti, ac deficientes, ad extremum terribili morte, contra cujus vim nullum in hortis medicamen est, abripiamur. Sed quia, quicquid vitæ usurâ gaudet, mortem quantum ac quamdiu potest, declinat, morbusque ejus prodromus & est & habetur vulgo, mirum non est, si eam pro virili, quoad Deus permittit, tantisper

tisper vitemus & arceamus. Omnis Creatura in terra, aqua, super terra, & in aëre, ad minimum usque vermiculum, quamdiu valet, à morte se tuetur, quin qua ratione illa ad præfixum usque vitæ terminum sit cavenda, ipse Deus animantibus inculpsit, & si fortè una ab alia casu studiove laedatur, quid sibi sit levamini, cujus ope, si modo ejus copia detur, nec ab eo excludatur, illatum damnum reficiat, pariterne est largitus: Solus homo hoc naturâ nescit, sed indefesso studio id addiscere necesse habet, unde nullum animalium pluribus morbis miserisq; subjacet, quam homo, quod totum peccato acceptum est ferendum.

Qui miseriarum, cruciatuum, morborumque fons cum solum peccatum sit, objiciet nonnemo, dicens: Quid medicina opus erit, si peccato remoto, ipse morbus evanescit: atqui facilius erit peccato nuntium mittere, quam tot ingrata decocta absorbere. Is responsum habeat: Verum esse quod Deo nihil non sit possibile, nosque si fides in Deum sit firma, sine Pharmacis à morbis præservari ac liberari posse: sed talem fidem ubi reperies, quæ

etiam Christi temporibus erat rarissima, cum inquit, Si fides sit vobis, quantum est sinapios granum, montes loco movebitis: nos verò nec arenæ atomum movemus, unde nos omni ferè fide ac fiducia in Deum carere satis liquet.

Non desunt testimonia, quod homines ex indubitante erga Deum fide naturæ leges transcendentia miracula ediderint: Si fides istorum 3. in fornace candente non fuisset maxima, ex igne intacti non prodiiissent: hujusmodi fidei etiam Moses, David, Daniel, Apostoli, alique Sancti ad patranda miracula, fuere participes: neque hoc à vero abludit, quod, si quis ex nostra tam perversa generatione firmissimam, non vacillantem, sed fiducia plenam fidem habeat, ille non minus quam prisce similia facinora sit editurus: penes quem autem ista fides erit? Hanc ob causam naturalibus mediis, quæ etiam absque hominis fide operentur, nobis contentis esse convenit; cujusmodi Medium naturale est Medicina, morborum, etiam absque fide, medicatrix: quod si naturalia remedia fidem habeant conjunctam, hoc major successus erit, ita ut jure sit dicendum *Ora &*

Labora,

Labor.
hunc
dam,
Christi
pecuni
dicina
giam,
me di
apud
asser
morb
tum a
fugiat
pretic
mum
unior
ri læv
rum v
infest
sumsi
quia
Deo
trado
insup
paup
ni cu
beran

Labora, non *Cura* atque *Plora*. Quod in hunc finem dicitur, ut exploratum reddam, Fidem etiam absque Medicina, quod Christianum est, & hanc absque illa, quod pecuinum est, sanare. Væ verò illi, qui medicina, pecudis instar utitur, eique energiam, non soli Deo fert acceptam. Hinc medicinam vilem plus apud fidelem, quam apud incredulum nobilissimam præstare assero, eandemque medicinam in eodem morbo discrepanter operari, cujus causam ægrum, tum medicum sæpenumero fugiat. Complures, soli medicinæ nixi, pretiosissimis quibusvis inhiant, ut plurimum ipsos fallentibus. Opulenti magnam unionum, gemmarum, lapidis Bezoar, auri lævigati, similibusque mortuarum rerum vim deglutiunt, unde facilius à morte infestantur, quam si ignobilem herbam assumsissent, solummodo hanc ob causam, quia auxilium à pretioso pharmaco, non à Deo expectarunt. Hæc verò mea, quam trado, Medicina, magni pretii non est, & insuper maximarum virium, cujus tam pauper quam dives compos fieri, & ab omni curabili morbo, Dei gratia adspirante, liberari poterit.

PRÆPARATIO.

℞. 2. vel 3. libras hujus Menstrui, cujus rodentem naturam ignis vi in non corro- dentem transmuta, & habes Menstruum præparatum, quo hanc Medicinam elaborabis, nempe, in hoc menstruo tantam Primi Entis auri, quod passim in mundo, sed præcipuè in aurifodinis copiose reperitur, solve, quantum in calore attrahit, ut fiat solutio rubea, quam cum suo vini solven- tis pondere aliquot dies digere, fiet sepa- ratio partium puriorum ab impuris, feci- bus à medicina ad fundum secedentibus ac removendis, hæc leni calore concentrata rubeus pellucidus erit lapis, solubili sali simillimus, probè servandus. Medicina erit nulli præterquam Philosophi. Lapidis secunda, post centum annos ejusdem cum primo confectio die bonitatis, omnia quæ recenseo cum stupore peragens, pro qua dignas Deo gratias nemo mortalium unquam persolverit.

USUS

USUS HUIUS MEDICINÆ IN GENERE.

HÆc universalis Medicina omnem morbum naturalem, tam recens natum, decrepitorumque, quam robustorum citra omne periculum curabit dosi valde exigua, nulli nauscam pariente, ut vulgares cyathi solent, sed ab 1. ad 8. usque grana, quod summum sit, quolibet liquore, jure calente, vino, zytho, aqua, lacte, pro ægri conditione propinanda. Vires, prout vel ægri, vel morbi natura diversum postulat diversimode edit: si intra præscriptos doses cancellos subsistas, operatio erit insensibilis, roborat, mundificatque humidum primigenium, omne malum modo plane mirabili è corpore foras agit, singulis, alternis, tertiisve diebus assumpta: morborum accidentalium præservatoriū, veneni, aërisque infecti obstaculum & correctorium. Sin major fuerit dosis, evidentior, erit operatio, per sudorem, urinam, sputum, interdum & *ἀνω καὶ κάτω* pro tuo lubitu, dosin augendo vel minuendo, si & morbi indoles illud ferat, qui pluri-

mus minimo hujus medicaminis pondere, sine oculari observatione curatur, sed radicatus notabilem operationem exigit, si minori, invisibiliter agenti dosi, parere recuset: quod hanc medicinam præparanti & utenti probè tenendum, ne in excessu vel defectu peccet, sed medium servando cum præmio laudis palmam auferat.

Sed quo minus aberres, usum ejus, in gravissimis morbis mihi probatum, pluribus circumstantis docebo.

In *Peste*, aliisque contagiosis febribus homo Dei gratia præservatur, si grani dimidium, infanti, puerove; mediæ ætati integrum; adultis vegetisque 2. vel 3. administrentur; quod si contagio sit correptus, dosi pro ratione ætatis sit dupla vel tripla, æger diligenter apertus liberaliter sudet; morbo nondum expulso, postero, vel tertio die dosin repetat, vel donec perfecte fuerit restitutus.

Hic præservandi curandique modus non modo in *Peste*, sed & omnibus contagiosis, frigore, vel æstu infestantibus morbis, cunctisque febribus, observatus, pluribus Pharmacis non eget, hoc unico cum ardentibus ad Deum precibus ad propulsandum

sandu
rum
febre

In *Ep*
cater
tissim
vel m
Salis
dimi
& lib
xyfm
perre
hanc
habe
hoc
medi
plen
lapid
niæ,

A
man
quar
vesti
cinar
tresq
In
medi

sandum deterrimum Pestis malum, laterum compunctionem, aliasque vulgares febres, cum bono Deo sufficiente.

In *Epilepsia* qua modo geniti, auxilii inopescatervatim extinguntur, hæc Panacæa certissimum est remediū, si mox à partu quarta vel media grani pars cum lacte vel recenti, Salis experte butyro exhibeatur, tertio die dimidium granum, octavo die tantundem, & liberatus erit: sin post intervallum paroxysmus redeat, parum aucta dosis tantisper repetatur, donec cesset. Matres familias hanc medicinam sibi commendatissimam habeant, quibus liberi, cætera incolumes, hoc solo malo miseri eripiuntur, magno medicorum quorundam errore, isti ætatulæ plenos inefficacis aquæ perlarum cyathos, lapides bezoar cum aqua vel pulvere pæonia, aliisque ineptis rebus infundentium.

Adulti ab uno ad 6 grana quotidie assument, si curæ vacare possunt, sin minus 3. quarto die semel, usque dum nulla morbi vestigia supersint: nihil præter hanc medicinam sumentes, eo die à frigido aëre, tresque vel 4. horas à cibo abstineant.

In *Lepra*, similique fæda scabie tutius hæc medicinâ remedium non datur absque mor-

lestia radices mali extirpans: nec unquam optato frustrabere effectu si modo æger viribus pollens curationem feras.

In abominabili, *Gallorum* nomine infami *Scortatorum morbo*, certius nihil invenies, modo dosis eò excrescat, ut non tantum plurimum sudorem, sed & vomitum cum sedibus cicat, alternis diebus sumta, donec æger, quod una alterave hebdomade fiet, convalescat.

In *Hydrope* æger quotidie unâ dosi utatur, (subsequente aliquot horarum jejunio, ut in aliis morbis fieri consuevit,) non vero magna, sed ab uno grano ascendendo, donec medicina non vomitum, sed nauscam causetur, quo signo, quanta ægro dosis conducatur, conjicitur: postea detur unum vel etiam 2. grana minus, donec omni aquâ per sudores, sedes, urinas evacuatâ, æger pristinæ sanitati sit restitutus. Hæc sola Panacæa, si morbus non omnino deploratus sit, ægro citissime ac felicissime haud dubie salutem reddet.

In *Podagra*, cum *Lepra* & *Hydropisi*, apud medicorum vulgus incurabili, hæc universalis medicina mirabilia, brevique tempore plura præstat, quam credideris, si

rem

unquam
ager vi-

ne infami
nvenies,
tantum
um cum
, donec
ade fiet,

dosi uta-
jejunio,
non vero
do, do-
nauseam
osis con-
num vel
quâ per
ger pri-
a Pana-
ratus sit,
d dubie

dropisi,
li, hæc
revique
deris, si
rem

rem prudenter geras: humorum affluxum
citò retractum, insensibiliter ex corpore
exturbat, doloribus sensim remittentibus,
tumore sidente, paroxysmus tolerabilior
fit, serius redit, ad extremum emanet.
Doseos eadem sit ratio, atque in Hydrope
præscripti, ab uno grano ad usque nauseam
ascendendo, tunc, detracto uno alterove
grano dosis quotidie vacuo ventriculo, æ-
re frigido excluso, 4. horarum jejunio con-
tinuetur, donec eâ non amplius opus esse
animadvertes. Si quis vero dictis meis, quod
scil. hic morbus, omnium propemodum judi-
cio immedicabilis, huic remedio manus sit
daturus, fidem derogabit, ei nullatenus suc-
censebo, qui & ipse, paucis abhinc annis,
antequam hujus medicinæ vires perspectas
haberem, idem sentiebam, sed experientiâ
doctior redditus, aliter sentire debui, hunc
morbum, nisi ad *auxilium* pervenerit, vel ægri
imbecillitas medicandi tædium respuat, vel
Deus alias ob causas non contra eat, bono
medicamento, si non radicitus, saltem ma-
ximam partem curari posse affirmans. Putet
aliquis perinde facere ad curationem, si hac
medicina utens, quotidie variis, vetitis no-
xiisque cibis sese ingurgitet, vinoque ine-
briet:

briet: is insigniter fallitur, cui vel Phil. lapis non medebitur: quod enim pharmacum ante meridiem corrigit, illud alimoniam excessus, frequentissima hujus mali causa, post meridiem perditum ibit. Sunt, qui vini abstinentia liberationem ab hac peste temporis tractu sibi pollicentur, sed hircum mulgent, cum non solus vini potus hujus mali radix sit & fomes, quo & ob pauperiem abstemii nonnunquam corripuntur: omnis in vino cerevisiaque excessus ansam præbere, morboque incrementum dare potest, sed non solus producere: plures dantur causæ hujus mali genitrices, quas inter haud postrema est Ira, si ei sæpe primas deferas; nec immodica Venus, individua hujus mali comes, minima censebitur, quæ Natura plurimum enervata præcedentis in alimentis sumendis exorbitantiæ reliquias œconomia corporis ejicere non valet, sed vel invita illis difficillimorum morborum futuris causis in corpore pro arbitrio debacchantibus locum dare adigitur: ubi enim natura infirmissima est, ibi hostis irruptionem facere conatur omnia inter necioni daturus, & ut proverbium fert, ubi sepes est humillima, ibi omnes transcendant,

dunt,
gener
mode
ni vi
ctatur
clude
detrin
gant,
Lieni
sangu
butus
diutu
anima
sus, m
tio, c
ignor
hæc c
mè m
tu pl
tur,

Ha
studia
se vo
omni
potio
rum
si quæ

dunt, id quod ut plurimum in huius morbi generatione contingit. Cum corpus immoderato victu maxime obrutū, nimio vini vi irritato concubitu gravissime labefactatur, natura non valet istas reliquias excludere, sed in summum totius corporis detrimentum, ut sibi pro lubitu sedem figant, permittere cogitur. Cunctis insuper Lienis, Hepatisque obstructionibus, (unde sanguine corrupto gravissimi morbi, Scorbutus, puta, Podagra vaga, Erysypelas, diuturni capitis dolores, artuum languor, anima fatens, in Mulieribus, uteri adscensus, menstruorum retentio, cordis palpitatio, deliquium, vertigo, aliique id genus ignoti morbi, uberrima segete pullulant,) hæc catholica, præ omnibus aliis, felicissimè meditatur, si pro ægri morbi que habitu plus minusve per hebdomadem sumatur, mirandos effectus conspicias.

Hanc quoque medicinam Chyrurgiæ studiosis, ut palmariam commendatam esse volo, qua meliorem non habebunt pro omni recenti vulnere carni inflicto, sine potionibus vulnerariis, vel variè mistorum emplastrorum impositione curando, si quotidie parva dosi intus sumatur: hæc
enim

enim omnibus symptomatibus resistit, & sola ex ipso fundamento sanat ac consolidat; sed si ossium fractura adsit, ista suo loco reposita, assulis bene colligentur: si vulnus ex punctione sit profundum, turundæ immitantur, præter quas extrinsecus nil opus est, quam vulnus suo lotio, muriave mundatum, eâdem humectato linteamine obligatum ab irruente aëre frigido munire.

Si vulnus sit magnum cum periculo conjunctum, vulnerario unctum balsamo emplastroque ex floribus Mineralium, oleo ceræ & terebinthina factò (quorum componendi modos in prioribus scriptis tradidi) præterea obligetur, nec alia re, propter hanc medicinam intus assumtam, opuserit.

In putridis ulceribus hæc ipsa mirabilia præstat, si balsamo vulnerario munda servata, vulgari ex terebinthina ceraque factò emplastro ab aëre præserventur, internam mali radicem absque ullo alio admîniculo perfectè tollit.

Hæc insuper non minima ejus virtus est, quod per eam Metalla & Mineralia levi opera in summam redigantur subtilitatem,

tem, q
desper
afferun
volatil
ratio n
secus
ponde
therm
ratur,
spiritu
therm
atque
lique
res rec
Qu
macun
illud c
pretiu
nem c
cet, no
de dite
operæ
terea c
veris,
da, no
fit, du
ne fac

tem, quæ non tantum intrinsecus adhibita desperatissimis morbis præsens levamen afferunt, (ut Parte 2. furnorum, in Spiritu volatilib. videre est) sed, quia ejus præparatio nec operosa nec sumtuosa est, extrinsecus multum conferet, nempe debito pondere communi aquæ calenti mista, ipsis thermis potentius in gravibus morbis operatur, naturales enim, à mineralibus sive spiritibus sive corporibus impregnata thermæ tantarum virium esse non possunt, atque arte factæ, pro medici arbitrio, malique conditione debiliores vel potentiores redditæ.

Quia vero cuivis hoc universale pharmacum præparare non datur, plures tamen illud expetant, hoc mihi monere operæ pretium videtur, ut qui ejus præparationem callet, id ex charitate aliis communi- cet, non ut pro corrupto mundi more, inde ditescere velit, sed ut impensos sumtus, operæque mercedem tantum recipiat. Præterea cum hæc medicina tam in forma pulveris, quam liquore, si peregre sit mittenda, non commodè à quovis usurpari possit, dum guttarum & granorum appensione facile erratur, non abs re fore judicavi, cam

eam in pilularum formam redigere, quominus in administratione sit periculi, quarum singulae unum granum pendant, ut æger pendendi labore supersedens, juxta morbi meumque præscriptum unam pluresve pro dosi recipiat.

Hoc pacto tutissime de loco in locum mittitur, ubique infirmis solamen datura, ne tamen in missione aliquid fraudis interveniat, unumquemque admonitum volo, ut videat, à quo eam petiturus sit, impostores enim se hanc habere mentituros, careque venundaturos jam prævideo: cavendum enim ne similiter atque cum Alkalesto meo factum est, à talibus decipiantur.

Istæ sunt præcipuæ meæ medicinæ virtutes, cæteræ brevitatis ergo hic omissæ à prudenti lectore ex præmissis haud difficulter colliguntur: iterum obtestor; hæc omnia multoque plura quam scripsi, fideliter præparatam cauteque exhibitam medicinam præstare, imprimis si ardens ad Deum oratio accedat, quæ cum firma in Deum fiducia omni medicamento insigne robur addit, quod atheus nec credit nec audire gessit, sed cum damno olim dolebit.

Valet

Valet
missu
nisque
mem s
rum ha
luina e
in adve
precibo
transea
tissimu
etiam d
medica
istis ta
per na
Deusq
quorum
ro à cr
in tarta
optimi
dere :
tota co
co aux
repon
mel co
araneo
Deu
tit mor

ere, quo
culi, qua-
dant, ut
ns, juxta
nam plu-

in locum
n datura,
dis inter-
um volo,
e, impo-
uros, ca-
eo: ca-
mAlka-
ecipian-

inæ vir-
omissæ à
ud diffi-
or; hæc
si, fide-
am me-
lens ad
irma in
insigne
dit nec
olebit.

Valet

Valet quidem medicina ægrum, Dei per-
missu, vel absque oratione restituere, pa-
nisque etiam absque gratiarum actione fa-
mem sedare, ut in brutis videre licet, ve-
rum hæc donorum D E I perceptio, bel-
luina est, non humana. Christianorum est,
in adversa valetudine D E I auxilium prius
precibus sollicitare, quam ad medicinam
transeas, & successus haud dubio erit opta-
tissimus. Falleris, si promiscuè omnes
etiam diuturnos ac radicales morbos, hoc
medicamine curatum iri speres, nam de
istis tantum morbis hîc agimus, quibus
per naturalia remedia obviam iri potest,
Deusque ut curentur, permittit. Interna
quorundam hominum viscera sæpe nume-
ro à crassis humoribus ita sunt obsessa, &
in tartarum mutata, ut impossibile sit vel
optimis remediis ea primævæ sanitati red-
dere: nonnunquam pulmo & hepar ferè
tota computruere prius, quàm idoneo in lo-
co auxiliū quærat, & quis tum alia nova
reponet, cum primaria corporis viscera se-
mel consumpta non, ut astacorum chelæ,
araneorumque avulsi pedes recrescant?
D E U S etiam haud raro homini immit-
tit morbum, quem curari nolit: hi omnes

C

sunt

sunt homini curatu impossibiles, D E U S autem cui omnia sunt possibilia, solus desperatis cum vult subvenire potens est: atque hi tantum sunt mihi immedicabiles, non Quartana, Lepra, Podagra, Epilepsia, Hydropisis, quos vulgus incurabiles clamat, sed experientia refragante. Et quamvis morbi, quotannis in pejus abeant, cum peccatis incrementum facientes, clementissimus tamen D E U S gnavis Scrutatoribus indies efficaciora medicamenta inspirat, quibus quod vulneravit curatum cupit. Inutiles digladiationes vanasque doctorum disputationes sublatas, earumque loco veram D E I cognitionem introductas esse optandum est, & mundum plane novum habebimus: per veram enim cognitionem D E I singularis homini lux illucescit, qua destituto cuncta obscura sunt, spissa caligine tecta, & Naturæ mysteria in occulto latent. Præcipua hominum cura, labos, studium impræsentiarum est, proximum odisse, spernere, oppugnare, imo maledicere dirisque devovere, quod fieri non debebat; D E O, ut se invicem condemnent nolente sibi vindictam reservante. Ubicunque amor proximi

mi ex
pere e
usui
ac ful
escit,
unice
ctus in
ritate
mè in
dacio
hærec
unde
perdi
tur, g
ræ (c
perdi
nioni
de fit
bus e
dio ta
suis
negle
He
pio, c
tio in
quod
conv

mi exulat, nulla salus est speranda, quanto-
 pere etiam propria opinio defendatur. Cui
 usui arbos absque fructu? multiloquio
 ac subtili disceptatione D E U S non acqui-
 escit, cor humile obsequens, mundum
 unice quærit petitque, quod Spiritus san-
 ctus inhabitet, in omnem nos ducturus ve-
 ritatem: ubi hoc non invenit, istuc mini-
 mè intrat, sed cor superbum rixosum, men-
 daciorum parenti & tenebrarum principi
 hæreditario jure possidendum permittit:
 unde tot lites, turbæ, persecutiones inter
 perditissimi hujus mundi incolas nascun-
 tur, genuina vero cognitio D E I ac Natu-
 ræ (cujus pauca tantum vestigia restant)
 perdita est, ut mundus potius erroneis opi-
 nionibus quam solidâ scientiâ regatur, un-
 de fit, ut propter multas vanitates, (qui-
 bus eruditi cum maximo temporis dispen-
 dio tantum non obruuntur) Natura cum
 suis mysteriis magno hominum damno
 neglecta jaceat.

Hoc in istum tantum finem dictum cu-
 pio, quod nempe tantilla Naturæ cogni-
 tio inter seculi nostri eruditos reperiat,ur,
 quod malum D E U S aliquando in melius
 convertat.

Post veræ medicinæ descriptionem
usumque, quâ sanitas hominis conserva-
tur, vel amissa restituitur, cunctis universi
mundi thesauris longe præferenda:

Sequuntur jam alia Secreta, honestum
homini victum hujus subjecti beneficio
acquirentia. Et quemadmodum in præ-
fatione innui, hoc subjectum omnibus in
universum hominibus Ordinibusque, Su-
periori & Inferiori, Ecclesiastico & Politi-
co, nobili ac plebejo, opulento atque ege-
no (aliquid boni vel commonefaciendo
vel suæ cujusque professioni conferendo)
prodesse;

Ita nonnullos insignes ejus usus docere
incipiam, ut omnibus pateat hoc Subje-
ctum merito universale esse, quod ego sem-
per tale judicavi, quodque alii mecum tale
habebunt.

Principio, omnia Fossilia hoc Subjecto
mediante perfectissime examinantur, quæ-
nam metalla propriè contineant, quot,
quantumque de singulis: fossoribus, fuso-
ribusque, ne rem suam profundant, infal-
libilis cynosura. Præcellens artificium,
quo omnium mineralium valor citra mul-
tum laborem & impensasprehenditur,
metal-

metal-
niæ
exha-
gazas
triaz
jam
lias i
mè &
tedæ

Py
fingu
hoc
dunt

V

D tr
plun
tion

H

tion
ria
para

C

eliqu
men
fusi
pon

A

metallurgis apprime necessarium, Germaniæ præsertim, diuturno bello penitus exhaustæ, ad congerendas brevi spacio gazas, necessitatis puncto contra patriæ hostes promendas: cujus beneficio jam etiam ditissimæ ☉ & ☽ fodinæ (alias in æternum neglectæ) dum celerri-
mè & accuratissimè examinantur, sunt de-
tectæ.

Pyritæ ☉ & ☽ (Gold vnd Silber / etc.) singulari, hætenus incognito compendio, hoc mediante fusi, longe plus metalli fundunt, quam modo vulgari.

Volatiles & immaturi pyrites ☉ & ☽ trium horarum spacio figuntur, ut duplum metalli reddant, quam absque fixatione potuissent.

Hæc tria, omni Magistratui, in sua ditione fodinas habenti, maximè necessaria & utilia sunt, quibus multæ opes comparantur.

Omne ☉ & ☽ ex suo pyrite non purè eliquatum, celeriter ab omni additamento purgatur, ☽ ab ☉ separatur, sola fusione, exiguo labore & sumtu, sed magno pondere.

A veteribus vasis stanneis suum ☿, ☉ &

& ☽ facile detrahitur, ipsum ♀, pondere paulo minori, melius quam antea erat, redditum, iisdem usibus, quibus vulgo destinatur inservit.

Ex Bismutho multum ☽ sequestratur, bismuto servato, conveniens locis hoc minerali abundantibus secretum.

Ex veteri cupro multum ☽ secernitur, cupro illæso, quo artificio regiones hujus metalli feraces sibi non parum profuerint.

Quodvis vulgare ☽ paucarum horarum spacio in ☉ eam naturam exaltatur, quod si 4. vel pluries fiat, quod brevi temporis interstitio fit, tantum auri dat, ut impensis præponderans victum necessarium suppeditet.

Aurum ab omni additione ♀, ♀, ♂, ♀, Orichalci, Antimonii, Arsenici similiumve, fusione separatur, & absque cupellis purificatur, singulis seorsim servatis, metallurgis similibusque utile, ex temporis brevitate, exiguis impensis ac labore multum lucri capturis.

Omne imperfectum met. absque aliorum metallorum consortio, solo hoc secreto igne horæ spacio maturatur, ut ☉

&

& D tum in examine, sed absque lucro reddat; indicio, quod sequiora in perfectorum naturam arte promoveantur, magno metallurgorum commodo.

Metalla quoque in eodem Subjecto in formam vegetabilium coram oculis crescunt, intervallo 2. triumve horarum digiti vel palmi altitudine in multos ramos & ramusculos panduntur, sine fructu quidem, sed demonstrationi, ipsa etiam metalla in eo instar vegetabilium germinare.

Alia vero est perfectorum ex imperfectis crescentia & augmentatio lucrosa, vegetabilium germinationi respondens, quod quemadmodum omne semen terræ mandatum in ea germinat in herbam arboremve exurgens, sui incrementum insitavi attrahente ex eadem petit, similiter hic agitur, nempe ☉ vel D in Saturno, Jove, Venere vel Marte tanquam nativo solo ac humore germinat, crescit, ritu herbarum alitur, & de die in diem augefcit. Ars Philosophis non spernenda.

Hoc mediante ex omnibus imperfectis met. & mineralibus, usitato cupellarum examine nil habentibus, sincerum ☉ & D

multiplici modo producitur : argumento, quod imperfecta in recessu aliquid perfecti habeant reconditum, sese cum invertuntur conspiciendum præbens. Opus metallis operam dantibus non ingratum.

Hæc sunt præcipua, quæ huius Subjecti adminiculo in metallicis fieri posse sum expertus, plura haud dubie me latent latebuntque, alii post me, bonum ex meis scriptis initium facienti revelanda, quod ei ex animo voveo, ut abscondita naturalium DEI miraculorum mysteria in usum generis humani tandem aliquando in lucem proferantur.

Ex modo enumeratis arcanis, quantumvis lectori vilia forte visis, sunt nonnulla, ex quibus commodus victus haberi potest, ut alterius mancipium esse non sit opus, ni voluerit. O quanta res est libertas, quam nemo digne æstimet, qui nunquam ipse servus fuerit : buccæ panis cum quiete prudenti suavior est, quam cum cura, periculo & strepitu multæ laetitiae. Bene illi cui cum Paracelfo dicere licet, *Alterius non sit, qui suus esse potest.* Melius autem ei, qui concessa DEI dona bene collocat, proximi non oblitus,

ne

ne temporaria libertas cum in æternæ servitutis barathrum præcipitet.

Postquam hoc Subjectum cunctis terræ civibus conducere ostendens solum ejus usum in metallicis descripsi, non omni homini indifferenter suscipiendis, sed illis tantum, quibus media ad colendas fodinas, metalla quoque liquanda & separanda suppetunt, sive nobiles illi sint, sive plebeji, eruditi (tam spirituales, quam Seculares, à publicis muniis immunes) & rudes, qui ex mercatura, censuque victitant, similesque, qui omnes ex his secretis fructum capere possunt, non autem opifices, pastinatores, ruricolæ. Sed ut & his aliquid utilitatis ex meis inventis proveniat, ordine ostendam.

Principes erunt ingeniosi artifices, Sculptores, pictores, statuarii, ii qui vitra vel etiam vestes, serico, auro argenteo vepingunt, ceramque in imagines effingunt.

Qui æs incidunt bonam ex eo parabunt aquam corrosivam, qua cupreis laminis, prius idoneo tectorio incrustatis icones rerum, quas voluerint, stylo exarata facili negotio magnoque eorum com-

pendio eroduntur, alias longa temporis mora æri cœlo suo insculpendæ.

Pictores sibi inde pulcherrimos è longinquo, Italia puta, Hollandia, Gallia, magnis impensis alias petendos colores parabunt, ultra marimum, cæruleum, Smaltam, puniceum, laccam, venetum, cerussam, aliosque suis usibus necessarios.

Sculptores ac Statuarii instrumenta sua condurabant, aciem si lapides cædendi sint, diutissime retinentia.

Phrygiones serico quemvis permanentem colorem inducent.

Qui vitra depingunt, levi operâ quovis vitreos colores sive amausa inde parabunt, ut eos Venetiis petere opus non sit.

Qui ceram effigiant, eandem impense dealbabunt coloresque ejus beneficio inducent.

Typographi item Subjectum atramento suo addent, firmissime chartæ adhæsuro, typosque eo expurgabunt.

Horologiariis convenit, si ex eo aqua destilletur, ferrum chalybemve absque igne ferruminans, si ei guttula istius aquæ fortis instilletur, unde ferrum excalescens

ex-

extemp
cupri i

Om
menta
mo ch

Star
ac du
genti
& ob
net.

Scr
nuci,
nigron
Indici

Pel
milese
moqu
res lo

Plu
consta
conci

Sar
macu
redde

Sut
jecto
decor

extemplo colliquefcit, ac fi beneficio cupri in igne folidatum fuiffet.

Omnes fabri limas cæteraque inftrumenta ferrea eo durabunt, ac fi ex duriffimo chalybe concinnata effent.

Stannarii ftannum eleganti candore ac duritie donabant, ut clangorem argenti fimilem referat, nec facile fordefcant, & ob duritiem vulgari ꝯ diutius perennet.

Scriniarii pyro, prano, cerafo, buxo, nuci, aliifque denfioribus lignis fummum nigrorem inducent, quibus loco Heberi Indici ad elegantia opera utantur.

Pelliones martinas, vulpinas, lupinas, fimilesque pelles puniceo, coccino, aterrimoque colore inficient, ut nativos colores longe excedant.

Plumarum itidem tinctorum quemvis conftantem colorem plumis celerrimè conciliabunt.

Sartores laneis, lineis, fericifque veftibus maculas eximent, fuumque fplendorem reddent.

Sutoribus fi vetera ferramenta huic fubjecto imponantur, corium fumno nigrore decorabit.

Textores

Textores fila linea tenerrima reddent, ut sericum æmulentur.

Tinctores pannis immutabilem basin dabunt, ut superinducti colores à nullo vino, aceto, urina, muria, aëre vel sole corumpantur.

Figuli inde vitreum colorem parabunt, Indico Porcellano non absimilem, ex quo fictile fiet, aspectu aureum, argenteum vel cupreum, Magnatum mensis singulare ornamentum, hactenus mundo incognitum.

Milites, mercatores, viatores, aurigæ, piscatores aliique sub dio victum quærentes, vernicem ex eo parabunt, cui lineos pannos mergent, nec aëri nec pluviae transitum permittentes, quos ocreis, vestibusque ut in pluviis siccum iter faciant subducent.

Qui tapetes conficiunt, oleum suum lentum reddent impositorum colorum tenacissimum.

In Oeconomia Smegma veneto longe præstantius matresfamilias ex eo parabunt.

Ancillæ vasa metallina summe nitentia reddent.

Fœminæ flavum, pallidum, fuscum faciei

ciei
albec
V
etian
ad ta
paru
H
Subj
lant,
ad ne
stiner
fi ine
cibus
obru
num
Pi
stabit
C
cerev
M
jam
acidu
Pe
nua e
prim
Pe
tion

ciei manuumque colorem in lævissimam albedinem mutabunt.

Vetulæ rugas faciei manuumque, clavos etiam pedum levi opera tollent, linumque ad tantam mollitiem excoquent, ut serico parum concedat.

Hortulani omnia insecta tollent, si hoc Subiectum aquæ mistum locis ubi pullulant, affundatur, omnia morientur, vel foras ad necem erumpent, quia istum ignem sustinere non valent. Fructus etiam maturat, si ineunte vere, parum hujus menstrui radicibus applicetur: & si pomorum copia obruuntur, permanens vinum, acetum, vinumque ardens ex iis parabunt.

Pistoribus fecis fermentique vices præstabit, si lupulum in eo solvant.

Cerevisiariis si lupulus eo sit extractus cerevisiam ferventem dabit.

Mulsariis acescentia mulsæ, omnem etiam cerevisiam, vinumque Hispanicum acidum potabile reddet.

Pectinum, manubriorumque fabris cornua emolliet, ut eis quævis imagines imprimantur.

Poliones polita armamenta ejus inunctione à ferrugine tuebuntur.

Aucu-

Aucupes optimum eo mediante gluten parabunt, frigore æstuque incorruptibile.

Militum præfecti ad terrefaciendas mulierculas ex ☉ pulverem fulminantem parabunt, cujus quantitas instar pisi super lamina accensa vehementius fulminat quam dimidia vel integra pulveris pyrii libra. Potest idem etiam absque ☉ parari, solo additamento salis Tartari & Sulfuris; parte 2. furnorum descriptus.

Tormentorum præfecti, & qui pulvi tormentario, ignibusque operam dant, multa mirabilia ejus ope præstabunt.

Possent & multa nova opera fabrilia, textoriaque inde parata vicinis communicari, quorum loco pecunia in exhaustam bello patriam inferretur.

Si vinitores de hoc Subjecto pauculum vitium radicibus affundant, uvas præcoces habebunt, mustumque præmaturum care divident.

Potest tamen Mustum, vinumque etiam absque hac arte alio modo in dolio maturari, ut callentibus artem semper bona sint vina, licet alii habeant austera. Secretum frigidis climatibus austera vina fere semper proferentibus utilissimum.

Re-

Regionibus etiam vini feracibus convenit, si caloris solaris defectu vinum maneat crudum, quod hac arte juvatur, ut facilem mentorem inveniat.

Sed quia major hominum pars, & imprimis plebecula, res nunquam visas vel auditas persuaderi non potest, probe scio, si totam vini meliorandi rationem verbotenus describerem, quod mihi vix centesimus fidem sit habiturus, dicet potius, suos majores etiam prudentes fuisse homines, multasque opes ex vino collegisse absque hujus artis scientia, quam nec ipsi appetant: Si natura vinum non excoquat, sit austerum; aliquando tamen, si non à domino, certe à servo exhaurietur.

Hujusmodi homines incurabiles sunt, nec facile ut veteres canes domantur: junioribus vero curæ non est, quā prudenter rem suam administrent: hinc fit, ut omnia antiquum obtineant. Verum enimvero, ut Vinitor præsentem mundum priori peritiorum esse videat, unico exemplo ad oculus demonstrabo, quo quantum inter se discrepent, ipse perspiciat.

Majores nostri ex vini fecibus nil præter ardentem spiritum eliquare noverunt, quo

ex-

extracto reliquias abjecerunt , interdum pabulo pecudum miscuerunt , rarissime ad Solem arefactas in cineres clavellatos combusserunt.

Meo vero invento res eo rediit, ut longè major spiritus ardentis , mox etiam magna copia tartari , ac tum demum cineres isti inde sint extracti , lucro triplicato. Quod si rem cautius tractes , ex culeo fecum ad minimum 7. vel 8. urnas boni vini exprimes , ex residuo suum vinum ardens tartarumque , ad extremum cineres clavellatos habebis , lucro quater aucto , quæ res maioribus nostris plane incognita fuit. Quot mille centenarii tartari quotannis in Francia, Suevia, Alsatia, Palatinatu, ad Rhenum , Mosellum , Danubium abjiciuntur , patriæ utilissimi , si homines essent , qui artem tenerent. Sed quid attinet docere , si non sit qui discat audiatve: consultius enim est otium captare , quam aliis mutilam operam navare. Persuasus vero sum , post meam mortem nonnullos intellecturos , quam bene mundo voluerim , ex scriptis meis veritatem insigni suo commodo indagaturos esse : Omni rei sua est opportunitas , gemmæ in arboribus præcedunt ,

se-

sequitur flos, ultimus fructus est.

Aliud ruriculis valde quæstuosum. Ex pomis, pirisque expressum mustum hujus Subjecti ope ad effervescentiam promovetur, ut vina inde fiant nativis sapore, durabilitate, viribusque parum inferiora: vel, si contusionis pomorum tædet, bono compendio succus exurgetur in futurum vinum. Secretum regionibus ob frigoris dominium vina excoquere non valentibus, sed pomis ut plurimum abundantibus, necessarium, quo vini istic locorum nimis cari caritas commodissime pensatur.

Plures quidem artes vinarias habeo, sed hujus loci non sunt, qui tantum eas, quæ meo universali Menstruo administrantur, hic tractare decreverim, artes meo judicio nemini antehac notas, huc in medium productas, ut, quousque mundus in bonarum rerum cognitione profecerit, lectori patefiat: sive res credatur, sive non, mea nihil refert, ipse etiam dubitaturus, ni fuissém expertus: sed judicia non debent esse temeraria: sciendum est, D E U M mirabiliter dispensare sua bona iis, quos sibi servos ac instrumenta suorum in lucem pro-

D

feren-

ferendorum miraculorum eligere destinavit.

Si agricolæ semen hoc menstruo humectatum in agrum spargunt, citius maturefcit, grans pinguioribus: Si emtores desiderent, quo pacto magnum ex suo frumento quæstum faciant ostendam. Integro, non commolito frumento calidam hoc menstruo imprægnatum affundant, in dolio bene clauso suum tempus ferveat, aqua omnes vires extrahet, relictis siliquis in porcorum pabulum cessuris: si cum hoc extracto lupulus ferveat, bona erit cerevisia; si hanc nolis, optimum Spiritum inde elicies, residuum brevi acetum erit: & si callidus es, hoc vinum ardens, multis usibus applicatum plus lucri reddet, quam si vendidisses. Secretum in frumenti vilitate non spernendum.

Adhuc unum habeo, de frumento, fruticum arborumque fructibus addendum, præcipuum inter artes meas vinarias, ab humano genere tanquam insigne DE I donum, summa cum gratiarum actione acceptandum. Nempe, Industriâ, multiplicique experienciâ compertum est, quod ex fecali, tritico, avena, hordeo, oryza, milio:

lio: pomis item, piris, persicis, cerasis, prunis, prunis sylvestribus, damascenis; cydoniis, ficubus: uvis etiam ursinis, crispis, moris rubi, rubique idæi, berberibus, vacciniis, baccis sambucinis, similibusque terræ, fruticum, arborumque fructibus gratus salubris ac permanens potus, cuius vino sapore, odore, viribusque simillimus, exiguo labore sumtuque præparari possit. Pro qua largissima bonitate misericordie Deo à frigidorum climatibus, uvas nunquam videntium incolis dignæ gratiæ nunquam agi possunt. Si vix centesimus meis dictis fidem adhibeat, hoc me male non habet, jam satis expertum perditorum mali mundi morum, procaciumque intemperatas linguas susque deque habentem: satis mihi est, scripsisse quod res est, meaque scripta necessitate urgente abunde demonstrare posse.

Objiciat non nemo, quomodo hoc erit possibile, cum mundus tot seculorum tractu tot sagacissimos viros produxerit, quorum nec unus de hujusmodi inauditis rebus scripserit; haud dubie mera erunt phantasmata. R. Non sunt somnia, sed sæpius comprobata naturæ secreta. Quid

sibi talis objectator vult, qui ipse omnium rerum rudis omnes similiter idiotas esse sibi persuadet, qui florentis ætatis dies cantando, saltando, comessando, potando, scortando, omnique vanitate in gratiam diaboli mundique transigens, in provectione ætate nihil habet, quo ignominiam tegat, quam quod talia impossibilia esse garrat, qui nec vidit, nec unquam auribus percepit. O perversum & occæcatum mundum! si tanto Zelo DEI Creatoris tui gloriæ proximique amoris litasses, quanto tuis mundanis cupiditatibus, avaritiæ, superbiæ, usuræ, invidiæ, gulæ, mendaciis, haud dubie scintillula lucis DEI naturalis illuxisset tibi, nec omnino in mundana caligine, carnisque vanitatemersus periisisses. Nihil tam magnum bonumque, vel tam exiguum ac vile est, quin idem ante hac etiam fuerit, licet nobis, quo tempore extiterit, incognitum: nec impræsentiarum quicquam est, quod non cum tempore peribit. Quod si hæ artes humano generi nunquam innotuerunt, quid nostra refert, modo nobis istis frui, Deoque omnis boni largitori pro iis gratias agere concedatur. Cur non & nos jam scimus, quod

quod Adam, Noa, Abraham, Isaac, Jacob, Joseph, Moses, David, Salomon, Daniel, aliique naturæ luce illuminatissimi homines olim perspectissimum habuerunt? cuius scientiæ obscuræ tantum scintillæ nobis supersunt. Quis speculando assequetur, quod ante mundi finem est revelandum? DEUS antiquissimus œconomus cum suis Liberis famulitioque sapienter agit non cunctas gazas simul promit, nobis turpiter decoquendas, sed per partes, prout sibi honorificum & nobis proficuum fuerit. Fortassis alterum Noæ tempus proforibus est, quo arcam condi jubebat Dominus, ad præservationem paucorum ipsum timentium. Quis scire potest, quæ post aliquot paucos annos mundi facies sit futura? Bene ergo bonæ viduæ in Sarepta, si in tanta rerum angustia Elias vel alius quidam adveniens, cado lecythoque semper repleto ipsam sustentet. Cui rei parvulus bonorum grex in mundo similior est, quam spretæ, ab omnibus derelictæ abjectæque viduæ? Num DEI potentiam credis imminutam, quo minus suos cum Lotho ex Sodomis educere ac trans montem in oppidum, ubi ab igne & cala-

mitate sint immunes, deducere valeat? Si quem D E U S in summis angustiis servatum cupit, media quibus id fiat, ipse præbet, nec opus est, ut ipsi Angeli cum cum Lotho eripiant. Superbus vero mundus tam securus est apud sese, ut nullis mediis sibi opus esse arbitretur, sed D E U M perpetuo dormitutum, nec unquam evigilaturum stulte credat, ad puniendum malum. Qui rustico paulo major est, dedecori sibi habet, si liberi sui artes doceantur, sat opum se ipsis relinquere putans, unde honeste victitent, tempore vero, quo (quod D E U S clementer avertat) magnis æque ac parvis fugiendum, omniaque sua sunt relinquenda, tunc demum, quas quisque opes possideat, apparet, & quam inops temporis momento fieri possit: tunc se multi pauperum loco esse cupiunt: sed sapientia (piscatore icto) sera, stultitia est: unicus ducatus, quem tibi nemo extorquere valeat, melior est mille aureis vel argenteis. In proximi gratiam nonnulla secreta protuli, *bonum vade mecum*, sive *omni-habile* multis futura, quod vero singulis hederas non appenderim, ratione non caret, nec opus est plura de eis deblaterare.

Cui

Cui E
dent, n
Si tum
ingrue
cit, ei s

Sup
in Mec
ingens
tinens
fiet. C
genuis
& usit
aqua
Quid
corpo
in pe
cidit,
tegas
dum
gratia
malu
Mih
miur
ctum
ratur
gnis
gesc

Cui Epistolæ atque Euangelia non arri-
dent, nec eorundem Expositiones curabit.
Si tumore inflatus magnam tempestatem
ingruere videt, nec sibi de refugio prospi-
cit, ei si pereat, condolendum non est.

Supereſt multiplex hujus ſubjecti uſus
in Medicina, qui ſi rite deſcribendus eſſet,
ingens volumen conficeret, huc non per-
tinens, alibi peculiari tractatu commodius
fiet. Conſultum foret hoc Subiectum in-
geniſ chymicis ac pharmacopæis notius
& uſitatus eſſe, & tot emortuas herbas,
aquaſque venales habere non operteret.
Quid quæſo proderit, ſi toto ſanguine ac
corpore intolerabili æſtu inflammato, (ut
in peſte aliisque contagioſis febribus ac-
cidit,) caput humectato orbe roſaceo con-
tegas, tempora pulſusque manuum & pe-
dum aqua confortante, morbi pellendi
gratia obliges? nil omnino: quin potius
malum, experienciâ teſte, ſæpe fit deterius.
Mihi perinde videtur, ac ſi vaporario ni-
mium calente, ancilla linteum frigida tin-
ctum fornaci obduceret, calorem tempe-
ratura, merito rideretur, quin potius, li-
gnis incendio ſubtractis fornax ſponte fri-
geſcet. Simili ratione malignus calidorum

morborum ignis 4. ad summum granis bonæ medicinæ ex intimis cordis penetralibus paucarum horarum intervallo extrahitur, ubi externis refrigerantum vel roborantium epithematis nullus locus relinquitur: quod non uno, sed multis experimentis observavi, veneno ex corde excluso, corpori suum temperamentum, viresque cum sanitate sensim rediisse.

Cui usui tot unguenta, olea, emplastra, cum parvâ bonæ medicinæ quantitate plus efficiatur? Integer annus sæpe exiguo ulcere vel vulnere indies in pejus ruenti, impenditur, quia equi posterioribus, ut vulgo ajunt, frenum applicatur, morbi que origini non rite occurritur.

Externorum ulcerum fontes intus sunt siccandi, non foris emplastris imprudenter obstruendi, quæ aliàs absque omni externo remedio parvo medicinæ pondere, paucarum hebdomadam interstitio radicitus curantur.

Talis enim Medicina quærenda, ac reliquæ, apinæ removendæ erant: sed quid agas, cum mundus velit decipi, nec aliud cupiat? Si cui enim medico sit bonum medicamentum, quod ægro ingratorum
 cya-

cyatho
 æstim
 postula
 aliquo
 carus e
 incerte
 rum pu
 præscr
 ipsoqu
 cessu
 Iden
 Chyru
 cinæ a
 merce
 tum p
 dum
 cede i
 lius co
 malur
 mense
 Ha
 ci bo
 veteri
 ad mi
 ger p
 strum
 spont

cyathorum loco propinare malit, hoc nec æstimatur nec remuneratur, nam si sostrum postulet, respondebitur, cum vix bis terve aliquot grana pulveris exhibuisse, qui tam carus esse non possit: hinc iste certum pro incerto eligens, juxta visitationum numerum præmium postulat, plenos cantharos præscribit, ut longior sit bibendi mora, ipsoque ægrum frequentius inspiciente, accessuum numerus augeat.

Idem in Chyrurgia obtinet, si probus Chyrurgus malum externum bonæ medicinæ adminiculo celeriter curat, debitam mercedem non auferet, sed audiet, tantum pro 2. 3. ve emplastris non petendum esse. Pro acceleratæ ergo curæ mercede ingratitudinem metit, ut multo melius edoctum, aliis similem esse oporteat, malum quod triduo potuisset absolvere, mensem & diutius fovendo.

Hanc similesque ob causas, vix pauci bonis medicamentis incumbunt, sed veteri more moræ student, si non ægri, ad minimum suo commodo: quod si æger promptus sit ad persolvendum sostrum, ille autem vel ignorantia, vel spontanea incuria rem negliget, gravem ra-

tionem suo tempore est redditurus.

De hisce inveteratis, veram medicinam fugantibus malis multa dicenda essent, quibus si bona medicamina substituerentur, decumbentium tanta turba non daretur. Bonus Medicus, qui secundum conscientiam agit, omni laude dignissimus est, si medicinam ad DEI laudem, proximique commodum facit, dignamque cum Samaritano mercedem à cœlesti medico olim accipiet; sed si seipsum tantum quærit, viderit, quid tunc sit dicturus. Sanguinem innocui effundere, Scripturæ testimonio, abominatio est apud DEUM; si vero medicus vitam suæ vitæ concreditam negligat, utra abominatio erit major? Quam rationem avarus dabit, qui inopem suis bonis in hoc ipsum divinitus concessis cibando ac vestiendo non juvat, eandem reddet negligens medicus, si membrum Christi perire sinit quod servare potuerat.

Si virgo hunc tantum in finem viro nubat, ut fastui luxuique studens vitam cum certa mariti morte in otio transigat, quæ tamen ei auxilio data est, ut eum colat, curetque, in omnibus fidem servans, mundum

is. dum sobole augeat, nonne talis coram
licinam Deo ac hominibus enormiter peccat? Idem
nt, qui- medicus facit, si medicinæ det operam, ut
rentur, cuticulam bene curet, non ut proximo
laretur. misericordiæ opera præstet. Hoc tamen
nsficient- addendum, quod medicus interdum par-
t, si me- tibus studere cogatur, divitibus diligentius
mique assidens quam pauperibus, quia vel nullum
Sama- vel perexiguum à Magistratu stipendium
o olim percipit, honesto victui necessarium. Si &
rit, vi- suos carere non vult, opulentum à quo
guinem præmium exspectat præfert, paupere reli-
monio, cto: cui malo promptum erit remedium,
ro me- si medico sufficiens victus suppeditetur.

Præfens mundus, hoc tantum agit, qui
stat, stet, qui jacet, jaceat, nulli aliud cor-
di est; suarum quisque rerum satagit, nec
incendium ipsum non tangens, extinguere
curat. Celeberrimus artium patronus A-
lexander M. qui perscrutandis Vegetab.
Animal. & Mineralibus Philosopho suo
Aristoteli annuatim plus centies mille co-
ronatos est largitus, vivere desit. Sapien-
tissimus Ernestus Dux Baviaræ, Elector
Colonienfis quid non in colligenda in-
comparabilis Germanorum Medici ac
Philosophi Paracelsi scripta erogavit? Plu-
res

res hujusmodi Mecænates Germania nostra nuper tulit, Marte vero sibi imperium asserente, Jovi cum Mercurio exulandum fuit, atque etiamnum latitandum, certumque est, si non cito extollantur, suæ dignitati restituti, id maximo patriæ detrimento, summoque exterorum commodo, (quod Deus benigne prohibeat) futurum esse.

Hanc admonitionem feci, ut omnes viderent, quam in corrupto seculo vivamus, quamque vili habeantur pretio viri cordati, quod tamen malum non diu duraturum confido : sed vereor cum pastores in, utramvis aurem secure dormient, quod multæ rapaces feræ ex asperimis prodituræ montibus oves sint dispersuræ, caseum cum butyro depasturæ, collectosque greges secum prædam abducturæ.

Vidit itaque benevolus lector, quam mirabilia & incredibilia hujus subjeçti beneficio præstentur, nec inficias ibo, quin pluribus mihi ignotis rebus inserviet, omni hominum ordini, superiori, inferiori, literatis, literarum expertibus, majoribus, minoribusque ad suam vocationem utilissimum. Dicat quis. Credo equidem, multa insignia ejus interventu patrari, sed quia
non

non sim
nam sive
ri, non a
cretum
struum
maphro
catus, u
vilis in
turâ fri
num, ci
nes rep
æquo p
paradis
ra anti
Huic eg
Judicio
haudqu
criteri
tur. Ne
suam u
nonne
rimus,
phorum
nonne
torme
paretu
ex co

non simul indicas, universalem Medicinam sive Tincturam ejus adminiculo parari, non abs re fuerit dubitare, num sit secretum priscorum Philosophorum Menstruum universale, scilicet Mercurius Hermaphroditus, tantopere ab ipsis deprædicatus, ubique reperibilis, ut res odiosa ac vilis in omni sterquilinio invenienda, naturâ frigidus ac calidus, summum venenum, cito occidens, cito sanans, apud omnes reperibilis, quem dives & pauper ex æquo possideant; quem Adam secum ex paradiso attulerit, hujusque commatis plura antiquorû epitheta in ipsum quadrent. Huic ego responsum velim: Veteres meo Judicio alium Mercurium universalem, haudquaquam habuisse, cui omnia eorum criteria perfecte conveniant & applicentur. Nonne omnes homines norunt ipsum, suam urinam, ex qua generatur intuentes? nonne est res vilissima quam domi non ferimus, sed foras mittimus, juxta Philosophorum præceptum in fimo quærendam? nonne summum est venenum, si pulvis tormentarius, (vel aqua corrosiva) ex eo paretur? nonne universalem Medicinam ex eo præparare docui? nonne merus ignis,

ignis, purum putum etiam frigus ac glacies est? & si velis, nonne virilia ac muliebria munera æqualiter obit? imperfecta corpora quadrantis horæ spacio imprægnat, ut ☉ generent? ipsum ignis calore imprægnatur, ut hos fructus proferat? an non est summe volatile ac mox fixissimum? Aqua simul humida & sicca est? summe corrosivum, corrosivorumque hostis, rite præparatum? nonne est gravissimum ac levissimum? Cui rei, excepto Nitro, hoc Philosophorum ænigma congruit? Quod enim nigrius corvo, candidius cygno, nocentius serpente, multos discrucians, levius vento, gravius auro, illud tu ames. nonne verus est liberorum suorum (Metallorum) helluo? Philosophorum Azoth, Sapo sapientum, urina puerorum, Sulfur vivum, Sal peregrinorum, Ignis secretus Philosophorum.

Nonne hæc omnia vere insunt Nitro? quâ vero methodo inibi deprehendantur, meum non est hic ostendere, satis sit indicasse in quo subjecto sint quærenda & invenienda quod ante me nemo amore tactus, præstitit. Ulteriori enim demonstratione, quod scilicet ex Nitro verum Sol-

vens

vens U
imagina
potes
cui ista
te non
straveri
ram sup
rari po
tribuen
fecisse
& occ
tam ar
bus cor
vero in
ex 2. f
notabi
scripsi,
recens
Solis in
liquari
ex salib
bene fl
to & e
co plu
bicunc
libus c
auro

s ac gla-
rilia ac
it ? im-
ra spa-
ipsum
fructus
latile ac
mida &
rosivo-
nonne
Cui rei,
m ani-
us cor-
erpente,
gravius
est libe-
o ? Phi-
n,urina
egrino-
. Nitro ?
lantur,
it indi-
& in-
ore ta-
onstra-
m Sol-
vens
vens Universale (noli tibi Aquam Fortem
imaginari) paretur, non opus est. Tunc
potes contradicere, aliudve Subjectum,
cui ista omnia insint, denominare ? Scio,
te non posse, si vel totum orbem perlu-
straveris. Quod non scripserim, Tinctu-
ram super imperfecta metalla cum eo pa-
rari posse, (quod ipsi veteres philosophi
tribuerunt) cogites, me eo usque non pro-
fecisse, ulteriusque progrediendi tempore
& occasione caruisse, neque unquam ad
tam ardua aspirare decrevisse, sed viliori-
bus contentum esse censuevisse. Quousque
vero in Nitro perscrutando penetraverim,
ex 2. furn. parte videre licet, ubi aliquot
notabiles processus ex grosso subjecto præ-
scripsi, quorum haud ultimus est ille, ubi
recenseo me ante aliquot annos calcem
Solis in crucibulo voluisse fundere, & quia
liquari recusabat, per intervalla fluorem
ex salibus paratum addidisse, donec omnia
bene fluebant, crucibulo è flammis exem-
to & effuso, cum ☉ expectabam, ejus lo-
co plumbum invenisse, fluorem vero ru-
bicundissimum, (licet ex candidissimis sa-
libus confectum) & animâ auri tinctum,
auro omni dignitate exuto : quod cum
anim-

animadverterem, ibi secretum latere credens, laborem aliquoties iteraverim, sed irrito semper conatu: cujus erroris causa non Subjectum fuerit, sed ego, qui pondera, ignisque, gradum non observaverim, vel ipse Deus noluerit ut plura indagarem. Profecto si iste labor successisset repetitus, jam dudum Lapid. Philos. possiderem, qui nunc vilioribus rebus, detentus familiam cum labore ac particulatim sustentare cogor. Sed posthabito hoc labore, vide sodes, quid exercitatissimus Phil. Paracelsus rudi nitro adscribat, cum dicit: Chymia deprehendit rem in Nitro latere. Inspiciantur Basilus Valentinus, Sendivogius, priscique Philos. quorum omnia dicta ad hujus Subjecti operationem accommodata videbis, meque ei non nimium, sed minus æquo, (quem complura fugiunt) attribuisse. Possem sanè, si animus esset, omnes Philosophorum terminos cum hoc Subjecto componere, sed cui bono ista prolixitas? qui semel eo pervenerit, quo ego, ei Philosophorum arcana satis erunt manifesta, lubenter fassuro, hoc unicum esse verum Solvens universale, nullumque præter hoc. Multi semper rem ex nitro parandam

randam
tes nib
runt. M
cturam
lud ru
socio f
runt, ta
cabile f
lius jub
quorum
scetur:
suum p
Lunæ a
rem in
solvitur
Sole co
lutione
Certur
quod e
gitur,
res tran
labore
gravef
cuiqua
damno
vero h
mihi e

tere cre-
rim, sed
ris causa
ui pon-
averim,
agarem.
petitus,
em, qui
amiliam
tare co-
vide so-
racellus
Chymia
Inspi-
vogius,
dicta ad
moda-
sed mi-
nt) at-
set, om-
um hoc
ono ista
it, quo
is erunt
cum ef-
lumque
nitro pa-
randam

randam esse crediderunt, sed quia hæsitantes nihil cum eo tentarunt, nihil invenerunt. Multi meo tempore Nitrum in Tincturam figere sunt conati, verum quia illud rude, absque debita præparatione & socio suo receperunt, quale igni mandarunt, tale mansit, fortassis utilius, si ei amabile subiectum jungere novissent. Basilii jubet ei hilarem sociare foeminam, ex quorum amplexu regia soboles progascetur: omnes Philosophi ajunt, Mercurio suum pondus (sed non vulgaris) Solis ac Lunæ addendum esse, & ex ambobus fieri rem indissolubilem, dum ☉ à Mercurio solvitur, eodem momento Mercurium à Sole coagulari; eadem operâ, corporis solutionem & Mercurii coagulationem fieri. Certum est, unum esse ex Mineralibus, quod cum Nitro nostro conjungitur & figitur, duranteque fixatione omnes colores transit; sed finem rei ignoro, qui istum laborem nunquam absolverim, nec ob ingravescentem ætatem repetere cogit, neque; cuiquam ut incertum laborem cum certo damno experiatur, autor esse velim: qui vero hoc faciens spe sua frustrabitur non mihi culpâ imputet, quod ipsi hoc scripto

ansam præbuerim, qui hoc eo tantum fine scripsi, ut manifestum facerem, nomen Universalis non immerito ei assignatum esse: neque etiam opus est, ut res tanti momenti ingrato mundo innotescat: quidvis homini sufficit unde valetudinem familiamque sustentet: affluentia rerum animum elatum in peccata dat præcipitem. Sed quia Deus tantum arcanum non frustra in Naturæ gremio occultavit, non ægre ferendum, si quis lumen ad istud quærendum superne accipiat; nec male interpretandum, si quis bono titulo ad bonum adspiret, cum ei qui gemmam in via inventam non tollit, tantum criminis imputetur, atque illi qui ex hæreditate acceptam male decoquit & abligurit. Omnes Philosophi uno ore clamant, suum Mercur. ob vilem ortum à sciolis sperni, nec pro Menstruo Univerf. acceptari (monentes ne ejus vilitate offendamur) quia multi incassum cum eo operantur, alii sapientes, illud pedibus conculcent, quod ipsis utile foret, quærentes quod nusquam invenire licet, vero Subjecto semper oculis prostante. Quantum cæcus pulcherrimis coloribus juvatur, surdusque testudinis sono, tantum

tum ft
tur, a
Neque
quid p
cente
ait Pfa
tum i
quem
nullius
melius
esse, &
rum c
Excip
losoph
R. Ex
à Phil
quem
utaris
occul
Si pe
horto
tanger
allatu
tum p
consp
quod
omne

tum stultus, si ei Naturæ secreta exponantur, ad quæ nec aptus natus est, nec erit. Neque velle, neque cujusquam currere aliquid prodest, sed sola Dei misericordia, dicente Paulo, cui suffragatur Psaltes cum ait Psal. 127. Frustra surgitis mane, cubitum itis sero, panem curarum edentes, quem Deus amicis in somno dat. Unde nullius industriam curamve hujusmodi cimelium acquirere posse patet, Dei donum esse, & mansurum, unanimi Philosophorum consensu, cum quibus & nos facimus. Excipiat aliquis, Sed quis tibi hunc Philosophorum esse Mercurium revelavit? R. Ex proprietatibus, forma ac natura, ei à Philosophis assignatis, eundem agnovi, quem tu quoque si Philosophicis oculis utaris, talem agnosces, qui se à superbis occulere suevit, & revelare cui Deus vult. Si peritus hortulanus Germanus casu in horto, mirabile illud vegetabile *Noli me tangere*, (quod primitus ex Orientali India allatum, magna cura in multorum Magnatum paradisis admirationis ergo colitur) conspiciat, de quo tam portentosa legisset, quod sc. in terram decideret, contactum omnem respuens, licet illam herbam nun-

quam oculis spectasset, an non certo deprehendet, eam ipsam esse herbam? Non posse aliam esse vires ei tributæ luculenter arguent. Sic cui Deus oculos aperuit, ut in Subjecto omnes proprietates deprehendat, quas Philosophi suo Mercurio universali inesse affirmant, nonne eo acquiescens aliud investigare desinet?

Postremo, Sal Nitrum unica est vegetatio, generatio & augmentatio omnium Vegetabilium, Animalium & Mineralium, eorundemque destructio & regeneratio, perpetuâ Elementorum Circulatione, ut res ex quo orta in idem dissoluta redeat. Vegetabilium enim Nitrum in corporibus Animalium, intercedente digestionem ac Separatione, in Sal Minerale generari nemo diffitebitur: estque Nitrum seu Sal terræ Vegetabile, Animale & Minerale, quod de nullo alio Subjecto quam Materia universali dici potest. Et quemadmodum optimus Vegetabilium, Animalium ac Mineralium conservator est, ita eorundem est Mors & Destructor, eoque ab iisdem & amatur & odio habetur. Vegetabilia illud amant cum in terra crescentia inde nutrimentum petunt,

tunt,
pers
ment
dicit
sale si
cuum
ctus
ram f
enim
cit,
eoru
muta
terra
petun
ta ro
N
perie
tuor
rus,
vi po
samen
tred
Alo
ficer
vare
R. T
ista c

tunt, cum terra mortua, sive, falis expers semini nec nutrimentum nec incrementum præstet, attestante Christo, cum dicit: Vos estis Sal terræ: si autem terra fale sit destituta (vel sal sua falsedine vacuum) insulsa mortua est, nullosque fructus proferre potest. Ignarus fimum terram feracem reddere ait, sed immerito, non enim fimus sed sal in fimo latens illud facit, ex vegetabilibus post putrefactionem eorum generatus, rursus in eadem transmutatur, eorum seminibus radicibusve in terra adhibitus: idem animalia in cibis appetunt, quo corpora à putredine conservata roborantur.

Nemo enim tam rudis est, qui non experientiâ didicerit Sal viventium ac mortuorum præservatorem esse. Objiciat ignarus, quod etiam alia Subjecta præservandi vi polleant, Myrrha puta, Aloë, alique balsamei liquores, qui carnes, piscesque à putredine custodiunt. Huic respondeo, Non Aloën, Myrrhamve, sed earum sal istud efficere. Mel quoque & Saccarum præservare, instet, quæ tamen salia non sint. &c. Talem non intelligere naturam salium: ista dulcia, illa amara sunt salia, quæ per

putrefactionem conversa in acerba vel acida mutantur : omnis etiam ex vino, aliisque Vegetabilibus, Spiritus ardens, alia corpora præservat, ille tamen, licet salis formam præ se non ferat, nihil est aliud quam purissimum Sal vini volatile cum Sulfure suo mistum : nullum enim Principiorum sincerum est, ab admistione cæterorum in totum liberum. Idem facit acetum, quod merum esse Sal, uberrime possem, si tempus ferret demonstrare. Cui sensus tam sunt obtusi, ut unam rem mediante putrefactione in aliam abire non intelligat, ei nec maxima volumina profuerint. Ex dulcissimo musto, saccaro, melle solius putrefactionis & fermentationis interventu, acidus Tartarus, forte acetum & spiritus ardens volatilis fit : mox Tartarum, acetum, Spiritus ardens in Sal nitrosum redibit; quod pauci intelligunt, ii præcipue, qui nihil nescire vulgo creduntur. Non solus homo delectatur Sale absque quo sanus esse nequit, sed & omnia animalia. Mures præ omnibus Sali inhiant, quo non invento, parietes Sale efflorescentes lambunt, & urinam reddunt summe nitrosam. Columbæ vetustate corruptos salisque præ-

prægn
avenac
gravid
avenæ
dunt,
lo cor
riam;
non po
las vel
digeri
nos co
partul
ræ vi
ste) g
sciscu
extra
aman
gular
tum.
Vege
gredi
tur.
cum
conf
salis
fessi
vini.

prægnantes muros frequentant. Gallinæ
avenacea nuper ab equis comesta, & sale
gravida grana ex fimo colligunt, ea recenti
avenæ præferentes, unde fœcundiores eva-
dunt, Sale deglutitos lapillos in ventricu-
lo concoquente, primam testarum mate-
riam; sed si in corte conclusæ falsa terra
non potiuntur, debilis ventriculus arenu-
las vel silices futura ovorum putamina non
digerit, ideo ventosa pariunt ova, vel alie-
nos cortices, si dentur, devorant, ut suis
partibus suos conficiant. Mineralia in ter-
ræ visceribus crescentia, (experientiâ te-
ste) gaudent sale, ex quo sibi corpora ad-
sciscunt & incrementa faciunt : similiter
extra terram eodem matura ac meliora fieri
amant ; inter quæ Nitrum, ut dictum, sin-
gulari erga metalla sympathia est prædi-
tum. E contra, tam Miner. quam Anim. ac
Vegetabilia salia horrent, si illegitime con-
grediantur, vel per illud corrupta destruan-
tur. Sal enim debito more adhibitum uni-
cum esse Vegetab. Anim. ac Mineralium
conservatorem, auctorem & perfectorem,
salis liquet, quod omnes Philosophi con-
fessi sunt : quos inter Plato sali aliquid di-
vini adscripsit, cui posterius sunt adstipulati,

multa in sale, etiam ipsum Lapid. Philosophorum quærentes; sed nescii quodnam esset verum Sal, & quis applicandi præparandique modus, ulterius progredi non potuerunt. Hinc quivis facile videt, cur veteribus secreta ista ars Alchymia sit dicta, nempe, quasi tractatio & fusio quædam Salis; quam item ob causam istis verbis familiariter utuntur, *In Igne & Sale Magisterium consistit*. Innuentes, beneficio salis & ignis veram, tam ad hominum sanitatem quam metallorum perfectionem medicinam comparandam esse.

Si Deus vitam prorogans, obstacula non objiciet generis humani bono *quid Sal & Ignis sint*, olim propalabo, ut incredibiles mundo adhuc incognitæ horum 2. corporum vires omnibus patefiant.

Unum addam. Philosophi materiam universalem obscure indigitantes dicere, eam ubique reperiri, quam pauper æque ac dives habeat, nec quisquam absque ea vivere possit, unde vulgus Aërem, pluviam, nivem Martialem, rorem Majalem somniantes, in iis materiam universalem quæsiere: & cum labor felicissime cessit, aliquid Salis nitrosi sunt adepti. Certum est,

Astra

Astra
rem nu
rorisve
germin
calido
ræ reli
delabi
terra
inopia
tioni
rum c
scripsi
nec ta
ri con
suffici

Astra semine suo catholico gravidare Aërem nubesque, mox forma pluviae, nivis, rorisve decedentes, terram foecundatam germinationi aptam reddere, rursusque à calido aëre sursum latas nitrum suum terræ relinquere, denuo ab astris imprægnari, delabi, terræ fertilitatem conciliare, ne terra unquam hujus universalis seminis inopia laboret, sed jugiter rerum vegetationi incumbat, perpetuaque Elementorum circulatio conservetur. Hinc Hermes scripsit *Idem esse Superius, quod est Inferius*, nec tamen ab Astris petendum, cum majori compendio in propinquo & ante pedes sufficienter habeatur. Verba sic sonant.

E s

VER-

VERBA SECRETORUM HERMETIS.

“**V**erum est, & ab omni mendaciorum
 “ involucro remotum, quodcunque
 “ Inferius est, simile est ejus quod est Supe-
 “ rius, per hoc acquiruntur & perficiuntur
 “ mirabilia Operis, unius rei. Quemadmo-
 “ dum etiam omnia ex uno fiunt per consi-
 “ derationem unius: ita omnia ex uno hoc
 “ facta sunt per conjunctionem. Pater
 “ ejus Sol est, Mater Luna, Ventus in ute-
 “ ro gestavit, nutrix ejus est terra, mater
 “ omnis perfectionis. Potentia ejus per-
 “ fecta est, si mutetur in terram. Terram
 “ ab igne separato, subtile & tenue: à gros-
 “ so & crasso, & quidem prudenter cum
 “ modestia & sapientia. In coelum hoc à
 “ terra ascendit, & à coelo rursus in terram
 “ descendit, & potentiam ac efficaciam su-
 “ periorum & inferiorum recipit. Hoc
 “ modo acquies gloriam totius mundi.
 “ Propulsabis quasi tenebras omnes & cæ-
 “ citatem, hæc enim fortitudo est, omni alii
 “ fortitudini & potentiae palmam præri-
 “ piens: omnia namque subtilia & crassa
 “ du-

“ duraque
 “ Hoc n
 “ conj
 “ miran
 “ mira e
 “ tis tri
 “ cum
 “ Philo
 “ matur
 “ Oper
 Hæc
 Herme
 tionem
 quibus
 alis (qu
 tiscitur
 mento
 nec no
 servatr
 litescer
 gat, pe
 ritus u
 Ens, ha
 horæ c
 ac Min
 lucet,
 excren

“duraque penetrare ac subigere potest.
“Hoc modo mundus conditus est, & hinc
“conjunctiones ejus mirabiles, & effectus
“mirandi, cum hæc via sit, per quam hæc
“mira efficiantur, & propter hæc Herme-
“tis trismegisti nomine me appellarunt,
“cum habeam tres partes Sapientiæ &
“Philosophiæ universi mundi. Consum-
“matum est verbum meum quod dixi de
“Opere Solari.

Hæc sunt verba antiquissimi Philosophi
Hermetis, ob perfectam Naturæ cogni-
tionem merito Philosophorum Parentis,
quibus satis innuit suam Aviculam sine
alis (quæ dies noctesque volans non defe-
tiscitur) Superiorum & Inferiorum Ele-
mentorum, Superioris itidem & majoris,
nec non Inferioris & minoris mundi con-
servatricem spiritum & vitam in Nitro de-
litescere. Quod ut rudis plenius intelli-
gat, perpendat modo Aërem, in quo Spi-
ritus universalis, primum omnium rerum
Ens, habitat, sine quo nullum animal vel
horæ quadrantem vivit, nec ullum Veget.
ac Minerale producitur, nec ipse etiam Sol
lucet, nec ignis ardet: quemadmodum
excrementa Veget. Animal. & Mineralium
perenni

perenni circulatione in alimenta transmutantur: elementa in excrementa, & hæc in alimenta redeunt, indefinente renovatione ac transmutatione, quam solus homo non assequitur. Novit agricola, delapsa quotannis folia arboribus novum vigorem & nutrimentum dare, pecoris excrementa lætissimum gramen producere, Mineraliumque feces vel recrementa, à quibus Metallum semel est separatum, brevi ab Astris imprægnari, ut liquata idem metallum reddant, quo paulo ante fuerant exuta: & metallorum scorix passim suis fodinis redduntur, ubi spacio annuo vi attractrice à Spiritu universali resectæ imprægnantur, ut metallum altera vice fundant. Annon terra, ex qua Sal petræ est extractum, aëri exposita, aliud Sal petræ aliquot mensium intervallo reddit, quoties velis, ac si ei nihil fuisset detractum. Annon omnia calcinata, videlicet Calx viva, ex lapidibus, conchis, lignis, herbis parata, ex quibus ignis Spiritum universalem egit, ingenti appetitu novum Spiritum universalem attractum in corporeum Nitrum redigunt? Nonne calor, virtusque Solis est Solis Excrementum sive superfluum, quibus

quibus
Soli nul
quam re
pluvia d
Solique
ipsius c
conseq
servatio
hic jub
DEO v

Aud
tro, lic
medici
ac pote
ræ pret
datur;
mundo
cabile
turæ M

Ma
lius Su
cula p
unde
phoru
affirm
ex co
quod

quibus nutritur ac sustentatur? Si calor Soli nullus esset, Aër nitrosâ essentiâ nunquam redderetur gravidus, nec foecunda pluvia destillaret, nec terra fructus ferret, Solique recens nutrimentum cibumque ipsius conservatorium præberet: unde consequitur, Excretum excernentis conservationem & alimentum semper esse. Sed hic jubet Plato quiescere: alibi plura, DEO volente, dicentur.

Audivimus, in Sale, & speciatim in Nitro, licet ab imperitis spreto, tam ad veram medicinam quam ad Alchymiam utiliss. ac potentissimas vires inveniri, neque operæ pretium esse, ut quis vilitate ejus offendatur; cogitandum potius, quod coram mundo ac imaginariis Philosophis despicabile est, idem apud Deum verosque Naturæ Mystas pretiosissimum esse.

Manet ergò quod in rerum natura melius Subjectum, quo plura ac majora miracula patrentur, non dari quam Sal Nitrum: unde & ego verum Mercurium Philosophorum ex eodem parari posse constanter affirmo: me vero Lapidis Philosophorum ex eo præparationem nosse, non dixero, quod nec unquam sum aggressus: Sed
quæ

quæ in metallorum correctione, aliisque bonis artibus de eo tradidi, sola me docuit experientia, cui acquiesco, istaque omnia si res postularet rei que familiari conduceret, per partes singulatim demonstrare non erubesco, ut omnibus palam fiat, ea omnia præstari posse, sed non à quovis; cum nec hoc sine scripserim, ut omnibus prostant, alias plenius Scripturus, sed ut penes amicos hæc manerent. Vix credi potest, quantas mihi scripta mea molestias crearent, dum alter hinc prolixis literis me obruit, modo hoc modo illud enucleatum volens: nonnulli magno quæstionum catalogo me adoriuntur: si decimo cuique respondere voluissem, vix panem edere licuisset. Si quis cogitaret, mihi alia agenda esse, non tam impudenter flagitaret: unicuique proclive est judicare dum uni atque alteri vaco, alia familiæ meæ utiliora præstari potuisse; pretiosius est tempus, quam ut inutiliter in aliorum gratiam teratur. Sunt qui objectant: Quid tibi decedit, si ego fiam conscius; ars penes te remanet, putantes alios debere offam præmansam, absque labore & sumtibus ipsorum ori ingerere. Idem mihi quoque arrisisset, si alii
me

me suarum rerum fecissent participem, in suavi otio victitaturum, sed nullus fuit qui fecit. Maluisssem sæpe in amænis pratis, aliorum more, me avium cantu recreare, quam in summo æstu & fátore furno invigilare: verum, quia alia discendi via non est, laborum me jam non pœnitet, qui DE I ope fultus, eradicatis spinis agrum conseverim, fructus suo tempore expectans, quod cum bono Deo præstolabor, proximo, si modeste petierit, opellam meam non negaturus.

Coronidis ergo Subjungam, Si quis forte cogitet dicatve, quid me ut hæc ab omnibus Philosophis summâ curâ absconsa Mercurii universalis signa ac criteria in lucem produxerim, impulerit, cum ingratus mundus hoc beneficio indignus sit, nec hoc unquam de meis demerebitur, sed margaritas porcorum ritu conculcaturus sit? illi responsum reddo; Me quidem hoc jam pridem damno meo didicisse, quod qui malo mundo gratificatur, suam mercedem jam acceperit, nec quid amplius expectandum habeat. Sed ideo non jubemur bonum intermittere, bonisque propter malos illud celare: D E U S plus timendus quam ho-

homines, ut creditum talentum in proximi emolumentum fenori demus, expressis verbis præcipiens.

Si omnis homo suum talentum supprimet, simul & Deus ipse & magnalia ejus oblivione sepelientur, quod fieri non debet. Tum & magna est invidorum caterva sibi ipsis nil boni voventium, nedum ut proximo consulere velint. Nihil in mundum inferentes, nihil ex mundo efferemus præter bonam conscientiam. Quicquid enim possidemus, non nostrum est, sed à Deo in id accommodatum, ut in bonos usus collocemus, bonam olim rationem reddituri. Quemadmodum turpe est, si pauper sit superbus, sic longe turpius, si dives sit avarus. Cum me ergo D E U S liberalis bonorum dator, præ multis aliis, bonis artibus donarit, non in eum credo finem, ut hoc talentum defoderem, sed in proximi commodum conferrem; rationem olim non sim redditurus, si tale instrumentum esse detrectem, quale ipse me fecerit? Varie sua dona D E U S dispescit, huic magnam largitur auctoritatem, & potestatem, isti vires, illi opes, alii sapientiam, alii artes & sagacitatem, alium curis ac laboribus

boribus
novit
multar
mini c
stration
semper
malam
sam, r
tendo,
liquos
grandi
ctenus
comm
Domi
præbe
pro Fe
res m
quibu
mam f
meam
tum n
studu
borib
edere
comp
nibus
se tibi

boribus mergit, prout cuique salutem esse
 novit, singulis pro donorum multitudine
 multam rationem reddituris. Et quia ne-
 mini constat, quando Dominus admini-
 strationis nostræ rationem sit exacturus,
 semper caveamus, ne ob male locata dona
 malam rationem reddamus. Hanc ob cau-
 sam, meo talento aliud lucrifacere con-
 tendo, & à prædicto metu me liberare, re-
 liquos vitæ dies, si Deo videbitur, absque
 grandi labore, cura ac turba, quibus ha-
 ctenus sudavi, ad Dei gloriam, proximique
 commodum tranquille transacturus. Si
 Dominus voluerit, tempus & occasionem
 præbebit meliora edendi, sin minus Velle
 pro Fecisse lector accipiet: sunt sane plu-
 res magni momenti Scientiæ penes me,
 quibus posteris ad altiora secreta tutissi-
 mam semitam sternere possem, verum quia
 meam familiam citra proximi detrimen-
 tum meo sudore honeste sustentare semper
 studui, contra genium meum, antiquis la-
 boribus manus applicare coactus plura
 edere prohibeor. Inferat quis: Si plura
 comperta habes, per alios istud agito, ma-
 nibus ab opere suspensis, labores disposuis-
 se tibi sufficiat.

Qui hæc dicit, perfidum mundum sibi nondum notum esse fatetur: si fidelium operarum compos fieri potuissem, meis jampridem liberaliter prospectum esset. Hodie non ita comparatum est, ut multi credunt, homines jam sunt perfidissimi, nullius promissi observantes, suum quisq; , per fas vel per nefas quærit: beneficia malo pensantur, quod mihi non semel accidit: Si quem adoptavi, fidum collaboratorem futurum, contrarium evenit: quam primum aliquod secretum didicit, me ipso se doctiorem credens varias discedendi causas finxit, si palam & cum bona venia fieri non potuit, illud clam tentavit: vel tam petulanter se gesserunt, ut Deo gratias agerem, à talibus liberatus: unde factum ut semper oleum operamque perdiderim, proverbium illud, *Qui sua recte curata vult, ipse Dominus servusque sit oportet*, verum esse sentiens.

Vix cujusquam verbis ac pollicitationibus fides est habenda, diabolus ex profundissima abyssu egressus in mundum venit, homines pro lubitu acturus: sed perfidia domesticorum sæpe tanta non esset, si non ab aliis seducerentur; sunt enim qui

occa-

occasio
quid d
unde i
lunt, n
to turp
modum

Siqu
penes
coque
lam ut
neque
ne se
mestio
pudic
felicite
es, si
dicen
veri v
occult

Idem
tii fig
aliis e
divul
abun
tum e
liam
le, q

occasionem captantes eos alliciunt, & quid domi viderint audiverintque eliciunt unde irritati ad bonam frugem redire nolunt, non perpendentes, hanc rem ipso furto turpiorem, nunquam in ipsorum commodum cessuram.

Siquis ab alio, quod ipsius non est, nec penes ipsum id aliis communicare, elicit, coque in auctoris præjudicium clam vel palam utitur, celator furi æqualis habetur, neque unquam apud bonos de hoc crimine se purgabit, consultius facturus si domesticos proditores aliena offerentes repudiaret, dicens, si hoc tuo facis domino felicitatis tuæ auctori, quid mihi facturus es, si licebit? Sed contrarium faciunt, dicentes, tu mihi & ego tibi tacebo, veteris veri verbii immemores, *Nullum filium tam occulte netur, quin aliquando soli exponitur.*

Idem faciunt, quibus Secreta sub silentii sigillo sunt concredita, si violata fide aliis ea communicent, rem auctoris damno divulgantes. Hujusmodi dolis mundus abundat: quilibet ergo cui bonum secretum obigit, circumspiciat, quos in familiam recipiat, & cujus sint fidei. Beatus ille, qui sua cum suis peragere potest, is

absque curis in silentio & otio sibi victum comparabit.

Ante omnia detur opera, ut tibi cum istis res sit, qui Deum timent; licet in omnibus voto non respondeant, fideles tamen habebis operas, cum qui DEUM timet, etiam homines timeat, peccata vitet, & Domini benedictionem in opere suo consequetur, malorum vero labor sine fructu perit.

Quærat quis: quomodo ingenuos à falsis discernam? R. Ex operibus, non ex verbis: putris enim arbor non potest bonos fructus ferre, nec bona arbor malos: quemadmodum enim arboris indoles: ita & hominis natura ex fructibus agnoscitur. Non qui humanitatem ac diligentiam præ se fert, fidem meretur: cum vulpes caudâ blanditur, gallinas meditatur; mali sunt feles, qui foris lambentes post scalpunt. Cum facta verbis consonant, tunc fides habeatur, sed pauci tales inveniuntur, multi vero qui foris splendentes, intus fraudibus scatent. Qui igne ustus est, ignem novit, vitatque, & alios cavere jubet, inexpertus vero suo damno sapere incipit. Quicquid humile, rectum & sincerum

rum est,
odio ha
amat, di
superbu
ricors, t
duobus
glecto a
non ext
vinum g
suave vo
terdum
exesum
(Nemi
cum co
mum.
ætatem
tius fer
multa
reant.
meum
ubi ego
mabun
monstr
mihi m
sumtib
creta p
cum si

rum est, à Deo est, & à Diabolo mundoque odio habetur. Omnis Natura sui simile amat, dissimile odit: si homo est subdolos, superbus, mendax, ferox, invidus, immisericors, tenax, diaboli gerit imaginem, nec duobus dominis servire potest, sed uno neglecto alterum amabit. Ex fructibus enim, non externa specie cognoscendi sunt. Si vinum gustes, num bonum vel vile sit, num suave vel austerum, judicabis. Pomum interdum foris pulchrum, intus vermibus exesum amarescit. Veterum est placitum, (Nemini credi posse, nisi modium Salis cum eo consumseris) experientiâ verissimum. Quæ hominum perfidia, post meam ætatem, ignis siccantem vim non diutius ferentem, præcipua causa est, quod multa bona penes me, intermortua pereant. Confido autem brevi affuturos, qui meum Laboratorium inter se diribituri, ubi ego substiti, naturæ secreta ulterius rimabuntur, & ad optatum finem, mea præmonstrata face adjuti, perducent: quod mihi multo erit gratius, si mea immensis sumtibus, laboribus curisque inventa secreta pluribus innotescant, quam si mecum sine fœnore sint sub tumultu defodienda.

da. Cui fini me promptissimum in posteritatis gratiam, & consultorem & adiutorem pro virili semper præstabo.

CONCLUSIO.

Cordatum Lectorem, sicubi me nimis Caperte scripsisse iudicabit, ne id mihi vitio vertat, humanissime rogo; quod enim feci, non mei sed proximi gratia bono animo feci, fretus, omnes ingenuos ac bonos mea scripta potius favore excepturos, quam odio & invidia rejecturos esse, neque permissuros, ut humilis stylus veritatis, quæ sinceritate gaudet, sit fraudi, sed bonum animum quo hoc factum est, spectantes defendent ac tuebuntur. Quod si diabolus, qui ferre non potest, ut homini aliquid boni conferatur, sua instrumenta in me armare conatur, mea scripta ex insito fastu & scientiæ tumore traductura, ipsum hic & alibi ita depinxi, ut agnoscat, cuius filius ipse sit, cuiusque instinctu sese efferens firmissimæ veritati obviam ire audeat, veterum proverbio, *Ars non habet osorem nisi ignorantem*, fidem factururus. Ad hæc cum rogatum volo, inanibus literis

ris mihi
respond
consilii
detrim
lam non
omnibu
minimo
usque
mihi pe
lium (c
præstite
nec turp
visam b
rum pe
erga am
meo ho
Deo re
lus con

ris mihi parcat, citra damnum non cuivis respondere valenti; Si vero mei indigni consilii egens cum modestia & sine meo detrimento istud petierit, ei meam opellam non negabo. Sponte etiam me offero omnibus tam magnis quam parvis, qui vel minimo beneficio me à juventute in hunc usque diem sunt persecuti, quibus, ubi mihi per literas innotuerint, meum consilium (quia mihi nec ☉ nec ☽ est) mihi præstito beneficio longe præponderasse, nec turpissimam, Deo juxta atque bonis invisam belluam, *Ingratitudinem*, sed sincerum pectus Germanum, Christianumque erga amicos & inimicos amorem sub testamento hospitari, ac dominari, cum bono Deo reapse ostendam: Quo hic tractatus conclusus esto.

F I N I S.

M

Tota
Mundo
dilucidè

Sale pe
& M
ac i
S

Mirac
tica

Apr

MIRACULI
MUNDI
CONTINUATIO,

IN QUA

Tota natura denudatur, & toti
Mundo nudè ob oculos ponitur; imò
dilucidè & apertè demonstratur, fieri posse, ut ex
Sale petræ omnium Vegetabilium, Animalium
& Mineralium summa Medicina paretur,
ac idè Sal petræ jure ac meritò verum
Subjectum solvens, sive Menstruum
Universale (rumpantur ilia om-
nibus Farnerianis Asinis)
appellari queat.

*Miracula Divina manifestandi, & Herme-
tica Medicinæ studiosos docendi gratia con-
scripta, & in lucem edita Studio
& Opera*

JOHAN. RUD. GLAUBERI.

AMSTELÆDAMI,
Apud JOANNEM JANSONIUM.
c1616c LVIII.

MIRACULI
U N I
CONTINUATIO

Tota natura delectatur, & totum
Mundo nunc os oculos ponitur: immo
omnibus & apertis demonstretur, nec possit
satis perit omnium Vegetabilium, Animalium
& Mineralium summa Medicorum perit
ut ideo sal perit iure perit vetum
Subiectum solvatur & Miraculum
Universe (comparetur illis om-
nibus Paternis Affinis)
appellatur quare

Miraculi perit manifeste & Evidens
ita Miraculi perit delectatur
perit & in perit & in perit
& Opera
JOHANNES RUD. CLAVERI

AMSTELÆDAMI
Apud JOHANNEM JANSZONIUM
1675

L E
P

tem, L
Testi-
cienter
mniis,
eorumq
monstra
ne Apo
Arcan
apertur
re suo
Eâ de
emptur
commu

A D
L E C T O R E M
P R Æ F A T I O.

Quoniam, Benevole Lector, scripta mea, Miraculum Mundi, & Primam Prosperitatis Germaniæ Partem, Libello meo Apologetico, cui titulus, Testimonium Veritatis, satis ac sufficienter contrà schedas Farneri calumniis, & mendaciis scatentes defensa, eorumque utilitatem apertè ac dilucidè demonstratam esse arbitror; Vereor tamen, ne Apologetica illa defensio, licet artis Arcana plurima, & lectu satis digna in apertum producat, Lectoribus prolixiore suo ambitu tædium aliquod paritura sit. Eâ de causâ, ut hoc tædium Lectori ademptum in delectationem & voluptatem commutem, consultum mihi visum fuit,

A D L E C T O R E M

delectationis & auctarii gratiâ, sub
Continuationis Miraculi Mundi
titulo, succedanea subdere cæteris ex-
cellentia quedam Arcana, & quidem
quatuor numero, quæ quin commo-
dum allatura sint maximum, nullus
dubito.

Horum primum offero Rusticis, Vi-
nearum cultoribus, hortulanis, & omni-
bus iis, quos ruris cultura occupatos te-
net, ut sine ovium, vaccarum, aut
equorum fimo & excrementis, ac usi-
tatâ stercoratione agros & rura sua
stercorandi & pingua reddendi modum
& rationem novam addiscant, & quo-
tannis majus commodum & emolumen-
tum ex iis percipiant.

Alterum dono omnibus civibus, Mer-
catoribus, aliisque hominibus otiosis, qui
divitiarum copiâ affluentes nesciunt,
quonam pacto aurum & argentum suum
augere

augere
rationis
modo,
meliori
modum

Ter
mantib
nem h
impensi
vi tem
dum sa
discant
nos de
ac hon
quiran

Qu
dicam
& a
ejus
serve
rent.

P R Æ F A T I O.

augere queant. His sine fœdo fœne-
rationis lucro, & proximi sui incom-
modo, aurum & argentum suum longè
meliori, & honestiori ratione augendi
modum & viam monstro.

Tertium largior omnibus Deum a-
mantibus, & conscientiae suae ratio-
nem habentibus Medicis, ut paucis
impensis, & paucò labore, ac bre-
vi temporis spatio medicamenta admo-
dum salubria, & efficacia parare ad-
discant, miseris ægrotis, ut Christia-
nos decet, debito auxilio succurrant,
ac honestè sibi victum & amictum ac-
quirant.

Quartum, tanquam Universale Me-
dicamentum, omnibus magni nominis,
& authoritatis personis exhibeo, ut
ejus beneficio valetudinem bonam con-
servent, aut eam amissam recupe-
rent.

AD LECTOR. PRÆFAT.

Deus Omnipotens Divinam suam
Gratiam largiatur, ut paterna ejus bona
ad eum usum adhibeamus, quo ipsius laus
& honor, ac proximi nostri amor au-
geatur, & promoveatur. AMEN.

I. ARCA-

I.

Agric

fit, in-
tum n
Germ
sultun
nem i
scribe
cere:
Omn
ligno
prælo
ipso,
Anim
modu
prælo
petra
tuor
aut A
muta
sulph

I. A R C A N U M

*Agricolis, Vinitoribus, & Hortulanis
dono datum.*

Lsi prælum hoc, quo ingentes arbores, succum eliciendi gratiâ, uti in primâ Prosperitatis Germaniæ parte jam indicavi, premantur, & quòd hæctenus pluribus, qualem sit, investigando cerebrum frangentibus, multum negotii faceffivit, in tertiam Prosperitatis Germaniæ partem reservare constitueram; Consultum tamen mihi visum fuit ejus descriptionem in hunc Tractatum conjicere, illudque describendo Boni Publici gratiâ in lucem producere: Idque potissimum eâ de causâ, quia Deus Omnipotens mihi jam alios copiosum ex omni ligno salem petræ eliciendi, & quidem sine hoc prælo, modos revelavit; Nec tantum ex ligno ipso, verum etiam, ex omnibus Vegetabilibus, Animalibus, ac Mineralibus, ità ut negotio admodum facili, brevique temporis spatio, sine prælo, & putrefactione lignum & Sal in Salem petræ converti queant: Imò ut trium, aut quatuor horarum intervallo quodvis Vegetabile, aut Animale, ut & omnis generis Sales ita transmutari possint, ut in pinguem, fervidum, ac sulphureum Salem abeant, qui postea admodum

facile aëris beneficio animari, & in Salem petrae convertitur. Sal talis, licet instar Salis petrae non statim flammam concipiat, & ardeat, jam tamen eò est deductus, ut in agrorum macrorum, & steriliùm stercoreatione idem præstet, quod fimetum cujusvis pecoris aut pecudis in agris pinguefaciendis efficere solet. Hinc eodem sale quamvis arenam puram putam, & omni pinguedine destitutam ita pinguefacere illicò licet, ut frugibus ferendis, & reddendis apta evadat. Nemini autem fit verisimile, quid Sal aliquis corrosivis suis viribus spoliatus præstare valeat. Ideò Christus non frustrà dicit discipulis suis: *Sal terræ estis*. Terra, quæ Sale caret, mortua est, nec fructum ferre potest. Sal enim hic inversus non solum arenosis, & planè sterilibus agris, vix parum erycæ edentibus, sed etiam fertilibus pinguefaciendis inservit, ut singulis annis conserantur, & fructus emittant. Maximum profecto est Dei donum, quo ingratiſſimus hic Mundus planè indignus est. Crebrò contingit, ut agricolæ fimo necessario destituti agros suos non conserant, sed eos vacuos, & inanes relinquere tamdiu cogantur, donec eos conserendi facultas sese offerat. Sed quid hoc commodi affert ipsis, qui Magistratui interea debitum tributum pro ipsis solvere debent, nihil tamen commodi ex ipsis percipientes. An non satius esset, ut tertiam, aut quartam duntaxat ejusmodi, bonorum partem possiderent, quotan-

quotan
do cer
suster
ficeret
pingu
neæ p
tur, se

Sic
ac pal
Sale it
& pin
de his
ritatis
Inter
sume
Dei d
miliã
horã
saluti
dæ ca

H
acerb
Salis
bus
& in
aëris
gen
& fi
& e
inve

quotannis fructus debitos reddentem. Hoc pacto certè Rus ejusmodi, quod aliàs rustici unius sustentationi vix par est, decem aliis alendis sufficeret, si ligno, aut Sale hâc ratione inverfo pinguesceret. Pari omninò ratione etiam vineæ pinguescere possunt, ut frustrâ non colantur, sed uvis ferendis luxurient.

Sic etiam arbores fructuum feraces, & prata ac pascua in ferendo gramine segniora eodem Sale itâ emendari possunt, ut meliores fructus, & pinguius gramen ex ipsis prodeant. Sed hæc de his hac vice sufficiant; plura in tertia Prospexitatis Germaniæ parte, Deo dante, sequentur. Interea illa frumenti ac vini copia ex parte consumetur. Nullus autem dubito, excellens hoc Dei omnipotentis munus à bonis Patribus familiâs quæsitum, in honore habitum, & ab hac horâ usque, ad mundi finem, honoris Divini & salutis multorum millium hominum promovendæ causâ, effectui datum iri.

Hic autem ligni proprio suo igne in acetum acerbum exprimendi, & hunc succum acidum, Salis fixo in carbonibus combustis, aut cineribus remanentis beneficio iterum coagulandi, & in salem sterilia rura pinguefacientem, aut aëris beneficio in Salem petraæ abeuntem, redigendi Modus artificium profectò est excellens & singulare, quod inutile lignum quodvis utile, & emolumentum insigne pariens reddit; quales inventiones tanta commoda afferentes hactenus

à nemine literis prodita sunt. Atque eò melior etiam est hæc, quam illa in cineres clavellatos ligna redigendi inventio, in quâ omnis succus acidus in fumum abiens, omninò perit, & amittitur, & ex maxima copiâ ligni, pauci admodum cineres remanent, ac ex eorundem sale paucissimo vix decima pars ad agros pingues reddendos, aut mutationem in salem petræ apta reperitur. Non ipsi etiam cineres., sed Sal in ipsis latitans agros pinguefacit, & in Salem petræ mutatur. Itaque hic meus succum lignorum eliciendi, & in bonum Salem coagulandi modus longe præferendus est illi, qui cineres clavellatos ex ligno parat. Nec solum torcular hoc ligneum fertili ex omnibus lignis succo exprimendo inservit; Sed etiam iis in locis summa cum utilitate usurpari potest, in quibus ligno carentibus, & multis paludibus, ac limosis stagnis refertis cespites, lignorum loco usurpandi, ex fundo eruuntur. Etenim cespitum ille succus, æquè ac lignorum, ad agros pinguefaciendum idoneus est, adeò ut nulla regio causam habeat conquerendi, quod sibi de aliqua Universalis illius Thesauri mundani parte à Benigno rerum omnium Creatore copiosè non prospectum sit. In altis regionibus lignorum copia prolixa suppetit, ac humiles cespitum ingentem vim suppeditant. Sicut igitur in regionibus editiorem situm habentibus lignorum ineffabilis multitudo putrefactione perit, aut crescens,

scens,
servit:
humil
bus sã
quiden
hilom
abscor
ctibus
bestias
emolu
Sin ve
manis
prorsu
musco
alere
nimiã
impec
conci
ipsi tr
cum,
fertil
aliud
ab aq
nosis
ferio
Unde
conf
redd
ut pl
pror

scens, & decrescens nulli usui, aut commodo inservit: Ità idem quoque cespitibus contingit in humilioribus, & depressioribus locis, in quibus sæpenumero ingentes tractus ne minimam quidem ulli homini utilitatem conferunt, & nihilominus magnos penetralibus suis thesauros abscondunt. Cum paludosis & uliginosis districtibus ità comparatum est; si gramine obducti bestias admiserint, ut gramen illud depascant, emolumenti quid adhuc hominibus afferunt: Sin vero uligine nimia obsessi fuerint, ut humanis vestigiis ferendis pares non sint, omni prorsus utilitate carent. Sunt paludosi tractus musco solo vestiti, qui nec pecora nec pecudes alere, nec cespites suppeditare possunt, eò quod nimia arenâ, aut nimis largus muscus gramen impediunt, quominus nascatur, & cespites igni concipiendo idonei conficiantur. Et tamen illi ipsi tractus igne pressi fertilem expromunt succum, quo finitimi campi, ut plurimum arenosi, fertiles reddi possunt. Paludes verò illæ nihil aliud continent, quàm pinguedinem illam, quæ ab aquâ pluvia ex vicinis territoriis altis & arenosis extracta, ac collecta in terras & valles inferiores convehitur, ac in muscum concrescit; Undè jure ac meritò sterilibus illis terris arena constantibus, easdem pinguefaciendi gratiâ, reddenda esset. Hac igitur ratione fieri posset, ut plurimis terris vastis & desertis, quæ nullo prorsus emolumento genus humanum afficiunt, fer-

fertilitas summa conciliaretur. Quæ dico, cum veritate ipsâ conveniunt, & forsan temporis progressu verissima comperientur, & plurimis locis prodesse poterunt. Hoc autem tempore rusticis mera somnia esse videntur, ac captum in ipsorum cerebris cerevisiâ semper distentis sedentem superant. Cæterum sicuti quævis palus pinguis finitimas terras editiores & steriliores, arenâque oppletas pinguefacere potest; ita Oceanus Universalis est Medicina & pinguefactio omnium, quas lambit, regionum editarum & sterilium, quibus sale suo contento perfectam fertilitatem, & feracitatem largitur. Unde Benignitatis & Bonitatis Divinæ Providentia incredibilis liquidò patet, ac jure, meritoque Omnipotenti Deo pro sua hac curâ paternâ ab omnibus hominibus gratiæ indefinentes, & maximæ habendæ, & tam ingentia ipsius munera, & beneficia nunquam ex memoriâ deponenda sunt. Quomodo autem Sal marinus arenosus & omni pinguedine destitutas terras, pinguefaciat, & fertiles reddat, exactius postea demonstrabitur. Obiter hîc in mei torcularis ligna prementis descriptione ejus rei mentionem facere volui. Quantò melior igitur est mea ex lignis succum conservandi ars, & inventio, illâ inventionem, quæ ligna in cineres clavellatos redigit; tantò etiam potior & excellentior est, meus Modus arcanus, quo ferè totum ligni pondus, exceptâ sola inutili aquâ & Phlegmate, quod

quod ligno adfuit, in transmutatione illâ conservatur. Facili enim conjecturâ, qui mentis impotes non sunt, providere possunt, quod in lignorum combustione illâ apertâ nobile Sulphur ab igne consumatur, & nulli emolumento esse queat. Si autem res itâ institui possit, ut lignum non ardeat, & ardendo non consumatur, sed seipsum consumendo, sine omniferè ponderis jacturâ, in Salem Sulphureum vertatur, magni momenti negotium conficeretur. Qui hoc præstare novit, scopum profectò attingit & finem optatum consequutus est. Carbo licet succo suo privetur, ferè tamen eandem retinet quantitatem, quam habuit lignum, ex quo combustione paratus est. Talium carbonum libra una comburendo in cineres redacta, vix unum, duos aut tres lotones dabit, ex quibus paucis cineribus dimidiam, tertiam, aut quartam Salis idonei, qui in Salem petræ mutetur, aut agros pingues reddat, partem ægrè eruas. Nam in combustione nobile Sulphur, tanquam maxima pars cum fumo evanescit, & ex unâ carbonum librâ vix dimidia aut quarta lotonis unius pars Salis istius prodit. Idèò haud exigua est ars Sulphur illud cujus virtutes sunt maximæ, conservare, & in tam nobilem Salem convertere.

Excellentissimi hujus Arcani agricolas & vinatores lubenti animo participes fecissem, ut ejusmodi munere affecti grato animo mei recordarentur; ni maximum ingrati animi crimen, quod
magis

14 MIRACULI MUNDI

magis ac magis in ingratis hujus Mundi incolis animadverto, me impulisset, ut illud adhuc aliquandiu mihi reservem, & apud me delitescere patiar: siquidem gratum hominibus non accideret hoc tempore, quo vini ac frumenti ubique maxima est copia. Si verò aliquando, quod pro dolor timendum, Ira Divina ingruerit, ima summis miscuerit cunctisque rebus ablati terræ pinguedinem consumpserit, quod Deus tamen prohibeat, tunc munus hoc Dei gratum acceptumque foret, quod forsan temporis hujus feris bestiis risui & ludibrio futurum esset. Vasi vino, aut frumento abundanti, & pleno si quid amplius infuderis, in eo non remanebit, sed recidet. Ità etiam hoc tempore summâ omnium rerum affluentia ubique locorum luxuriante, & nullius rei penuriâ laborante nihil nisi mera superfluitas ejusmodi arcanorum revelatio esset. Onerentur mente captorum, insanorum, & temulentorum hominum aures vel infinitis verbis ejusmodi arcana lucrosissima detegentibus, ea tamen susque deque habita ludibrio, & fannis excipiant. Fecit id Farnerus ille impius, omnium ejusmodi ludionum & fannionum improbissimorum antesignanus, qui irridendi initio factò, cunctis magnorum miraculorum, & ditissimorum munerum irrisoribus viam stravit, ut etiam tam ineffabilia beneficia risui haberent. Ideò non necessarium esse dico, ut talia in lucem producantur. Agricola & vinitores iis contenti esse

pote-

di incolis
dhuc ali-
elitescere
n accide-
i ubique
uod proh
ma sum-
tis terræ
us tamen
am acce-
nujus fe-
Vasi vi-
o si quid
sed reci-
nium re-
nte, &
nera su-
io esset.
, & te-
s verbis
us, ea
c fannis
mnum
robissi-
o facto,
issimo-
t etiam
ed non
rodu-
nti esse
pote-

poterunt, quæ in præsentia ipsis denudantur. Acidus enim, expressus, & ad dulcedinem reductus lignorum succus in agrorum pinguefactione & stercoratione longè plura præstabit, quàm alicui verisimile fieri potest. Si futuro tempore necessarium fore animadvertero, ut plura & meliora in apertum producam, eorum revelatione ne-utiquam supersedebo, idè aliquandiu adhuc remoraturus *Prosperitatis Germania* Tertiam Partem, & expectaturus, quo hujus Mundi res evasuræ sint. Equidem certus sum, scripta mea futuro tempori longè gratiora fore, quàm huic eadem esse comperio: Causam jam indicavi. Quò majore autem ludibrio mea scripta ab impia Farnesianorum sannionum turbâ hoc tempore excipiantur, eò majore honore sequuturis annis ab hominibus afficientur. Sed omissis istis nebulonibus præli toties dicti descriptionem, ac expressi, iterumque coagulati lignorum succi usum aggredior.

De

*De figura, usu, & utilitate praeli, siue
torcularis, cujus adjumento ex lignis sine
magno labore copiosè exprimitur suc-
cus idoneus, ex quo Sal petra
paratur.*

Forma, siue Figura.

Primò struatur ex lateribus Fornax rotunda, eam figuram habens, quam in typo præsentilitera A commonstrat. Emuletur autem vitriorum furnos, ità ut ab inferiore parte largiore sensim exurgat in acumen rotundum, in fastigio foramen rotundum, & unum pedem latum aperiens, per quod ligna injici queant. Foramini aptandum est operculum ex laterum materia eadem coquendo paratum, quo foramen illud claudatur. Inferioris partis latus unum, januam habere debet, per quam carbones extrahantur. Alterum verò perforatum sit oportet foramine, cui aptetur canalis, seu fistula ex terra figulina vel latericia excocta & tres aut quatuor circiter orgyas longas, in qua fumus ex lignis injectis per ignem expulsus in acidum succum condensetur, & destillet in dolium ligneum, quod succo ex canali defluenti recipiendo, ipsi canali appositum est. His omnibus dicto modo paratis, fornax usque ad summitatem lignis impletur, & si ligna non satis sicca fuerint, ipsis usque ad for-

nacis

nacis f
rum, &
ope co
accens
men in
ac fum
exitur
rius pa
do igit
mam
succu
pellit
liquor
positu
omni
plius
cunq
jam f
ctis
suffo
integ
adhi
quor
lent
lign
redi
sâ in
nil i
fcer
form

nacis summitatem coacervatis fruticum sicciorum, & aridiorum fasciculus imponitur, cujus ope eò facilius accendantur. Postquam ligna accensa fuerint, & probè arserint, fornacis foramen in summitate arctè operculo occludendum, ac fumo omnis exitus adimendus est, ut nullum exitum inveniens descendere, & canalis inferius patentis foramen quærere cogatur. Quando igitur ligna paulatim incandescunt & flammam tamen emittere nequeunt, calor ex ipsis succum omnem exprimit, & in canalem propellit, in quo ex fumo in succum aut acetosum liquorem mutatur, ità mutatus ex canali in appositum dolium destillans, aut defluens. Lignis omnibus in carbones conversis, & nullum amplius fumum emittentibus, tota fornax, ubicunque aërem admittere potest, imò ipsum etiam foramen, cui canalis aptatus fuit, madefactis cineribus oblinatur necesse est, ut prunæ suffocatæ in fornace refrigerant, & carbones integri maneant. Exempli ad usus necessarios adhibentur, cum bonitate cæteris respondeant, quos carbonarii in sylvestribus locis parare solent. NB. Hoc intelligatur velim de ejusmodi lignis, quæ mediocris crassitie se in carbones redigi patiuntur. Nam si succum expellendi causâ in fornacem frutices, & virgulta conjeceris, nil nisi carbonum scobem, & pulverem nancisceris, qui post omnem succum expressum in fornace non oblitâ, ut prius faciendum docui-

mus, sed apertâ tàm diu relinquendus est, donec in cineres abierit, qui ad succum expressum coagulandum requiritur, ut ex iis, quæ de coagulatione succi mox dicturi sumus, patebit. Discrimen igitur hoc inter ligna observandum erit, ut frutices, & virgulta post succi expressionem in cineres comburantur; crassiora verò ligna post eandem operationem suffocentur, & in carbones mutantur. NB. Ubi carbonibus non indigueris, aut eosdem vendere non potueris, eosdem apertâ fornace, ut in cineres comburi sinas, necesse est. Si in ejusmodi loco hæc operatio institueretur, in quo lapides invenirentur idonei, ex quibus calx cæmentaria igne conficiatur, operæ pretium esset, ut strues lignorum & lapidum mutuâ impositione in fornace miscerentur, quod Chymici *Stratum super stratum* vocant, ac post succi expressionem fornax aperiretur, quò ligna in cineres converterentur. Dum autem in cineres abeunt, eâdem simul operâ & lapides calcinant, ac in calcem mutantur, quæ aëri exposita, ità tamen, ut aquâ pluvîâ madefieri nequeat, in pulverem minutum dilabitur. Huic pulveri cineribus lignorum misto affunditur succus ille acidus ex lignis expressus, ut duæ hæ naturæ contrariæ mutuis laboribus se exerceant, & probè uniant: quâ in operatione acetosus ligni Spiritus acrimoniam suam amittit, ac Sal ligni & lapidum fixus alteratur, ità ut ex utrâque Naturâ, contraria prodeat media Natura, & suavior

vior Sal, qui aëri expositus, & diu in eo conservatus ex eodem vitam sibi attrahit, & in optimum Salempetræ transmutatur. NB. Hæc mixtura eo pacto aëri exponenda est, ut sub tecto manens superius tecta, & à lateribus aperta, pluviarum injurias vitare, & nihilominus aërem attrahere possit. Si ab aëre exsiccata fuerit, urinæ hominum, aut pecorum & pecudum affusione rursus humectanda est, ut nunquam penitus exsiccetur. Hæc si ritè peragantur, optimus Sal petræ unius, unius & dimidii, aut ad summum biennii spacio ex hæc materiâ copiosè prodibit, qui extractus, purificatus & coctus in purissimas Crysallos concrescit. Residua materia in pristinum sub tecto locum projecta, & eodem modo tractata biennii intervallo novum Salempetræ producit, qui eadem ratione excoqui potest. Nam mixtura illa semper bona manet, modo sicce urinam, uti diximus, affuderis. NB. qui citius Salempetræ acquirere cupit, post acidum spiritum cum cineribus conjunctionem, & utriusque præcipitationem, & mortificationem, ex materiâ illâ conjunctâ aquæ affusione salempetræ excoquere, eumque urinâ solutum per vasa circulatoria digerere poterit, ut unius anni spacio optimi Salis petræ compos fiat. Succum ex lignis exprimendi, & eadem simul operâ calcem ex lapidibus conficiendi labor hic in omnibus iis civitatibus, & locis effectui dari potest, in quibus ligna & lapides copiosè in promptu sunt.

Si autem in sylvis instituenda esset eadem operatio, fornax ex lapidibus structa non requireretur, cum ligna coacervata, & in struem composita cespitibus viridibus tantummodò tegi & operiri queant, & planè quidem eo pacto, quo Carbonarii in carbonibus suis conficiendis utuntur, habitâ tamen hîc ratione foraminis in latere, cui canalîs aut fistula adjungenda est. Succo expresso, acervus ubique obturandus est probè, ut aëri nusquam aditus aliquis concedatur, si carbonēs conservandi sunt. Refrigerati & exempti in urbe venales exponuntur, aut ad alios usus necessarios adhibentur, aut fabris ferrariis venduntur, ita ut succus expressus, qui vase nullo exceptus, alias fumando evanisset, nihili planè constet. Sin carbonēs non desiderentur, aut etiam venundari non possint, in cineres comburantur, ut coagulando spiritui & in Salem postea aëris adjumento intrâ certum temporis spacium in optimum Salem petræ transmutando inserviant. NB. Animadvertendum quoque hîc est, quod succus expressus etiam secum vehat acre, & fervidum oleum colore subrubro, quod non abjiciendum, sed unâ cum Spiritu illo acido cineribus affundendum est, ut unâ cum cæteris naturam Salispetræ induat, si cum Salibus putrescat. Ad alios verò usus, qui vult, idem adhibere potest, utpote quod & alias utilitates suas habet. Omni ligno facilè putrescenti, & pluvîæ exposito, aut in aqua stanti illinitur,

tur, ut
cum ac
re cog
ros pe
pis, q
præse
autem
tum r
sistit,
rato f
dum c
cra,
hum
ferac
stat.
una
sterc
fimo
lent
reple
quân
gno
defe
gue
tion
mia
deb
miu
ritu
ten

tur, ut conservatum non tam facile putrescat, cum aqua ligno non adhærere possit, sed defluere cogatur, aut impediatur, quò minus ligni poros penetret. Eodem rustici & aurigæ loco adipis, quo rotarum axes oblinunt, uti possunt, præsertim sevo aut resinâ condensato. Optimus autem ejus usus, si salempetræ excipias, quantum mihi quidem hætenus constat, in eo consistit, quod lixivio acri ex calce & cineribus parato solutum & coctum smegma evadat admodum calidum, & fertilitatem concilians; si macra, & arenosa rura eodem conspergantur, & humectentur. Etenim ea admodum fertilia & feracia reddit, quod non tantum in agris præstat, sed etiam in arboribus, & vitibus, adeò ut una eodem plena tønna tantum ad agrorum stercorationem conferre valeat, quantum decem fimo equino, aut vaccino repleta plaustra solent: Faciliusque dolium ejusmodi smegmate repletum in longè remotos agros ac vineas, quàm decem plaustra fimi, quod aliàs certè magno labore, & haud paucis sumptibus in vineas deferretur scopulis, & rupibus insidentes, ut pingues reddantur. NB. Si ad vinearum stercorationem hoc smegma adhibendum esset, ejus nimia copia unâ vice mox ab initio adhiberi non deberet, ne vites pinguescendo luxuriantes nimium excrescant; Ideò modicus ejus usus requiritur, qui in arborum stercoratione non ita attendendus est, quanquam & hîc mediocritatis

excessus damnum infert, bonarum rerum quidam sit excessus, qui detrimentum affert. Arbor aut vitis nimium pinguis stercorisatione evadens crescendo luxuriat, & plures fructus emittit, quàm ferre, aut maturare potest. Lignum ipsum fit nimis pingue, & molle, ut hyberno tempore frigoris injuriâ facillè lædatur. Unde in omnibus rebus mediocritatis limites non transgressuro modum adhibendum esse patet. Nigrum hoc smegma ex lignorum oleo confectum Dei donum profectò est maximum iis in locis, in quibus terras arenæ steriles reddunt. Hinc admirabilis Creatoris nostri sapientia liquet, nos ita quasi alloquentis: *Vos rudes & imperiti homines, cur hunc locum incultum relinquitis? Quoniam eum nullo frumento conferere potestis, volui, ut lignum produceret, & vobis materia suppeteret, quâ eum pinguem reddatis, si velitis.* NB. Nam satis superque notum est, quod animalia, & vegetabilia putrescentia terram stercorent, & pinguem reddant, quod rustici jam etiam didicerunt, candem etiam sine putrefactione stercorantes, & pinguefacientes, quando nimirum frutices, & arbores quæ, bellis longum tempus durantibus, ex arvis & agris excreverunt, succisas & excisas comburunt, cineribus rura conspergunt, & iisdem pinguedinem subministrant. Quod autem acidum spiritum, & calidum oleum, quæ comburendo evanescent, capere, invertere, & cum cineribus ad sterco-

ra-

ration
deri do
Mihi t
di mo
suetud
copiar
gnam
cultu
novun
gione
minu
pennu
essen
cessan

Q
stare
brev
addi
in m
para
pulo
ex la
bus
dem
con
ta a
per
inc
mi
pat

rationem usurpare nesciant ; nemini mirum videri debet , cum nemo adhuc idem ipsis dixerit. Mihi tamen persuadeo , hunc agros stercorandi modum temporis progressu in usum , & consuetudinem abiturum , non ità citò tamen , ob copiam frumenti cujus hujus pacis tempore magnam , ubique locorum multitudinem diligens cultura suppeditat. Si autem futuris temporibus *novum bellum* , quod Deus avertat , nostras regiones inundaturum , & multos annos , ob hominum, equorum, & aliarum rerum necessariorum penuriam , rura inculta mansura & pessum itura essent, tunc arbitror, & non citius, hanc artem necessariam fore , & quæsitum , ac investigatum iri.

Quæ autem alia succus lignorum dictus præstare queat, quominus hîc enarremus , opusculi brevitate impedimur. Hôc tamen auctarii loco addimus , acidum hunc Spiritum , si rectificetur , in multorum bonorum medicamentorum præparatione , in artibus mechanicis , in multorum pulchrorum colorum confectioe , metallorum ex lapidibus & mineris extractione , & omnibus iis , ad quæ vulgare acetum usurpatur , eadem omnia commodè effectui dare ; imò longè commodius , quia vulgaria vini & cerevisiæ aceta acrimoniâ suâ longè superat. Solus autem , & per se efficax est medicamentum , quod multis incurabilibus morbis medetur ; Aquæ calidæ mistus , & in balneo ad corpus lavandum usurpatus longè efficacior est thermis illis ex terrâ

prorumpentibus , præcipuè in omni scabie, membris paralyfi Gallicâ solutis, ac fistulosis & fœtidis ulceribus , crura, & alia corporis loca obsidentibus. Item in Podagrâ, Calculo, Contracturâ, Schiaticâ, paralyfi, morbis uterinis, & omnibus ejusmodi ægritudinibus, aliàs thermarum ope curandis, quibus acetum hoc ex lignis expressum viribus suis salubribus longè antecellit.

Idem facit & oleum illud calidum cum Spiritu per expressionem expulsum, quod in curandis illis externis affectibus & ulceribus miras vires exferit. Pro quo certè, ut pro maximo dono, quod ubique locorum facillè reperitur, nemo eorum, qui gravibus morbis onerati sunt, gratias sæ magnas Deo omnipotenti agere potest: Inprimis autem pauperum, quibus nummorum non est tanta largitas, ut ipsis Pharmacopœos cumulare queant. His proprio labore lignis tam excellentem, & efficacem medicinam extorquere licet. NB. Hoc loco etiam illud observetur oportet, quod balneum succo lignorum dicto temperatum ingressuro, prius hujus acetum plena cochlearia aliquot epotanda sint. Totum enim corpus permeando acetum hoc cuncta superflua & naturæ noxia per sudorem ejicit, & omnes lienis, epatis ac pulmonis obstructions referat: Præcipuè autem, quando acetum ex ejusmodi ligno aut herba elicatur, quæ peculiaribus ad eliminandas istas ægritudines viribus do-

dotata est. la similiu
viscerum
que lignis
sanguinis
profectis,
neris exte
ceribus ap
epilepsia
fraxini, co
arbuti, &
habentes
gram, &
Balsamic
ronicâ, S
ticâ, sax
herbis ex
monis,
affectus
quâ exo
rum succo
& magn
dere, &
conficie
tosi libr
ti, &
potest.

Ante
haurien
vit, gu

scabie, ulosis & ris loca, Con- rinis, & herma- x lignis antecel-
 dotata est. *Exempli gratiâ.* Vitis, fagi, & betu-
 læ similiumque acetosus Spiritus interiorum
 viscerum obstructions tollit. Ex quercu, aliis-
 que lignis durioribus paratum acetum medetur
 sanguinis putredini, omnibusque ex eâ morbis
 profectis, ut Morbo Gallico, lepræ, omnis ge-
 neris externis ulceribus, scabiei, fistulis, & ul-
 ceribus apertis. Omnibus item contracturis,
 epilepsiæ, Apoplexiæ, & paralyfi. Sic acetum
 fraxini, cerasi, pruni, pruni sylvestris, mespili,
 arbuti, & similium arborum quæ fructus nucleos
 habentes ferunt, Podagram, Chiragram, gona-
 gram, & calculum renum ac vesicæ curat. Ex
 Balsamicis herbis, hypericone puta, salviâ, ve-
 ronicâ, Saniculâ, Betonicâ, pulmonariâ, epa-
 ticâ, saxifragâ, & aliis ejus farinæ salubribus
 herbis expressum acetum omnes epatis, & pul-
 monis, internas læsiones, cunctosque internos
 affectus ex verberibus, casu, aut offensione ali-
 quâ exortos aufert. Adeò efficax est hic ligno-
 rum succus medicina, ut plurimæ sumptuosæ,
 & magni pretii compositiones Galenicæ ipsi ce-
 dere, & primas deferre cogantur. In balneo
 conficiendo aquæ decem libris una Spiritus ace-
 tosi libra adjungenda est, dosisque hæc ægro-
 ti, & morbi ratione vel augeri vel minui
 potest.

Ante Balnei usum, spiritui cochlearibus ex-
 hauriendo, aliquot olei, quod cum spiritu exi-
 vit, guttulæ adjungi possunt, quæ spiritui opem

ferant, ut corpus promptius permeet, & morbum fortius aggrediatur, & citius expellat.

In podagricis doloribus, membris affectis, & in calculo renibus affricatum idem oleum cum Spiritu haud contemnendum lenimen ægris affert.

Ut paucis dicam, hic lignorum, & herbarum succus, si legitimè paretur & usurpetur, pulchra, & instructa Galenicorum Pharmacopolia, licet plurimis pictis & deauratis vitris, pyxidibus, vasis superbiant, pudore suffundere poterit.

Nullus autem dubito, quin temporis progressu Medici conscientia suæ habituri rationem ejusmodi coctiones inutiles abrogaturi, & in earum locum meliores & utiliores præparationes reposituri sint, ut Deus debitâ laude celebretur, & miseris ægris succurratur.

Nam quamvis acida hæc aqua totius herbæ vires non contineat, nihilominus tamen pro efface herbarum aquâ in Medicinâ & usurpanda, & habenda est, quandoquidem illa in Pharmacopoliis usitata paucas admodum vires possidet, ut experientia quotidiana apertè testatur; cum purum putum herbæ phlegma sit, & potissimæ vires ipsaque Herbæ essentia in putatitiis fecibus remaneant, licet aliquid odoris & saporis aqua secum in destillatione abstulerit. Aspicitur sicca aliqua herba, quam aëris aut Solis calor omni phlegmate & humiditate inspidâ privavit,

vavit, ac c
& sapore o
tate omnis
rit, potissi
scunt. Im
acetum ip
putet, in
lignorum
restare, c
efficacissim
optimo S
efficaces a
est, qui
à se amol
phlegma
facient.
gri, & a
etiam no
æmulan
appellan
mento A
& terre
rioris &
sunt. S
scendi p
stat. So
cedente
tur: E
cuncta
se mov

vavit, ac consideretur, an suâ efficacîâ, odore, & sapore orbata sit. Ac licet temporis diuturnitate omnis sui saporis, & odoris jacturam fecerit, potissimâ tamen in eâ virtutes adhuc delitescunt. Imò quamvis per destillationem etiam acetum ipsi ademptum sit, ac imperitus aliquis putet, in residuis carbonibus nigris, & vilibus lignorum, aut herbarum nihil omninò virium restare, cum tamen in iisdem optimâ adhuc, & efficacissimâ vires reliquæ sint, delitescentes in optimo Sulphure, & Sale. Vires autem in ipsis efficaces adhuc latitare, & rusticis haud ignotum est, qui hyberno tempore iis ardentibus frigus à se amoliuntur, & cibos coquunt, quòd tamen phlegmate per destillationem separato nunquam facient. Tantas vires possident carbones illi nigri, & ab imperitis hominibus contempti, qui etiam nobilissimi Solis vires, & proprietates æmulantur, eâ de causâ meritò *Soles terrestres* appellandi. Quicquid enim in superiori firmamento Astralis ille, & Sydereus Sol efficit, idem & terrestres Soles, carbones nimirum, superioris & magni Solis vicarii, effectui dare possunt. Superior omnes res vitæ & facultatis crescendi participes reddit. Idem inferior Sol præstat. Sole hyberno tempore longius à nobis recedente, cuncta terræ Vegetabilia quasi emoriuntur: Eodem tempore verno, ad nos redeunte, cuncta quasi resurgunt, reviviscunt, crescunt, se movent, augent & nutriunt. Insecta ipsa,

quæ

quæ in antra, & cavernas terræ, frigus fugiendi gratiâ se abdiderunt, ac quasi mortua jacuerunt, viva iterum in lucem prodeunt. Quæ effecta omnia Soli superiori accepta ferenda. Eadem & inferior Sol effectui dare solet. Etenim quando in conclavi aliquo muscæ, aranei, & alia ejus farinæ infecta, ingruens frigus vitantia, in rimas se receperunt, ac in iis quasi mortua latitant, ut primum conclavis illius igne aliquo incalescentis calorem senserint, vitâ pristinâ quasi recuperatâ ex nidis & latibulis suis prorumpunt, & perinde ac si verno tempore Sol nobis appropinquans ipsa pristinæ vitæ iterum compotes fecisset. Imò si in conclave ejusmodi calefactum magna infecta, ut ranæ, angues, lacertæ, aliaque similia, ut & herbæ emortuæ frigore reponerentur, æquè ac si magni Solis Elementaris radiis illustrati essent, ad pristinam suam vitam redirent, revirescerent, & crescerent. Si igitur hæc contemptus carbo, qui imperitorum judicio omni succo & omnibus viribus nudatus est, præstare potest; quidnam quæso medicinam artis adjumento ex tali carbone paratam esse præstituram putes?

Sed Medicorum putaticiorum aliquis hiç diceret; Quis ex tam arido & insipido carbone medicamentum aliquod pararet? Nec maxime corrosivo liquore sol vitur, nec intensissimo igne liquatur, si aër nullus ad ipsum accesserit: cujus si vel minutissima portio ipsum attigerit, flam-

mam

mam mox
sumitur, u
tos nil ali
consumpta
omnibus r
viventia q
mâ & fum
pi, & con
magni mo
ego respon
conserve
ciendam
scat, &
phus mo
ctò est Pl
beret, &
superant
eisdem
aliqua m
evanesca
chao su
rò non u
vinctis
stodibu
mirum
cuius v
nullus
cto vin
gius ex
re capti

fugien-
jacue-
Quæ ef-
da. Ea-
Etenim
nei, &
tantia,
rtua la-
aliquo
pristinâ
prore-
nobis
ompo-
calefa-
acertæ,
ore re-
entaris
vitam
igitur
udicio
s est,
am ar-
e præ-
ic di-
rbone
axime
o igne
cujus
flam-
mam

mam mox concipit, flammâque conceptâ con-
sumitur, ut præter paucos cineres sali commix-
tos nil aliud restet. Reliqua omnia combustione
consumpta pereunt, & evanescunt; quæ vires
omnibus rebus emortuis vitam restituentes, &
viventia quævis reficientes, hîc autem cum flam-
mâ & fumo in auras dissipatæ, si ulla ratione ca-
pi, & conservari possent, nullus dubito quin
magni momenti medicina acquiri possit. Huic
ego respondens quæro, cur tanta efficacia non
conservetur, & ad medicinam optimam confi-
ciendam usurpetur, priusquam ustione evane-
scat, & in auras abeat? Quicumque Philoso-
phus modum hoc efficiendi ignorat, vilis profe-
ctò est Philosophus, qui erubescere omninò de-
beret, quod aliis scientia & eruditione ipsum
superantibus ex nimia superbia se præponat, &
eisdem contemnat. Qui palpabili & coagulata
aliqua materia, antequam usta consumatur, &
evanescat, uti nescit, quo pacto eandem ex
chao suo eliceret, & concentraret? Quod ve-
rò non unusquisque nobile hoc sulphur multis
vinculis arctissimis irretitum, & fortissimis cu-
stodibus custoditum liberare sciat, neutiquam
mirum est. Etenim haud facilè obsequitur, nec
cuivis vocanti adest. Ex omnibus Philosophis
nullus est, qui clarius & apertius doceat, quo pa-
cto vinculis suis expediri queat, quàm Sendivo-
gius expressè dicens: *Hoc sulphur in obscuro carce-
re captivum, ac vinctum delitescere, & à fortissimis*
custo-

custodibus custodiri. Solum autem Salem incurabile ipsi vulnus in pugnâ infixisse. Clarius auctore laudato, hoc nemo dixerit. Qui igitur nescit, qua ratione vitalis illa virtus vinculis suis expedienda, & ad summam medicinam usurpanda sit, citatum Sendivogium audiat, qui ipsum clare docebit. Si ab eo non didicerit, non est cur ipsi adjumento esse quis labore.

Similitudine rem proponam: Homo ex tribus compositus, corpore, spiritu, & anima constat. Corpus est visibile, immobile, crassum, terrestre & corruptibile: Spiritus invisibilis, vivus, mobilis, & tamen mortalis: Anima verò hominis pars nobilissima immortalis.

Pari ratione & in Vegetabilibus & Mineralibus anima aliqua animadvertitur, quanquam pauci sunt, quibus ejusdem extractio innotuit. Sicut igitur in homine anima nobilissima pars est; Spiritus verò vilior; & corpus vilissimum: Ità etiam cum Vegetabilibus, & Mineralibus comparatum est. Animam Vegetabilis, aut Mineralis alicujus acquirere desideranti separanda est anima illa fixa & constans artis adjumento ab illo corpore crasso, inutili, & mortuo. Quamdiu enim crassum corpus nobilissimæ animæ adhæret, tamdiu hæc debito modo se movere nescit, nec suam nobilitatem demonstrare potest: sed à crasso suo corpore vincta & captiva detinetur, donec ab aliquo vinculorum solutionem callente liberetur. Corpore autem crasso deposito,

fito, vino
exserere p
tissima est
mortui,
getabilib
randis ut
nunc quic

Hanc d
rui, ut in
dum mor
in eo par
quâ aliku

Quem
ter fixum
ritur con
Sulphur
rum per
& acido
le oleum
pollet,
pars in
Quò co
mentum
tudines
medica
cia dep

Quo
nempe
constat
de Mir

sito, vinculis soluta & libera mox vires suas exserere potest. Medicorum igitur cura hæc potissima esto, ut loco corporis viribus destituti, & mortui, animam fixam & vivificantem ex Vegetabilibus adipiscantur, ut eâ in morbis curandis utentes longè majora præstent, quam nunc quidem faciunt.

Hanc dissertationem eâ tantum gratia hîc inserui, ut indicarem, integrum corpus parvi admodum momenti esse, & nobilissimam solummodo in eo partem, *animam* scilicet, idoneam reperiri, quâ aliquid boni in medicinâ præstetur.

Quemadmodum autem in Mineralibus præter fixum & incombustibile Sulphur aliud reperitur combustibile, & fugax: Ità etiam duplex Sulphur reperitur in Vegetabilibus, in quorum per retortam destillatione cum phlegmate, & acido spiritu, pingue quoque & combustibile oleum expellitur, quod suis quidem viribus pollet, sed neutiquam ea præstare potest, quæ pars in nigris carbonibus residua efficere solet. Quò constantius enim, & fixius fuerit medicamentum, eò fixiores & diuturnioris moræ ægri- tudines aggreditur, sicut è contrario fugacia medicamenta in iisdem debellandis minus efficacia deprehenduntur.

Quod de Vegetabilibus tradidimus, spiritum nempe volatilem, aut fugacem, & animam constantem ac fixam ipsis inesse: Idem quoque de Mineralibus intelligendum, quæ præter com-
busti-

bustibile Sulphur etiam fixam & constantem animam possident.

Quicumque verò conjunctionem animæ Vegetabilium, cum Mineralium animâ noverit Medicamentum consequutus est, quod hominis animam stupendâ ratione corroborare potest. Vegetabilium enim, & Mineralium animæ coagulati sunt Solis radii, qui necessariò vivificantem virtutem continent, cum ipse Sol omnes res vitæ participes reddat.

Veluti autem homo, si Solem, aut vicarium ejus, ignem, terrestrem solem, tantummodo aspexerit, etiam si in profunda & admodum frigidâ cellâ sederet, ac calefacientes, ac vivificantes ejusdem vires non sentiret, tamen nudo ejus aspectu cor suum recreari, & corroborari animadverteret: Quanto verò majorem corroborationem & recreationem cordis sensurus esset, si vini aut alterius alicujus herbæ animam cum auri animâ conjunctam interno usu adhiberet ad curandum corpus suum, cum quo animabus illis maxima intercedit familiaritas. *Simile enim simili gaudet*, & eidem jungi desiderat, ac proinde nemini absonum, & à veritate alienum videri debet, quod animam Vegetabilium, æquè Auri, quàm humidi radicalis corporis humani augmentum esse posse asseram. Nam Vegetabilium *anima* nil aliud est, quàm Essentialis Sal Universalis, qui in omnibus rebus reperitur.

Cum

Cum igitur
Auri rubro
Sale suo ac
tiâ acquies
contrà er
impugnari
nibus palp
men hæc
tura non f
dare non p
Eo conte
& proxim
Spiritu
corda, q
de adhuc
diis suis i
tenebris
dant, ead
atque ita
etiam par
Uno e
guo pret
Salis petr
ad vineas
rationis;
macopob
ctiones v
metallica
quoddan
lo, ut do

Cum igitur in *Turbâ* Philosophi fateantur? Auri ruborem, & Argenti albedinem Universalⁱ Sale suo augeri posse: par est; ut in eâdem sententiâ acquiescamus, eidem assentiamur, & eandem contrâ errantes tueamur, tantum abest ut eam impugnare conemur. Oculis videntibus, & manibus palparentibus fides adhibenda est. quod tamen hæc dissertatio mea pluribus verisimilis futura non sit, facile mihi persuadeo, licet emendare non possim, cujus nullam culpam sustineo. Eo contentus sum, quod veritatem scripserim, & proximo meo lumen accenderim.

Spiritus Sanctus omnium piorum hominum corda, quæ in hâc tenebrosâ foetidi Mundi palude adhuc terrestribus tenebris occœcata sunt, radiis suis itâ illustret, ut ex crassis & frigidis suis tenebris scintillulam luminis divini apprehendant, eademque animas suas reficiant & recreent, atque itâ cœlestis ac divinæ claritatis tandem etiam participes fiant. Amen.

Uno eodemque modo ex vili ligno tuo exiguo pretio confectioem monstravi militibus Salis petrae, hortulanis, vinitoribus & agricolis ad vineas, pomaria, agros & prata idoneæ stercorationis; agris commodarum thermarum; Pharmacopolis & Chymicis optimi aceti ad extractions varias necessarij. Restat ut fodinarum metallicarum cultoribus etiam munusculum quoddam offeram. Si calcem vivam unâ in prælo, ut docuimus, ex lapidibus calcinatis factam

C

aceto

Cum

aceto lignorum humectaverint, fluxum bonum consequentur, quo duros illos, & feros lapides ex venis metallicis erutos facili admodum negotio liquefacere poterunt. Nam acidus ille lignorum spiritus à calce vivâ fixatur, & in Salem ad facilem fluxum proclivem convertitur. Hic tamen Sal majori emolumento foret agricolis suos agros stercoratione pingui latiores reddituris, in quorum gratiam ipsum etiam describo, cum in corporum mineralium fusione tantum lucrum non conferat. Medici ad multorum incurabiliū morborum felicem curam honorem ipsis & divitias parituram nobili & efficaci lignorum succo usurpare possunt. Aceto hoc lignorum hyberno tempore in doliis frigori expositam, ut in glaciem concreseat, phlegmate solo in glaciem concreto, acerrimus spiritus cum oleo in glaciem non mutatur, sed in medium dolum se recipiendo adeò mordax & acer evadit, ut aquæ fortis instar metalla corrodat. Si Principibus & Magnatibus libuerit ligna, in ditionum suarum sylvis aliàs putrescentia, in Salem petræ convertenda curare, bene facient, laborisque ipsos non pœnitebit, quandoquidem tempus instat, quo Sale petræ maximè opus erit.

Est adhuc arcanum quoddam, quod in rusticorum gratiam in lucem me proferre oportet, haud exiguum commodum ipsis allaturum. Per-ticæ, longurii, aut pali, quibus vites lupulorum caules sustinentur, si igne, quâ in extremitatem suam

suam in
tate ad
tur, ut
postea
tatem,
eâ part
sint. A
caulibu
suam c
pingui
mentu
tredine
dant, s
& lup
tum ex
luxuria
ticarun
dem in
fit jact
putrid
proxim
fertæ,
vaccin
ditare
Par
fortes,
muris
circun
compi
rum ex

suam inferiorem desinunt, adurantur, & extremitate adustâ in lignorum oleum illud immittantur, ut pinguedinem illam imbibant, in terram postea inserti nullam admittent amplius humiditatem, quæ aliàs facit, ut quotannis putrescentes eâ parte, quâ terræ inserti fuerunt, diminuendi sint. Accedit quod etiam vitibus, & lupulorum caulibus, quibus adjuncti sunt, pinguedinem suam communicent, atque ita ipsos lætiores & pinguiore reddant, duplex hoc pacto emolumentum afferentes: prius est, quod perticæ à putredine conservatæ quotannis breviores non evadant, sed diutius durent: Alterum quod vitium & lupulorum radices pinguedinem & alimentum ex perticarum extremitatibus attrahentes luxuriante incremento excrescant. Præterea perticarum extremitatibus illis longo tempore tandem in putredinem abeuntibus, olei tamen nulla fit jactura, sed idem emolumentum manet, cum putridæ illæ extremitates perticis ademptæ, ac proximè vitium, & lupulorum radices terræ insertæ, aliquot annorum spatio iisdem alimentum vaccino, aut equino fimeto longè melius suppeditare queant.

Pari modo hujus olei lignorum adjumento fortes, diuturnæ, & stabiles sepes parari, aut vivis muris vineæ, pomaria, & lupulis confiti horti circumdari possent, quibus feræ, & fures hortos compilantes arceantur palorum ad sepes idoneorum extremitas inferior igni, ut nigresceret, imponenda,

nenda, atque ita calida oleo immergenda esset, ut illud probè imbiberet. Ex his terræ usitato more infertis septum aliquod conficiendum, ità ut continua serie arbuti germen, aut furculus inter duos palos medium locum occupet. Hi furculi, qui aliàs tardè nascentes pluribus annis opus habent, quibus in requisitam altitudinem exsurgant, radicibus ex oleo dicto pinguedinem & stercorationem optimam nanciscentibus, dimidio temporis soliti spacio citius ad requisitam altitudinem nascendo perveniunt, ac crassa, fortis, ac viva sepes evadunt, antequam pali putredine corrumpantur. Porro nec à feris periculum imminet iis locis, in quibus ejusmodi pali oleo dicto imbuti terræ inditi sunt, quandoquidem omnes odores graviores feræ vitant, & graviter olentibus rebus appropinquare non audent.

Funibus ex stupâ, arborum corticibus, aut stramine contortis, & oleo dicto imbutis, si frugiferas arbores vinxeris, araneos, formicas, erucas, aliaquè ejusmodi insecta impedies, quo minus in eas prorepant, & ipsis damnum inferant, eò quod insecta ab ejusmodi oleis adeò calidis planè abhorreant.

Est adhuc alius, summâ cum utilitate, hujus acidi succi lignorum operâ, agrorum stercorationem, & felicem seminum excrescentiam promovendi modus, non tantum ad macros arenas campos, quibus vaccarum fimus adhiberi potest, idoneus, verum etiam ad duros scopulos,

in

in quibus
lus reper

Quod
mandan
ideò fit
ditare ve
campos
do desc
scopus
deat, &
fruticu
piâ rep
afferun
queant

Qui
quod e
scopulo
solum
bores,
Equid
hoc v
concu
afinin
dictur
Mund
mitte
unicu
di oc
fieri
emol

in quibus nec arenula, nec pulvisculus terræ ul-
lus reperitur.

Quod hoc artificium describendo, & typis mandando toti terrarum Orbi patefaciam, non ideo fit, quod mundum maximis emolumentis ditare velim, quemadmodum macros arenarum campos acido lignorum succo stercoreandi modo describendo facere conatus sum. Hic solus scopus mihi propositus est, ut unusquisque videat, & animadvertat, quam multa mirabilia fruticum & lignorum, quæ ubique, maximâ copîâ reperiuntur, & nullum tamen commodum afferunt, nullique usui sunt, operâ effectui dari queant.

Quis fidem adhibiturus esset alicui dicenti, quod effecturus esset, ut in duro, & nudo aliquo scopulo sine ullius terræ aut fimi additione non solum frumentum, sed etiam omnis generis arbores, ac excellentes vites crescendo proveniant? Equidem in mundo neminem fore credo, cui hoc verisimile fieri queat. Quantis cachinnis concuteretur Farnarrus cum toto suo consortio asinino! Imò vehementiore suo ruditu asinino dictum tale exciperet, quam meum Miraculum Mundi excepit. Interim quia fieri potest, intermittere nequeo, quin artificium hoc divulgem, unicum hunc scopum petens, ut excecati mundi oculis miracula divina subjiciantur. Cæterum fieri non potest, quin plurimis in locis adhuc emolumento futurum sit, iis præcipuè, in quibus
fluvio-

fluviorum ripas attingentibus vinum nascitur, qualia sunt, quæ *Mæno*, *Mosellæ*, *Nicro*, *Rheno*, *Danubio*, & aliis ejusmodi fluminibus adjacent, ubi crebrò montes grandes & scopulosi occurrunt, in quibus Solis calorem totâ die habentibus commodè vites plantari possent, si modo terra, & fimus eò deferri queant. Vites certè nullibi lubentius nascuntur, quàm in scopulis & cautibus, quarum rimis & virgultis inhærentibus suas radices insinuant, ut inde sibi alimentum attrahant, quod pauca aliæ plantæ facere solent. Quoniam autem plarumque apud ejusmodi scopulos lignorum multitudo insignis reperitur, operæ precium esset, ex ipsis succum exprimere, quo duri scopuli molliti in scobem redigerentur ad vitium sationem idoneam, quod hac operatione peragendum esset: quæ tamen non necessaria foret, nisi miraculorum Dei manifestandorum causâ, aut imperitis, quod talia fieri possint, demonstrandi gratiâ suscipiatur. In ejusmodi loco, in quo aliquis vites, aut arbores in scopulis & saxosis locis libenter nascentes, ut cerasos, prunos, mespylos, aliasque nucleos continentes fructus ferentes serere cupit, ab initio parvum foramen pugno magnitudine respondens, malleo aut alio instrumento acuto, & cæmentariis usitato incidendum est scopulo, ut aceto lignorum infuso repleatur. Repletum contegatur oportet, quò pluviam depellatur. Post aliquot dies videndum, an acetum scopulo se insinuave-

sinuaver
tur, & i
ties aut
donec r
spatium
habueri
leo acut
dat. Ho
to lign
dum, ac
materia
Autum
lia sua a
iterum
aut arb
radices
catâ pr
madefa
est. S
æquè a
Ratio
pacti,
neis c
ac sim
turâ p
lempe
operâ
ut rad
cori v
sit, au

finuaverit, ut novum acetum foramini infundatur, & infusum, ut antea, lapide operiatur. Toties autem æstivo tempore labor hic iterandus, donec multum aceti scopulus absorbuerit, & spatium ulnam longum, latum, & profundum habuerit, quod ab aceto infuso emollitum malleo acuto facile eruitur, ut foramen majus evadat. Hoc erutâ materiâ rursus opplendum, aceto lignorum replendum, lapidibus latis tegendum, ac tamdiu relinquendum est, donec omnis materia ita mollescat, ut digitis conteri possit. Autumnali verò tempore, postquam arbores folia sua amiserunt, aut verno, antequam foliis iterum vestiuntur, mense nimirum Martio vites aut arbores materiæ in foramine inferendæ, & radices earum ipsâ materiâ arctè pedibus inculcatâ probè operiendæ, ac cuncta affusione aquæ madefacienda, eventus verò Deo committendus est. Sic vites, atque arbores insertæ crescent, æquè ac si alii terræ stercoreatæ mandatæ fuissent. Ratio hæc est: Quia scopuli non ex arena compacti, sed ex lapidibus ad calcem faciendam idoneis constantes multum Salis petræ continent, ac similiter acidus lignorum succus ejusdem naturæ particeps est, hic scopulum corrodingo Sale petræ in lapide solvit, & liberat, ac eadem operâ suam acrimoniam corrosivam amittit, ita ut radicibus Vegetabilium non noceat sed stercorei vaccino similis, aut certè melior potius proficit, aut etiam easdem melius stercoret, & nutriat.

Si igitur vitis aut arbor, dictâ ratione, scopulo inserta semel vernando germina sua protruserit, postea non emoritur, sed radices scopuli rimis se insinuantes nutrimentum suum quærunt. Singulis tamen annis hyberno tempore instante, quando folia deciderunt, aliquid acidi istius succi arboris aut vitis trunco affundendum, ut hyeme durante aliquam iterum lapidis portionem molliat, & radicibus stercorationis materiam novam suppeditet. Hoc pacto quotannis succi dicti affusio faciet, ut neque terrâ neque fimus addendus sit, quandoquidem ipse lapis à succo lignorum in terram & finum mutatur.

Arcanum hoc, licet plurimis res impossibilis videri possit, verissimum tamen est, cujus periculum, qui voluerit, hoc pacto facili negotio facere potest. Curet sibi afferendum lapidem non arenâ constantem, sed ex iis, ex quibus calx viva conficitur, eumque soli expositum perfundat liquore lignorum acido; quem ubi lapis probe imbiberit, alium rursus infundat, laboremque toties iteret, donec lapis adeò mollis reddatur, ut digitis conteri possit. Huic tritæ materiæ, quod voluerit, semen mandet, quod perinde germen suum emittet, ac si terræ alicui bonum insitum fuisset. Causam modò diximus, nempe quia lapis in terram convertitur, proprium suum Salem petræ, atque itâ propriam suam stercorationem se-eum habentem, ac præterea lignorum succum in Salempetræ mutantem.

Qui

Qui
sequitur
gressus
nullum
rem ten
des sale
ligno se
eum in
salem r

Sequ
ex lapi
rum su
modi l
stercor
quavis
aceto i
calidi
tamdi
ræ con
extrah
erit. S
gnoru
ac va
getab

Eo
mnin
liquor
situm
rum c
pacto

Qui me rectè intellexerit, & doctrinam meam sequutus, operationem summâ diligentia aggreffus fuerit, quin sui voti compos futurus sit, nullum mihi dubium est. Sed lapide arenaceo rem tentaturus nihil efficiet. Ejusmodi enim lapides sale nutriente carent, ac omnem liquoris ex ligno solutionem respuunt, tantum abest, ut eum imbibant, coagulent, & in stercorantem salem mutant.

Sequenti quoque modo quis experietur, quod ex lapide, ex quo calx viva paratur, & lignorum succo Salpetræ naturalis fiat. Sumat ejusmodi lapidis nondum usti (jam enim ustos & stercorare, & acetum in Salempetræ convertere quivis novit) aliquod frustra, quæ lignorum aceto immergat, & Solis aut alius alterius loci calidi calore exsiccet, laboreque sæpius iterato, tamdiu exerceat, donec planè mollita instar terræ conterantur. Ex hac materia contritâ Salem extrahat aquâ pluviâ quæ planè Salipetræ similis erit. Sic ex lapide fit terra: ex lapidis Sale & lignorum aceto Salpetræ, aut stercorans Sal, æquè ac vaccinum, aut ovillum simum, omnium Vegetabilium stercorationi inserviens.

Eo fine tamen hæc non scripsimus, quasi omninò necessarium foret, ut scopuli lignorum liquoris adjumento vitibus conferantur. Propositum nostrum eò tantum tendit, ut succi lignorum efficacia maxima innotescat, quo nimirum pacto ipsius ope durissimæ etiam scopulis fertili-

tas conciliari possit, quod hactenus incognitum & inauditum mea diligens investigatio & inquisitio jam demum in lucem protraxit.

Nemini verò velim hoc absurdum & absonum videri, quod lignorum aceto tantas vires adscribam. Vulgare acetum idem facit, & durissimas cautes ac rupes emollit: Cur hoc lignorum succus acidus non faceret, qui vulgari illo viribus & acrimoniâ longe superior est? Memoriae proditum est; *Hannibalem* sibi & exercitui suo per *Alpes* transitum aceti scopulos emollientes beneficio aperuisse: quale acetum fuerit, Historiæ tacent. Forasan *vini acetum* fuit. Si lignorum acetum habuisset, fortassis citius voti compos factus fuisset.

Arcanum hoc multa alia utilia hujus aceti ope inveniendi ansam proculdubio præbebit. Viam aperui: Veniat alius, qui plura inquirendo eam dilatet, ut eò citius perfectio aliqua acquiratur. Multa in Natura latitant, quæ ob fegnitiam & inertiam nostram non inquisita humano generi maxima commoda dene-gant. Nullus tamen dubito, quin tempus producturum sit homines diligentes, & sedulos, qui sibi de hoc aceto prospecturi sint, ut multas ex ipso utilitates eruant. Impii Farnarri admonitio apud honestos, & prudentes homines locum non inveniet, neque remoram objiciet, sed ipsum cum affeclis suis magis ac magis toti mundo notum faciet, & rubore suffundet.

La-

Lapidum ad-
les facili-
fenestra-
tur. Co-
ignis op-
lapidibus
turæ pa-
hendum
que aqua
singula
quæ de
pediem
modi l-
Salispe-
hacten-

Hæc
dem ex
quod d-

Et o-
dicibus
ipsam
aut M-
ministr-
mnem
ex rad-
quis tr-
tarum
ope su-
ejusde-

Lapidum aliud genus reperitur, qui ut plurimum ad ædium structuram adhibentur, ac molles facile cæduntur, ita ut quadrati gradus, ac fenestrarum receptacula lapidea ex ipsis parentur. Colores albi, cinerei, & subrubri in calcem ignis ope redigi, aut etiam liquari recusant, nec lapidibus arenosis similes sunt, sed utriusque naturæ participes plurimum Salis petrae comprehendunt. Hunc neque in calcem redigendo, neque aquam affundendo ipsis extorseris, nisi prius singulari modo parati eum aquæ concesserint, quâ de re peculiarem Tractatum conscripsi, prope diem, Deo dante, lucem visurum. Toti ejusmodi lapidum montes inveniuntur maximum Salis petrae Thesaurum recondentes, qui nemini haectenus innotuit.

Hæc pauca de lignorum expressione, & ejusdem expressionis utilitate, tanquam munus aliquod divinum rusticis offerre volui.

Et quidem Patriæ meæ rusticis, quos cum radicibus magnæ alicujus arboris, arborem vero ipsam cum aliquo Imperatore, Rege, Principe aut Magnate, & tota ipsius aulâ, omnibusque ministris & asseclis comparo. Arbor enim omnem succum, quo ipsi ad crescendum opus est, ex radicibus extrahit, perinde ac Princeps aliquis tributum à suis subditis exigit. Radix multarum fibrarum tam majorum quam minorum ope succum ex profunditate terræ attrahit, ac ejusdem tanquam debiti vectigalis, aut tributum

truncum participem facit. Eum truncus inter ramos, & frondes, tanquam ministros suos distribuit. Si radix in terrâ bonum succum offendit, eum extractum lubens trunco impertit, qui bono & probo succo, nutritus pulchrè crescendo surgit, viret, latè ramos diffundit, ac suaves flores, & fructus edit, quibus aves in aère, & bestię in campis vitam sustentant. Si è contrario arbor in sterili & macilentâ terrâ steterit, & radici ejus commodâ & bonâ stercoreatione non succurratur, fieri non potest, ut radix totam arborem diutius nutriat, cui ob alimenti defectum moriendum est. Delapsa folia quidem ipsi ad sustentationem hybernâ sufficerent, ut verno tempore porrò frui posset succo, quem habere posset, si in bonâ & pingui terrâ moraretur. Radix arenosam & macilentam terram nacta, quæ toto anno arbori nutrimentum suppeditando, eam viridem & fertilem reddere debet, ac è contrario non invenit alimentum, quod attrahat, arbori debitum tributum amplius solvere non potest. Unde arbor summâ extremitate & cacumine exarescendi & emoriendi initium faciens, ac hoc anno horum, sequenti aliorum, & sic deinceps plurium ramorum jacturam faciens, tandem planè exarescit, & emoritur; quod non eveniret, si radici auxilium latum fuisset. Quoniam igitur totius arboris salus, ornatus, pulchritudo & præstantia à radice proficisci debent, omninò necessarium est, ut radici succurratur, & requi-

requisitum
arborem v
nare deb
iverit, cu
cum plura
Par igitur
onus susti
cessarium
bori succ
defenditu
sistit, ut
tum visu
ac præsta
cibus suc
dix prop
ferat, si
trunco l
ti sit rad
dinem &
priis vir
stercora
xilio, t
alicujus
radici f
auxiliu
ctuum
ctione
neratu
mi viti
ipsa or

requisitum alimentum subministretur, si totam arborem viriditate & pulchritudine debitâ exornare debet. Quo omisso si tota arbor pessum iverit, culpa profectò radici non est imputanda, cum plura quam habebat, dare non potuerit. Par igitur est, ut radici succuratur, quo totum onus sustinere, & toti arbori nutrimentum necessarium impertire queat. Quamdiu radix arbori succum suppeditat, tamdiu etiam ab arbore defenditur. Utriusque verò salus in eo solo consistit, ut radicis cura geratur: Ideò mihi consultum visum fuit maximè necessaria præmittere, ac præstantissimæ, & pulcherrimæ arboris radicibus succurrere. Fieri enim non potest, ut radix propriæ salutis rationem habens truncum deferat, si modo ipsi aliquid boni suppetierit, quod trunco largiri queat. Cum igitur tanti momenti sit radix toti arbori nutrimentum pulchritudinem & præstantiam sufficiens, & tamen propriis viribus, sine hortulani diligentia singulari stercorationem & nutrimentum adjunctis auxilio, trunco parum conferens: Profectò etiam alicujus momenti erit industrii hortulani arboris radici stercorationem & alimentum largientis auxilium: Quod si arbor superfluâ suorum fructuum copia, pomi nimirum alicujus parvi objectione hortulano diligentiam suam non remuneratura esset, ingratissima profectò ingrati animi vitio se obnoxiam redderet. Bestiæ & feræ ipsæ omni ratione carentes, ne ingrata deprehendan-

dantur, excrementa sua agris & pratis reddunt, ut novum pabulum ipsis suppetat. Radicem reficiendi, & recreandi causâ arbor singulis annis folia sua dejicit. Cur ergo irrationalibus animalibus & creaturis homo ingrator inveniretur?

Patriam nostram charissimam, *tanquam* maximam, potentissimam, & pulcherrimam *arborem* proximis annis procellæ horribiles vehementer concusserunt, excellentes fructus ejus decutientes & pessundantes, itâ ut pauci in arbore ipsâ, si illos excipias, quibus inter fortes ramos delitescuntibus ventorum injuria nocere non potuit, relictî fuerint.

Noxias illas & frigidas tempestates sequuta est aura calidior suavem Solis calorem, & fertiles pluvias secum vehens. Hinc arbor mox recreata, pristinas vires recuperavit, ac meliores, & suaviores, quàm unquam antea, fructus edidit, quibus licet maximâ copiâ decussis adhuc adeò scatet, ut ferè tot fructus, quot viridia folia, in eâ conspiciantur.

Siquidem verò incerti sumus, an procella ejusmodi aspera arborem nostram denuo invasura, & damno affectura sit, cum in maximâ securitate versantibus sæpè calamitas proxima sit, & secundum vulgare proverbium, *cælo nil inconstans esse soleat*: Nihil magis expetivi, quam ut arboris fructus in futurum tempus conservarentur. Eâ de causâ etiam, quo pacto illud fieri possit,

fit, demo
proficien
triæ noc
admonit
struxerin
cavi, &
consiliu
perfluita
ramis, f
& virgul
pulchræ
ipsam in
nova ten
quò eam
Deus ta
nullo de
vis & vi
stire pos
tam nox
sent, a
si radix
guior r
arbor;
aves aë
animali
eâdem
trientur
Succ
ris radi
donare

fit, demonstravi, parum tamen aut ferè nihil proficiens, cum Farneriani nebulones, ut patriæ nocerent, salubrem meam doctrinam & admonitionem ludibrio habuerint, & ea destruxerint, quæ ego haud exiguo labore ædificavi, & construxi. Ideò verendum, ne bonum consilium serius adhibeatur. Ideo docui ex superfluitate arboris magnæ, arefactis, nimirum ramis, feris & inutilibus arboribus, fructibus, & virgultis succis succum exprimere, radicem pulchræ arboris eodem madefacere, atque ita ipsam in suo vigore & statu conservare, si fortè nova tempestas in pulchram nostram arborem, quò eam pessundet, impetum factura esset, quod Deus tamen clementer avertat: ut radix tamen nullo defectu laboraret, sed totam arborem novis & viridibus foliis, ac fructibus pulchris vestire posset. Posito verò casu, quod, ut speramus, tam noxiæ tempestates nos obruturæ non essent, arbori profecto nocere neutiquam potest, si radix stercoretur, & alatur. Quò enim pinguior radix fuerit, eò viridior & pulchrior erit arbor; & quò major fuerit arbor, eò plures aves aëris in eâ nidos construunt, & eò plura animalia campi tam minora quam majora sub eadem latebunt, domicilia habebunt, & nutriuntur.

Succum autem hunc sylvestrem magnæ arboris radici, in quâ ipsius salus posita est, hâc vice donare volui. Proximè futuro tempore sub hâc pul-

pulchrâ arbore omnis generis herbas ferere, si mihi Deus vitam prorogaverit, constitui, ut aves in ipsâ arbore nidis suis infidentes, & animalia sub eâ commorantes commodius quàm hætenus sibi de alimentis prospicere queant.

Deus omnipotens ex misericordiâ & gratiâ faxit, ut huic *pulchræ arbori* à tempestatibus, procellis, fulmine, tonitru & grandine nulum damnum inferatur, aves in eâ concorditer & pacificè habitent, ac se mutuo ex nidis non expellant: Animalia item sub eâ commorantia, ut canes de osse pingui, inter se non digladientur, sed instar ovium quodvis suâ portione contentum, in quiete, concordiâ, & pace vivant.

Vasa circulatoria, in quibus ligni succus, & omnia salia aëris, & indefinens motus ope animantur, & in salem petræ convertuntur, hac vice non divulgo, sed mihi & amicis reservo.

Inter eâ excellens hæc ars non quiescet, aut inculta jacebit, sed multis in locis exercebitur. Cuicumque jam eadem opus fuerit, ille sciet, quid sibi faciendum sit. Eam enim proximi mei commodo impendere constitui, ne mecum in sepulchrum abiens oblivione sepeliatur.

Ità etiam apud me invenietur artificiosa mea inventio Sal commune paucarum horarum spatium ea ratione imminuendi, ut Sali petræ in usu macilentos agros stercoreandi planè similis sit,

& ta-

& tamen
Singular
donum
mis & im
commod
que loco
tis ope u
potest, c
& utilita
liore viv

Cum
non sol
rint, si
edendis
cantur,
Sed eti
ferre fer
ctibus a
nullus
sterilis
non po

Præt
da est,
re licea
veniu
corand
quàm
corand

Sic
gèrem

& tamen ejus centenarius vix thalero constet. Singulare profecto in his ultimis temporibus donum Dei, quo in omnibus Mundi locis, summis & imis, divitibus & pauperibus maximum commodum conciliari potest. Etenim si ubique locorum vini, & frumenti cultura hujus artis ope utilior, & melior avaserit, fieri non potest, quin omnes homines inde commodum, & utilitatem percepturi, ac commodiore ac meliore vivendi ratione usuri sint.

Cum arte enim hac ita comparatum est, ut non solum omnes agri, sive jam fructus ediderint, sive etiam aliquandiu quieti à fructibus edendis cessaverint, ejus adjumento eò deducantur, ut singulis annis fructus suos proferant: Sed etiam sterilia loca, quæ fructus & fruges ferre semper recusarunt, fertilia, & ferendis fructibus ac frugibus idonea reddantur, adeò ut nullus in mundo locus, quantumvis maxime sterilis reperiatur, qui hoc medio fertilis reddi non possit.

Præterea hæc ars adeò etiam magni æstimanda est, quod in iis quoque locis agros stercorare liceat, in quibus nec pecudes nec pecora conveniuntur, ac ea propter nec fœmus ad agros stercorandos suppetit: cum hactenus alius nullus quàm hic stercore vaccino & equino agros stercorandi modus innotuerit.

Sic etiam in locis, à domiciliis hominum longè remotis, quò fœmum deferri nequit, magno

D

hæc

hæc ars emolumento esse potest; præcipuè quando fimus difficulter comparatur, aut etiam magni constat, & magnis impensis in remota illa loca defertur, adeo ut eam ob causam coli nequeant, & inculta jacere cogantur.

Incommodo huic occurritur inventione meâ non solum fimo vulgari minus caram stercorationem exhibente, sed etiam sumptus, qui ad deferendum in remotiora loca fimum requiruntur, minuente, cum dolium unum meo sale pinguefaciente repletum plus, quàm aliquot fimi vulgaris plaustra, efficere possit.

Hoc tamen hîc notandum, quando ager aliquis dicto Sale stercoratus frumento conferendus est, semen illud prius per noctem Sale illo in aqua soluto macerandum esse. Ita enim peculiari stercoratione præparatum celerius nascitur, quàm si sine præeunte aliquâ maceratione terræ mandaretur.

Consideratione accuratâ perpendatur, quando milites equos abstulerunt, curribus suis junctos eosdem cum rustici sudore, avexerunt, vacas, boves & oves devorarunt, ac totam regionem vastarunt, quo pacto vastatos agros sterco-
raturi, & restauraturi sint agricolæ, ut ab ipsis ad pristinam fertilitatem redeuntibus expetitos fructus repetant.

Pacis profectò tempore, equis & bobus ad terræ arationem, & fimi confectionem abundè suppetentibus nihilominus pecudum & pecorum
rum

rum fimu
nimia nu
ventio, c
ctum em
at. Und
ficiet iis
locustæ
nus Dei
quæ pau
deberet

Quic
seductus
dum pat
bi prosp
nitebit.
decipiet

Deus
suam la
tate, tan
omissâ,
tuam q

NE
to
donave
lignoru
qui tan
bent.

ram finis in pretio fuit, ita ut ejusdem copia nimia nunquam extiterit, ac ideo hæc mea Inventio, & munus à Dei largâ benignitate profectum emolumentum haud exiguum adferre queat. Unde multò majore commodo homines afficiet iis in locis, in quibus, Divino permisso locustæ omnia depastæ sunt. Nonne igitur munus Dei tam excellens, in ejusmodi temporibus, quæ paulatim appropinquant, gratissimum esse deberet?

Quicumque à *Farnarris*, & eorundem assecclis seductus, & deterritus, non maturè, ut providum patrem familiâs decet de necessariis rebus sibi prospexerit, eum suæ socordix nimis serò pœnitebit. Quò securior autem fuerit, eò magis decipietur.

Deus Omnipotens nobis omnibus gratiam suam largiatur, ut, temporali & caducâ securitate, tanquam fallaci laqueo Diaboli, vitatâ & omisâ, æternam, semper constantem, & perpetuam quæramus. Amen.

Admonitio.

Nemo velim ægrè ferat, quod hoc lignorum torcular, sive prælum rusticis & agricolis donaverim, interim in descriptione ejus succum lignorum etiam omnibus ægris commendans, qui tamen cum agricultura nihil commune habent. Tacitus enim nullo modo hoc præterire

potui, quoniam agricolæ improbo suo labore occupati nonnunquam variis morbis corripuntur, & sæpè Medicos aut Pharmacopolas in promptu non habent, ac contrà expressione lignorum, facili negotio succum, & oleum adipisci possunt, quæ tam externo, quam interno usu ad plures morbos difficiles arcendos adhibeant. Ipso autem rusticorum, & agricolarum nomine non tam eos homines intelligo, qui ut plurimum exigui sunt ingenii, & libros legere nesciunt; quàm cæteros qui rura possidentes frumenti & vini culturæ operam dant, quales multi sunt, etiam haud parvæ notæ, & exigui ingenii, æquè in pagis ac in urbibus habitantes, qui non solum scripta multorum legunt, & cuncta mentis accuratâ lance perpendunt; verum etiam ingenio, prudentiâ, & experienciâ ipsis *Doctoribus Graduatiss* sæpius antecellunt. In horum gratiam hoc prælum conscripsi, & in lucem emisi. Nec est cur aliquem pudeat agriculturæ laborem suum infumere, cum agrorum cultus Deo longe gravior sit, quàm ulla alia negotiatio, eaque de causâ ab omnibus, in quibus aliquid duntaxat est ingenii, jure ac meritò laudibus extollatur. Imo omnes jure laudandi, qui agriculturæ vacando sibi de victu & amictu prospiciunt, ut Patriarchæ in Veteri Testamento, ac deinceps præcipuæ notæ homines in mundo soliti sunt facere, agrorum culturâ sibi quæcunque ad alendum corpus necessaria comparantes. Agricultu-

ram

ram pro
ipseque
cinnatur
evexit,
runt. F
li, & i
proгна
ponen

Merc
sine

Q

Prosper
ram,
ubiqu
è re u
præbe
meun
rem d
duxi.
confi
bitas
qui a

ram profecto Romani semper maximi fecerunt, ipseque Magistratus Romanus *L. Quintium Cincinnatum* ab aratro arcessitum ad Consulatum evexit, ut Romanæ Historiæ memoriæ prodiderunt. Fas itaque esset, ut hoc tempore viri seduli, & industrii, licet genere adeò nobili non prognati sint, otiosis & ignavis hominibus præponendi essent.

II. ARCANUM

Mercatoribus ditioribus donatum, ut sine fœnore pecuniam & divitias suas augere queant.

QUanquam hoc arcanum, cum aliis, usum Salispetræ in Metallorum emendatione utilissimum, concernentibus in *Tertiam Prosperitatis Germania Partem* conjicere statueram, ut ità Salempetræ ex abjectis, & tamen ubique se offerentibus rebus parandi, & ad usum è re uniuscujusque futurum adhibendi ansam præberem; Certis tamen de causis propositum meum mutavi, & *Prosperitatis Germania* ulteriorem descriptionem aliquandiu differre consultius duxi. Cæterum perpendens, utiles Salempetræ conficiendi inventiones meas jam in usum adhibitas esse, & proculdubio homines repertum iri, qui ad longe meliorem usum, quàm ad pulveris pyrii

pyrii confectionem, Salempetræ translaturi sunt, intermittere non potui, quin hîc unicum bonum, & utilem ad metallorum emendationem Salempetræ usurpandi modum describerem, quem experiri unicuique integrum est, ac etiam audacter licet, quandoquidem ipsissimam veritatem scribo. Qui verborum meorum sensum assequutus, & metallicorum laborum aliquâ ratione peritus fuerit, labore suo non abutetur, sed fructum haud contemnendum ab eo repetet, itâ ut quietam domi vitam sine proximi incommodo transigendo pane suo quotidiano fruiturus sit. Si quis vero sibi persuadere vellet, tale opus sine labore & molestiâ peractum iri, ac grandes auri massas in utramvis aurem otiosè dormienti allaturum esse; nâ ille vehementer decipietur, manus aratro admovendas, & diligentiam adhibendam esse non considerans. Inveniuntur haud pauci sibi ipsis persuadentes, ditescendi rationem nullam aliam meliorem se ingredi posse, quàm si Alchimiam, pollicitis opimis divitem artem, susceperint. Verum enimverò, cum ars hæc insignem experientiam, & indefessam diligentiam requirat, & maxima hominum pars otiosè vivere, quam manus carbonibus immittere, & opus prudenter aggredi malit, ut plurimum evenire solet, ut pecuniæ avidi stulti à vero scopo aberrantes, falsis processibus, à circumforaneis illis processuum falsorum negotiatoribus, irretiantur. Si homines
isti

isti natura
 tingerent
 in finem
 rationem
 ptam pro
 doctrina
 tum felici
 errando
 suæ, non
 necesse e
 scripta se
 etiam im

Æ. A

bono &
 admodu
 cidant,
 quatis,
 nâ, qu
 labantu
 redacti
 crucib
 injice,
 davim
 nisque
 lo non
 comm

isti naturæ vestigiis insisterent, facile scopum attingerent, & commodum sibi acquirerent. Eum in finem sine ullius rei omissione sequentem operationem clarè & dilucidè admodum descriptam propono, firmiter affirmans, secundum doctrinam meam descriptam operaturo eventum feliciter, & ex voto responsurum esse. Qui errando opus corruperit, sibi ipsi, & inscitiae suæ, non autem mihi, errorem suum imputet, necesse est. Cuncta enim, ut diximus, hic præscripta secundum literam intelligenda sunt, & etiam imitatione facili perfici possunt.

Operationis Modus. Vide Annot.^{es}

℞. **A**uri unam, Cupri duas, & Reguli Martis tres partes, quas omnes in crucibulo bono & probè operto colliquatis, circumspecte admodum cavendo, ne prunæ in crucibulum incidant, & opus corrumpant. Omnibus colliquatis, & operculo remoto, ita tamen, ut prunæ, quod monuimus, nullæ in crucibulum delabantur, tantum benè siccati, & in pulverem redacti Salispetræ, quantum Cupri & Reguli in crucibulo fuerit, materiæ liquatæ in crucibulo injice, ac crucibulum eadem, quam commendavimus, præcautione operculo suo tege, prunisque ità crucibulum circunda, ut ipsi operculo non incumbant, sed hujus extremitas eò commodius forcipe aliquantum sublevari, ac

pag. 21.

massa in crucibulo inspicere possit. Si enim ignis nimis magnus esset, Salpetræ ebulliens ex crucibulo erumperet, ac damnum afferret. Facile autem hoc evenire solet, quandoquidem Salpetræ Regulum & Cuprum operatione suâ aggrediens, ebullit, intumescit, & se extollit. Unde necessitas postulat, ut hic labor in ejusmodi fornace expediatur, qualis in 4. Furnorum meorum libro descriptus est, januas suas nimirum habens, quibus ignis regi potest, ut fortior, aut debilior reddatur.

Postquam igitur Salpetræ Regulum & Cuprum in subrubras scorias conversa imbiberit, quod ferè quadrantis, aut dimidiæ horæ spatio fieri solet, inferiore ostio aperto, superius clauditur, ut ignis validior evadens scorias liquefaciat, quò aquæ instar fluant. Si operculo parum sublato scorias dictas instar aquæ fluere videris, crassioribus & majoribus prunis circà superiorem crucibuli partem exemptis, operculum quoque removebis, crucibulumque ipsum firmiter forcipe arreptum ex fornace eximes, ut liquefactam materiam in receptaculum probè cerâ oblitum, & calefactum infundas, in cujus refrigeratæ imâ parte se offert auri puri puti Regulus, qui à decussis scoriis liberatus, eo pondere gravior, & auctior erit, quod ex Cupro & Regulo Martis attraxerit. Et hoc erit quinquagesima pars ponderis, quod aurum habuit. Scorix subrubræ igneo suo sapore linguam ferientes Salem petræ, & Cuprum ac Regu-

Regulum
Salepetræ
decesserit
riam, in
nem mat
crucibulo
dabis, a
per quac
hac oper
talla, ne
præcipita
cum Reg
Salpetræ
à quo re
Si opera
Cuprum
verò Sal
naturam
ribus re
perfecte
sunt, q
secum r
potueru
dissolva
rum co
tibus p
qua de
Hic
non co
iis, qu

Regulum in scorias redacta continent, quæ si à Salepetræ separare volueris, mox ubi regulum decusseris, in crucibulum, post effusam materiam, in fornacem repositum remittes, carbonem materiæ in crucibulum injectæ impones, crucibulum probè opertum carbonibus circumdabis, ac eos incendes, ut materia in crucibulo per quadrantem horæ partem strenuè fluat. In hac operatione carbo, aut carbones impositi metalla, nempe Cuprum & Regulum Antimonii præcipitando à Salepetræ separant, ut Cuprum cum Regulo mistum in Regulum subsideat, & Salpetræ fixus separetur, ac ipsi Regulo insideat, à quo refrigeratus decutiendo removeri potest. Si operatione ritè defunctus fuerit, ferè omne Cuprum, & omnem Regulum recuperabis: Ipsi verò Salipetræ parum etiam decessit, qui aliam naturam induit, fixus evasit, ac Salis Tartari viribus respondet. NB. quia Scorix illæ non adeo perfectè per carbones à Salepetræ removeri possunt, quin hic Cupri, & Reguli semper aliquid secum retineat, quod carbones præcipitare non potuerunt, in calido aliquo loco, ne humiditate dissolvantur, conservari possunt, ut, si copiam earum collegeris, prunis sive carbonibus candentibus per fusionem reductæ metalla sua reddant; qua de re inferius plura dicentur.

Hic labor licet rudium & imperitorum captui non conveniat, factu tamen facilis est omnibus iis, qui aliquam saltem metalla fundendi cogni-

tionem habent. Operandi modos, qui omnes
 tam accuratè tradi non possunt, ut mox quivis
 imperitus eos intelligendi capax reddatur, sciat
 oportet; qui hunc laborem suscipere cogitat.
 Veritatem scribo, & quidem adeò aperte, ut
 apertius scribere nequeam. Qui, quæ scribo, in-
 tellexerit, lætitiâ, & emolumento afficietur. Qui
 non intellexerit, si à præscripta mea doctrina ab-
 errando sibi ipsi damnum intulerit, sibi illud im-
 putet, & in me culpam non transferat. Non ty-
 ronibus, & laborum igne peragendorum impe-
 ritis scribo, sed iis tantum, qui aliqua cognitio-
 ne præditi metalla liquefaciendo rite tractare no-
 runt. Quæret hîc aliquis, utrum hoc Auri augmen-
 tum ex Cupro, an verò ex Antimonii Regulo
 oriatur? Respondeo: Ab utroque Cupro ta-
 men magis quàm Regulo. Nullum enim Cu-
 prum, aut Antimonium reperitur, ex quo præ-
 dicto modo aurum non eliciatur, cum utraque,
 aurum invisibile & spirituale, unum tamen plus
 altero, in se contineant, & cum auro fusa ipsi hoc
 allicienti & attrahenti concedant. Quotiescun-
 que igitur Cuprum, & Antimonii Regulus ac
 Salpetræ cum auro colliquantur, & ab eodem
 rursus separantur, toties auro augmentum acce-
 dit, adeò ut labor hic singulis diebus octies aut
 decies repetitus haud contemnendo incremento
 aurum aucturus, &, præter omnes impensas
 quotidie insumendas, unius ex centum florenis
 lucrum redditurus esset. Lucrum certe iis, qui
 pecuniam

pecuniam
 nestius &
 nummos
 culo expo

Verum
 perficiendo
 lis perfici
 dum effec
 careat, a
 quies qui
 diora cru
 quod ex
 cies, au
 guum ad
 hic modu
 eorum l
 exundan
 rumpen
 tunt, ut
 nace sem
 exempti
 enim, q
 ptum aë
 iterum
 transfer
 let. Ex
 & peric
 crucibu
 effluit,
 crum sp

pecuniam in fœnore ponere cupiunt, longè honestius & tutius, quam si fœnoris causa aliis nummos suos credendo, sortem cum usura periculo exponerent.

Verum enim vero cum labor hic crucibulis perficiendus, sicuti etiam grandioribus crucibulis perfici deberet, si lucrum aliquod expectandum esset, molestia & difficultate neutiquam careat, ac præterea eodem vix quater, aut quinque quis diebus singulis defuncturus sit, si grandiora crucibula adhibere vellet; ut non dicam, quod ex parvorum crucibulorum usu, licet decies, aut undecies quotidie adhibeantur, exiguum admodum lucellum prodeat: Apponam hic modum omnia crucibula remonentem, & in eorum locum focos reponentem, qui neque exundando materiam liquatam effundunt, neque rumpendæ, aut rimis dehiscendo eandem dimitunt, ut crucibula faciunt, sed in furno aut fornace semper manentes omnem impositionis, & exemptionis molestiam respuunt. Crucibulum enim, quantumvis bonum, quod sæpius exemptum aëri frigido exponitur, & ex aëre frigido iterum in subitum, & fervescentem calorem transfertur, facili admodum negotio rumpi solet. Ex quibus omnibus patet, quantis molestiis & periculis obnoxius sit hic labor majoribus crucibulis utens, quibus ruptis, materia liquata effluit, & auri quantulacunque jactura omne lucrum speratum aufert, adeo ut hinc majoribus crucibulis

cibulis abstinendum sit, quamvis labor ipse magnum commodum allaturus esset. Foci autem boni & fortes ad hunc laborem perficiendum sine omni periculo adhibentur. Tamdiu enim in Fornace relinquuntur, quamdiu boni sunt, massaque ipsa liquata non effluit. Si hunc modum operandi per focos non invenissem, operationem ipsam quoque non divulgassem. Est autem talis, ut sequitur.

Focos parandi Modus.

Conficiendus datur circulus aut annulus ferreus quadratus, aut rotundus, unum digitum crassus, quatuor altus, uno, quam altero latere aliquanto angustior, interiore superficie probè lævigatus, ac duas ansas habens, cujus magnitudinem & spatium materiæ quotidianis laboribus tractandæ quantitas tibi definiet. Focum paraturus lævi alicui lapidi annulum tuum impones, ipsique lapidi probè incumbenti, terram tuam ritè apparatus ità immittes, ut annuli superficiem superiorem parum superet. Hanc malleo ferreo latam extremitatem alteram habente fortiter, & firmiter in annulum istum ferreum impinges, ictus validos multoties repetendo, ac reliquam terram annuli superficiem superantem cultro abscindes, ut annuli superficiem exæquetur. Exæquatam cum annulo auferes, lapidis superficiem tenui arenâ, aut potius crucibulorum

lorum, cor
tæ cum an
latus, quod
titer comp
mæ, seu
Hac ratio
vo duo m
ut à supe
rotundita
ficiem, &
tici spaci
tundam
lis evada
vel arge
tes in fo
parari so
lævi &
post læv
versus l
nendus
oblita f
foco, q
tur, tan
calidâ f
ablatâ
quam,
Nisi er
dehisce
erit.
Foc

lorum contusorum pulvere tenuissimo constrata cum annulo inversam impones, ac alterum latus, quod lapidi incubuerat, eodem pacto fortiter compinges, ita ut utrumque terræ latus formæ, seu annulo isti fortiter impactum maneat. Hac ratione parato foco, latus majus cultro curvo duo manubria habente ita excavandum est, ut à superficie annuli usque ad medium declivi rotunditate se inclinans in medio digiti ferè crassitiem, & ad annuli superficiem ejusdem crassitiei spacium retineat, atque ita patinæ alicui rotundam aut Sphæricam cavitatem habenti similis evadat. Tales foci, sive testæ cineritiæ auro vel argento ad puritatem deducendis inservientes in fodinis metallicis, ac officinis monetariis parari solent. Tandem excavata illa rotunditas lævi & rotundo malleo ubique læviganda, & post lævigationem totus focus cum annulo inversus lævi asseri, sine agitatione forti, imponendus est; Si interior annuli superficies oleo oblita fuerit, facilius annulus ab ipso abstrahetur foco, qui calido aëri expositus paulatim exsiccatur, tandem aut planè soli ipsi exponendus, aut calidæ fornaci imponendus, ut omni humiditate ablata requisitam siccitatem consequatur, antequam, ut igne induretur, in furnum reponitur. Nisi enim probè siccatus fuerit, in furno rimis dehiscet, & ad hunc laborem planè inutilis erit.

Foco exempto, & reposito annuli superficies
interior

interior iterum oleo aut pinguedine aliqua oblinendus est, at rursus alius focus, conficiatur, quorum tot parari possunt, quot vel necessitas postulat, vel terræ paratæ copia permittit. Terra, quam excavatio reliquam facit, eodem pacto, dum adhuc humida est, annulo impacta, & parata focos eisdem suppeditat, adeò ut nulla planè terra pereat. Imò etiam terra ista inservit conficiendis operculis, illis arcuatis, quibus foci teguntur, ut carbones nulli in materiam impositam & liquatam incidant. NB. Duobus malleis non opus est, cum unus sufficiat, una extremitate manum transversam latus, ac lævus, ac alterâ rotundus, ut addita imago monstrat.

*Ratio conficiendi focorum Opercula,
quæ Muffel vocantur.*

PRIMO forma ex ligno paranda foco magnitudine respondens, sed non uno manubrio, ut illæ, quæ ad conficienda opercula focorum, in quibus argentum purum redditur, adhiberi solent, verum duobus collis oblongis, ac sine rimis, aut crenis, quæ aliàs incidi solent, ut operculum ità integrum maneat. Deinde huic formæ lignæ terra applicanda, & usitato more operculum fingendum est.

De

C
De
Fornax
obtene
in medio
tes, & Fo
transvers
stet. Ea
gnitudine
tunda, si
bus, aut l
parata ce
teresse de
etiam in
quatuor
latus sem
quandoc
lâ adhuc
undique
tens. Su
quendun
tum, &
la comm
tum suu
titudine
ideò ipsa
men illu
tum, &
occurra

De Fornacis, aut Furni figura.

Fornax ità est struenda, ut intus spacium tale obtineat, in quo ubique circumcirca focum in medio consistentem, inter ipsius extremitates, & Fornacis parietes internos pro carbonibus transversæ manus intervallum ad minimum restet. Ea propter foci magnitudo, fornacis magnitudinem metitur. Perinde autem est, sive rotunda, sive quadrata fuerit, modo bonis lateribus, aut lapidibus idoneis, & luto, aut terra ritè parata construatur. Spithama ad minimum interesse debet inter fundum & craticulam, quam etiam in fornace firmam esse non oportet, ut quatuor pedibus insistens, per antèrius fornacis latus semper apertum, immitti, & extrahi possit, quandocunque necessitas id postulat. A craticulâ adhuc Spithamæ altitudine exsurget Fornax, undique structurâ conclusa, & nullibi januis patens. Supra hanc Spithamæ altitudinem relinquendum est foramen manum transversam latum, & altum, per quod focus inspicì, & metalla commixta imponi, & eximi, ignisque transitum suum habere queat. NB. Si autem focus latitudine sua Spithamam transversam superaret, ac ideò ipsa Fornax major quoque esset, tum foramen illud nimis parvum, igni transitum debitum, & sufficientem negaret; cui difficultati ut occurratur, proportionis debitæ habitâ ratione & illud

& illud foramen majore spacio amplificetur necesse est. Ab hoc foramine ventilatione suâ ignem nutriente, altitudine duarum Spithamarum adhuc usque ad summum foramen Fornacis per quod carbonēs injiciendi, structura ejus ascendat. Porro ferreum conficietur operculum, concavâ superficie clavis ferreis infixis, quibus lutum obductum inhæreat, scatens, & convexâ sive superiori, ansa aut manubrio munitum, quo prehendatur, quando foramen injiciendorum carbonum causa aperiendum, & post injectos carbonēs iterum claudendum est. Laborem exorsurus cratem primo immittes, ipsique pedem aut fulcrum ex luto firmo factum, huic vero focum paratum, focoque operculum, cui *Muffel* nomen est, impones. Hujus antè collum antè foramen, & posterius posteriorem Fornacis partem attingere debet. Ipse pes quoque focum fulciens, collo, quod ipsum habere oportet, priorem etiam Fornacis partem tangere debet, ut spatium inter focum & Fornacis parietem intercedens probè claudat. Si etiam operculi, sive *Muffela* collum, fundi collum, & parietem anteriorem attingendo non satis arctè clauderet, junctura ista luto pilis mixto opplendâ, & occludendâ sunt, ne igni per illas exitus pateat, cui alius transitus quam per operculi dicti posterius collum, & sub ipso operculo in focum, & ex foco per antè collum non est concedendus. Si ignis alium transitum, præter dictum, & quidem

dem per a
non suppe
hujus rei
construen
tissima rat
portione
Fornaci a
ope augea
jusserit.
& antè
bens, pe
muntur,
te requir
cohibeat
qui meta
noxium
mnum in
nax prob
culo con
culâ inse
latim acc
quod ali
ignis sub
soleant.
bè cand
rum aur
cuprum
auro aug
inferior
ut ignis

dem per anterius collum, natus fuerit, metallo non suppetet fervor, qui illud liquefaciat. Ideo hujus rei, tanquam potissimum totius fornacis construendæ artificium concernentis, etiam potissima ratio habenda est, ut Fornax debitâ portione & formâ erigatur. Sub crate ferreum Fornaci aptandum ostium regens ignem, qui ejus ope augeantur, aut minuatur, prout necessitas jusserit. Cæterum foramen alterum in superiore & anteriore Fornacis parte igni transitum præbens, per quod metalla foco imponuntur & eximuntur, ostio quoque muniri vult, ut, necessitate requirente, ignis regatur, & si nimius fuerit, cohibeatur. Eidem caminus parvus aptandus, qui metallorum & carbonum fumum admodum noxium excipiat & emittat, ne operatori damnum inferatur. Omnibus his ritè paratis, Fornax probè siccata carbonibus implenda, & operculo contegenda, prunaque unâ & altera craticulæ insertâ, januæ claudendæ sunt, ut ignis paulatim accendatur, atque itâ periculum caveatur, quod aliàs foco, & operculo, quo tegitur, ab ignis subito impetu imminet, cum facilè rumpi soleant. Fornace, foco, ac operculo focario probè candentibus, cochleari ferreo metalla, nimirum aurum, cui augmentum accedere debet, & cuprum atque Regulus Antimonii, ex quibus auro augmentum petendum, foco immittentur, inferior magna, & media janua parva aperientur, ut ignis viribus acquisitis metalla confestim in

foco liquefaciat, quibus ritè liquefactis cochleari ferreo parum Salis petrae in pulverem siccum redacti injiciendum, qui mox materiae istius liquidae portionem in scorias mutabit. Eodem non amplius fluente, & ab operatione in metalla desinente, ac instar scoriae ipsis incumbente, alia Salis petrae portiuncula materiae, seu metallis liquidis cochleari iterum injicienda est, quae rursus partem ipsorum in scorias mutabit. Hæc Salis petrae injectio tamdiu continuanda est, donec scoriae non amplius duræ fuerint, sed instar aquae liquidæ maneant: id quod indicium est, Salem petrae Cuprum, & Regulum Antimonii ab auro abstraxisse, & operatione suâ defunctum esse. Tantum autem Cupri & Reguli Antimonii foco imponendum non est, ut hic, ubi debita Salis petrae portio adjecta fuerit, usque ad summum marginem impleatur, & carbones in vacuo foco frustra comburantur, quod probè notandum. Scoriae fluidæ ex Sale petrae, Cupro, & Regulo Antimonii tamdiu suprâ Aurum in fluxu conservandæ sunt, quam diu focus illud tolerare posse visus fuerit. Nam quò diutius aurum sub his scoriis in fluxu suo manserit, eo plus auri spiritualis ex ipsis attrahet, & corporale reddet: atque ità eò majore augmento locupletabitur. Majoris certitudinis tamen causâ Scoriae, postquam decem, aut duodecim horarum fluxu Auro incubuerint, ex foco eximi possunt, ut hoc inspiciendo animadvertatur, an adhuc satis fortis, par esse possit
diutius

diutius f
fluxu con
bus perf
& ignis
foecum a
minibus
auro in f
diu in fl
operatio
que in f
fluentibu
oportet
eò facili
dant Au
cum obt
lus terra
gmentu
cedit Sa
reddit.
jacet &
quirit.
non am
volueris
à supren
foco rec
cedat,
rumque
sensim a
unam n
granoru

diutius sustinendis scoriis , quæ in diuturniore fluxu consistentes focum attenuare , & foraminibus perforare solent , præsertim si ex terra bona , & ignis patiente paratus non fuerit. Si igitur fœcum adhuc satis fortem , ac crassum , & foraminibus non perforatum deprehenderis , scorias auro in foco jacenti iterum adjunges , easque tamdiu in fluxu conservabis , quamdiu focum huic operationi sufficere posse putaveris. Scoriis quoque in fluxu se condensantibus , ac difficilius fluentibus aliquid Salis petræ recentis injicias oportet , quo ad magis tenuem fluxum reductæ eò facilius alimenti , & augmenti particeps reddant Aurum , quod in hac operatione seminis locum obtinet , sicut Cuprum & Antimonii Regulus terræ vices obeunt , Auro alimentum , & augmentum suppeditando ; In pluvix locum succedit Salpetræ , qui terram humectat , & fertilem reddit. Quò diutius igitur Aurum in hac terra jacet & crescit , eò plus augmenti crescendo acquirit. Posteaquam verò focus igni tolerando non amplius par fuerit , aut ab ipso opere cessare volueris , inferiorem januam aperi , & operculum à supremo foramine remove , ut ignis fervor à foco recedens per foramen illud ex fornace discedat , atque ità scorix crassiores evadant , aurumque sub ipsis dure scat. Scorias unco ferreo sensim ab auro abstrahere , ut hoc integrum , & in unam massam compactum in foco remaneat , & granorum instar scoriis non misceatur , ac detri-

mentum afferat. Omnibus scoriis exemptis, aurum ferro in cuspidem acutam desinente, & ipsi jacenti submisso liberandum est à foco, ac forcipe eximendum, & ponderandum, ut, quid augmenti ipsi accefferit, deprehendatur.

NB. Quamdiu vigorem suum focus conservaverit, satius erit, ut massa non eximatur, sed in continuo fluxu supra Aurum relinquatur. Labor improbus non est, quandoquidem, prioribus carbonibus consumptis alii solummodo submittendi, ità ut hæc operatio, si modo foci probè confecti fuerint, aliquot dies sine intermissione continuari queat, quod etiam fieri debet, si emolumentum aliquod sperandum sit. Emolumentum, inquam, de quo neutiquam dubitandum, si operatio rectè instituta fuerit. Præcipuè verò si bonum Antimonium, & ferrum bonum, ex quibus Antimonii Regulus conficiendus, suppetant. Nam quò plus Auri ferrum, Antimonium & Cuprum continuerint, eò plus Auri volatilis Aurum fixum, & sub istis liquatum ad se trahet. Si autem istorum metallorum Auro plenorum penurià laboraveris, & vulgaribus contentus esse coactus fueris, nihilominus operatione tuà augmentum nancisceris. Interea tamen meliora metalla nactus, etiam quæstuosiore operatione majus lucrum acquires. NB. Ubi metalla Aurum continentia in promptu fuerint, non opus est, ut primæ scorix in tam diuturno supra Aurum fluxu conserventur, cum mox, postquam

quam à S
monii sub
Auro, &
lempetræ
scoriis de
ratus &
Auro col
rum, &
corporali
rum in f
Quando
va metal
fieri non
rat, qua
solumm
addito c
lorum a
decies,
gnum A
si metall
hendant

Scori
(quorum
ac Cupr
ad usus
memin
autem i
monii.
sulphu
Antim

quam à Salepetræ Cuprum, & Regulus Antimonii subacta fuerint, unco ferreo removeri ab Auro, & mox nova metalla submitti, & per Salempetræ in scorias redigi possint. Labor hic scoriis detractis nova metalla submittendo iteratus & continuatus longè majus augmentum Auro collaturus esset, quoniam Cuprum, Ferrum, & Antimonium quandoque multum Auri corporalisrecondunt, quod in metallorum illorum in scorias reductione mox se Auro associat. Quando igitur scorix detrahuntur, ac sæpius nova metalla in scorias redigenda subjunguntur, fieri non potest, quin Auri major copia se offerat, quam ex primis scoriis prodeat, in quibus solummodo Aurum illud Spirituale ab Auro fixo addito corporeum redditur. Novorum metallorum additio, & scoriarum abstractio quotidie decies, quindecies, imò & vigesies iterata magnum Auro incrementum adjungat necesse est, si metalla aurum spirituale & corporale comprehendant.

Scorix abstractæ in Fornacis ejusdem foco (quorum plures in promptu esse debent) reduci, ac Cuprum cum Regulo ex ipsis præcipitari, & ad usus alios, quorum cætera mea scripta passim meminerunt, adhiberi possunt. Præcipitantur autem injectione pulveris carbonum, aut Antimonii. Ratio præcipitationis hæc est: Salpetræ sulphurea metalla Cuprum puta, & Regulum Antimonii Martialem absorbit, ac in scorias

mutavit. His scoriis si aliud aliquod Sulphur injiciatur, quod Salpetræ magis appetit, quam Cuprum & Regulum Antimonii, his, quæ prius arripuerat, dimissis, ac ideò fundum petentibus, illud arripit. Tàm purè autem Regulus & Cuprum præcipitando separari non possunt, quin aliquid ex ipsis adhuc Salipetræ adhæreat. Unà hæc figi possunt, ut in fusione rursus aurum reddant, aut fixum Nitrum ex scoriis aqua pluvia extrahitur, aliis postea laboribus adhibendum, ut in sequentibus docebitur. Residuæ scoriarum usui quoque adhuc esse possunt figulis, quibus ad vasa sua figulina vitro obducenda inservient. Verumenim verò si scoriarum & Salpetræ non separantur, sed unà relinquuntur, sive figantur, sive ad Salispetræ confectionem, aut agrorum stercorationem, de qua mox dicetur, usurpentur, plus tamen commodi afferent, quam si à se invicem segregentur. Modi hæc faciendi, quisque ordine suo, describentur. Prius tamen Probam exhibere consultum mihi visum fuit, ut unicuique innotescat rei hujus certitudo, quod videlicet non solum labor hic utilitatis non contemnendæ operatores participes reddat, sed etiam verissimum, & certissimum Auro incrementum accedat. Ut etiam eo audacius, & confidentius suscipiatur hoc opus magnâ operatione instituendum, Proba & experimentum, quo Auro incrementum ex Cupro & Regulo Antimonii accedere demonstro, sic se habet.

Accipe

Accipe
fortem on
ipfi certo
timonial
rum per S
separabis
remaneat
veris sub
monii R
tum relin
rit, tantu
& Regul
gentum
rum co
dant,
Scorias
bonum
cujus ig
teria liq
Nitrum
nibus,
Cupru
facto,
effundi
gulus,
idem C
porali
monst
Acc
nudati

Accipe frustulum Argenti auro suo per aquam fortem orbatum, ut ita nihil amplius auri inesse ipsi certo scias; cui tantum Cupri, & Reguli Antimonialis in fusione adjunges, ac utrumque iterum per Salem petræ in scorias redactum ab eo separabis, ut Argentum malleabile aut ductile remaneat. Hoc in aqua forti solutum instar pulveris subrubri aurum, quod ex Cupro, & Antimonii Regulo sibi attraxit, in fundo non solum relinquet. Quantum jam hujus Auri fuerit, tantum & non plus Auri corporalis Cuprum, & Regulus Antimonii continuerunt, quod Argentum absorbit. Scoriæ nullum amplius Aurum corporale possident; sed spiritali abundant, quod sequenti experimento comperies. Scorias illas novo crucibulo immixtas paucum carbonum pulvere tege, ac crucibulum Fornaculæ, cujus ignem ventus regit, impone, ut omnis materia liquecat: In liquatione hac Salpetræ, sive Nitrum mavult aggredi Sulphur illud in carbonibus, quàm in metallis, ac eidem se associans Cuprum ac Regulum Antimonii dimittit. Quo facto, massa liquata in receptaculum ferreum effunditur, & ab ea refrigerata decutiendo Regulus, qui in fundo subsedit, semovetur, qui erit idem Cuprum & Regulus Antimonii, quæ corporali suo Auro Argentum orbavit; quod demonstro, ut sequitur.

Accipe frustulum Argenti cuncto suo Auro nudati, quod cum dicto Regulo per fusionem

conjunges, & eodem, quo dictum est in antecedentibus, modo massam liquatam per Salem petrae in scorias rediges, ac ab ipsis in receptaculum effusis, & refrigeratis Argentum separabis. Hoc in aqua forti solutum nullum pulverem subrubrum, ut prius Argentum, in fundo relinquet. Unde luce meridianâ clarius patet, Cuprum, & Antimonii Regulum omne suum corporale Argentum priori Argento in fusione concessisse, quod tamen paucum nemini emolumento esse potest, nisi hoc labore cum novo Cupro & Regulo Antimonii multoties repetito majus lucrum acquiratur. Quoniam vero hæc iteratio Cupri & Reguli Antimonialis, ut & Salis petrae copiam haud exiguam, ut Argentum ad Auream naturam traducatur, requirere solet, ac præterea non unusquisque Cuprum, & Antimonii Regulum auro suo privata emolumento aliquo sibi utilia reddere, aut ad alios labores adhibere, novit, ipseque Salpetrae haud rarò pretio satis magno venditur, haud multum profectò commodi ex eodem hoc labore proficisci posset. Commodum tamen haud exiguum ii consequentur, qui post Auri extractionem metallis illis, Cupro puta, & Antimonii Regulo, ac Salepetrae uti noverint, quod in cæteris meis scriptis passim monstravi. Non tamen ità cum Argento, quam cum Auro, cum quo dicta metalla liquata, & in scorias à Salepetrae mutata, longè majus lucrum afferunt. Nam Argenti aliquid consumitur,

tur, ut ip
Auro nil
massa liqu
Argentum
Ferrum, A
gnantia co
trahenda,
surpata po
tum affer
petrae non
ribus sum
lumentum
ret. Nos
mus, ut d
prum, ac
ri aliquid
rias redac
dere; Pr
torqueri
cta aliqu
quidem
fluxu con
gmentum
perimen
R. C
corporal
tractum
sit, qu
Cuprum
to mode

ce- tur , ut ipsi aliquid decessisse deprehendatur:
 pe- Auro nil deperit , si crucibula firma nihil de
 cu- massa liquata effuderint , aut emiserint. NB. Si
 is. Argentum aliquem quæstum conferre deberet,
 em Ferrum , Antimonium , & Cuprum Auro præ-
 in- gnantia conquirenda, & ab Argento sæpius abs-
 u- trahenda, ipsaque metalla ad hunc laborem u-
 or- surpata post usurpationem ad usum emolumen-
 n- tum afferentem transferenda essent, ut de Sale-
 u- petræ non dicam , qui ab illis ipsis longè mino-
 u- ribus sumptibus conficiendus esset , quos emo-
 a- lumentum Argento consequendi desiderium tene-
 re- ret. Nos experimenta hæc in medium attuli-
 lis mus, ut demonstraremus, unumquodque Cu-
 ad prum, ac quemvis Regulum Antimonii & Fer-
 c- ri aliquid Auri corporalis possidere , & in sco-
 o- rias redacta Auro, vel Argento adjuncto conce-
 li- dere; Præter illud verò nihil amplius ipsis ex-
 i- torqueri posse, nisi in scorias per Nitrum reda-
 o- cta aliquandiu suprâ Aurum & Argentum , &
 d- quidem suprâ illud melius, quam suprâ hoc, in
 t- fluxu conserventur, ità ut indefinens Auro au-
 e- gmentum se insinuare posset, quod sequenti ex-
 l- perimento parvo quilibet experietur.

℞. Cupri & Reguli Antimonii, quibus jam
 corporale suum Aurum ab alio Auro addito sub-
 tractum est, ut nullum amplius in ipsis residuum
 sit, quantillum vis, cum Auro liquefac, &
 Cuprum ac Regulum per Salempetræ, consue-
 to modo, in scorias converte, quas per quinque,

sex, octo, aut decem horas in fluxu suprâ Aurum conservabis, ac cum Auro postea in receptaculum effundes, quod à scoriis separatum, & ponderatum pondere suo tibi monstrabit augmentum, quod sibi hac operatione adscivit. Augmentum hoc ex duplici illâ materiâ additâ, Cupro nimirum, & Regulo Antimonii Mart. profectum est; itâ tamen ut ex illo plus, quàm ex hoc accesserit, quod hoc experimentum docebit.

℞. Partem unam Argenti, quod omnis Auri expers est, & unam partem Reguli Antimon. Martialis, crucibuloque impositas Salispetræ adjuvamento, uti jam sæpius dictum est, in scorias redige, probèque liquefactas effunde in receptaculum fusorium oblongum, ut in virgas tenues abeant; quæ ubi refrigeratæ fuerint, scorias malleo separabis ab Argento, quod purum, album, & facilimæ erit fusionis, sed Auri nihil omninò continebit. NB. Sed si Argento & Regulo Antimonii etiam Cuprum addideris, & materias easdem Salispetræ auxilio in scorias mutaveris, atque ita in scorias mutatas probèque fusas in receptaculum infuderis, itâ ut scoriarum tantum suprâ Argentum fluant, hoc idem Argentum malleo à scoriis suis separatum, vel aquâ macerando ab iis sejunctum ea parte, quæ scoriis fluidis tecta fuit penitus invenies deauratum, & quidem itâ deauratum, ut vix digitis elui queat, quod Aurum ex Cupro potissimum ipsi se adjunxit. Si enim ex Regulo plus Auri accessisset,

set, etiam deauratum sione fieri aliquis sibi Antimonii consequi par ex Cupro Regulo C. digi non p. ut dicto tur, si qu.

Habes tis multa tatem ex grum est bus viam lucri op bere, & clionibu instar su bus exsu solent, dum, & tes suas fidunt, quomo Christu tes mag cumula divitiis

set, etiam Argentum eodem fusum necessario deauratum foret, quod tamen sine Cupri accessione fieri non solet. Hinc tamen non est, cur aliquis sibi forsitan persuadere posset, se Regulo Antimonii omisso idem ex Cupro augmentum consequuturum esse, eo quod potissima Auri par ex Cupro proveniat. Nam sine Antimonii Regulo Cuprum se per Salempetræ in scorias redigi non patitur, atque ita necessario postulat, ut dicto modo omnes illæ materiæ conjungantur, si quid emolumenti acquirendum est.

Habes hîc, Benevole Lector, Specimina factis multa, quæ tibi ad rei certitudinem & veritatem explorandam sufficiunt: Cuivis jam integrum est majoribus & prolixioribus operationibus viam præscriptam suscipere & ingredi, ut lucri optati compos fiat. Eum in finem describere, & revelare eam volui, ut avaris illis Euclionibus & scæneratoribus, qui sanguisugarum instar succum & sanguinem miseris & pauperibus exsugunt, & tamen nunquam exsaturari solent, meliorem & honestiorem indicarem modum, & rationem cujus ope divitias & facultates suas, quibus animam, & salutem suam confidunt, augere queant. Etenim me non latet, quomodo jam cum hominibus non corde sed ore Christum profitentibus comparatum sit. Divites magis ac magis pecuniæ corradendæ, & accumulandæ inhiantes nihil pensi habent, num divitiis per fas aut nefas potiantur, cum tamen
illas

illas non ut proprias possideant, sed à Deo accipiant mutuo, quò ad debitum usum adhibeant, Dei nimirum gloriam, & proximi egeni commodum. Sed multò aliter, proh dolor, ævo hodierno evenire, imò & contrarium planè fieri videmus. Nam si tenacissimus aliquis Euclio hodiè magnam pecuniæ vim corrasit, ac nescit, quo pacto eam impendat, ut plures divitias eadem corradendo granaria & cellas distentet, Judæo alicui paratam suam pecuniam tradit, ut tanquam acuto cultro Christianos deglubat. Religioni profecto duceret Christiano alicui eandem concedere, ut quinque aut sex florenorum pro centenariâ sorte usurâ quotannis fruatur, cum inter Christianos usura major odiosa sit, & probro ducatur. Idè majoris usuræ causâ Judæos accedit acerbo ejusmodi gladio miseros Christianos jugulantes & deglubentes. Etenim hi decem florenorum usuram pro Centenariâ ejusmodi sorte Euclioni isti solventes, eandem pecuniam iterum pauperi alicui & necessitate afflicto dare mutuo solent, ac duplam accipiunt usuram, viginti scilicet florenorum, quam à Christianis aliis poscere Euclio iste, Christianus non re sed nomine, postulare non audet. Ità pauperes Christiani falsorum Christianorum pecuniam à Judæis mutuo accipere & viginti florenorum usuram solvere coguntur. Atque hodierni Mundi mos hic apud Christianos hodiernos viget. Annon longe melius, & hone-

C
honestius
mulati,
& præser
tiam suan
Deum, n
riam fact
exercitiu
nis mole
& proxim
opem à
possent.
certi non
vereri, n
quandoc
crum ac
ejusmod
Eâ de ca
blici juri
bus ean
do & uti
de rei ce
culum f
ipsam
sunt fac
miam &
nii copi
tur; Sa
ri pote
Nihil h
derant

honestius facerent illi qui Auro & Argento cum-
 mulati, & eorundem augendorum avidi dictâ
 & præscriptâ ratione uterentur, cum opulen-
 tiam suam meliore conscientia augendo neque
 Deum, neque homines offensuri, nec ulli inju-
 riam facturi, sed potius honestum & legitimum
 exercitium habituri essent, quo sine ullius homi-
 nis molestia & incommodo sortem suam augere,
 & proximo suo egeno ac in angustiis constituto
 opem à Christianâ dilectione injectam ferre
 possent. Accedit quod hac ratione de sorte sua
 certi non cogantur eam periculo exponere, &
 vereri, ne ejusdem cum usurâ jacturam faciant,
 quandoquidem domi servant, & majus inde lu-
 crum acquirunt, quàm si Judæis Christianos
 ejusmodi technis pessundantibus mutuo darent.
 Eâ de causa opus fuit, ut hanc operationem pu-
 blici juris facerem, si forsan reperirentur, qui-
 bus eandem effectui dare placeret. De commo-
 do & utilitate non est cur quis dubitet, siquidem
 de rei certitudine propositis experimentis peri-
 culum facere poterit, antequam operationem
 ipsam majorem aggrediatur. Materiarum paratu
 sunt faciles. Ungaria, & montes inter Bohe-
 miam & Misniam interpositi magnam Antimo-
 nii copiam sufficiunt; Cuprum ubique reper-
 tur; Salispetræ ingens vis passim ex lignis para-
 ri potest; Carbonum quoque nulla est penuria:
 Nihil hîc nisi homines seduli & prudentes desi-
 derantur, qui operationem hanc effectui dare
 non

non reculent. Rerum mearum fategi, plura à me Deum non postulaturum spero. Quod toties dixi, repeto, & adhuc dico, quod hæc operatio vera sit, & maximam utilitatem afferat, modò rectè, & debito modo instituatur. Inter ea, quæ ad operationem requiruntur, Salpetræ primas tenet; Quem qui sine magnis sumptibus & impensis parare noverit, eum moneo, ut operationem audacter aggrediatur. Sin verò magno precio constiterit, nemini author sum, ut eam suscipiat, in quâ Salispetræ magna copia comburitur, & consumitur, è contrario verò Antimonii, & Cupri parva fit jactura. Potest autem hoc Auri augmentum optimè cum Vegetabilium augmento comparari. Vegetabili aliquo semine si ager aliquis probè stercoreatus confertur, illud nutrit, & auget; Quodvis verò semen etiam illud attrahit, quod ipsius augmento, & nutrimento inservit; reliquum sibi inutile omittit. Idem etiam de Auri augmento hoc intelligendum est. Sicut enim terra omnis generis herbas spirituali modo occulit, & nihil corporale, visibile aut palpabile in lucem profert, nisi illud à semine, quod terræ inseritur, attrahatur, & hac ratione seminis naturâ, efficacîâ, proprietate & viribus, occulta & spiritualis essentia visibilis, palpabilis, & corporalis reddatur. Prout semen igitur naturâ sua affectum fuerit, tale etiam corpus, ac non aliud producet. Sicut igitur augmentum hoc Vegetabile non ex ipsâ

ipsâ terrâ, quem visum Subjecto etiam in M tallâ spiri modius vi quam ad rituale Au quam tam terra in V sunt, n petræ, f dantur. I Salpetræ Universa quàm ex emendet ac ideò e credibile dicta sunt hiberno c & opera rantia c aperta d fectionil tum, in intelligi getur. sultius e rum ab

ipsâ terrâ, quæ per se mortua est, sed ex Sale, quem visceribus suis occultat, tanquam ex Subjecto & nutrimento universali prodit; Ità etiam in Metallis fieri solet. Omnia enim metalla spirituale Aurum occultant, quod commodius visibile & corporale reddi non potest, quam additione Auri Corporalis, quod Spirituale Aurum attractum in corpus redigit, ad quam tamen operationem Metalla omninò, ut terra in Vegetabilibus, per se mortua & inepta sunt, nisi per fimum mineralem, i.e. Salis petrae, stercorentur, ac viva, & fertilia reddantur. Ex quibus omnibus iterum liquet, quod Salis petrae, augmentum, & nutrimentum illud Universale æquè in fimo Vegetabilia Terræ, quàm extra fimum metalla inferiora augeat & emendet: quod tamen posterius paucis innotuit, ac ideò etiam proculdubio paucis verisimile aut credibile videtur. Quicumque tamen ex his, quæ dicta sunt, nec discere, nec ipsis etiam fidem adhibere cupit, & potest, in eo docendo oleum & opera perditur, utpote cui inter fratres ignorantiae consensendum erit. Me clarâ satis, & apertâ descriptione Auri augmentum ex imperfectioribus metallis, Salis petrae adjumento erutum, in lucem emisisse arbitror. Qui capit, & intelligit, debitâ operatione eo labore defungetur. Qui nec capit, nec intelligit, eidem consultius est, ut labore ac temporis, & impensarum abusu supersedeat, & studium suum iis

re-

rebus impendat , quæ ipsius captum non superant.

Scoriarum tandem , quas hæc operatio reliquas facit , ne jactura aliqua fiat , indicare quoque me oportet , quem usum habeant , & quid commodi afferant. Animadvertendum est autem , pauciores , aut plures scorias superfuturas esse in hac operatione , prout ea exercebitur. Si bonum Antimonium , Cuprum , & Ferrum , quæ Corporale Aurum contineant , copiosè in promptu fuerint , ac Salispetræ copia suppetierit , etiam peculiari viâ proceditur , nec tanti fit nonnulla talium materiarum jactura , si non penitus & perfectè ad utilitatem revocata fuerint. Materiarum enim istarum , Reguli nempe Antimonii Martialis , Cupri Auro prægnantis , & Salispetræ si copia fatis magna suppetat , in scorias redigendæ sunt suprâ Aurum fluitantes , ut Aurum suum Auro addito relinquant. Fugacis autem , & Spiritualis Auri , quod continent nulla ratio habetur , sed cum scorias sepositum quâcunque ratione fieri potest , ad emolumentum aliquod revocatur. Auro autem novum Cuprum , & novus Regulus apponitur , scoriarumque rursus ad usum alium seponuntur , adeò ut uno eodemque die labor ejusmodi novas materias adjungendo , & scorias toties removendo decies aut duodecies iterari queat. Unde fit , ut Aurum quavis vice insigni augmento locupletatum uno die plus Auri corporalis ex istis materiis

teris att
decim d
rituale
laborem
lis , Cup
si tolera
majorum
spiciend
gnantia
ter sarc
mentum
Quod si
rit , ade
Aurum
foret ,
ficeret ,
Aurum
diu alio
lius ver
quam S
injicien
xu suo
constit
copia r
molest
tribus
puero
ita stru
lare so
nutrir

teriiis attrahat, quàm Spiritus Auri quatuordecim diebus attraheret, si materiæ dictæ Spirituale tantum Aurum continerent. Sed ad eum laborem è contrario magna Reguli Antimonialis, Cupri, & Salispetræ copia requiritur, quæ si tolerabili pretio comparari nequeunt, labor majorum erit impensarum, quæ tamen non respiciendæ, cum Metalla, si Auro corporali prægnantia fuerint, sumptus & impensas abundanter sarcire possint, præcipuè si ex scoriis emolumentum acquiratur, quod mox ostendemus. Quod si verò dictarum materiarum copia defuerit, adeò ut ex vulgari Antimonio, & Cupro Aurum Spirituale tantummodo extrahendum foret, tot scoriarum faciendæ non essent, sed sufficeret, ut primæ scoriarum tamdiu in fluxu suprâ Aurum aut Argentum relinquerentur, quamdiu aliquid augmenti ipsis concesserint. Nullius verò alterius rei additio interea requireretur, quam Salispetræ, cujus parum scoriis induratis injiciendum, ut magis fusiles reddantur, & fluxu suo Aurum tegant. Hinc labor tanti non constitutus esset, & non nisi major carbonum copia requireretur. Ipse autem labor etiam adeò molestus non foret, cum tantum duabus aut tribus horis inspiciatur oporteat, & ignis à puero aliquo regi possit. Fornax ipsa etiam si ita strueretur, ut instar pigri Heinzii (ut appellare solent) carbonibus semper allabentibus ignis nutrireretur, noctes atque dies operatio sine ulla

inspectione exerceri posset , quæ etiam necessario ita fieri deberet , si debito modo exercenda esset. Metallis vero Aurum corporale continentibus si quis abundet , ac ideo post singulas operationes scorias remove , ac nova metalla imponere cogatur , majorem etiam curam , & inspectionem adhibeat necesse est , quandoquidem singulis horis scoriarum detractio & novorum metallorum impositio fieri potest. In hujus Operationis institutione igitur materiæ ad operandum suppetentes respiciendæ sunt , quæ naturæ suæ convenientem & consentaneam operationem postulant , ut expectato commodo & lucro suum operatorem locupletent.

Porro , nec Antimonio , nec Cupro aut Ferro , quæ Auro corporali abundant , in promptu existentibus , ac ipso solo Salepetræ abundanter & sine magnis sumptibus parato suppetente , aliâ ratione operatio instituenda , & administranda esset. Nam postquam Regulus & Cuprum in fluxu super Aurum per Salepetræ in scorias redacta sunt , non detrahuntur , & remouentur ab Auro , ut aliâs fieri solet , sed Cuprum cum Regulo per pulverem carbonum ex Nitro præcipitatur , quâ in præcipitatione Aurum in scorias redactum metallum ad se recipit , ita ut solum Nitrum fixum removeri debeat , postea ad alios usus denuo adhibendum. Cuprum autem & Regulus novi Salispetræ additione rursus in scorias rediguntur , ac ex Salepetræ per pulverem carbonum

bonum
remov
fluxu a
adjectu

NB.
cit , q
bus no
illi ope
Metall
addit.
Nitro
ris sup
comb
stibilis
ri Spir
li sibi
mat.

Atque
num ,
ipsi pl
cesseri
que v
conter
gno p
ptibus

bonum præcipitantur, & ipse Salpetræ iterum removetur. Sic Cuprum & Regulus semper in fluxu apud Aurum in foco manent, & nil nisi adjectum Nitrum singulis vicibus sejungitur.

NB. Hic labor quidem tantum Auri non elicit, quantum ille, quo semper & singulis vicibus novo metalla Auro adduntur: Sed tamen illi operationi præstat, quæ in continuo fluxu Metalla supra Aurum conservat, & nova non addit. Nam quoties Cuprum cum Regulo à Nitro aduruntur, toties nitrum aliquid Sulphuris superflui ex Cupro & Regulo consumit, & comburit, quò plus autem Sulphuris combustibilis comburitur, & consumitur, eò plus Auri Spiritualis in ipso solvitur, ac Auro Corporali sibi adjuncto accedit, ut in ipso corpus assumat.

Atque hæc est differentia harum Operationum, ex quibus eam seligere quis poterit, quæ ipsi placuerit, aut potius quam materiæ ipsi concesserint, quas in promptu habebit. Quamcunque verò aggressus fuerit, commodo haud contemnendo afficietur, præcipue si Nitrum magno precio non constiterit, aut ipse exiguis sumptibus illud parare noverit.

Quo pacto ex Scoriis post hanc Operationem residuis emolumentum capiatur.

ARtis studiosus sciat oportet, inter scorias per sæpius dictas operationes ab Auro remotas discrimen esse. Illæ quæ ab Auro solo in foco remanente remotæ sunt, & in quibus Nitrum, Antimonium & Cuprum mixta manent, Metallicæ sunt, ex quibus Metalla, Cuprum puta & Regulus, per carbonum, aut Antimonii crudi injectionem præcipitari & separari possunt.

Scoriæ, ex quibus in foco metalla jam præcipitata & separata sunt, nihil aliud sunt, quam Nitrum fixum. Differunt quoque scorix, in quibus metalla per Antimonium præcipitata sunt ab illis, in quibus præcipitatio per carbonem facta est. Illæ pluris Sulphuris participes sunt, hæ paucioris. Nam Carbonum Sulphur naturâ suâ ab Antimonii Sulphure differt, & requirit, ut differentia observetur, & utræque scorix ad debitum usum adhibitæ etiam emolumentum speratum afferant. Discrimen autem hoc est. Quando Cuprum cum Martis Regulo adjectis carbonibus præcipitatur, tunc Cuprum cum Regulo Antimonii præcipitatur, ferrum autem, quod in Regulo fuit, præcipitationem non

non ac
ut Re
perian
sunt.
cedit,
de cau
fluxus
nem c
do An
uni lib
minus
quod
tro at
fusio
curat
scoria
gantu
clariu
quib
Anti
niale
prop
O
fixun
rios
pote
Pr
bona
cuj
tio j

non admittit, sed in scoriis manet, unde fit, ut Reguli post præcipationem leviores compariantur, quàm cum in crucibulum immissi sunt. Quicquid igitur præcipitato Regulo decedit, illud necessario in scoriis remansit, ac eâ de causâ illæ scorix durioris & difficilioris sunt fluxus, & crassiores illis, quæ post præcipationem cum Antimonio residuæ sunt. Nam quando Antimonio injecto metalla præcipitantur, uni libræ scoriarum uncia una Antimonii plus minus, imò etiam plus, quandoque, injicitur, quod omne Cuprum & omnem Regulum à Nitro attractum præcipitat, & promptiorem scoriis fusionem conciliat. Nihil tamen est, quod accuratius & certius differentiam doceat, quam si scorix aquâ affusâ eluantur, & in lixivium redigantur. Scorix quibus carbones injecti sunt, clarius & acius reddunt lixivium, quàm illæ, quibus Antimonium injici solet. E contrario Antimoniales scorix propter Sulphur Antimoniale & combustibile siccioris sunt naturæ & proprietatis.

Optimum in utrisque scoriis est Nitrum fixum, quod ex ipsis aquâ elici, & ad varios usus cum utilitate haud exiguâ adhiberi potest.

Primo ex his scoriis Spiritus vini affusione bona, & medicando apta Tinctura extrahitur, cujus in diversis Scriptorum meorum locis mentio jam facta hîc superfluum repetitionem non

requirit. Scorix ipsa insigniter omnibus rebus crescentibus, seu Vegetabilibus medicantur, cum in eorum stercoreatione omni fimo, & ipso communi Salipetræ longè antecellant, temperandæ tamen prius, quia nimis igneæ existunt, si ita per se adhibeantur. Stercorant itaque & augent non solum Aurum, sed etiam purissimâ suâ essentiâ per Spiritum Vini extractâ humani corporis sanitatem, ac ipsorum Vegetabilium augmentum efficaciter promovent, id quod verissimum est. Celerius enim, & evidentius Auri augmentum, celeriores & evidentiores valetudinis humanæ conservationem, ut & ipsorum Vegetabilium crescentium promotionem nec vidi unquam, nec auditu percepi.

Haud injuriâ quis hisce scoriis *Philosophici fimi* nomen imposuerit, quia in Vegetabilibus, Animalibus, & Mineralibus crescendi augmentum, & emendationis causa existunt, nec in ejusmodi operationibus ullum in mundo par, aut simile habent.

Ipsarum odor excrementa humana redolet, nec aspectu ipsis dispares sunt, usu vario tamen efficacissimæ.

Magni momenti multa in ipsis deprehendi & animadverti, quæ omnia ut describam, meum non est. Quis novit, quæ magna in ipso adhuc occulta jaceant, quæ me juxta cum plurimis adhuc latent. Illa, quæ hætenus scripsi, manibus meis sæpissimè tractavi, & plurimis experimen-

riment
ditu al
firmi
ferre,
adeò u
tione

Al
viribu
Effic
quod
rum
xiviu
cend

Si
hîc m
ter in
scere
scrib

Q
do in
& A
tem
Mur
veni
dus
culi
bell
nem
tur.
plic

rimentis expertus sum. Non ea trado, quæ auditu ab alis hausi, aut in libris aliorum legi, cum firmiter statuerim, ea tantum in medium proferre, quæ ipsa experientia infallibilis me docuit, adeò ut unicuique audacter, & sine ulla dubitatione ipsis fidem adhibere liceat.

Aliàs Nitrum hoc fixum iisdem præditum est viribus, quibus & cætera lixivia fortia pollent: Efficacius tamen est quovis lixivio vulgari, eò quod Nitrum maturitate sua fixum salem lignorum superat. Reliquiæ scoriarum, ex quibus lixivium extractum est, vasis terreis vitro obducendis inservit.

Si varius & plurimus harum scoriarum usus hîc mihi describendus foret, Tractatus hic præter institutum meum in grandem librum excresceret, imò peculiari libro grandi omnia conscribenda essent.

Quem plura de Nitro fixo cognoscendi lûbido inceserit, Alteram Furnorum meorum, ut & Alteram Pharmacopœæ meæ Spagyricæ partem, præcipuè verò Explicationem Miraculi Mundi legat, ubi multa admiratione digna inveniet. De fimo Philosophico plura sciendi avidus consulat 35. articulum explicationis Miraculi Mundi in Apologiâ meâ contra Farnarri libellum famosum, & in hoc Tractatu descriptionem mei præli, quo lignorum succus exprimitur. In locis iis inveniet, quæ ipsi dilucidâ explicatione abundè satisfacient. Lectori Benevo-

lo igitur unicâ hâc operatione offertur Medicina Vegetabilium, Animalium, & Mineralium defectibus perfectè medicans, pro cuius largitione Deo sufficientes gratias agere non possunt homines ditati admirabili, & incomparabili subjecto Universali, abjecto nimirum & contempto Salepetræ, de quo propediem sequuturâ alterâ Parte *Miraculi Mundi*, Deo dante, pluribus agemus.

Unicâ, inquam, operatione commodum promovetur Summorum, ut aurum suum augere discant, imorum, ut agris suis stercorendo fertilitatem concilient, & omnium hominum, ut valetudinem bonam conservent, adeò ut nemo sit futurus, in quem ex ea utilitas non sit redundantura.

Non possum hîc quin commemorem, quid mihi aliquando hanc operationem administranti usu venerit. Quando Cuprum & Regulus Antimonii Martialis fundendo commiscentur, ac Nistri adjumento in scorias rediguntur, materia inde existit mirabilis, quæ pulcherrimis obducta coloribus Iridem aut pavonis caudam æmulatur. Cum igitur eadem operatione aliquando occupatus colores tam varios conspexissem, mox in eas incidi cogitationes, an ea materia Tincturæ alicui conficiendæ, quæ per projectionem imperfectiora metalla in Aurum commutaret, non apta foret. Præcipuè cum apud plærosque Philosophorum legerim, quod Ferro & Cupro majorem, quàm Auro ipsi, tincturæ copiam attribuunt,

buant, c
hæc con
Poëtis d
phorum
cherrim
sed etian
servat.
esse Aur
dem Lu
ces obin
munere
rerum
simplici
omnes
quo per
riæ in
cherrim
pavoni
igne co
mutare
materia
positan
funger
duum
in sang
dum co
cto offi
reo, q
gentur
fundu

buant, cogitandi occasio mihi oblata est, annon hæc conjunctio Martis, & Veneris adulterium à Poëtis decantatum, aut multo potius Philosophorum Vitriolum esset. Hæc enim materia pulcherrimam suam viriditatem non solum in igne, sed etiam extrà illum, æquè humida ac sicca conservat. Vnde mihi persuadere incepti, Ferrum esse Aurum Philosophorum, ac Cuprum eorundem Lunam; Antimonium vero Argenti vivi vices obire, ac Nitrum fungi Solventis aut Balnei munere, in quo solvantur, & digerantur. Harum rerum omnium consideratione motus, ut pro simplicitate meâ periculum facerem, materias omnes dictas vitro impositas Vulcano commisi, quo per gradus administrato, omnes unâ materiæ in nigrum colorem abierunt. Successit pulcherrima viriditas coloribus variegatis caudam pavonis referens, quæ per aliquot septimanas in igne continuo duravit. Cum autem omnino non mutaretur, tædio tandem affectus pulcherrimam materiam ex vitro exemptam, ac crucibulo impositam, ut eo minore labore hac operatione defungerer, furno vitriario imposui, ac post triduum rursus exemi, ipsamque materiam omnem in sanguinei coloris vitrum non tamen pellucidum commutatam deprehendi. Crucibulo fracto offendi parvum in fundo regulum colore ferreo, qui plumbo excoctus album reddidit Argentum, quod Aquâ forti solutum Auri nihil ad fundum demisit. In admirationem raptus cogitare

tare coepi, undenam illud Argentum provenisset, quandoquidem ego non Argentum, sed Aurum expectaveram. Tandem causâ inventâ, in eam incidi opinionem, quod ex hoc Subjecto, uno eodemque labore, & rubra & alba tinctura confici possit. Rei tamen veritatem experimentis explorare, & plura investigare per tempus & occasionem mihi hætenus non licuit, forsan in posterum nihil eâ in re tentaturus. Quæcunque hîc scripsi, ideò tantum revelare volui, ut aliis quærendi cupidis materiam suppeditarem, in qua examinanda & perquirenda desudent, & cujus per investigatione aliquid boni consequantur.

Hoc in præsentia operæ pretium duxi monere eos, qui figendo, ut Chymici vocant, subjectum aliquod ad constantiam in igne deducere student, ut vasa sua probe muniant, ac claudant, & probe muniendo & claudendo caveant, ne aër, magnum operationis impedimentum, vel minimum aditum offendat.

Exempli causa: Carbo ligni maximam partem ex fugaci, & immaturo Sulphure paucis fecibus commixto constat. Crucibulo aperto immissus, ac parvo igni impositus mox comburitur, omnibusque consumptis nil nisi parum falsi cineris in crucibulo reliquum facit. Crucibulo autem probè clauso, & contrâ aërem munito maximo igni commissus, ac per multos annos in eo detentus necquicquam ponderis, coloris, & corporis sui perdet, ac niger carbo sine ullâ sui mutatione

tatione r
dere Mer
cum eo
clusus,
brum, ig
tallicum
admirab
sunt. C
Vegetab
constan
lius ead
tallo ali
Ne h
pretent
mocine
tum tan
rit, fac
babit.

Hæc
co, Au
loquatur
totius
niam c
det. Q
plissim
no & r
valetu
stat. C
ramen
nebit.

tatione manebit. E contrario verò si debito pondere Mercurialis Sal aliquis carboni adjunctus, & cum eo unum tantummodo diem crucibulo inclusus, & in igne detentus fuerit, Carbo in rubrum, igneum, & gravem lapidem, magis metallicum, quàm Vegetabilem mutabitur, cujus admirabiles virtutes linguâ pronunciari non possunt. Cum igitur ex fugace & volatili aliquo Vegetabili tam brevi temporis spatio res fixa & constans ab arte effici queat, cur non multò melius eadem confici posset ex Minerali aut Metallo aliquo, quæ fixitati longè propiora sunt.

Ne homines superbi in malam partem interpretentur rogo, quod de tam abjectis rebus sermociner. Licet carbones manus denigrent, multum tamen boni ipsis inest, quod qui eruere norrit, facile eodem manus suas postea rursus dealbabit.

Hæc Sermocinatio, licet de serico, holoserico, Auro, Argento, margaritis & lapidibus non loquatur, pluris tamen ducenda est, quam omnes totius Mundi facultates & opes caducæ, quoniam corporis humani salubritas ab eo dependet. Quid quæso commodi afferunt homini amplissimæ suæ facultates, & divitiæ, si corpore sano & morborum experto non fruitur. Corporis valetudo bona profecto omnibus thesauris præstat. Credant hoc avari, aut non credant, verum tamen est, & usque ad Mundi finem verum manebit.

Plures

Plures fore facilè mihi persuadeo, qui agrè laturi sint, quod non prolixiorē dissertationem huic materiæ indulserim, sed ad eò brevi explanatione eam expediverim. Hi sciant, porcis margaritas non obijciendas esse. Sufficiat manu ductio, quæ diligentibus satis superque monstrabit, quid ipsis faciendum sit: Sat enim Sapienti. In hominibus negligentibus & socordibus docendis oleum & opera perditur. Nec hominis est Naturæ secreta revelare, si Deo voluntas non permiserit. Quem Deus favore suo complectitur, ille plura dormiens, & somnians consequitur, quàm alius laboriosus, & molestis suis studiis sine Divino favore acquirit. Deus iis dona sua largitur, quos iis dignos judicat. Rectè igitur Apostolus; *Non est*, inquit, *currentis*, aut volentis, sed Dei miserentis. Rectè item Prophetæ David; *Frustra manè surgitis*, & vesperis curis onerati vos cubitum confertis, ac panem molestiis gravati editis. Quibus Deus est propitius, iis vel per somnum dona sua largitur. Unusquisque, aliquid præstans & egregium nanciscendi desiderio inflammatus, non ab hominibus sed à Deo illud impetrabit, ac id eò precibus petet. *Ora & labora*, ut vulgare proverbium præcipit. Non tibi per ventos assa columba venit: hæc primo capienda, post deplumanda, hinc assanda, ac tandem edenda erit. Quamplurimi sunt, qui otando & inertiam sectando ad magna se perventuros arbitrantur? Quid verò adipisci soleant,

soleant, quod divi
caminu
modi ho
divitias
omnis g
turi esse
dam non
longâ si

Sic e
phurati
verumc
lium, &
itâ inte
nullam
nam eff
petere
quando
adhibe
Nec e
fuit, se
ratur
Metall
Metall
Quant
fimum
Nisi ef
etandi
per Sp
macer

soleant, quotidiana docet experientia, videlicet, quod divitiarum, & bona ipsorum cum fumo per caminum evanescent; nec immerito, cum istiusmodi homines à sola avaritia ad conquirendas divitias stimulentur, quibus acquisitis nonnisi omnis generis nequitias, & varia scelera patraturi essent. Ideo Deus caprae tam longam caudam non concessit, quam vaccæ, utpote quâ tam longâ sibi ipsi oculos faciliè excuteret.

Sic exhibui Benevolo Lectori in Nitri Sulphurati confectione docendâ veram Medicinam verumque augmentum Vegetabilium, Animalium, & Mineralium, quod tamen non velim, ut itâ intelligatur, quasi ego hisce affirmare cupiam, nullam Vegetabilibus, & Animalibus Medicinam esse aliam, nec Auro augmentum aliud superpetere. Hoc enim astruere neutiquam cupio, quandoquidem hæc Medicina, si Vegetabilibus adhibenda esset, nimis magno precio constaret. Nec eum in finem hæc scribere mihi animus fuit, sed tantum, ut indicarem, Nitrum Sulphuratum summam Vegetabilium, Animalium, & Metallorum Medicinam esse, & Animalibus, ac Metallis vix meliorem subministrari posse. Quantum ad Vegetabilia attinet, ipsis putidum simum vaccinum, ovillum, aut equinum sufficit. Nisi essent, qui mirabilibus Dei operibus se delectandi causâ rem tentare vellent, ac in Tinctura per Spiritum Vini ex Nitro Sulphurato extractâ macerarent alienius Vegetabilis semen, & in calido

lido hypocauſto ex iſto ſemine macerato, herbam aliquam aliquot horarum ſpatio creſcentem educerent, atque ſic aliis, quibus ejuſmodi Secreta ignota ſunt, Magnalia Dei demonſtrarent.

Cæterum ejuſmodi tinctura in omnibus morbis humanis plus, quàm totum Pharmacopolum Galenicum, præſtabit. Cui vero modus innotuit, cum Tinctura hac aliquod Aurum ſpirituale conjungendi, ut hoc ex illa per digeſtionem augmentum, & nutrimentum ſi adſciſcat, ſicut Vegetabile aliquod ſuum ſibi nutrimentum ex terra arceſſit, num Medicinam Univerſalem facile non eſſet conſequuturus? *Univerſalis* debet & poteſt appellari, quia Vegetabilium, Animalium, & Metallorum ſumma Medicina exiſtit. Qui hîc eam in opinionem ſe adduci patitur, quod eam Medicinam hic intellectam velim, cujus adjumento in fluxu Metalla imperfecta in Aurum mutantur, id quod Lapidi Philoſophorum acceptum ferri ſolet, ille hallucinatur. Tantorum enim Magnalium imperitus & rudis, parvorum largitione contentus ſum, ac pro iis Divinæ gratiæ ſummas gratias ago, ſemper promptus & paratus eorum alios etiam participes reddendi. Ideo & hâc hyeme Univerſalem Medicinam Vegetabilibus inſervientem ingenti copiâ parare ſtatui, ut ejus beneficio ex mera arena frumentum naſci, atque hoc pacto utiliſſima hæc inventio infinitorum hominum commodo im-

pendi

pendi possit: Eo tamen sensu, si ipsi operationem suscipere voluerint. Nam cum mihi mea propria negotia satis onerosa sint, pro aliis labores tales suscipere non possum, atque ideò sufficit, quod hujus operationis suscipiendæ, & ingrediendæ rationem, & viam ostenderim. Quicumque perfectum & absolutum operandi modum nosse desideraverit, eum apud me inveniet: Non tamen persuasum habeat velim, quod ad ejusmodi operationem agros, sive, ut dixi, arenam stercoreandam, & pinguefaciendum Nitrum nimio precio constans adhibere statuerim. Paucis enim horis Sal communis, qui longè minori precio comparatur, ità mutari potest, ut, corrosivâ suâ naturâ & proprietate amissâ, sapore, virtute, & figurâ planè similis sit Nitro vulgari, quod ex pecorum, & pecudum stabulis eruitur, imo bonitate ipsi non solum respondeat, sed etiam in agrorum stercoratione cuivis fimo ovillo aut vaccino antecellat, licet flammam non concipiat, ut Nitrum consuevit. Nemo certè est, qui omnipotentem & clementem Dei providentiam & curam, quam his ultimis temporibus in conservando genere humano adhibet, satis admirari possit. Ideò quicquid spiritum ducit, vitâ fruitur, & se movere potest, ut omnium bonorum Datori indefinenter gratias agat, æquissimum est. Non autem est, quamobrem quis autumet, quod hæc Salis communis inversio multum laboris & molestiæ requirat, aut factu difficilis sit. Etenim adeo facilis

cilis est, ut qui semel tantum Operationem viderit, facilius eandem & intelligere, & imitari queat. Quicumque igitur præclarissimæ hujus artis beneficio commodum acquirendi cupidus fuerit, jam ubi ea quærenda sit, novit. Fieri enim non potest, cum passim satis multi agri steriles inveniantur, quin maximum commodum acquiri possit.

Miraculum hoc Divinum silentio præterire non potui, sed in Divini Nominis honorem, & totius generis humani commodum & usum revelare debui, ac volui. Nullus in toto Mundo locus in posterum conqueri poterit, quod Dei Benedictio sibi denegata sit. Ubi lignorum copia suppetierit, hæc medicina facili negotio parari poterit, ut ex iis quæ de lignorum prælo fusæ tradididi, liquet. Locis lignorum multitudine carentibus Sal communis copiosus non deest, adeo ut Omnipotens Deus suam potentiam & majestatem omnibus in locis totius Mundo manifestet. Si homo jam eò impietatis processerit, ut Divinam Benedictionem repudiet, profecto dignus non est, qui tantæ gratiæ Divinæ particeps fiat. Multo satius ipsi fuisset, ut non homo, sed porcus evasisset, quo vitæ suæ porcina tandem aliquando ipsi ratio non reddenda esset.

III.

Max
in

Q

ciendas
cum ar
enim a
datione
solum
etiam
rum ap
longè

Mo

PR
tos
pitis p
di pos
nem a

III. Munus omnibus diligentibus Medicis oblatum.

*Maximi emolumenti Usus Salispetræ
in Concentratione Metallorum, &
optimorum Medicamentorum
preparatione.*

QUanquam in Prima *Miraculi Mundi* parte
diversas Metallorum Concentrationes &
emendationes, Nitri adjumento perficiendas, descripsi nihil tamen ipsis commune est, cum arcano hoc, quod hîc describere statui. Illa enim arcana imperfectiorum Metallorum emendationem tantum concernunt; Hoc verò non solum de Metallorum emendatione, verum etiam multorum præclarorum Medicamentorum apparatu agit, ac ideò aliis operationibus longè præponendum est.

*Modus concentrandi & emendandi
Metalla per Nitrum.*

Primò vir ex ferro conficiendus est, duos latos nasos in capite habens, ac in supremâ capitis parte os, quod aperiri, & arctè iterum claudi possit. Hic, si ad Metallorum concentrationem adhiberi debet, alii viro ferreo aut lapideo

itâ inferendus est, ut interius caput ejus ex exterioris viri corpore tantum promineat, reliquum verò corpus, aut venter reliquus exterioris viri ventre, seu corpore abscondatur. Utrique autem Naso capitis apponenda sunt vitrea receptacula, ut vapores ex fervido stomacho ascendentes excipere queant. Hoc viro usus eum igne sanguineum reddas oportet, ut famem & aviditatem cibum arripiendi ipsi concilies. Si maxime famelicus evaserit, albo olore nutriendus erit. Qui cibus ubi huic viro ferreo suppeditatus fuerit, ex ipsius stomacho ignito admirabilis aqua in caput ascendet, ac per nasos in apposita receptacula defluet; Aqua, inquam, quæ vera, & efficax agris aqua vitæ erit futura. Ferreus enim vir iste olorem totum digerendo consumit, & in excellentissimum mutat cibum Regi & Reginæ utilissimum, utpote quo corroborantur, augentur, & crescunt. Antequam vero spiritum suum olor extrahat cantilenam suam cygneam canit, quâ absolutâ forti vento animam exspirat, ac assatum suum corpus Regi cibum relinquit, spiritum autem aut animam Diis consecrat, ut inde fiat Salamandra, hominibus & Metallis saluberrimum Medicamentum.

Operandi hunc modum, quo Metalla concentrari solent, hoc ænigmate ideo describere volui, ut ex eo innotescat, fabulam non esse, sed eundem modum etiam ab aliis Philosophis antè me descriptum extare. Patet hoc ex Sextâ Clave

Fratris

Fratris
tur. L
Salep
immin
in Met
dandis
hac vi
ænigm
verbo
duxi.

Vir
in secr
Alteri
imposi
te aliq
nimur
apposi
luto b
vitri v
lem fi
Secun
to pro
tum m
mari n
do in
& alte
etiam
tamen
tum n
& Arg

Fratris Basilii, ubi modus similis traditus reperitur. Legantur ea, quæ idem Basilius scribit de Salepetræ de seipso dicente; Quando mihi finis imminet &c. Quibus ex verbis liquebit, quod in Metallis universaliter, & particulariter emendandis, ac optimis medicamentis parandis eadem hac viâ usus sit. Cæterum quoniam imperitis ænigma hoc aliquanto obscurius est, idem de verbo ad verbum interpretari operæ pretium duxi.

Vir Ferreus similis est vasi destillatorio, quod in secunda Furnorum meorum parte descripsi. Alteri ferreo aut lapideo furno imponitur, ac imposito ignis subjicitur. Nasis in superiore parte aliquot receptacula ita applicantur, ut ad minimum tria ejusmodi vitrea receptacula uni naso apposita sint, quorum primum Naso firmiter luto bono adjungatur: secundum fistulâ primi vitri ventrem perforatum intret, ac tertium similem fistulam in secundi vitri ventrem inserat. Secundi vitri fistula in primi ventrem inserta luto probè munienda est: tertium vitrum apertum manere, & luto in secundi vitri ventre firmari non debet, ut expirantes halitus ex secundo in tertium progredi possint. Eadem ratione & alteri Naso, ut huic, ad minimum tria, aut etiam quatuor vasa vitrea applicari possunt, ita tamen, ut ultimum eo pacto, quo diximus, apertum maneat. *Olor albus* est Amalgama Stanni, & Argenti vivi, cui Nitrum additur, & fit, ut

sequitur. R. unam partem stanni, & crucibulo impositum liquefac igne; ubi liquatum fuerit, exime crucibulum, ac stannum ita fusum in aliud vas terreum infunde, ipsique partem unam Argenti vivi admisce, quod mox à stanno absorbebitur. Stannum autem fragile, & friabile evadit, ac lapide in tenuem, & tenerum pulverem teri potest. Huic probè trito pulveri admisce duas partes boni ac puri Salis petræ, ac probè terendo ita misce, ut Amalgama à Sale petræ dignosci non queat, sed ex utroque pulvis albißimus fiat. Hic pulvis est *Olor Basilii*, ex quo cibum parat Regi: Egò vero ipsum *fulmen Iovis* appello, quo omnia Metalla destruuntur, & in nihilum rediguntur. Ex hoc nihilo autem de novo multo nobiliora, & meliora metalla generantur. De hac Metallorum destructione, & regeneratione Paracelsi librum Vexationum Alchymistarum, & mei Operis Mineralis Tertiam partem consule. Comperies autem, quàm obscuris verbis Paracelsus hanc Operationem involverit, ut & Basilius, qui eandem in sexta sua Clave eadem obscuritate tradit, quam sine ullis involucris apertè & clarè hîc patefacio.

NB. Hujus Nobilissimæ scientiæ studiosus velim sciat, quod Jupiter solus, sive stannum cum solo Vitro mixtum Medicinalem illum spiritum in hac per Igneum illum Virum destillatione artificiosissimâ, sine argenti Vivi additione, reddat, & cibum aut augmentum Solis, &

Lunæ,

Lunæ
Quod
rium,
ego e
ration
rendu
fit, u
ditum
Labor
comm
Porta
tro co
Hæ
modu
que la
in Jov
pactu
Mercu
stabil
curius
petræ
piter
quod
tum a
tis M
alium
pient
mum
cens,
tione

Lunæ, five Auri, & Argenti in fundo relinquat. Quod verò Veteres five Majores nostri Mercurium, five Argentum Vivum adjunxerint, & ego eandem adjunctionem utilem in hac Operatione compererim, experientiæ acceptum ferendum. Præcipuè enim ideò factum est, & fit, ut stannum friabile & terendo aptum redditum cum Nitro commodius misceri possit. Laboriosum enim & molestum foret, si limâ comminuendum esset Stannum, sicut Baptista Porta in Magia sua Naturali docet, quò cum Nitro commisceri & distillari queat.

Hæc per Mercurium in pulverem redactio admodum brevi temporis spacio absolvitur, ipsumque laborem mirè promovet, dum Mercurius in Jovem porosum agens eum penetrat, & compactum reddit: E contrario Fulmen Jovis alas Mercurii incendit, iisque combustis facit, ut stabilis maneat. Ita Jupiter Mercurio, & Mercurius Jovi adjumento est, ac uterque Salispetræ vi & efficaciam nobilior evadit. Quippe Jupiter multum Sulphuris combustibilis possidet, quod tamen per se non ardet, nisi adjumentum aliquod accedat: quâ in re efficiendam artis Magister est Salpetræ, superiorem aut parem alium non habens, id quod Basiliius scitè & sapienter innuit, unicum Sulphur Nitri optimum amicum, & pessimum inimicum esse dicens, & nos ipsi verissimum esse hanc ipsâ operatione deprehendimus.

Stannum in pulverem comminutum, & Nitrum quando unà incalescunt, instar pulveris pyrii flammam concipiunt. Purissima pars spiritalis instar Spiritus alicujus subtilis in auras evanescit, ac fixior, stabilior & melior in fundo manet. Sulphur enim stanni noxium, & superfluum à Salepetræ incenditur, & comburitur, quo separato, Stannum reliquum compactius & melius corpus acquirit.

Mercurius in hac Operatione adjunctus etiam depromit, quicquid boni habet, ac Spiritum suum ad Medicinam, Corpus ad Auri vel Argenti augmentum offert: Ut ità plus utilitatis ex ipso accedat, quam si absque ipso, Jupiter solo Nitro ad fulminationem promotus fuisset. Paucis admodum verisimile & credibile esse potest quàm Nobile Sulphur in Jove lateat, quod solo Nitro manifestari potest. Nullâ profecto particulari ratione aliâ Mercurius melius decipi aut vinci potest, quàm Jovis fulmine, quod omnibus Diis terrorem ac metum injicit. Ideò sibi maximè cavent, ne ab illo fulmine tangerentur, & subitâ morte trucidentur. Si Jupiter efficacissimo fulmine suo destitutus fuisset, nec pater Saturnus, nec Sol, nec Luna, cum cæteris Diis ipsi subjecti fuissent. Mars, Venus cum Mercurio ipsum ludibrio tantum haberent. Mars gladium ipsi ostenderet; Venus illecebroso amore ipsum irretiret, & Mercurius omnibus somniculosus Alchymistis illudens avolaret,

&

& ipsum
Jovem
oportet
conver
conver
sæpè ad
illo, in
santur.
dem et
Gnatho
derit,
industr
nus de
inopin
eo toti
moner
in quib
conter
Homi
neutiq
cet, u
hanne
pitis j
da ada
mine;
ustion
sus in
& in
& rap
cum

& ipsum risui haberet. Velint, nolint, omnes Jovem timeant, ac ipsi Imperium concedant oportet. Omnibus Metallis periculosa est Jovis conversatio, quemadmodum cum suo Principe conversari subditos haud in exiguum discrimen sæpè adducit. Periculum hoc non abludit ab illo, in quo Magnatum aulas frequentantes versantur. Ibi enim vel levissima offensa, & quidem etiam studio non commissa, si aliquem Gnathonum & parasitorum aulicorum offenderit, mox ad Principem vel Regem, quasi de industriâ facta sit, tanquam horrendum facinus defertur, & inscio alicui improvisum, & inopinatum malum accersere potest. Hinc in eo toti fuerunt Philosophi antiqui, ut quemvis monerent, quò aulas Magnatum vitaret, utpote in quibus nonnisi invidia, odium, calumniæ, contemptus, & omnis generis pericula vigent. Homini profectò integro vitæ scelerisque puro neutiquam cum securitate aulas frequentare licet, utpote qui proximus est periculo, ut Johannes Baptista, qui veritatem concionatus capitibus jacturam fecit. Hinc ratio accurata habenda adagii vulgaris: *Procul à Iove, procul à fulmine*; Qui ad ignem proprius non accedit, ab uestione tutus & liber est. Homo pietatis studiosus in aulis inter aulicos versatur, sicut simplex, & innocens columba inter plurimos subdolos & rapaces accipitres, & falcones: Imò eidem cum iis periculo expositus est, qui turri pulve-

rem pyrium custodienti vicini nesciunt, quo tempore pulvis pyrius fulmine incensus totam viciniam in aërem disiecturus, & dissipaturus sit. Quantis quæso calamitatibus pios, & probos suis calumniis, ac subdolis & hostilibus mendaciis affligunt venenatæ, & fallaces linguæ in aulis Magnatum frequentissimæ? Infinitas struunt insidias, & retia tendunt quamplurima, ut innocentes irretiant, & irretitos pessundent. Nisi suos Deus singulari sua custodia custodiret, sæpius in calamitates inextricabiles gnathonum ejusmodi perditorum calumniis inciderent. Sed Deus longè istiusmodi consiliis nefariis, & perniciosis insidiis fortior est. Ideò nefarios istos homines non est, cur quis timeat, cum ipsorum machinationes pessimæ non diu durent, & ipsi opinione citius seipsum malo mactent, & eorum salutem inscii promoveant, quibus nocere studuerunt. Legantur historiæ, quæ infinitis exemplis, turdos sibi ipsis malum cacare, & machinationes sceleratas in authorum suorum capita redundare docent.

Sed his omiſſis, ut operationem ipsam aggrediar, & accuratè ac dilucide doceam, quo pacto suscipienda & absolvenda sit, artis studiosus primo velim sciat, quod labor eidem operationi impendendus diligentem & peritum operatorem requirat. Ideo quemvis etiam moneo, si tractandi ignis imperitus fuerit, ut ab hoc labore manus abſtineat, ne operam ludendo in me cul-

pam

pam con
ipſa cert
præclara
git, ſatis
fundam
Naturâ
tallorum
novit,
Argent
ſtabili,
re, atq
lium &
Sulphu
Quod S
que eti
quod re
tius in
modi ſ
fluum,
rum in
rum m
gation
Nitri p
Mund
bus tar
& dive
ditur,
te ſecer
tenus
Mercu

pam conferat, & me mendacii coarguat. Ars ipsa certa est, & vera, imò adeò excellens, & præclara, ut vel ille, qui aliquid saltem intelligit, satis superque videat, quod bono & firmo fundamento totus labor innitatur, & ex ipsa Naturâ depromptus sit. Qui Mineralium & Metallorum naturam compertam habet, probè novit, optimorum Metallorum, Auri puta & Argenti bonitatem & perfectionem in solâ purâ, stabili, fixâ & incombustibili materiâ consistere, atque è contrario imperfectorum Mineralium & Metallorum imperfectionem ex solo Sulphure combustibili, & fœtido proficisci. Quod Sulphur superfluum si ab ipsis, quacunque etiam ratione, segregatum fuerit, reliquum quod remanet, purius, fusibilius, & constanter in igne necessario esse debet. Multi quidem modi sunt, quorum operâ Sulphur illud superfluum, & comburens à Metallis sejungitur. Eorum in Opere Minerali, & Quartâ Parte Furnorum mentio facta est. In hac Operatione segregationis modus incensione, aut combustionem Nitri perficitur. In Continuatione Miraculi Mundi quoque quidam alii indicantur. In omnibus tamen Salpetræ adhibendus. Variis enim, & diversis rationibus imperfecta Metalla aggreditur, atque in iis puriorem ab impuriore parte secernit, id quod passim ex scriptis meis hactenus editis patet. Quod autem hîc Salpetræ Mercurius adjutor accedat, ideo fit, ut in præ-

cedentibus jam monuimus, quò Stannum commodius in pulverem comminuat, & ipsi Mercurio extorqueatur excellens, & efficax illud Medicamen, quod cum augmento Solis vel Lunæ in hac operatione acquiritur. In nomine igitur Domini operationem in manus sumus visuri, quid inde futurum, aut quid Deus largiturus sit.

Artis studioso autem hoc notum esse debet in hac operatione non solum Sulphur superfluum Jovis, & Mercurii urendo consumi, & secerni, acutrumque Metallum concentrari, & emendari; Verum etiam utrique aut Jovi soli etiam alia Metalla adjungi, & Salispetræ adjumento incendi, fulminari, & concentrari posse. Nam Jovis fulmen non modo proprium suum corpus, sed & alia sibi adjuncta Metalla eadem operâ concentrat, & emendat. Nec est propior via, quantum quidem mihi constat, omnia Metalla, imò & Aurum & Argentum ipsum momento citius destruendi, quam Fulmen Jovis, quod cuncta Metalla ita destruit, ut postea ita per se, sine ullâ rerum aliarum additione, nullâ ignis vi, quantacunque etiam fuerit, in pristinum suum corpus fusibile reduci queant, utpote quæ dicto modo destructa, & liquata semper in vitra abeunt, quorum quodvis copingitur colore, qui ipsius Metalli naturæ & proprietati respondet. Aurum in pulcherrimum vitrum Rubino simile mutatur. Argenti vitrum

Chry-

Chrysolit
colore vir
autem vit
Stanni &
postmodu
eam præf
& multo
nobiliora
ille Philo
lo de Am
Cupri po
vitrum A
reddat.

etiam ex
peri, qu
structa se

Parac
rius occ
patefieri
superflu
& destru
perfectio
dari ac
patur.
hic trad
mine m
ita destr
corpus
suadere
omniur

Chrysolito colore suo respondet. Cupri vitrum colore viridi & rubro Jaspidem refert. Martis autem vitrum ab eodem haud multum abludit. Stanni & Plumbi vitra alba manent. Vitra hæc postmodum artificiosâ reductione (nam ignis eam præstare nescit) in sua corpora reducuntur, & multo sunt, quàm antea, præstantiora, & nobiliora. Docet hoc clarè & apertè celebris ille Philosophus Isaacus Hollandus in suo libello de Amausis, ac testatur, quod vitra Ferri & Cupri post reductionem Argentum, Argenti vitrum Aurum, atque Auri vitrum Tincturam reddat. Ultimum hoc nondum investigavi, nec etiam expertus sum; sed hoc solummodo comperi, quod Metalla per Jovis Fulmen destructa semper meliora & emendatiora evadant.

Paracelsus, quodvis, inquit, Metallum alterius occultator est; Occultum autem bonum patefieri nequit, nisi occultator, i. e. Sulphur superfluum removeatur, qui per corruptionem, & destructionem removendus est. Corruptio perfectionem efficit, nec ullum Metallum emendari ac nobilius reddi potest nisi prius corrumpatur. Verba hæc confirmat Operatio quam hîc trado. Quis unquam credidisset, Jovis fulmine momento citius constantissimum Aurum ità destrui posse, ut in igne in suum pristinum corpus redire nequeat? Quis unquam sibi persuadere posset, quod Mercurio fugacissimo, & omnium Chymicorum irrisori momento citius
à ful-

à fulmine Jovis partim alæ comburantur, partim excellens medicina extorqueatur. Alias certè Mercurius satis subdolanus est & astutus, ad eò ut insignis & magnus sit artifex oportet, qui ipsum in potestatem suam redigere cupit. Novit hoc præstare Fulmen Jovis, quod ipsum inopinatum obruit; antequam fugâ sibi consulat, jam à dicto fulmine se oppressum sentit. Non tantum temporis ipsi conceditur, ut de loco, quò avolet, dispicere possit. Fulmen Jovis ipsi faciem non mittit, qui bellum denunciet: Subito impetu irruit, & occidit, quicquid se opponit. Faceto lusu Mercurius excipitur: Nescit, quâ superbiâ se efferat quando cum Jove per Amalgama conjunctus est, & sibi facilem socium accessisse autumat. Ignorat verò, se non parem esse socio, à quo ictus sibi infligi posset, de quo vel per somnium non cogitasset. Potentis enim alicujus societas impotentiori & viliori socio semper periculosa est. Verissimum igitur manet vulgare adagium; Quo remotior ab igne, eò tutior ab adustione eris.

Verè, & benè Paracelsus ait in libro Vexationum, quod nulla Metalla se invicem emendare & corrigere possint, etiamsi corporibus suis diu admodum in fluxu conjuncta persistant, cum quodvis sine ulla emendatione ex fluxu exiturum esset eodem corpore, quo intravit. Si autem Metalla spiritualiter in igne unâ patiantur, quod tunc unum vim & efficaciam emendandi alterum ha-

beat,

beat, ac
potissima
verissim
Nam dum
scunt, ac fi
velocissim
coactus,
molitur,
bet. Ang
comparat
cum serv
primit,
gustis se
nem hab
ex angust
bens, si
dibus co
nare, &
cuique cl
melius &
incendio
riculo ve
lum Me
Fulmen
lempetra
quod Su
Vegetab
ejusmod
utpote a
tionem

beat, ac in eodem labore perficiendo Mercurius potissimam operam præstet. Paracelsi hæc verba verissima esse ex hac operatione liquidò patet. Nam dum Jupiter & Nitrum mutuâ irâ exardescunt, ac flammam concipiunt, Mercurius ex hoc velocissimo igne evadere nesciens, eumque pati coactus, sui defendendi causa, quicquid potest, molitur, & sociis suis quoque molestiam exhibet. Angustiæ tales haud abs re mihi videntur comparari posse cum Domino aliquo, quem cum servo suo hostis inexpectato impetu opprimit, ac ferro & flammâ petit. In tantis angustiis servus constitutus Domini nullam rationem habet, sed summam operam navat, quò ex angustiis emergere queat, nihil pensi habens, si interea vel ipsius Domini sui caput pedibus conculcet, dummodo periculum declinare, & seipsum servare possit. Vita enim sua cuique chara est, id quod ex nullo discrimine melius & certius cognoscitur, quam si quis in incendio aut inundatione constitutus in vitæ periculo versetur. Nullum autem majus periculum Mercurio imminere potest, quam Jovis Fulmen celerrimum, sive id per Jovem & Salempetræ fiat, sive per Salempetræ & aliud aliquod Sulphur ex Metallis, Mineralibus, aut Vegetabilibus petatum. Etenim à celerrimo ejusmodi igne obrutus, quò se vertat, nescit, utpote ab hoste suo præter omnem expectationem oppressus, adeò ut nullum evadendi con-

consilium capere possit, sed mortem antè oculos versari videat. Hæc Mercurii Natura est, & proprietas. Si includitur ut pedetentim ignem pati discat, facilè effugiendi viam invenit, quàm arctè etiam conclusus fuerit. Omnia Metalla penetrat, & in auras evanescit. Si fortissimis vasis ferreis arctissimè includatur, in ignem subito conjectus, licet ob celerrimum fervorem ipsi tantum temporis non concedatur, ut Metallum carceris sui, poros penetret, tamen retineri non potest, quoniam horrenda vi carcerem suum perrumpit, ac summo fragore edito, perinde ac si sclopetum pulvere pyrio exoneratum esset se in fugam conjicit, illasâ tamen naturâ suâ, quæ ne minimam quidem mutationem passa est. Aquas item corrosivas, quibus ab imperitis carboniperdis elixatur, & assatur nihil facit, ac quocunque modo etiam exagitur, sine ullâ mutatione ad pristinum suum corpus redire solet, id quod tam est notum, quàm quod notissimum. Nec ignem, nec aquam vulgarem curat, ac eos ludibrio habet, qui ipsi vincula injicere conantur, ipsis è manibus elabens, adeò ut nihil habeant, quando se jam ipsum firmissimè tenere arbitantur. Solum Jovis Fulmen ipsum domare, & ad obedientiam revocare potest. Pulvis ille fluxum celerem efficiens, & ex Salepetræ, Tartaro, ac Sulphure compositus, de quo in secundâ parte Furnorum meorum mentionem feci, etiam

etiam no
quando
desuper
ratur, a
magnu
ruperit.
tum ter
possit.
pessum
erumpat
tiuncula
men eru
cantum
idque o
Physici
cum ipsi
est, can
tionem
ave Cy
tamen
adhuc
cantum
phi no
cum in
cur An
compar
que illu
plumis
merito
pellatu

etiam non est contemnendæ operationis ; Nam quando Massa Mercurio commixta , carbone desuper injecto accenditur , Mercurius alteratur , ac quando ipsi ignis sufferendus est , magnum fragorem edit , donec ignem per-ruperit. Sed à Fulmine Jovis deprehenso tantum temporis non conceditur , ut clamare possit. E vestigio enim ipsi moriendum & pessum eundum est. Antè verò quam fulmen erumpat , dum fervorem sentire occipit , cantunculam canit , quâ dum occupatus est , fulmen erumpens ipsum mox occidit. *Cygneum cantum* appellat Basilus hanc cantilenam , idque ob similitudinem. De Cygno vel Olore Physici veteres memoriæ prodiderunt , quod , cum ipsi , postquam consenuit , moriendum est , cantilenam quandam canat , & post cantionem illam editam mox moriatur. Hoc de ave Cygno dictum credidit vulgus , quod tamen falsum est , quandoquidem neminem adhuc dicere audivi , quod Cygni morituri cantum auditu perceperit. Veteres Philosophi nostrum *Cygnum* vel *Olorem Metallicum* innuere voluerunt. Sed quærat aliquis , cur Amalgama Jovis & Mercurii cum Olore comparetur. Ideò , inquam , quia , ubicunque illud frangatur , intus & foris dictæ avis plumis simillimum est , atque ideò non immeritò à Philosophis *Olor* sive *Cygnus* appellatum est. Cum cantu ipsius ita comparatum

ratum est : Quando Amalgama cum Sale-
petræ commixtum, chartulis involvitur, char-
tularumque una post aliam in Ferreum vi-
rum injicitur. Mercurius apud Jovem can-
tare incipit, cantui alicujus avis tenui simi-
lem cantum, qui cantu galli gallinacei diu-
tius non durat, quandoquidem flamma
vestigio sequitur, quæ separationem fa-
cit.

Quo certior autem quis hac de re esse pos-
sit, Operationem ipsam de verbo ad verbum
perspicuè & dilucidè exponam.

℞. Stanni libram 1. & Mercurii lib. 1. fac
Amalgama ut supra docui. Hoc tere cum dua-
bus libris Salispetræ puri, & ab omnibus fe-
cibus liberati, redigendo totam massam in mi-
nutum pulverem, donec digitis ipsum Amal-
gama non amplius palpari possit, sed pulvis
minutissimus & tenuissimus fiat. Hunc pul-
verem distribue in sexaginta plus minus partes
æquales, totidemque chartulas, quamvis pe-
culiari sua parte, reple, ita ut uncia circiter u-
na aut duo letones uni chartulæ, emporeuticæ
simili, involvantur. Quantitas hæc non exce-
denda, præcipue si Ferreus Vir. & receptacu-
la apposita non usque adeò magna fuerint.
Minora enim vasa minores chartulas, & pau-
ciorem materiam chartulis impositam postu-
lant. Vasi enim candenti injecta in chartulis
materia, cum primum flammam concipit,
fra-

fragorem
bone acco-
quidem op-
appellaver
sâ vapore
in receptac
federint,
tilenam su
pracula tr
tamdiu co
plevisti, in
doque tan
sunt. Na
mox alter
vis & M
bunt, sec
quorum
enim est
jungatur
nobilissim
sim Ferre
bo, nutr
tribus in
Ludo pu
enim pu
cisci illu
ticulam
tes, & t
mo in a

fragorem edit instar pulveris pyrii , qui carbone accenditur. Facilis labor est , quem quidem opus mulierum , vel lulum puerorum appellaveris. Nam simulac chartulâ unâ incensâ vapores cum fumo & vento adscendentes in receptacula transferint , & quiete captâ considerint , mox alia injicitur chartula , ut cantilenam suam cantet , & per fumum in receptacula transeat. Chartularum injectio hæc tamdiu continuanda , donec omnes , quas implevisti , injectæ fuerint. Vix ultra decem , quandoque tamen quindecim unâ horâ injici possunt. Nam si nimîâ festinatione una chartula mox alteram sequuta fuerit , adscendentes Jovis & Mercurii spiritus non omnes considerunt , sed per foramen posterioris vasis exhibunt , quorum tamen jactura cavenda est. Satius enim est , ut una hora labori continuando adjungatur , quàm nimîâ festinatione spirituum nobilissimorum jactura fiat. Hoc pacto sensim Ferreus Vir cibo suo , nimirum *Olore albo* , nutritur , quemadmodum infantes à matribus insertis frustulis successivè nutriuntur. Ludo puerili labor comparari posset. Sicut enim pueri in plateis pulvere pyrio , si nancisci illum possunt , ludere solent , unam particulam post aliam accendentes , comburentes , & tam ex strepitu , quam flammâ & fumo in auras avolante lætitiâ , & voluptatem

tem capientes : Ità etiam Hermetis filii suum cygnum cantare audientes , ac spiritum & animam tam pulchram ex corpore suo in apposita receptacula emittere videntes , summa lætitiâ & gaudio afficiuntur.

Postquam omnes chartulæ injectæ fuerint , ab igne subjiciendo , ut spontè sub ferreo viro extingatur , desistendum est. Ubi autem omnes spiritus in receptaculis confederint , ipsa receptacula , unum nimirum post aliud , demenda sunt , in quibus anima Jovis , Mercurii & ejus Metalli , quod adjunctum est , utriusque colore albo vel cineritio invenitur , si Mercurius & Jupiter soli adhibiti fuerint. Sin Aurum accesserit , purpureo colore apparebit. Argentum additum colorem luteum exhibebit. Cuprum colore subrubro indutum cernetur. Hoc autem non solum de illa materia , quæ in receptacula transivit , sed etiam eâ , quæ in Viri ferrei fundo remansit intelligendum. Præcipuè autem Deus Omnipotens singulari suâ Providentiâ concessit , ut Anima se occultet corporalibus floribus , qui unà in receptacula transeunt , quò Anima , quæ forsan ob nimiam suam subtilitatem difficulter admodum acquiri posset , eò facilius acquiratur. Ideò Divina Benignitas suæ cognitionis , laudis & gloriæ causâ permittit , ut omnia humano commodo inserviant. Si manus

nus in
ri arrept
mendi e
finem pa
endi ,
Massa in
bi refrig
bebit ,
trum so
sponden
Massam
fimo ad
liquata
abeat. E
pus Met
gillo au
pone Fr
tum red
rum lib
defac ,
parum
Antimo
nutum
opercul
tege , u
Operati
xum in
rabit ,
quid S

nus in receptacula immitti potest, cochleari arrepto flores, qui Animam occulunt, eximendi erunt. Sin minus, aut unco eum in finem parato abradendi, aut aquâ affusâ eluendi, ac postea tractandi, ut mox sequetur. Massa in Stomacho Viri Ferrei residua, & ubi refriguerit, exempta, igneam naturam habebit, & colorem album, si Stannum & Nitrum sola fuerint: alium verò Metallo respondentem quod ipsis adjunctum fuit. Hanc Massam solo igne, quantumvis vehementissimo ad pristinum corpus nemo reducet, cum liquata nonnisi in vitrum, & quidem ægrè abeat. Eam tamen sequenti operatione in corpus Metallicum reduces. Forti admodum tigillo aut crucibulo immissam, & tectam impone Furno ignem fortissimum vento excitatum reddenti, qualem in IV. Furnorum meorum libro descripsi. Igne sensim excitato candefac, & ubi probè incanduerit, operculo parum remoto pauxillum triti Sulphuris, aut Antimonii, vel Carbonum in pulverem minutum redactorum massæ candenti injice, ac operculo, & prunis crucibulum denuò contege, ut omnis materia probè fluat. In hac Operatione Sulphur combustibile Nitrum fixum intrabit, illudque à fixo Metallo separabit, & cum eodem in scorias nigras, quicquid Sulphuris, Antimonii, aut carbonum

additum fuerit , mutabit. Iupiter cum Mercurio , & Metallo , siquod adjunctum est , à scoriis secedet , & in corpus metallicum redibit , quod post effusionem ; & refrigerationem à scoriis separandum erit. Jupiter externo aspectui pristinum suum corpus exhibebit , emendatum tamen , quod Proba illum docebit , cui periculum facere libuerit. Scoriarum residuæ reponendæ sunt , quoniam præclara Medicina Universalis ex iis confici potest. Regulo rursus liquato , quantum ponderis habuerit , tantum etiam Mercurii addetur , ut novum Amalgama fiat , quod cum æquali pondere Nitri mixtum iterum cum chartulis in Virum ferreum conjiciendum , sicuti monstravimus , ut flores & anima colligantur , & prioribus addantur. Massa residua pari , ut antea , ratione per sulphur præcipitanda , & scoriarum à Regulo separatæ prioribus addendæ , ipseque Regulus cum Mercurio in Amalgama redigendus , ut cum Nitro flores & anima eliciantur. Hic labor toties iterandus est , donec dimidia Reguli pars in scorias conversa fuerit. Pars ejus reliqua , quæ superest , per cineritium examinata monstrabit , quantum Auri & Argenti hoc labore generatum sit , quod lucrum aliis carbonibus & metallis ad opus continuandum cœmendis inserviet. Anima , quæ in receptaculo

cula tran-
dicinam
bebunt
sunt.
da , in
câ igitur
na Hun
& ex r
necessari
Opus M
quiritur

Quo
Mercur
haud
dilucid
sæpius
dem m
morbo
rima p
labore

Qu
illâ U
talloru
minen
tenus
Opus
latum
aliquo
lum

cula transivit , excellentissimam reddet medicinam , & eâ haud multo minorem exhibebunt scorix , quæ singulis vicibus sepositæ sunt. Quo pacto autem effectui cuncta danda , in sequentibus ordine docebimus. Unicâ igitur hac Operatione Universalis Medicina Humanis & Metallicis corporibus idonea , & ex residuâ parte Metallum emendatum ad necessarios sumptus , qui ad continuandum Opus Magnum requiruntur , particulariter acquiritur.

Quo pacto igitur particulariter ex Iove & Mercurio sæpius fulminato emolumentum haud contemnendum quis consequi possit , dilucidè exponam , utpote qui non semel , sed sæpius laborem illum expedivi. Tradam itidem modum & viam , quâ ex scoriis ad omnes morbos curabiles tollendos Medicina saluberrima parari possit , siquidem aliquoties eodem labore defunctus sum.

Quâ verò ratione ex Animâ Metallorum illâ Universalis Medicina Hominum & Metallorum corporibus salubris parari queat , neminem docere possum. Nunquam enim hac tenus mihi fortuna adeo favit , ut ejusmodi Opus grande perficiendi occasio & tempus oblatum esset , quoniam obstacula objecta me aliquoties ab hoc ipso Opere avocarunt. Nul- lum tamen mihi dubium est , si laborem

Deus benedictione suâ promoverit , quin verus Lapis Philosophicus ex hac ipsâ animâ confici possit. Quantum autem mihi constat , & quo pacto opus efficiendum arbitror , Miraculorum Divinorum Studiosum , salvo tamen aliorum judicio , non celabo. Quæ manibus meis laboravi , de iis alios certiores reddere possum ; Quæ non feci , ea , ut sunt , relinquo. Principium laboris dilucidè satis hîc à me proponitur. Qui ex his omnibus adeò dilucidè propositis addiscere plura nequit , quàm quæ hîc nominatim profero , ille longè satius faciet , si ab ejusmodi laboribus manus suas abstinuerit. Laterem enim lavat homo , cui nihil boni destinatum est.

Medicus pius , quem Deus favore suo complectetur , hujus Operationis beneficio facile optimam Medicinam Universalem consequetur , ac particulariter tantum ad vivendi necessitatem acquireret , ut boni Samaritani instar proximo suo gratis auxilietur , atque ità extrà omne dubium sibi Dei gratiam , hominum favorem , & corpori suo nutrimentum & alimentum honestum conciliet.

Unanimi clamore omnes Philosophi exclamant ; *Fac fixum volatile , & volatile fixum* , ac ità *veram* Universalem Medicinam habebis. A quo scopo etiam minimè aberrabit , qui ad opus suum bona subjecta adhibue-

hibuerit.
ratione
la purissi
tile red
bile pro
Mercuri
gestionem
ri queat
ri , &
vit , fo
versali
per cha
coagula
rem.
aliquid
men à
est cur
folius r
tati no
mender

Ex
Medic
quas h
diversa
Opera
superfi
quàm
istis o
to ,

hibuerit. Quia igitur in hâc dictâ nostrâ operatione Aurum præter cuncta cætera Metal-
la purissimo corpore præditum fugax & vola-
tile redditur, animâque suâ nudatur, credi-
bile profectò erit, quod ex anima Auri, si
Mercurii anima ipsi accesserit per fixationis di-
gestionem constans in igne Salamandra para-
ri queat. Equidem Purpuream animam Au-
ri, & Mercurii, quæ in receptacula transi-
vit, solâ dulci & unicuique notâ aquâ Uni-
versali eluendo, à floribus Iovis liberarem,
per chartam emporeticam puram redderem,
coagularem, & in tingentem lapidem fige-
rem. Nullum mihi planè dubium est, quin
aliquid boni inde sit proditurum. Cuncta ta-
men à Dei voluntate dependent. Non enim
est currentis, volentis aut quærentis, sed Dei
soliùs miserentis, cujus clementissimæ volun-
tati nos & omnes nostras actiones oportet com-
mendemus.

Ex scoriis post reductionem residuis facilè
Medicinam extraxeris. Scoriæ tamen illæ,
quas hîc labor reliquas facit, diversæ sunt, &
diversam naturam habent. Etenim, quæ ex
Operatione cum Stanno, & Argento Vivo
superfunt, aliûs sunt naturæ & proprietatis,
quàm illæ, quas operatio cum alio Metallo
istis duobus adjuncto, Auro puta, Argen-
to, Ferro aut Cupro, facta reliquas facit.

Cuique Metallo propriæ suæ sunt vires , & virtutes , quæ se in scoriarum extractione unâ produunt , & extractum illud vel nobilius reddunt , vel viribus minuunt. Aurum & Argentum diversam à Cupro & Ferro naturam ac proprietatem possident. Ferrum tamen , & Cuprum non maligna sunt in scoriis , utpote quæ viribus bonis etiam pollent. Maximæ tamen vires , quæ ex scoriis eliciuntur , pro Sulphuris Tinctura habendæ sunt.

Nam Metalla per fulminationem destructa atque iterum in corpus reducta minimam apud scorias partem reliquunt , & maxima parte in corpus Metallicum redeunt. Scorix igitur ipsæ potissimum ex Nitro fixo constant & Sulphure illo , per quod destructa Metalla ex Nitro iterum in Metallicum corpus reducuntur. Scorix Metallorum destructorum , & per Sulphur commune , aut carbones præcipitatorum unam eandemque habent naturam , & easdem vires , ac proprietates. Scorix reductionis per Antimonium factæ alius naturæ participes sunt , crassioris nimirum , & fortioris , quam illæ , quas reductio per Sulphur commune aut carbones dedit. Illæ enim vomitus adhuc concitant , quod hæ non faciunt.

Hoc monere hic volui , quoniam Antimonium

nium m
quas pa
bones p
has fac
quanto
teor. S
tem Ti
dicinam
quod ne
ceptis
invenia
vulgare
gnorun
bus , &
scorias
per Mi
tis præ
bus et
Antim
Nitrum
ut vire
res etia
Natur
re Sul
tem ,
rum M
ration
quoad
Nulla

nium multas adhuc obtinet vires Arsenicales, quas paucas Sulphur vulgare continet, Carbones plane nullas: quod ideo & scoriarum per has factarum ceteris tutiores sint: Eas tamen aliquanto crudiores & immaturores esse confiteor. Sed extractarum per Spiritum Vini excellentem Tincturam, & quasi Universalem Medicinam exhibent. Tam notum est, quam quod notissimum, quod, Auro & Argento exceptis, nulla subjecta ad Medicinam aptiora inveniuntur, quam Antimonium, & Sulphur vulgare. Huic Sulphuri vulgari quoniam lignorum Carbones natura, proprietate, viribus, & virtutibus exacte respondent, ideo scorias iisdem factas commendo, ac ceteris per Minerale Sulphur, & Antimonium paratis praepono; non ideo quod major carbonibus efficacia insit, quam vulgari Sulphuri & Antimonio, verum quia ex carbonibus per Nitrum fixum solutis, & aptioribus redditis, ut vires suas spiritui vini facilius concedant, vires etiam extractu sunt faciliores, & Animalis Naturae aliquantò familiariores, quam vulgare Sulphur, & Antimonium. Posteaquam autem, ex quibuscunque etiam scoriarum istarum Medicina parata fuerit, omnes ipsius Operationes efficaces sunt, parvoque discrimine quoad externam speciem & colorem distant. Nulla alia inter Tincturas istas differentia est,

nisi quod ex Antimonialibus scoriis extracta, si aliquantò majore dosi propinetur, vomitus ante fixationem excitet, & cæteris duabus fortius operetur. Omnes tres pro more Sulphurum quodvis Argentum deaurant, stercoreando crescentibus vegetabilibus auxiliantur, ac Aurum reclusum & spirituale factum viâ humidâ augent ac nutriunt. Hinc Medicinæ huic jure *Universalis* nomen competit, utpote quæ tribus Regnis, Vegetabilium, Animalium, & Mineralium efficacissimè medetur. Ac quamvis mihi hæctenus nondum innotuerit, quid in Metallorum transmutatione præstare queat, persuasum tamen habeo, si prius per fixationem constans in igne reddatur, & ingressum aliquem in metalla nanciscatur, eam & in transmutatione aliquid effecturam esse. Hac vice in medio rem relinquenti mihi sufficit indicasse viam, & rationem quâ ex scoriis residuis contrà omnes morbos curabiles remedium Universale parandum sit. Plura sciendi avidus manum admoveat, & plura investiget; Via ipsi aperta est. Sin quid melius concupierit, Spiritum Mercurii & Auri in receptacula expulsum aggrediatur, & melius quid in ipso investiget. Si Divinâ Gratiâ favente à multis quæsitam, & à paucis inventam margaritam adeptus fuerit, ne ergà Deum ingratus sit, sed pauperum memor existat, ægris opituletur,

tur, sup
moveat.

Quam
rum Me
vivum u
Mercuri
ri, & ac
vem iter
natis me
ro & Ar
nuo ex
Lunæ &
tingente
ptus imp
qui ipse
faciendu
sine gra
solum h
gredi,
tatione
Dei hor
tionem
quæso
expeten
sustenta
quæ no
te conf
inservir
suppeta

tur , superbiam vitet , & Dei gloriam promoveat.

Quantum ad residuas partes , flores nimirum Metallicos , & Argentum vivum , quod vivum unâ in receptacula transcendit , attinet , Mercurius currens à Metallicis floribus separari , & ad similem laborem Amalgamandi Jovem iterum adhiberi potest. Flores cum fulminatis metallis rursus reducendi sunt , ut de Auro & Argentò nihil omninò pereat. Ità continuo exercitio hîc labor promotus perpetuum Lunæ & Solis augmentum præter Animam tingentem dabit , & soli in Salempetræ sumptus impendendi erunt. Hi faciles erunt illi , qui ipse Salempetræ conficere novit , ad quod faciendum ipsi viam monstravi ; ita ut facilimè sine grandi labore , molestiâ & sumptu non solum honestam vitæ sustentandi rationem ingredi , sed pauperibus etiam necessariâ sustentatione & derelictis agris bonâ Medicinâ in Dei honorem , & miraculorum ejus manifestationem , auxilium & opem laturus sit. Quid quæso homini in hoc perverso mundo magis expetendum censemus , quam honestam vitæ sustentationem , ac tantum bonorum & opum , quæ nobis sufficiant , ut etiam in necessitate constituto proximo suppetias ferre , & Deo inservire possimus. Sufficit , si necessaria nobis suppetant : Omnium rerum copia , & affluen-

tia salutis animæ magis obest, quam prodest. Nec boni Christiani est eam à Deo precibus contendere. Imo si eam præter petitionem, & expectationem consequitur, inani fumo, à minimo flatu venti ita disiecto, ut, quo evaserit, nesciatur, tamen potiozem non ducit. Sola virtus, & vera Dei Cognitio constantes sunt, & manent, nec unquam ad infamiam recidunt teste versiculo veteri ita canente:

Quid Auro melius? Iaspis. Quid Iaspide? Virtus.

Quid virtute? Deus. Quid Deitate? Nihil.

Quam pulchris, & excellentibus gradibus adscendit ad Omnipotentem Deum ille cui Deus ex gratiâ, humile & virtutibus præditum cor, largitur? His duobus gradibus Deo proximè appropinquat. Quando autem Diabolus hominem superbiâ & vitiis inquinat, miser homo cæcus est, ac neque Dei neque Naturæ lucem aspicere & cognoscere potest. Quamobrem homines omnes solam Divinam gratiam, quæ omnem cæcitatem depellit, à Deo petere & non caducis & temporalibus bonis, à quibus tenebræ & obscuritas oriuntur, inhære debent. Philosophi Ethnici, qui Christum ignorantes lucem Deum agnoscendi ex solâ naturâ hausierunt, eâ opinione fuere imbuti,

buti, q
Medicina
pius aliq
omissis v
ditus ev
Ars nost
ctum. E
Ethnici
ne long
rint, &
quàm h
nos pro
confert
ore, &
dierno
familiar
sed con
constitu
modi C
tentes
stabun
orbis f
li & T
Ant
per Sa
aliquo
ræ pre
meliu
Qu

buti, quod nonnisi pii homines Universalis
 Medicinæ compotes fieri soleant, & si im-
 pius aliquis solâ Divinâ gratiâ eam acquirat,
 omissis vitiis necessario pius & virtutibus præ-
 ditus evadat; id quod his verbis innuerunt:
 Ars nostra invenit, aut reddit hominem san-
 ctum. Ex quibus satis manifestè patet, quod
 Ethnici suis temporibus sine Christi cogniti-
 one longè nos Christianos virtutibus supera-
 rint, & vitam magis Christianam duxerint,
 quàm hodierni Christiani ore solo se Christia-
 nos profitentes faciunt. Quid nomen nudum
 confert, à quo res designata abest? Deum in
 ore, & Diabolum in corde gerere nostro ho-
 dierno Orbi Christiano communissimum, &
 familiarissimum est. Sed quia Christus non os
 sed cor requirit, ac animam domicilium suum
 constituit, quàm pulchre quæso tandem istius-
 modi Christiani plærique Christum ore profi-
 tentes, & Christianè tamen se non gerentes
 stabunt. Sed de misero hoc Christiani nostri
 orbis statu in Tractatu de Concentratione Cœ-
 li & Terræ plura dicemus.

Antequam verò hanc meam de Metallorum
 per Salempetræ Concentrationem concludam,
 aliquot adhuc admonitiones hîc adjungere ope-
 ræ pretium duxi, ut horum laborum studiosos eò
 melius instituam.

Quando in Metallorum per fulmen destru-
 ctorum

etorum reductione scorix Jovis nimis diu in fluxu supra Aurum relinquuntur, ita ut debito tempore non effundantur, magnetica quadam ratione residuam animam, quam fulmen Auro reliquit, eidem extrahunt, ac totum pallidum relinquunt. Cum hoc pallido Auro si Mercurius de novo in Amalgama redactus fuerit, ita ut Aurum labore hoc aliquoties repetito planè animâ suâ spoliatur, dum ea partim Spirituali formâ in receptacula apposita propellitur, partim relicta à scoriiis penitus attrahitur, tum Aurum omnem suum colorem amittit, & è contrariò scorix sanguineum colorem induunt.

E scoriiis sanguineo colore tinctis Tinctura singulari quodam artificio extrahenda, & modo noto in usum adhibenda est.

Auro pallido Ferrum, Cuprum, aut Antimonium colorem suum fulvum reconciliant. De hac Operatione ita Sendivogius; Est, inquit, & aliis Chalybs, si undecies coit cum Auro nostro, Aurum debilitatur ferè usque ad mortem, & Chalybs concipiet, & pariet filium patre clariorem. Qui tentare aliquid hâc in re desideraverit, Sendivogium legat, qui ipsum ad hanc Operationem sufficienter informabit.

Porro quoque & hoc observandum est, quando per fulmen Jovis anima Solis & Mercurii
in

in receptaculis
eximendis
dos esse
adeò spiritus
lè effugit
Veritate
habere
ra esse

Ut autem
dicium
possit,
tuerit.
& Mercurius
pulsam
ita tam
quid in
affudi,
terea a
mihi o
aquâ in
ne fen
quot d
ris sati
rans o
ratoriu
nonnu
concre
dam

in receptacula est propulsa, statim ex receptaculis demptis flores animam occultantes eximendos, & vitris probè clausis custodiendos esse. Dicta enim Auri & Mercurii anima adeò spiritualis, subtilis & fugax est, ut facile effugiens avicula nidum vacuum relinquat. Veritatem rei expertus sum. Qui mihi fidem habere non vult, quæ dico, experiatur, & vera esse comperiet.

Ut autem Hermeticæ Medicinæ studioso indicium faciam, quo pacto ejus rei gnarus esse possit, narrabo, quonam casu illa mihi innotuerit. Cum quodam tempore animam Auri & Mercurii per fulmen Iovis in receptacula impulsam inde exemissem, & ex uno eorum cuncta tam accuratè non removissem, ut non aliquid in eo remansisset, aliquot aquæ uncias affudi, ut eò melius flores relictos eluerem. Interea aliquod negotium magis necessarium se mihi obtulit, ita ut receptaculum illud cum aquâ infusâ mensæ in Laboratorio meo regione fenestræ imposuerim, & idem oblitus aliquot dies ibi reliquerim. Frigus tunc temporis satis acutum incidens, ac aliquot dies durans omnia glacie constrinxerat. Ego Laboratorium ingressus, ut viderem, num vitra nonnulla aquam continentia à glacie in ipsis concreta, ut fieri solet, dirupta essent, quædam omninò glacie oppleta inveni, ac receptacu-

ptaculum illud ibi jacere videns mox illud à glacie corruptum credidi. Sed eo in manus sumpto comperi, aquam in ipso, in glaciem frigore nondum concrevisse, sed claram mansisse, ideo lætatus, quod vitrum illæsum manserit, ac etiam valde miratus, undenam efficaciam illa profecta esset. Sed eam alii rei nulli acceptam ferre potui, quam calidissimo Spiritui Auri & Mercurii, cujus tamen vix tria aut quatuor grana in vitro superesse potuerunt, quæ paucissima licet, aliquot tamen aquæ pluvix uncias à frigore conservarunt. Ex eo tempore rem accuratius meditatus tandem animæ istius ingentem, imò incredibilem calorem deprehendi. Sicut scribo, ita mihi res usu venit. Alius accuratiore investigatione perquirat, quid infernali ejusmodi fervore perfici possit. Hoc scio, quod sequuturis temporibus futuri sint artifices diligentes, & seduli, qui mihi pro meâ fideli institutione gratiam debitam agent.

Credibile enim & verisimile est, Spiritum hunc Auri & Mercurii subtilem & igneum, qualis adhuc ante fixationem existit, mox multas occultas corporis ægritudines sublaturum esse, & summâ cum utilitate adhibitum iri. In Quartâ Parte Furnorum, & Prima, Secunda, ac Tertiâ Parte Pharmacopœiæ Spagyricæ bona medicamenta arte subtili parare docui.

docui. Hic
ac ferrum a
quid spon

Prætere
Metalla,

prum, pe

Argento

puras & sp

libentius

Calcis aut

sexta pars

Iupiter n

pediatur.

operatio

est. Ut a

prius per

ne mixta

nis parte

prunæ a

tis oculi

lorem r

rum ex

ac Sol i

cte & o

ctus est

rum pu

viridis,

bi color

Ex r

docui. Hic autem vi & potentia utens, ignem ac ferrum adhibeo, & summâ vi expello, quicquid sponte suâ exire recusat.

Præterea hic animadvertatur, oportet, si Metalla, sive sit Aurum, Argentum, aut Cuprum, per Amalgamationem cum Stanno & Argento vivo conjungi debent, ea prius in puras & splendas calces redigenda esse, ut eo libentius & promptius à Mercurio recipiantur. Calcis autem tantum quarta, aut ad minimum sexta pars tantum in Amalgatione addatur, ne Iupiter nimîâ calcis copiâ in fulminatione impediatur. Omnis enim in rectâ fulminatione operatio consistit, si quid boni efficiendum est. Ut autem quis ab operatione non aberret, prius periculum facere poterit, an cuncta bene mixta, & parata sint. Ideò quartam lotonis partem immitte crucibulo parvo, & hoc prunæ ardenti impone, & immotis ac intentis oculis fulmen aspice, ut videas, quem colorem redditurum sit. Si adeò album & clarum extiterit, ut oculos occæcet, perinde ac Sol inspectus oculos occæcat, omnia recte & ordine mista sunt. Fumus eo colore tinctus est, quem Metallum adjunctum habet. Aurum purpurei, Argentum cærulei, Cuprum viridis, ac Stannum & Argentum vivum sola albi coloris fumum reddent.

Ex massa in crucibulo residua perspici quo-

que poterit, an fulmen ritè peractum sit, si nimirum caput mortuum, sive massa residua porosa est, & igneo sapore linguam ferit. Colores etiam ipsius massæ diversi sunt, prout hoc vel illud Metallum additum fuerit. Stannum & Argentum vivum sola albam tantum, & igneam materiam relinquunt.

Denique nec hoc momenti haud parvi prætereundum, si videlicet non Medicina aliqua, sed Metallorum emendatio tantum quærat, non necessarium esse, ut Mercurius addatur, cum Metalla, præcipuè verò Aurum, Argentum, aut Cuprum cum solo Stanno liquari possint. Nam liquata cum Stanno in massam friabilem abeunt, quæ in mortario in pulverem tenuem contunditur, cum æquali pondere aut paulo majore Salispetræ miscetur, forti ollæ imponitur, operculo tegitur, ac circulari igne circumdatur, ut eodem magis ac magis appropinquante sensim incalescat, ac tandem flamma concepta incendatur, & disjiciatur, qua in operatione multi flores in auras abeunt, & ignea massa in fundo manet, injectione Sulphuris alicujus comburentis in forti crucibulo furno venti imposito in corpus Metallicum iterum reducenda, ac post reductionem denuo in pulverem redigenda, & novo nitro commiscenda, atque prioris laboris iteratione aliquoties rursus eodem modo tractanda.

standa.
 cibulo ul
 tum, ac
 ditur.

NB.
 Metallis
 causâ cr
 muro n
 fatis cap
 Metallis
 serventu
 Metallu
 abludit
 træ; A
&c.

Dux
 nimiru
 inservit
 Imò &
 no, qu
 git. Q
 colliqu
 ultant
 sinunt
 placue

No
 quæ la
 pauco
 quirir

standa. Tandem Massa illa per Nitrum in crucibulo ubi reducta fuerit, Aurum, Argentum, ac Cuprum auctum ex Jove deprehenditur.

NB. Quia in hac operatione haud parum ex Metallis per fumum avolat, ejus conservandi causâ crucibulum muro alicui apponi, & in muro nonnulla vasa, aut ollæ sublimatoriæ satis capaces supra illud firmari possunt, ut Metallis per fulmen accensis flores elevati conserventur, ac in purius, quàm antea fuerunt, Metallum eleventur. Labor hic non multum abludit ab Operatione Basilii, in quâ Salpetræ; *Mea*, inquit, *amasia est hilaris fœmina* &c.

Duæ sunt tantum fœminæ Metallicæ, Luna nimirum, & Venus, quæ utraque huic labori inservit, hæc tamen commodius, quam illa. Imò & idem labor etiam Soli, Marti ac Saturno, qui fœminæ non sunt, augmentum adjungit. Quando Jupiter, cum Venere aut Luna colliquatur, mulieres illæ exhilaratæ lætitiæ exultant, cantant, saltant, & tractari se etiam sinunt, quocunque modò alicui eas tractare placuerit. Ideò *hilares fœmina* appellantur.

Non contemnenda est operatio, utpote quæ laborem adhibitum probè compensat, ac paucos sumptus, si Salempetræ excipias, requirit, & majore quoque copiâ effectui da-

ri potest. Sed prior nostra cum Mercurio meliore est.

Cæterum Operationi huic multum adhuc inest boni, cum multum in recessu adhuc habeat. Sed hîc cuncta congerere necessarium non arbitror, quippe quæ maximam partem meæ Continuationi Miraculi Mundi melius convenient. Benevolus Lector hæc æqui bonique consulat. Propediem, Deo dante, plura & meliora sequentur.

Quæcunque hîc literis mandavi, verissima sunt, & plurimis experimentis firmata, quibus unusquisque tutò confidere poterit; Si rectè operatus fuerit, ipsissimam veritatem compariet. Sin verò Asinus aliquis canere fidibus conari vellet, & crassis suis digitis fides debito modo non tangeret, ità ut harmoniâ turbatâ dissonus cantus sequuturus esset, sibi non mihi culpam adscribat oportet. Nam omnia hic tradita secundum literam intelliganda, & in laboribus observanda sunt.

Nemini etiam negatur instrumenta, & eorum usum apud me videre, si modò à piis hominibus, & etiam debito modo, & occasione commoda postuletur. Non enim est, cur quis sibi persuadeat, me paratum sedere, & expectare, donec aliquis otiosus me compellet, & mihi molestiam exhibeat. Piis hominibus lubens præstabo, quæ potero; non tamen mea pro-

propria negotia negligendo peregrinis inserviam. Sæpius hoc feci, & meo proprio damno non nimis credulus esse didici. Sæpius ad me venerunt, quibus de suâ necessitate conquerentibus meam opem & auxilium pollicitus sum. Voti compotes facti eam gratiam mihi retulerunt, quam omnes ingrati referre solent. Plurimos in vitâ meâ beneficiis affeci; sed parum fidei in plærisque deprehendi, id quod ab impiorum & falsorum ejusmodi hominum conversatione me penitus avocat & deterret. Ideò firmiter statui maximam meorum secretorum, & arcanorum partem, præcipuè in Medicinalibus typis exscribendam dare, & divulgare. Si mihi Deus vitam prorogaverit, singulis semestribus aliquid boni in lucem prodam, idque tamdiu, quamdiu, Deo volente, pennam manibus tenere, & eâ ad scribendum uti potero.

F I N I S.

MIRACULI MONDI
PARS ALTA

Incipit liber primus
de miraculis mundi

Incipit liber secundus
de miraculis mundi

Incipit liber tertius
de miraculis mundi
Incipit liber quartus
de miraculis mundi
Incipit liber quintus
de miraculis mundi
Incipit liber sextus
de miraculis mundi
Incipit liber septimus
de miraculis mundi
Incipit liber octavus
de miraculis mundi
Incipit liber nonus
de miraculis mundi
Incipit liber decimus
de miraculis mundi

JOHANNES EUGENIUS

AMSTELÆDAMI
JOHANNES JANSZON
1610

M

Adve

Ad
Phi

(Cui)
bili m
mnis g
malium
fecta
rum
1

J

A

MIRACULI MUNDI PARS ALTERA

In quâ

Adventus jam dudum prædicti Eliæ
Artistæ magnificus describitur,

*Adeoq̃ ipsum SAL ARTIS mirificum
Philosophorum esse, Vegetabilium, Animalium,
Mineraliumve, Medicinam præstantissimam,*

(Cujus ope non solum Vegetabilia incredi-
bili modo crescunt ac multiplicantur; Morbi o-
mnis generis, interni, externi, hominum, ani-
maliumve, miraculosè curantur; Metalla imper-
fecta in ☉ & ☾ realiter mutantur, imò ☉ pu-
rum ad gradum 28. ignis vim sustinere va-
lentem supra naturalem 24. reducitur;
verùm ex quavis planta ☉ naturale
elicitur, fixumque ad multipli-
cationem sui disponitur,)
demonstratur

∧

JOANNE RUDOLPHO GLAUBER.

AMSTELODAMI,

Apud JOANNEM JANSSONIUM,
Anno c l o l o c l x.

bant, r
 mittere
 sic indi
 sensum
 omnino
 illustra
 intellig
 berent
 phorun
 tarum
 enim
 plicat
 ferre
 Sin
 phi C
 arcam
 quod

P R Æ F A T I O.

Lector Benevole,

*I*nter Philosophos Veteres Ethnicos, Chaldaeos, Aegyptios, Persas, Græcos, atque Romanos, imo & Hebraeos ipsos, more receptum fuit, ut, qua maxima considerationis habebant, ne aut divulgarentur, aut terra committerentur, anigmatice proponerent: quò sic indigni solam litteram respicientes, nec ad sensum verbis iis expressum attendentes, nihil omnino; digni contra, Dei Naturæque lumine illustrati, quid verbis iis significetur probe intelligentes, omnis generis fructus inde haberent. Veritatem dicti antiquorum Philosophorum Scripta, ut & Libri Moysis, Prophetarum Historia clare satis exhibent. Omnia enim hac aut saltem pleraque aliam sane explicationem exigunt, quam quidem literæ inferre videntur, occulti quid fere subest.

Similem ad modum nostri quoque Philosophi Christiani, veteres æque ac recentiores, arcana sua proposuerunt, anigmatice puta, quod inter plurimos alios Basilius atque Paracelsus

celsus testantur. Vera omnia hi licet tradiderint, attamen à paucissimis intelliguntur, quæ res occasionem præbuit contemptui, convitiisque variis, quibus ignorantes, malevolique, afficere Philosophos omnes, inter quod Reges ipsi, principesque diversi omni tempore reperti fuere & adhuc reperiuntur, semper allaborant. Nullam in rerum natura Metallorum in melius transmutationem dari, nunquam à quopiam Tincturam Universalem aut Lapidem Philosophorum repertum fuisse, clamant. Res sanè maximè culpanda est, minime toleranda, plurimorum pietate excellentium virorum scripta Chymica, veritati maxime consona, malitiose adeo rejici, & falsa proclamari. Chymicis circumforaneis, nil minus quam Chymiam intelligentibus, quod sinistre adeo bene dicta accipiant, debetur; Lapidem Philosophorum aliis venalem exhibent mendici. Hoc effecerunt boni hi viri, ut Alchimie vox jam hodie summe habeatur abjecta, sic ut Cultorem ejus appellari indecens censeant plerique.

Huic malo, quo quantum possibile obviam eamus, adeoque vera ea quæ modo nominati Scriptores nobis reliquerunt, demonstremus, sub titulo Salis Philosophorum veterum, quod

Para-

Parac
const

Pa
agens
mine

Artif

qua

cien

sibi p
cient

exsp

Arte

rum

si rit

insti

Elia

stan

natu

leat

doce

lius

soph
dun

ne
val

Paracelso Elias Artista vocatur, id efficere constituimus.

Paracelsus de Transmutatione Metallorum agens, eo quod Sal verum Philosophorum nomine vero insignire retraheret, ad Eliam Artistam Lectorem ablegat, hunc, cum venit, qua ratione transmutatio Metallorum perficienda sit, edocturum tradit. Hic varii mira sibi persuadere, in genere, ad verba ipsa resicientes, adventum viri cujusdam à Deo missi expectarunt, hunc ultimis mundi temporibus Artes occultas, naturæque Arcana patefacturum crediderunt. Et vero vox Elias Artista si rite consideretur, litterarumve transpositio instituat, Et Artis Salia legimus; Salia hæc Elias Artista Paracelsi indigitat; hæc mira præstant, sic ut Sale Artis pollens homo, aut ejus naturam cognoscens admiranda efficere valeat. Elias Artista ejusmodi homini, miranda docendi causa apparuit.

Obscure admodum Sal hocce descripsit Basilii, in Testamento suo, ubi Lapidem Philosophorum ex Vitriolo communi conficiendi modum tradit, nullus tamen erit, qui qua ratione idem parari queat, ex scriptis illis colligere valeat.

Consideranti quoque ea que Paracelsus ha-

bet, ubi Eliam Artistam prædicit, obscure æque ac aperte Vitriolum ipsum describere reperiet; obscure equidem tractatu cui Titulus est: *Tinctura Physicorum*; aperte eo, quem de Vitriolo in specie reliquit. Vitriolo Eliam Artistam, aut Sal Artis contineri expresse proferre noluit, solum hoc posteris indicare voluit, Artem Metalla viliora in meliora mutandi ab antiquis ad ipsum devolutam esse, imo cum eodem interituram usque dum Elias Artista advenit, Metallorum transmutationem veram exhibiturus, sequentis nempe seculi anno 58. Tempus hoc cum dolore atque molestiâ expectarunt plurimi, at frustra hæcenus.

Philosophorum plurimi, præter Paracelsum, adventum Elie Artiste prædixere, qui leone fortiore stipatus ex Septentrione veniens artes doceat, arcanos natura thesauros inveniat atque manifestet, variasque rerum mundanarum mutationes in commodum humani generis instituat. Hæc varii homini cuidam convenire crediderunt frustra, quod si enim consulamus scripta eorum, qui prædictionem hancce tradiderunt, non hominem, sed vero Salpetra solum, ipsiusque fratrem Sal Artis, respexisse reperiemus; hinc est, quod exclament: O Sal nostrum! ô Salpetræ nostrum? ô Sal nostrum

nostrum radicale ! hinc est quod scribant : Si Deus hoc Sal non creasset , impossibile fuisset , Medicinam nostram conficere , & quæ huic similia varia hinc inde proferunt , ut aliis in locis , maxime parte tertia Prosperitatis Germania declaravi , ubi inter alia , futurum aliquando , ut Sal petra , aut Sal Artis , Monarchæ cujusdam instar currui triumphali insidens , omnibus à me exhibeatur , spem feci.

Hac faciens Paracelsum ex sepulchro aufero , & (ut ipse prædixit) Orientem versus repono , hoc est luci expono , quo omnibus prædictionis illius veritas innotescat.

Facient forsitan idem Discipuli mei ; & hi , Transmutationis Metallorum veritatem videntes , egros vè inaudito prorsus modo sanitati restituentes , me jam demortuum , aut adhuc vitâ præditum , ex sepulchro , in quod molevoli hostes coniecere , extrahent . Maximam , hac ubi fiunt , notabilis in Medicinâ atque Alchymia reformationem , adeo quidem ut etiam nullus futurus sit artifex , qui non fraudes , inscitiam , odiumve superbiæ vento inflatorum , Arti veritatisque adversantium , videat , intelligat , malitiosisque ejusmodi , veris veritatis inimicis , justâ de causâ se opponat . Sic

visum accipient, jam antea longo tempore cæci, veritatis propugnatores se profitebuntur, ea quæ indecentia sunt, suppressere allaborabunt. Non solum Medicina vera, nobilissimaque Alchymia, hoc tempore reflorescere incipient, verum & artes omnes ad maiorem perfectionis gradum adscendent, adeoque aliud longe, multoque excellentius aliis se exhibebit seculum. Aperiere fores ad Arcana divina naturaliaque Elias Artista & Sal Artis, monstrarunt prædictum seculum aureum, terram promissionis, Deus Opt. Max. pietate conspicius ingressum concedat, quo fructus exinde auferre, proximisque in honorem altissimi, solatiumque egenorum, exhibere queant, precamur. Amen.

Salis equidem hujus mentionem aliquam Paracelsus in operibus suis facit, Sal Enixum illud vocitans; nos vero Tractatu anno 1658. in publicum emissso, de Naturâ Salium, latius aliquantum materiam exponimus, Sal Mirabile id dicentes. Præsenti tractatu de Salibus Artis, Elias Artista expresse nuncupatur; Appellationis veritatem Dei Opt. Max. auxilio clare demonstrabimur, Eliam nempe Artistam Paracelsi nil præter Sal Philosophorum significare, ex Sale petra, Sale communi, aut

Vitriolo

Vitri
simile
cet A
silius
dican
addu
El
taqu
bent
dem
stare
chan
rim
subj
quid
Ar
var
Chy
rep
ad
hoc
scri
com
dup
rir
ru

Vitriolo parandum. Sali petra sapore quidem simile est, inflammabile tamen minime est, licet Arte procurari queat. Paracelsus atque Basilus ex Vitriolo confecere, quod varia loca indicant, quæ melioris cognitionis gratia hic adducam.

Elia atque Elisa quales viri fuerint, quantaque miracula fecerint Sacra pagina exhibent. Ipsi quæ edidere miracula divina, eadem fere omnia naturali via Sal nostrum præstare valet. Ut adeò non sine ratione Monarcham mundi, Eliamve Artistam, ipsum dixerimus, nullum reperire licet in rerum naturâ subjectum, cujus ope ea præstare queamus; quæ quidem hujus beneficio fiunt. Testantur id Animalia, Vegetabilia, Mineralia omnia, ut variis documentis demonstrabimus.

At inquiet aliquis, cum variis adeo linguis Chymia tradita sit, infinitique propemodum reperiantur libri Chymici, qui factum, quod ad hæc usque tempora in obscuro latuerit Sal hocce, nec ab ullo Scriptorum clare adeo descriptum, ut quale quid sit, quâve ratione confici possit, intelligere possemus? Respondeo duplicis conditionis reperiri scriptores, reperiri & lectores. Experienciâ duce qui scripserunt, omnes Sal hocce agnoverunt, & obscure descri-

descripserunt; secus qui ex aliorum scriptis sua consarcinarunt, rei ignari, nil nisi figmentaproposuerunt, in labyrinthum deviasve varias Lectorem abducentes.

Distinguendi sedulo Scriptores, haud ita verborum quam sensus eorum ratio habenda, quod si feceris, nullum verorum Scriptorum reperies, qui non Salis hujus mentionem fecerit; quam patet hoc iis qui intelligunt, ita latet eos qui rerum harum ignari adhuc sunt. Plurimos reperies, qui in Scriptis Philosophorum lapidem querunt, & tamen quid querant, quidve lapis sit, nigrum quid an albicans, calidum an frigidum, ignorant. Et quod si hic ultro ejusmodi viris obtingeret, negligenter tamen eum, suumque more, relictâ unione pretiosissimâ, stercore se delectare pergerent. Manibus varii Sal hocce tractant, nec tamen quid habeant, cognoscunt, eo quod occacati sint, & ad viliora se demittere arrogans animus detrectet. Contra vero reperire licet non paucos, qui divulgare quæ cognita habent, sæpe quam excellentia, nolunt; O felicem qui taciturnitati studeas, quietam vitam transigere permittitur. Ego quod liberaliter adeo mea communicaverim serio doleo, Miracula Dei patefaciendi, proximo inserviendi, Artemque nostram

nostram conservandi animo feci. Egregia sepe
orbi exhiberentur, nisi ingratitude summa
mortalium ab intento Scriptorem detraheret.
Quem rerum quarundam cognitione præter
alios præditum reperiunt, undique concurren-
tes, communicare secreta sua velit, sollici-
tant; diversi hi generis reperiuntur. Acce-
dunt opulentiores, accedunt egeni, accedunt &
conditionis media. Isti avari cum ferè sint,
nil redhostimenti loco exhibent. Illi quod ex-
hibeant, non habent. Hos solos gratos quan-
doque reprehendimus. Labore maximo quæ
acquisivimus, inimicis haud faciles concedi-
mus. Sapisse tamen evenit, ut quos censemus
bonos mali postea reperiantur, Farnerianoque
modo pro acceptis beneficiis calumnias, atque
convitia reponant, circumspicere itaque hic
agendum nec omnibus ea quæ corde gerimus
patefacienda, ne postea facti pæniteat. Me
quod spectat, necdum animum mutavi, Mi-
racula Omnipotentis nota reddere cæpi, per-
gam, Deo concedente, & lucem inextingui-
bilem cæco Mundo accendam. Hoc Tractatu
Salis Artis vires miraculosas solum describam,
preparandi modum usumve amicis reservans,
quæ enim nobis arma sunt, non est quod ab-
jiciamus, ne, si eadem inimici arripiant,
nobis

*nobis ipsis noxam inferant, exemplo Far-
neri.*

*Dices, quid mihi cum Sale Artis, cujus
vires cognosco, haud preparationem, usumve?
Repono, Amicis hæc omnia (habito tamen per-
sonarum respectu) aperientur, inimicis jam
plus quam debebat, indicatum. Non est quod
margaritas suis exhibeamus? Quis obscu-
rè ea tradidit, quæ ego apertè hoc tempore
inimicis communico, à malis quo tandem desi-
stant, bonaque facere incipiant. Prepara-
tionem usumque Salis Mirabilis licet omni
modo haud patefaciam, ad meliorem tamen
facilioremve ejus inventionem viam preparo,
nec dubito, fore ut paucorum annorum tem-
pore effluxo Alchymiam florentem tota Europa
videat, non aliunde quam ex Salis hujus dete-
ctione. Eadem & ratio aliarum Artium est,
quas omnes ad excellentiorem statum perve-
nisse notabimus. Sufficit, me, in rerum na-
turâ incomparabile ejusmodi Sal reperiri, in-
dicasse, locum monstro ubi inveniat. Co-
lumbus in indicasset nobis argento auroq; abun-
dare terram Occidentalem, quis eam inveni-
ret, ut eadem inde ad nos deduceret? Nisi ali-
quis in terra cavernis Aurum Argentum, La-
pidesque pretiosos, in mari Margaritas con-
tineri*

tineri dixisset, quis de eventu dubius sumptus adeo excedentes faceret, effossiones, piscaturasque institueret? Iam vero Thesauros ibi reperiri cum sciamus omnes, nullus in eos inquirere detrectat. Et licet omnibus se non offerant, existere tamen nemo ambigit. Similiter & se habere censeo Salis hujus Mirabilis delectionem. Virtutes ipsius trado, quod multum est, facillimo labore, leviorique manuductione ad alia pervenire licet. Quod hac proponam, unam Deum Opt. Max. causam moventem cognosco, cujus opera miranda occultare, mihi que soli servare amplius nec potui, nec volui. Et quidem eo magis, quod reperiantur qui secreta hacce, quæ à me accipere, pro suis venditent, orbique exhibeant, haud attendentes promissionem, nunquam futurum ut ea aliis nota reddant. Præstat itaque ipse arcana mea patefaciam, quam, ab aliis contra datam fidem id fiat, patiar, quod ne agre ferant Amici mei fidelissimi alium ipsis usum Salis hujus communicabo, fidelitatis premium, melius judico omnibus hac innotescere quam inimicis solis.

Indicent precor boni omnes, an aliqua ratione excusari mereantur, qui juramento se mihi firmiter adeo obstrinxere, famam, bonaque
omnia

omnia arrha loco exhibentes, nunquam scilfore ut qua acceperint arcana magis, aliis notificent, & tamen non solum nil non divulgant, verum convitiis misere me lacerant; Summopere per Deum Veritatemque ipsam iudicia vestra charta commissa sollicito, quo pro defensione mea veritatisque ipsius iis contra malevolos ejusmodi oblectatores, infidosque uti possim. Agnoscam beneficium, & ut gratum me omnes habebitis, amicum Deum Opt. Max remuneratorem certum: Veritatis enim cultorem qui se opere ipso exhibet, Deum honore afficit, contra Diaboli mancipium pesfundare eam omni modo annititur.

Tempus non permittit malefactorum ejusmodi hominum intenta patefacere, dabitur aliquando commodior occasio id efficiendi.

MIRACULI MUNDI

PARS ALTERA,

In qua exhibetur

Adventus jam dudum prædicti ELIÆ
ARTISTÆ magnificus, dum agitur

DE SALE ARTIS PHI- LOSOPHORUM,

*Origine nempe ejus, nomine, inexplica-
bilibusque efficacîâ, maxime in perfectione
Vegetabilium, Animalium, Minera-
lium, se manifestante,*

ET QUIDEM PRIMO

De Origine Ejus.

Riginem Salis hujus quod spectat,
jam antea, qua ratione ex [F] & Sale
communi conficiatur, ostendi; No-
lo tamen hæc ita accipi, ac si nullo,
præter hunc, modo, idem parari
queat; varii hi dantur: Præparari etenim potest
ex Solo

ex Solo [G], non admixto Sale communi; imò
 & Alumine, Sulphure, vel Sale communi, abs-
 que additione [H] aut alterius Salis ignis benefi-
 cio. Nullum exhibere licet Sal, quod non Salis
 huic Artis materia commoda sit, licet ex uno fa-
 cilius copiosiusque colligatur, quam ex alio. Nos
 verò quod unicum tantum id conficiendi modum
 exhibuêrimus, præter causas alias, tempori, pro-
 lixitatem inihibenti, ne aliàs Lectori Benevolo
 nauseam crearemus, debemus. Suffecerit hâc vi-
 ce Salia hæc Mirabilia tribus quatuorve modis
 parari posse, singulisque suas, speciales, aliis
 denegatas, virtutes, in Vegetabilibus, Animalibus
 Mineralibusque, Universaliter æque ac Particu-
 lariter se exercentes, concessas esse, annotasse.
 Quis enim alterius naturæ, Sal illud esse negaret,
 quod ex destillatione Spiritus Salis communis re-
 liquum manet, ac id, quod ex destillatione Aquæ
 Fortis aut Regiæ, cum diversissimæ Naturæ Salia
 ea sint, ex quibus parata.

Unumquoque nihilominus horum vi solvendi
 figendique gaudet. At quod ex Sale fit Armonia-
 co, corpora omnia volatilia reddit, adeò ut animæ
 eorum Alembicum petant, similiter & Spiritus
 ope [C] ex Sale Armoniaco segregatus, diversas
 omninò vires proprietatesque ostendit, ab iis quas
 in ex Sale communi parato notamus. Rem accu-
 ratius consideranti maximæ considerationis Ar-
 cana se exhibebunt. Plura alio loco.

De Salis Universalis appellatione.

NOmen Sali huic imposuimus, Universalis Philosophorum, consideratione habitâ virium virtutumque quibus pollet excellentium, nulli alii Sali competentium. Universale meritò dicimus, eo quod eorum, quæ ex Mineralibus, Animalibus, Vegetabilibus proveniunt Medicamenta, summum sit, ut in sequentibus demonstrabitur; Philosophorum additur, cum demonstratio hujus rei Philosophicis fundamentis necessario innitatur.

De Viribus Salis Universalis.

VIres ejusdem quod attinet, innumeræ ex sunt, quas exhibere impossibile censemus. Quod si enim, vel ea solum, quæ mihi de viribus ejus constant, & tamen minutissimam partem absolvent, ex debito describere vellem, vix annus dies noctesque operi incumbenti sufficeret. Forsan aliis Deus plura patefaciet; Forsan me annis juniores ea quæ me adhuc latent, invenient. A me Principium, me manu ductore quærenti janua ad res insigniores aperitur. Quod si ingressus negetur, indignos tales homines à Deo Opt. Max. haberi indicium est, quibus Magnalia exhibeantur. Solis submissis oculos aperire solitus est,

quo admiranda ipsius opera intueantur, atque cognoscant, & quod caput rei est in honorem Dei, pauperumque solatium ritè usurpent. Contra verò superbi qui sunt animi, Mundo infervientes, non solum omni tempore cœcutiunt, ipso sic volente, cordisque sunt obdurati, verum & claræ lucis usurâ privati, tenebrosa, Diaboli mancipiis vitiis omnis generis debitis, debita loca, inhabitant, ad animarum omnimodam perniciem. Bene ipsi, cui Deus bene vult, bene ipsi, quem Deus amore prosequitur, nunquam lucis præsentia destituetur, quicquid etiam contrà molitur tenebrarum Dominus.

Constitutum equidem ea quæ benignissimus Deus largiter mihi concessit, in honorem ipsius proximique commodum, aliis communicare; adeoque mirabilia Dei opera divulgare, at varias propter occupationes, ob impedimenta multiformia, quarundam tantum virtutum, quas Sali meo Mirabili aut Sali Artis inesse reprehendimus, mentionem faciam, specialiore omnium explicationem commodiori tempore reservans.

Universale quo jure Sal hoc vocetur, trium Regnorum, Vegetabilium nempe, Animalium & Mineralium præcipuum sit Medicamentum requiritur, eadem perficiendi, augendiq; potentiam habens. Antea quidem Nitro dignitatis hujus titulum tribuisse me memini, nec sine ratione, at plurimis Sali huic Mirabili cedit, sic ut cum eo æqui-

æquip
neutic
cujusd
solubi
tum,
rantes

Sal
haber
trioli
lum il
sive
etiam
triola
tanda
came
alien
rustic
V

licæ
Veg
gno
duer
hibe
dem
mus
hosc
pon
V
ipsi

æquiparari minime mereatur. Veritati itaque neutiquam respondent scripta ea, quæ corrosivi cujusdam ope ex Metallo Sal pellucidum in aquâ solubile effici posse, idque verum esse Sal Sapientum, docent. Nil, nisi quod falsis ejusmodi ignorantibus seducant, agunt.

Sal etenim, in quo Metallum dissolutum, non haberi meretur amplius pro Sale simplici, sed Vitrioli Metallici conditionem accepit, sive Vitriolum illud viride fuerit aut flavum, Solis, & Lunæ, sive Albicans, Mercurii, Jovis, & Saturni, sive etiam ex viridi cœruleum Martis & Veneris. Vitriola ejusmodi neutiquam Salis nomine indigitanda. Quod enim Universale debet esse Medicamentum, ad omnia regna se extendens, id sane alieni nihil permixtum habeat requiritur, vel ipsis rusticis consentientibus.

Verum Sal Universale nullius materiæ Metallicæ particeps sit, purum omnino, omnium Vegetabilium, Mineralium, Animaliumque Regno contentorum naturam quam facillimè induere, adeoque summum Medicamentum se exhibere valens: Proprietates hasce quandoquidem in Sale nostro Universali plenissime reperiamus, rationes nullæ sunt, cur minus ipsi honores hosce tribuamus, omnibusque Salibus id anteponamus.

Veritatem dictorum omnibus exposituri, ab ipsis Vegetabilibus initium faciemus.

De mirabili vi Salis Universalis in Regno Vegetabilium.

SAL Sulphureum dulce omnium Vegetabilium Medicamentum præstantissimum in Miraculo meo Mundi, ejusque continuatione diximus; de rei veritate non est quod quis dubitet, variis in locis me manu ductore agros steriles ejus additione fertiles fieri notamus. Salis hujus quo loco fermenti uti possumus, mira datur diversitas, ex cineribus lignorum paratur, lapidibus in calcem combustis, aliisque corporibus, ob diutinam in aqua moram, putrefactis; omnibus facile palmam præripit Sal petrae utpote Vegetabilium, Animalium, Mineraliumque putrefactorum Sal, maximè quod occulto quodam, dulcique igne gaudeat. Quin & Signatura ipsi propria augmentativam ipsius virtutem clarè ante oculos nobis ponit, non enim cuboideâ se exhibet formâ, qualis quidem in Salibus corrosivis auctiori corporum omnimodo adversantibus, notatur, sed Sagittali, Acuminatâ. Signaturâ hâc cujus conditionis virtutisque Sal petrae sit natura indicare voluit. Et sanè si Experientiam consulamus, vera esse, quæ proponimus, nitro nempe corpora augendi præcipuam vim inesse, reperiemus, R. Frumentum quod volueris, impone per noctem aquæ pluviali, in qua Nitrum solutum, committe terræ, & observabis, non solum culmos copiosiores,

res, ac celeriores germinationem, maturationemve, verum & saporem multo acceptiorem eo, quem frumenta vulgari modo, ope stercore Animalium, producta præbent. Sed hac de re alibi uberius.

Nitrum purum putum Sal est in stabulis antiquis ex stercore & urinâ Animalium genitum; Urina verò cum stercore nil sunt, præter Vegetabilia ipsa, in Ventriculis Animalium concoctione putrefacta, quæ concoctio 24. horarum spatio perfici solet. At verò Vegetabilibus atque Animalibus extra Animalium ventriculum putredinem conciliare, longiore sanè tempore indiget, maxime ubi durtiem aliquam indebitam jam acquisivere.

Ita putrefactionem temporis respectu differre videmus, attamen in se nullam agnoscit diversitatem, siue enim in Ventriculo animalis ea fiat, siue extra eum, perinde est, viribus neutiquam differt. Huic medio genus Vegetabile hætenus progationem suam auctioremque debet, rustico omnino more, cum alius melioris conditionis ignotus.

Philosophis equidem Vegetabilia, Animalia, atque Mineralia ad Materiam primam seu Sal Sulphureum dulce reducendi modum faciliorem compendiosioremq; cognitum fuisse, facile mihi persuadeo; ne tamen nobilissima ejusmodi ars divulgetur nimium, inter arcana eum reservarunt.

Ut impossibile omninò est semen Vegetabile

22 MIRACULI MUNDI

cujusdam exsiccatis appositum herbis, imo hominem ipsum aut aliud quoddam animal, solo arenæ, silicumque usu vitam sustentare, crescere multiplicarive posse; sed vero ibi terra humore falso perfusa requiritur, cui committatur, hinc alimentum tale quod in Ventriculo concoqui, ad eoque in nutrimentum partium mutari possit. Ita & impossibile Metalla augere, nisi antea ad materiam primam reducta fuerint, sicque sibi invicem Spiritualiter conjuncta, ut unum alteri nutrimento sunt, augmentoque. Omnia hæc facilius longe celeriusque arte quam natura peraguntur.

Arte autem subjecta quævis, Vegetabilia, Animalia, Vegetabilia, ad Materiam primam, quæ Sal est Sulphureum dulce reduci quam facillimè atque celerrime posse, adeoque multiplicari, verum Sal Universale indicat, quod non solum Sale petræ excellentius est, si Signaturam spectemus, longiusculam nempe figuram, verum & si generationis in aëre facilitatem. Imbibat hoc Sal Arena aut lapis aliquis, aërique exponatur, notabimus ex ingenitâ virtute idem propullulare, imò eo quod foras excrevit ablato, paucorum dierum spatio aliud se exhibere, sicque in infinitum procedi. Videntur quidem impossibilia, at naturam ritè cognoscenti neutiquam talia sunt, augmentatio enim ea magnetico modo perficitur, de quo alio loco plenius egimus.

Et hinc haud absque jure Sali huic Universali
Herois

Herois a
que Titu

Hæc

Visita

I

F

Facill

xy. S

bitæ a
cucurb
hinc ig
proced
mater
ratim
quor a
quo S
tione
dire r
que i
mitte

Herois atque Monarchæ ditissimi liberatissimi-
que Titulum competere censemus.

Hæc ut magis pateant , agedum

Visitabis Interiora Terræ Rectificando
Invenies Occultum Lapidem Veram
Medicinam.

P R O C E S S U S.

*Facillimus Modus Spiritum Salis unâ cum
Sale Mirabili acquirendi.*

℞. **S**alis comm. part. ij. Solve in Aquæ comm.
q. s. Affunde A, mixta impone cucur-
bitæ aut retortæ vitreæ bene lutatæ aut terreæ,
cucurbita si fuerit , alembicum superimponc;
hinc igne arenæ operationem institue, per gradus
procedendo , exit primò , calorem ubi concepit
materia vase contenta , Phlegma insipidum, sepa-
ratim colligendum ; Phlegmate extracto , ubi li-
quor acidiusculus prodire incipit, muta recipiens,
quo Spiritum acidum accipias. Continua opera-
tionem usque dum nihil Spirituum amplius pro-
dire reprehenderis, ignem hinc imminue , vitra-
que in arena adhuc delitescencia refrigerari per-
mitte, refrigerata ex arenâ aufer , & si illa re-
perias,

perias, materiâ prædictâ iterum reple, procedequæ ut modo docuimus. Phlegma minimè ut inutile abjiciendum, verum reservandum ad id, ut pro destillatione alia, Sal in eo, loco aquæ simplicis, solvatur. Habebis hoc modo ex ℞. quavis Salis, Spiritus ejus optimi purissimique ℞j. Sal in cucurbitâ aut retortâ, à fracturâ immunibus, remanens, aquâ solvitur, filtratur, & evaporatione debitâ prægressa in Cristallos albicantes, viribus, mox declarandis, mirabilibus præditos, abit.

NB. Quod si cucurbita fracta fuerit, solutione Salis minimè opus, suffecerit eximere ex eâ Sal Mirabile exsiccatum, atque in suos usus reservare.

NB. Poterit & destillatio hæc in cucurbitâ Argenteâ perfici, quo ab omni fracturæ periculo liberari magis sumus, quæ tamen ex argento purissimo fabrefacta sit, omnis cupri experte, ne alias Spiritus acerrimus cuprum ex argento attrahat, sicque perforata omnino mollisque cucurbita evadat. Sali nulla quamvis proprietas argento conveniens, singulis tamen destillationibus aliquid argenti abradit, quod ut serves, collige pulverem albicantem à soluti Salis filtratione in filtro reliquum, hunc exsicca, lixivio forti humecta, atque in crucibulo fusione in Argentum reverbera. Non est quod Argenti hujus fusionem per se instituas, Spiritui Salis volatilitatem debet, propter quam in fumum abit.

Et

Et quæ
quam quæ
centenæ
cucurbitâ in
confici c
& Destil
ab initio
nullus er

Comp
bitam tr
fito Spin
indigem
rem ea u
ad extra
bonum

Recti
se pellu
fidens.

Omn
nostris
manens
scripsit

Simi
rari doc
fici pos
Aquam
an p. æ
addide
cipies.

Cur

Et quamvis unaquæque destillatio Argenti aliquam quantitatem cucurbitæ auferat, aliquot centenæ tamen operationes in unâ eademque cucurbitâ institui possunt, priusquam novam ex eâ confici curemus. Ita & vitris minus indigemus, & Destillationes celerius perficiuntur, cum mox ab initio ignem validiorem administrare liceat, nullus enim hîc rupturæ vitri metus est.

Compendiosior adhuc modus est, cum cucurbitam tripodi solum imponimus, igneque supposito Spiritum prolicimus, sic enim nec fornace indigemus, nisi ad caloris cohibitionem meliorem ea uti velimus, nec carbonum notabili copiâ, ad extractionem quippe Spiritus Salis ℥ij. vix carbonum ℥ij. aut iij. reperiuntur.

Rectificationem nullam Spiritus hic exigit, per se pelluciditatem saporemque acceptum satis possidens.

Omnia quæ quidem ipsi tribuimus Scriptis nostris, imo ampliora præstat. Sal quoque remanens ea quæ tractatu de Naturâ Salium ei adscripsimus, præter alia incredibilia, efficit.

Simili omninò modo, quo Spiritum Salis parari docuimus, etiam Aquâ fortis, & Regia confici possunt, loco Salis summe Nitrum, & habebis Aquam fortem; quod si receperis Salis & Nitri an p. æq. in aqua solutionem institueris, B q. f. addideris, destillationis ope Aquam Regiam accipies.

Cum itaque Basis atque fundamentum infal-

libilis Medicinæ atque Alchimix [C] sit, aut ejus [D] necessarium omnino est, quâ ratione quam facillimè atque minori sumptu quantitate nobili produci queat, cognitum habeamus, vulgaris etenim id præparandi modus labores sumptusque maximos exigit. Jam vero quo faciliori methodo id adipiscimur, eo excellentiores nobis indè redundant utilitates, maximè ubi Metallorum viliorum transmutationibus tempus dare animus est. Præcipuus itaque ejus usus ad id dirigitur, ut dictum [E] facillimo negotio præparatur, hinc etiam Spiritus Salis, uti & Sal Mirabile in Medicinâ verâ atque Alchimia frugiferâ ritè usurpantur.

Ex Leone atque partho productus acutissimi visus lincus, imò ex Leone atque Aquilâ genitus ignem vomens, per altissima volitans, equum unâ cum viro insidente in aëra abducens, potentissimus Draco, plurima quamvis valeant, neutiquam tamen nobilissimam Alchimiam, per tot annos proinutili à malevolis, insciisque habitam ac ferè neglectam, servare potuère. Abjectam eam debito nitori restituit tandem ex Cane & vulpe prognatus, omnia consumens, insatiabilis Gulo, hic species Metallorum mutabiles esse, contrà Aristotelem, opere ipso ostendete atque confirmare, adeoque hoc medio Alchymiam planè sine causa neglectam, maximeque utilem esse, demonstrare ausus est; Huic Alchymia, quod honores pristinos, verè regios, recuperaverit, debet

debetur ;
conferen

De Uti
Mort
sta

U Tili
na,
copiæ cu
nes quod
pane car
Agric
ligens, a
Etigal an
Eader
tractara
moda ej
Theo
bus exp
exorand
Juris
nes grav
cibus p
Med
innotel
medella
Eade

debetur ; Huic ob id gratiæ honoresque meritò conferendi.

*De Utilitatibus, quæ Sal Artis nostrum
Mortalibus omnibus, cujuscunque etiam
status atque conditionis fuerint,
adfert.*

U Tilitas summa est, quod eo macerata semina, cum terræ committuntur, incredibilis copię culmos exhibeant, nunquid hæc ad homines quosvis mundum habitantes spectat, cum pane carere nemo vivus queat.

Agricola minori sumptu laboreque fructus colligens, ac vulgari modo, annon Magistratui vegetal annuum certius solvet?

Eadem & artificum ratio est, & hi melius sua tractata sic valentes, in superiores quoque comoda ejus redundant, efficiunt.

Theologis Mirabilia Dei Opt. Max. auditoribus exponendi, peccatorumque intermissionem exorandi materia datur.

Jurisconsulti ex hoc discere habent, mutationes gravissimas instare, adeoque jura nullis precibus premiisque corrumpenda.

Medicis excellentiora Medicamenta hujus ope innotescunt, ipsisque adedò agris certius citiusque medella adferetur.

Eadem ratio Pharmacopæorum est, Chyrurgorum-

gorumque, & his Pharmaca, Emplastra atque Unguenta quibus citius feliciusque curatio obtineri queat, quam vulgò notis, perficiendi ansa datur.

Nullum Artificum, Mercatorumque reperiri crediderim, qui ubi minori labore sumptuque opera suâ perficit, & bona venalia acquirit, ac antea Salis hujus beneficio, proximo suo eadem viliori quoque pretio, quam quidem solitus, non vendat.

Agricolæ, hortulani, quique sunt hujus sortis homines, facilius citius, perfectius, atque copiosius quos accipiunt fructus, non possunt non minori pretio Emptoribus concedere, quam cum contrarium obtinet.

Atque sic quantæ utilitatis Sal nostrum Artis sit, quæve inde ad omnis conditionis homines redundant commoda, in genere vidimus. Quis dicta considerans omnes ingenii sui nervos in id non intenderet, ut Salis hujus compos evadat, quo exindè non solum ipse, verum & proximus commodum trahat.

De Usu Salis Mirabilis in Medicinâ.

I. PRIMò omnium Sal hocce purgantibus universalibus accenseri debet, vi enim magnetica omnis generis humores noxios ex corpore educit.

2. Au-

2. Au
Metallici

3. Ad
pravorum

nium; ce
rum; cu

Renibus
phur; co

4. In
rint purg

malia, &
ruptos h

5. In
seniores

alvum
utile ad

ce confu
burrâ li

6. In
leptia p

7. In
tosus rep

titate,
attrahe

8. C
cium,

sunt li
delabe

ceratio
bentib

2. Augetur hæc purgandi vis, à corporibus Metallicis aut Mineralibus in eo solutis.

3. Ad educationem humorum omnis generis pravorum utilissimè in eo dissolvitur Antimonium; cordi cum dicatum est Pharmacum, Aurum; cum Cerebro, Argentum; Hepati, Lieni, Renibus, Ferrum; Pulmonibus Stannum & Sulphur; corporis habitui, Cuprum & Mercurius.

4. In aquâ, in quâ Sal hoc solutum, si ebullierint purgantia Vegetabilia, Mineralia, & Animalia, & hinc formâ Clysteris usurpentur, corruptos humores omnes evacuari notamus.

5. In iis hominibus, siue juniores fuerint, siue seniores, Medicamenta purgantia per os aut alvum qui adsumere nequeunt, aut nolunt, utile admodum suppositoriis ex melle & Sale hocce confectis corpus à pravorum humorum saburrâ liberare.

6. In Cephalalgîâ, Febribus omnibus, & Epilepsia purgantis laudes meretur.

7. In Catharris, cum caput humoribus pituitosis repletum est, grani semis aut integri quantitate, matutino tempore, aut etiam die, naribus attractum, mirè Phlegma evocat.

8. Optimum remedium est in affectibus faucium, partiumque vicinarum, quales inter alias sunt lingua, tonsillæ, buccæ, gingivæ, à catharro delabente acri originem habentibus, sæpè exulcerationem, corruptionemque conjunctam habentibus, uti in scorbuticis frequenter evenire
nota-

notamus; humores enim malum causantes extrahit, vitiatamque partem sanat, si in aquâ calida solutum sæpius calidè pro gargarismate usurpetur, non neglecto tamen purgantis usu.

9. Similiter & in Odontalgia mira præstat, educendo humores dolorem in dente producentes, si ejus quantum cultri apice contineri, potest aut ʒj. in nodulo dentibus applicetur, præmissa tamen & purgantis lenioris usurpatione.

10. Errhinum egregium est in affectibus oculorum, auriumque à Catharro ortum ducentibus, modo non negligatur purgantis Medicamenti usus.

11. Egregii usus Sal hocce est, maximè cum Metallica corpora in eo soluta fuerint, ad vulnera extrinseca corporis recentia, imò fistulas antiquas.

12. Quod si debitâ quantitate aquæ communi misceatur, adeoque sic cum Aquâ balneum constituat, scabiem, similesque cutis affectus, optime emendat, melius longe ipsis Thermis, vi etenim suâ attrahendi insigni humores pravos intercutaneos, vitia ejusmodi producentes, pœnitius extrahit; maxime si vis ea à Pharmaco quodam juvetur.

13. Omnis generis humores acres, rodentes, quive firmiter maxime partibus externis inhærent, vermiculosve, sæpe pediculis similes producant, nullis balneis, linimentisve auferri valentes, educit.

14. Aquam

14. Aque (in b) potentius rit.

15. Po remve in est.

16. A internè ad

17. E in vulneri calcinatu Aranearu quid præ

18. V

19. I simum e

20. M jora, hor solutum forma si

21. C lium, s

22. que ex fi

thinam notamu observa

23. optimu

14. Aquam Hydropicorum internè, externe-
que (in balneo scil.) usurpatum extrahit; quod
potentius facit, si Aurum in eo solutum fue-
rit.

15. Podagricis ad dolorem tollendum, tumo-
remve imminuendum insigne Medicamentum
est.

16. Ad omnis conditionis fluxus sanguineos,
internè adhibitum facit.

17. Externe quoque applicatum sanguinem
in vulneribus mirificè sistit, maximè ubi jam ante
calcinatum, pulverisatumque, hinc cum textura
Araneorum, aut pavonis sterora mixtum. Aut,
quid præstat, ubi chalybo in eo solutum.

18. Vermes omnes enecat atque educit.

19. In fracturis ossium, herniisque præstantis-
simum est remedium.

20. Non solum insecta, sed & Animalia ma-
jora, hominemque à corruptione præservat, aqua
solutum & corpori impositum: potest tamen &
forma sicciore usurpari.

21. Conditura optima est, non solum Anima-
lium, sed est Plantarum atque florum.

22. Corpora dissecta à putredine, foetore, at-
que exsiccatione præservat; contrà ac Therebin-
thinam, Spiritum vini, Aloën, Myrrham facere
notamus: imò ab interitu, ut in aqua salsa fieri
observamus.

23. Paucorum dierum spatio ex Auro Elixir
optimum producit, quod tam forma sicca, quam
liquida

liquidâ ad grana aliquot usurpatum, lenissimè omnis generis humores pravy, per urinam; sudores, alvum, educit. Universale ejusmodi Arcanum nulli hætenus mortalium innotuit, exhibebimus id in honorem Dei Opt. Max. proximique salutem, copia notabili.

24. Aurum sic præparat, ut ope Spiritus Vini alcolisati Alembicum transeat coloris aurei, Medicamentum insigne.

25. Poterit & ejus auxilio, alio quamvis modo, Tinctura cœrulea ex Auro extrahi, excellentis in Medicina atque Alchymia usus.

26. Quin & Metallis omnibus naturam Vegetabilium imprimere valet, sic ut hoc modo præparata Metalla, radicibus herbarum addita, eum naturam herbis communicent, cujus appositum Metallum. Metallicarum ejusmodi Plantarum quam insignis in Medicina usus sit, facile est intelligere.

*De Utilitatibus Salis Artis, in variis
Artibus.*

I. **C**oagulationem subitanæm producit Aquæ fluvialis, pluvialis, aut destillatæ cujusdam, sic ut in glaciem abeat, charta, sacco, aut capsula lignea ad quævis loca deportandam, & ubi usus tempus se offert, solvendam, sic ut Sal ab aqua separetur, quod nullam omnino mutationem

tionem a
aliquotie

2. Ea
Mulsu
pellucida
mè iteru

3. Co
Spiritus
Aqua Re
Vitrioli
ad loca
tenta, al
deferent
quorem
vires sua

4. M
similem

5. F
aquæ ef

6. L
rissimu

7. P
ceto,
dant.

8. F
lium se
fiunt.

9. C
visiæ, A
claritat

tionem aquæ attulit, & ad similes coagulationes aliquoties iterum adhiberi potest.

2. Eadem ratione Vinum, Acetum, Cerevisia, Mulsum, similiaque potulenta in substantiam pellucidam coagulatione reduci possunt, facillimè iterum solvendam.

3. Coagulationem quoque ejus ope incurrunt Spiritus Salini, quales inter sunt Aqua Fortis, Aqua Regia, Spiritus Salis, Spiritus vel Oleum Vitrioli, & similia, sic ut in Salia duriora abeant, ad loca alia capsulis chartaceis aut ligneis contenta, absque ullâ mutatione, aut corruptione, deferenda, qui ubi tempore usus solvuntur liquorem à Sale distinctum exhibent, Sale interim vires suas coagulandi integras servante.

4. Melli, Syrupoque consistentiam Sacharo similem conciliat.

5. Fontes eo obstrui possunt, ut inhibeat aquæ effluxus.

6. Lignum successu temporis, in lapidem durissimum mutat.

7. Phlegma superfluum à vino, crevisia, Aceto, Spiritu Vini abstrahit, ut fortiora evadant.

8. Phlegma à Spiritibus subtilibus Mineralium segregat, unde volatilia & validiora magis fiunt.

9. Odorem saporemve ingratum Vino, Cerevisiæ, Aceto & Spiritui vini aufert, quibus etiam claritatem majorem adfert.

10. Vasa quoque foetorem ingratum Spirantia emendat, ut commode iis uti queamus.

11. Fructus omnes, cerasa scil. poma, pyra, uvas, allium, ova etiam gallinacea & quicquid ab aëre mutationem concipere valet, adeoque corrumpitur alias, ad multum temporis præferuat.

12. Pictoribus pro basi colorum esse potest.

13. Semina Vegetabilium eo madefacta, mirabiliter multiplicantur, ita ut ex unico grano culmi 10. 20. 30. pluresve propullulent. Eadem & ratio est, si Sal ipsum terræ committatur.

14. Aquas pluviales quas recepit terra diu in eadem servari facit, hinc non posse non frugibus multum commodi inde provenire, certum videmus.

15. Radicibus arborum appositum, vel penitus ferè emortuas eas refocillat, fertilesque reddit.

16. Imo Animalia suffocata, aut aquis submersa, canes, feles, mures, insectæ, ejus ope vitæ iterum restitui possunt.

17. Halitum plurimorum hominum in uno aliquo cubiculo commorantium attrahit, & instar nivis aut glaciei coagulat, haud quidem tactu reali, sed vero si modò vitrò cuidam inclusum è filo suspendatur. Notabimus sic Magnetico modo halitum s. vaporem vitrò exterius adhærere, instar veræ glaciei. Operatio est hyemalis.

18. Flo-

18.

servari
lore.

19.

ciessv è c
radices
doremv
nicant.

20.

idem re

21.

tur, sua
mis dieb

D

1. S O
A

2. T

teriam p
ma con
exceller
reducit.

3. H

inesse d
beat, de

4. C

num lig

5. V

rituiqu

18. Flores herbæque odoriferæ ejus additione servari possunt, non mutatis odore, sapore, colore.

19. Salis hujus beneficio colores varii, speciesv è odoriferæ plurimæ parari possunt, unde radices Plantarum, si iis applicentur, colorem odoremve attrahunt, quem ipsis herbis communicant.

20. Oleo olivarum amaritudinem aufert; dulce idem reddens, clarumque, melius quam Coctio.

21. Oleum Lini ejus mixtione illico clarificatur, suaque aquositate liberatur, quod alias plurimis diebus vix perficitur.

De Usu Salis Artis in Alchymia.

1. Solvit, fixaque reddit, Vegetabilia omnia, Animalia atque Mineralia.

2. Trium horarum spatio dicta omnia ad materiam primam, (unde Medicamenta præstantissima conficiuntur, novorumque, imo aliis magis excellentium Metallorum proventus dependet,) reducit.

3. Herbis omnibus, nullâ exceptâ, ☉ volatile inesse demonstrat, quave ratione fixum reddi debeat, docet.

4. Olea omnia fixa efficit, sic ut instar carbonum ligni in igne se exhibeant.

5. Vires addit Aquæ Forti, Aquæ Regiæ, Spirituique Salis.

36 MIRACULI MUNDI

6. Paucarum horarum spatio animam aure extrahit, sic ut Alembicum petat, Medicamentum valde excellens.

7. Corpori Solis, Metallorumque aliorum albicanti, anima sua spoliato, eandem restituit.

8. Aurum brevissimo tempore ad eam reducit essentiam, ut Vegetabilium seminibus unire queat, herbisque se communicet.

9. Ex Metallis Aurum, argentum, cuprum, compendiosissimè, & maximo cum fructu, via sicca, absque fusione, aut alicujus additione extrahit.

10. Qualitates nobiliores Metallis tribuit, dum eo lavantur, adeò ut etiam lotionis ejusmodi ope ferrum se jungere valeat Mercurio, imò fluxile, ductileque evadat ad instar cupri, quæ res maximè fructuosa.

11. Metalla imperfecta ad Maturitatem gradatione perducit, adeoque in ☉ atque ☾ mutat, via tam sicca quam humida.

12. Ferrum quodvis in Chalybem mutare valet.

13. Ferrum hujus ope in cuprum, cuprum in argentum, argentum in aurum mutari potest, via æque humida ac sicca. Quin & aurum quodvis ad gradum 28. imò Tincturam veram reduci. Ultimi equidem hætenus experimentum non feci, nil tamen impossibilitatis subesse videtur, cum nullum dari Metallum, quod non in aliud, & quidem præstantius mutari possit, imò ☉ com-

mune

mune
mus.

ciendi

ex succo

conce

homin

At

hunc a

Huic

prum

solum

absolv

Ex Su

mirac

cupru

omnia

ex her

mè re

nullu

quæ r

beant

Miral

vimu

Radii

ne in

ram,

ditun

Ex

putat

diner

mune colorem servant naturalem, exaltari, notemus. Et licet nobis Tincturam hancce conficiendi ratio certo nondum constet, erunt tamen ex successoribus, quibus eam benignissimus Deus concedet, quo calumniatorum, malevorumque hominum os obturetur, malitiesque detegetur.

At inquiet aliquis, unde novimus colorem hunc auri, verum dicere aurum, non cuprum? Huic Respondeo, ad processum hunc nec cuprum, nec aliud quoddam Metallum requiri, solum Sulphur Vegetabile cum Sale Artis eum absolvere. Unde ergo Cuprum auro accederet? Ex Sulphure Vegetabili dicere, nil est, id enim miraculis accensendum? Demonstrari hinc, si cuprum esset, commode posse videmus, Metalla omnia, imo & Lapidem Philosophorum ipsum ex herbis parari posse; quod veritati quam maxime respondet, nulla enim datur Planta, imò nullum excrementum, ne quidem humanum, quæ non aurum verum Tincturamve veram exhibeant. Color itaque hic, quem auro ope Salis Mirabilis & Sulphuris Vegetabilis accedere notavimus, non Cuprum, sed aurum verum arguit. Radii Solis Elementares in Sulphur, coagulatione in herbis abiêre, hoc ope Salis Artis in Tincturam, dum fixum redditur, mutatur, & auro additum corporale evadit.

Ex his & similibus unicuique satis constare putamus, Transmutationis Metallorum certitudinem: plurimi equidem hanc demonstrare alla-

borarunt, nullus vero me clarius: quod soli Salis Mirabili debetur. Desinant itaque ignorantes Deo veritatisque contrariari, ne poenam gravem incurrant.

Hæ similisque conditionis Transmutationes variae, summo cum fructu perfici possunt, nec necesse judico pluribus de iis agere. Posteris Deo dante plura notificandi occasio se offeret, indies enim utilitates hujus Salis magis magisque Discipulis meis innotescunt; Adeo ut fieri aliter nequeat, quam ut Alchimiam Veram Europa tota florentem videat, solius hujus Salis ope. Unde & haud immerito Sal Artis vel Elias Artista vocatus fuit, qui mundum ingressus Artes varias orbi communicaret: Hic ipsum jam habetis, ea quæ impossibilia semper habita fuere, docentem.

Elia hocce haud contentus alium expectet necesse est; Judæi statum Christi abjectum considerantes, Messiae prædicti honoribus ipsum indignum aestimarunt, licet miracula plurima ab ipso edita oculis suis viderint. Idem si hoc tempore in hoc casu contingeret, quid miri? difficillimum est creditu in Vitriolo abjectissimo mirabile ejusmodi Sal reperiri.

Modo Vitrioli vulgaris, omnium oculis obvii, naturam cognoscerent Scioli ejusmodi, facillimè plura adhuc idem inesse, quam Sali meo Mirabili tribui percepistis, intelligerent. Præstat etiam posteris aliquid reservari, quam nostro seculo omnia patefieri. Initium feci, pergant alii.

Para-

Para-
quod
qua ra
mutari
hunc,
perfici
que qu
quæ de
sultum
Qu
tractat
pronu
Glaub
clami
ipsum
di mo
ne Sa
deo,
& hîc
opera
ipse
possio
rim a
milit
Ca
& hi
lum
adeo
ctio
titas

Paracelsus cap. de Vitriolo, hujus ope ferrum quodvis in cuprum optimum mutari posse, at qua ratione, quid excellentius, ferrum in aurum mutari queat, adventum Eliæ Artistæ expectare, hunc, quem Sal Artis esse diximus, modum id perficiendi monstraturum. Et quo magis unicuique quid arcani Vitriolum possideat, innotescat, quæ de Vitriolo idem reliquit hîc apponere consultum judicavi.

Quandoquidem ergo Sal meum Artis in hoc tractatu Eliam Artistam jam dudum prædictum, pronunciem, haud sine causa aliquis diceret. Mi Glaubere, Sal tuum Mirabile Eliam Artistam esse clamitas. At vero apud Paracelsum legimus, ipsum cum venerit, ferrum in aurum transmutandi modum edoctrum. Nunquid hoc qua ratione Sal tuum Mirabile præstet, tradis? Respondeo, nil impossibilitatis hîc subesse, obscure jam & hîc & aliis in locis ostendi, qua ratione autem operatio institui debeat nondum tradidi, eo quod ipse perfectam ejusdem cognitionem necdum possideam, licet possibile esse sæpius observaverim auro ferrum accedere adeoque id augere, similiter ut auget cuprum.

Cum enim Cuprum in Sale quodam solvitur, & hinc laminæ ferreæ soluto injiciatur, non solum cuprum, ferrum, fundumque petit, atque adeo iterum cuprum evadit, verum est dum coctio talis perficitur, cupro ferri ingens satis quantitas accedit, sic ut plus ejus eximas, quam injecisti;

cisti: Experientiam hîc testem do, do Scriptorem, verissima referentem Lazarum Ercker, in libro probatorio, qui etiam hoc addit, pluries nempe se observasse, Instrumenta ferrea, in fodinis Vitrioli, absque ulla figuræ depravatione, temporis progressu, cuprum evasisse: quam tamen mutationem credibile est Spiritibus haud corporibus deberi, cum penetrandi vi majori polleant. Scriptor hæc cum in paucorum manibus versetur, hæc quæ de Transmutatione ferri in cuprum habet, apponere placet.

An etiam ex ferro Cuprum fiat?

Longo jam tempore, Benevole Lector sententiæ negantis me patronum dixi, eo quod ferrum in aquis cupro præditis, qualis est ex vitriolo, tartaro viridi, & similes, cuprum præcipitari, nec ullo modo huic à ferro augmentum accedere, credere potuerim. At quotidiana experientia contrarium docuit, quæ nempe in fodinis, montibusque Vitriolo præditis reservantur ferrea instrumenta, diuturniore tempore omninò in cuprum mutari. Licet enim præcipitatio cupri sit beneficio ferri, illius tamen ea quantitas haud injicitur, quæ extrahitur. Hoc nihilominus hîc tenendum, una cum cupro quòd sic præcipitatur, argentum quoque, (si quod adest) ad fundum promoveri, unde haud male ii facere videntur, qui

qui ad
præter
quo un
tant,
bat, ac

Ut
in auru
me po
cet sin
ante h

No
tur, fe
libus,
veris,
dam a
ferrea
Cupr
tamen
lane
nemp
nullu
vatur
obser
muta
nem
A
lis fi
cupr
rum
rum

qui ad præcipitationem Argenti, Aquæ Fortis, præter cuprum, ferreas quoque laminas, injiciunt, quo una opera argentum & cuprum fundum petant, omniaque quæ aqua segregatoria continebat, accipiamus.

Ut constet, ex ferro cuprum fieri posse, ita & in aurum idem mutari posse, demonstrari facillime posset. Possibile id esse, sæpius observavi, licet sine utilitate, cum artificium operandi verum ante hæc tempora me latuerit.

Non quâvis solutione ferrum in cuprum mutatur, sed ea quæ est in determinatis quibusdam Salibus, quod si enim Cupri $\frac{3}{4}$ in Aqua Forti solveris, hinc ad acredinem Aquæ Fortis mitigandam aquæ simplicis aliquid addideris, laminas ferreas injeceris, coctionemve debite institueris, Cupri equidem $\frac{3}{4}$ præcipitabitur ad ferrum, hoc tamen neutiquam in cuprum mutabitur; cujus sane rei causam certam subesse credimus, quod nempe Sal gradationis vim habens Aquæ Forti nullum additum sit. Eadem ratio Auri est, si solvatur in Aquâ Regiâ, præcipitari enim solum hîc observatur Aurum, minime ferrum in Aurum mutari, propter Salis convenientis ad gradationem defectum.

At verò si solutio Cupri aut Auri in Spiritu Salis fiat, hinc ferrum soluto injiciatur, non solum cuprum, vel aurum cum ferro fundum petit, verum & hac solutione pars ferri in cuprum vel aurum transit, eo quod Spiritus Salis in ferrum po-

tentius agat, tincturamque Metallicam introducat, quam Aqua Fortis.

Possibile quamvis videatis ferrum in cuprum vel aurum mutari posse, haud tamen utilitatis aliquid inde sperare licet, plerumque enim Auri aliquid in solutione remanet, quod non præcipitatur; hoc verò qua ratione ab ea separari debeat, non omnibus constat, præstat itaque operationem hanc non instituere, quam laborem frustraneum & sumptuosum edere; Viri, ad reductionem Auri hujus solutioni permixti, seduli requiruntur, cum judicio omnia agentes, haud contenti solo eo quod oculis videndum se exhibet.

Neutiquam verò fieri posse, ut gradatio ejusmodi cum fructu aliquo instituatur, non est quod credam. Exiguam ferri particulam quod si in Aurum cuprumve realiter transmutare valeamus quid ni & majorem? Nos ipsi in culpâ sumus, qui Salia gradationis opus perficere valentia debite qua ratione adhibenda sint, ignoramus. Paracelso id efficiendi modum cognitum fuisse non dubito, noluit tamen ingrato mundo eum communicare, sed in adventum Eliæ Artistæ divulgationem ejus, (& merito) distulit; Salis mei Mirabilis, aut Salis Artis ope maximo cum fructu gradationem hanc institui posse nullus dubito, haud tamen pro omni modo certo nondum vendito. Alia mihi nunc tractanda sunt, labores mei, sumptusque sæpè incredibiles secreta varia exhibuerunt,

bueru
nicata
gendis
nebris
poten
Sal
institu
rum,
rabile
da, fiv
Sup
dation
benef
sumpt
tione
dition
Lazar
tibus
gaude
cere p
Artifi
docer
Me
perfici
Vitri
duci
Salis
Salis
pro q
cet n

buerunt, proximi ad utilitatem publico communicata: Est quod alii quod superet temporis, augendis mei impendant, quo tandem, discussis tenebris lux mundo detur, miraculaque Dei Omnipotentis omnibus pateant. Labore hinc opus est.

Salium appropriatorum ope gradationem ferri institui posse, sic ut in Cuprum, Argentum, Aurum, mutetur, quantum satis est Sal nostrum Mirabile declarat, sive gradatio instituatur via humida, sive cœmentatio, eadem sicca.

Supereft gradationem ejusmodi Spirituum gradationem perficiendi fingendique vim habentium beneficio fieri posse sic ut nulla adsit ferri consumptio, prout quidem aquarum fortium additione fieri notamus, demonstramus; Hujus conditionis gradationem eam fuisse certum est, quam Lazarus Ercker in prædictis se observasse in montibus refert; Spiritibus ejusmodi quod si & nos gauderemus, idem etiam à montibus remoti efficere possemus; non crederem alium præter Eliam Artistam, Spiritus tales præparandi modum, nos docere posse, modo vellet.

Me quod spectat, quo gradatio ferri melius perficiatur, Cuprum, Argentum, Aurum, in Vitriolum vim gradationem efficiendi habens reduci prius debere, dicerem, & quidem beneficio Salis Artis. Non semel Argentum Aurumve ope Salis Artis in Vitriolum viride mutavi, ne de Cupro quid dicam, cujus mutatio longe facilior, licet nec illa adeo difficilis. Et quidem via humida;

adeò ut non raro (quandoque enim accidit, quod ferro consumpto, labor frustraneus sit) fili ferre extremum unum in cuprum, alterum in Aurum mutatum habuerim; si tempus permiserit, amicorum in gratiam, meique recordationem laborem repetam. Præcipuum, quod in hâc operatione difficultatem infert, est, à Vitriolo, nimis forti ferri corrosio.

NB. Præter hoc alia sunt, quæ difficultatem movent, adeoque laborem frustraneum reddunt, via sicca, æque ac humida; Vitrorum nempe in humida facillima fractura; Crucibulorumque in via sicca, unde est, quod Sal Mirabile ad justum tempus in eo non fervetur, sed effluat.

Gradatio ferri in aurum quocunque etiam modo ea instituatur, absque auro perfici difficilior potest; quod si jam eveniat, vitrum frangi, quis ea quæ effluunt, colligere valebit; Gradationes 5. vel 6. damnum unius, ex fractura, liquoris effluxus haud reparare valent, præstat itaque ab ejusmodi opere desistere.

Eadem ratio Operationis quæ via sicca perficitur; Et hîc Aurum quod pro gradatione additur, maxima ex parte perditur, ne jam quid dicam de fractura crucibulorum, ad justum tempus Sal Artis continere vix valentium, quantum non ejus substantia lapidea crucibuli imbibit, & cum eo Auri ipsius? Hoc autem quis absque jactura ex ea elicere poterit? Eandem, imo majorem ferè quantitatem Auri crucibula auferre putamus, quam

quam
quirin
cum
rum
insiste
pus
dum
hanc
rint.

Po
ficult
cœpi
dem
omn
nign
ignis
lent
dur
cont
ni D
E

que
volu
nesc
deb
ne
rup
ren
test

quam gradatione, etiam ex voto succedente acquirimus; Experientia duce mihi constat, octo cum sunt partes auri, ferri partem unam in Aurum gradatione mutari, cuicumque etiam viâ insistere velis. Quid juvabit iis perficiendis tempus nostrum tribuere, quorum incertus admodum est eventus. Hic est, quod operationem hancce fructuosum plurimi mecum negaverint.

Possibilitatem rei considerantes, nunquid difficultatibus dictis succurrere queamus, allaborare cœpimus, at frustra longo tempore, donec tandem preces exaudire placuit summo bonorum omnium largitori; Vitra adornandi modum benignissime aperuit, talia, quæ etiam non lutata ignis vehementiam absque fractura perferre valent; Eadem & ratio Crucibulorum, & hæc ejus duritiei parare novimus, quæ Metalla in fluxu continuo servant; Spero jam successus meliores, ni Deus impediat.

Egregia præstare poterit, Vitri Crucibulorumque fracturam nullam metuens, hâc ratione pro voluntate Metalla tractare, gradationes, fixationesque instituere valebit, adeoque ad maturitatem debitam eadem reducere, similiter ut Sol coctione diutina immaturos fructus. Nullus enim cum rupturæ, effluxusque metus est, ad optatum finem materia in vitro, crucibuloque servari potest.

Utriusque hujus inventi beneficio ea in Medicina

cina atque Alchymia effici poterunt, quæ antea factu impossibilia.

Non tamen est quod aliquis Secreti hujus divulgationem sollicitet, laboris sumptuumque, quos summos impendi, habenda mihi ratio; Interim, ne mecum interitum sortiatur, Viris duobus, mihi amicissimis, id communicare volui, addita, præter arcana plurima, succinctâ partis hujus secundæ Miraculi Mundi explicatione. Horum erit in honorem Dei, proximique commodum eadem usurpare. Non quidem ut fructus inde ad nos redundet, divitiis enim satis illi abundant, ego meis contentus vivo, verum ut in sustentationem pauperum unice cedat. Me quod attinet, nihil amplius aliis communicare constitui, deterrent me mores malevolorum, perfidorumque hominum, qui secreta quæ à me accepere, non solum ore, verum & scriptis, haud divulgare se velle, promiserunt. At promissi juramentique immemores, nil non publico exhibuerunt, ò nefandam infidelitatem! quæ ut magis pateat, in fine hujus tractatus sponfionis formulam apponam.

Potest tamen & alio modo ferrum gradatione in Aurum aut Cuprum mutari, ope nempe Spirituum igneorum (de quibus in Speciali tractatu, nondum luci commissio, ex professo egi) quos exhibet Sal petra, Germanus Salis Artis nostri. Possibilitatem ut videatis. Exemplo rem declarabo.

Fiat

Fiat
petræ.
ri non
suo, tin
lente, a
zß. aut
cibulum
nostri c
pone,
in cupr
materi
diffime
sæpius
traxi.

NB.
studet
colliga
titate
pientib
operat
accom
quo ha
institu

NB.
detur,
ciamu
addam
si plac
nantis
Et opt

Fiat fulmentum ex Tartaro, Sulphure, & Sale petrae, mixtis adde mineræ Cupri, Argenti, aut Auri nondum ignis vehementiam expertæ, Sulphure suo, tingendi, gradationemque perficiendi vi polente, adhuc præditæ, partem octavam; Mixturæ ℥ss. aut ℥j. crucibulo pro unica vice impone, crucibulum hoc suppone vasis Recipientibus furni nostri quinti, fulmento carbonem exiguum impone, orificioque bene clauso gradationem ferri in cuprum, aurum, aut argentum, pro diversitate materiæ fulmento additæ observabis. Commodissime hic usurpari possunt acus Chalybeatæ, has sæpius in aurum omnino mutatas è crucibulo extrahi.

NB. Cum auro gradationem qui instituere studet vasa Recipientia applicet necesse est, quo colligantur Spiritus Auri volatiles. Exigua quantitate si quis contentus, non necesse est Recipientibus utatur, poterit postea de possibilitate operationis jam rectior redditus, furnum ad eam accommodum exstruere; Exstrui eam curavi, quo hac æstate operatio hæc amicorum in gratiam instituatur.

NB. Quod si Metallorum bonorum copia non detur, ne labor sit irritus, eadem Spiritualia efficiamus Sale petrae requiritur, antequam fulmini addamus. Gradationis in aurum periculum facere si placeat, fulminis ℥j. addere poteris Auri fulminantis Spiritu urinæ, non lixivio præcipitati ℥j. Et optime ea succedet, modo rite procedas.

Ful-

Fulminis hujus ope Metalla omnia in Aurum Argentumve mutari possunt, verum id Cementum est Regale veterum Philosophorum, quod pro arcano omni tempore reservarunt, solus Paracelsus in Præfatione ad librum de Cementis, quædam aperire voluit; Non est, inquit, quod ingredientia Cementi respicias, cementandi modus unicè considerandus, solus ignis qui ipsi inest, vi figendi & gradandi pollet. Imò lib. de Vitriolo, eadem ferè habet.

At inquiet aliquis, quid Cementum illud Regale est, quisve id usurpandi modus? Pro secreto licet omni tempore habita hæc fuerint, ego tamen ultimis hisce temporibus omnibus eadem communico; Nullum sanè Metallum, quod non, etiam absque alterius cujusdam vim gradationem perficiendi habentis additione, solius hujus ope, aureum reddi queat, ut in opere nostro Saturni prolixè ostendimus; Haud tamen hæc operatio eo cum fructu instituitur, quam quæ species gradationem perficientes cemento addit, possibilitatem ostendere sufficit. Plura hac de re videre licet in Tractatu de Spiritibus.

Ut verò Doctrina de Elia Artista à Paracelso prædicto magis pateat, verba ipsa Paracelsi hic exhibere consultum judicavimus, sunt hæc sequentia.

P H.

P H.
Bomb
narch
m

TIN
C

C

hil in
medi
vagal
& inc
quid
quid
arter
steri

PH. THEOPHRASTI

Bombast, ab Hohenheim, Philosophi Monarchæ, Spagyrici Principis, Astronomi maximi, Medici Paradoxi, Arcanorum Mechanicorum Trismegistri

LIBER

DE

TINCTURA PHYSICORUM

Contra Sophistas natos post Diluvium
in seculo Domini nostri Jesu
Christi Filii Dei.

P R Æ F A T I O.

QUM tu Sophista, me tam fatuis ac mendacibus verbis ubique locorum vituperes, quod oriundus ex Helvetia rudi nihil intelligam aut sciam: item, quod literâ unâ medico plus existens, ex una in aliam regionem vagabundus oberrent: ideo hoc tractatulo nescios & inexpertos palam facere mundo proposui, tum quid in primo sæculo bonarum artium existerit quid mea contra tuam, quidque tua contra meam artem valeat, & existimanda sit, & quâ me posterum in sæculo gratiæ imitabuntur. Hermetem,
D Arche-

Archelaum, ac alios in primo sæculo intueri, quales Spagyrici exstiterint, quantique Philosophi. Hoc ipsum testantur etiam eorum adversarii, qui tui sunt, ô Sophista, patroni, se idola potius hoc adhuc tempore. Quamvis verò nec id per tuos patres Authenticos & sanctos falso reputatos foret attestatum: Antiqua tamen Smaragdina tabula plus artis indicat & experientiæ cum in Philosophia, tum in Alchimâ, Magiâ similibusque, quam unquam à te catervaque tua tota doceri poterit. Si nondum ex præcedentibus intelligis, qui thesauri quantique sint isti, dic mihi, cur Princeps aut Rex nullus Ægyptios potuit subjugare? Tum quare Diocletianus Imperator (quotquot ad suas manus pervenire poterunt) Spagyricos libros comburi iusserit? Nisi quid continuissent eorum libri, dudum intolerabile jugum subire coacti fuissent, quale tibi Sophistæ collegisque tuis in collum aliquando irruet.

Hoc medio sæculo Monarchia cunctarum artium ad me Theoph. Paracellum, Philosophiæ, Medicinæque principem tandem derivata est. Ad hoc enim à Deo sum electus, ut Phantasias omnes excogitatorum & falsorum operum, putaticiorum & præsumptuosorum verborum extinguere, sive ea sint Aristotelis, Galeni, Avicennæ, Mesue, sive cujuscunque alterius eorum asseclæ placita. Theorica namque mea procedens ex luce naturæ nunquam labefactari ob sui constantiam, nec immutari poterit, sed quinquagesimo post sesquimillesi-

millesi
Practi
busqu
ac ple
intelle
menta
cum i
rialibu
opus l
& va
atque
Sæpiu
contr
item
tati,
thesa
dicta
Leo
subst
signa
illap
gnita
sequ
fatu
dio
nem
Phy
tatis
vera
gan

millesimum octavo demum virere incipiet anno. Practica tandem sequens admirandis incredibilibusque signis comprobabitur, sic ut Mechanicis ac plebi communi palam futurum, & isti penitus intellecturi sint, quàm contra Sophistarum nugamenta constans immotaque stet ars Paracelsica: cum interim illa Sophistica Papalibus, & Imperialibus Privilegiis suas ineptias firmari ac muniri opus habeat. Quod autem à te Sophista mendicus & vagabundus habeor, pro me tibi Danubius atque Rhenus me etiam tacente respondebunt. Sæpius istæ perperam excogitatæ per te calumniæ contra me, Comitibus & Principibus multis, item civitatibus Imperialibus, ac Equestri dignitati, nobilitatique displicuere. Habeo namque thesaurum in quadam Fori Julii civitate Weiden dicta reconditum, in Xenodochio, quam nec tu Leo Romanus, nec tu Carolus Germanus tota substantia vestra persolvere potestis. Quanquam signata Stella in Arcanum nominum vestrorum illapsa, nulli, quam à divinæ Spagyricæ filiis cognita fuerit, Quare cum tu verminose pediculo-seque Sophista, Monarcham arcanorum ignarum, fatuum & prodigum decoctorem existimes: medio jam sæculo honorificam in eis prosecutionem, virtutes ac præparationem illius Tincturæ Physicorum hoc libello palam facere volo, veritatis in amatorum utilitatem & honorem, & quo verarum artium contemptores ad egestatem redigantur. Hoc Arcano postremum sæculum, ut

gratiæ dono verique Spiritus munere illustrabitur manifesto, compensabiturque, sic, ut ab exordio mundi simile germen intellectus & sapientiæ haud unquam auditum sit. Interim vitium superprimere probos non poterit, nec multorum istorum opes aut potentia erectis damno erit.

DE TINCTURA PHYSICORUM, Philippi Theophrasti Paracelsi.

CAPUT I.

Dico Philippus ego Theopraustus Paracelsus Bombast, post gratiæ divinæ manifestationem ad Physicorum Tincturam varias quæsitasse vias, quæ finaliter omnes ad eundem scopum & finem pertigerunt. Hermes enim Trismegistus Ægyptius juxta suam rationem opus hoc aggressus est. Orus Græcus eundem servavit processum. Hali quidam Arabs in ordine suo permansit. Albertus verò Magnus Germanus etiam prolixum est secutus processum. Quilibet istorum pro modo suo progressus est, nihilominus ad unum eundemque terminum pervenerunt omnes, videlicet ad vitam longam, à Philosophis tantopere desideratam, & ad honestam ejusdem in hac miseriarum valle sustentationem & conservationem. Hâc ergo tempestate peculiaribus à Deo donis ego

Theo-

Theophrastus Paracelsus Bombast, Monarcha Arcanorum, dotatus sum, ad hunc nempe modum, ut summi hujus operis Physici quivis indagator imitari me ac sequi opus habeat, sive sit Italus, Polonus, Gallus, Germanus, sive qualiscunque fuerit & quis fuerit. Huc post me vos omnes Philosophi, nec non Astronomi & Spagyri, quantumvis alti nominis existatis. Ego vobis Alchymistis atque Doctoribus exantlatis à me summis laboribus, regenerationem illam corporalem ostendam, aperiamque. Docebo vos, Tincturam, Arcanum vel Quintum Esse in quo Mysteriorum omnium ac operum fundamenta latent. Etenim quisque fidem alteri potest ac debet adhibere solum in eis, quæ expertus per ignem est. Si quis præter hanc experientiam quid attulerit in Spagyricâ vel Medicinâ, haud est quod credas, cum in igne per experientiam verum separetur à falso. Lux naturæ siquidem ad hunc modum creata est, ut per eam uniuscujusque rei proba vel examen appareat, his tamen qui ambulant in eo lumine tantum. Ex ea luce docebimus optimis demonstrationibus, eos omnes, qui propriis phantasiis, acutisque speculationibus hanc provinciam tam difficilem aggressi fuerunt unquam ante me, suo damno fatuitatis suæ periculum fecisse. Quapropter ex meo fundamento multi rustici nobiles facti sunt: contrà per putaticiam & opinabilem illorum artem, rursus nobiles in rusticos transmutati, cum aureos in capite montes portarent, an-

tequam in carbones manus immisisset. Discendæ primum ergo digestiones, destillationes, sublimationes, reverberationes, extractiones, solutiones, coagulationes, fermentationes, fixationes, & omne, quod ad opus hoc instrumentum requiritur, cognoscendum est usu, prout vitra, cucurbitæ, circulatoria, vasa Hermetis, terrea vasa, balnea, furni ventales, reverberatorii, similesque alii, nec non & Marmor, carbones atque tenacula. Sic demum in Alchimiâ Medicinæque proficere poteris.

Quamdiu autem per phantasiâ & opinionem fictitiis tuis libellis adhæresces: ad horum nullum aptus & prædestinatus eris.

De Definitione subjecti materiaeque Tincturae Physicorum.

C A P U T I I.

PRiusquam igitur ad processum Tincturae veniam, ejus tibi subjectum opus est, ut patefaciam. Hoc enim in peculiari semper hætenus occultatione servatum est à veritatis amatoribus. Est itaque Tinctura materia quædam res (ubi me tamen juxta Spagyricum sensum intellexeris) quæ quidem ex tribus in essentiam unam arte Vulcani transit, aut manere potest. Verum ut eam intitu-lem tibi suo nomine juxta veterum usum Leo, rubeus

rubeus
Hic per
Artista
ut ex u
Spagy
servata
Astron
minim
natura
os in A
itaque
tiofiss
juxta
num
est L
sophi
atum
tionis
Per i
ræ t
func
cet,
stris
tò p
go
lon
stè
Ve
ra
pfi

rubeus à multis vocatus, paucis verò cognitus est. Hic per auxilium naturæ, nec non artem ipsius Artistæ potest in aquilam albam transmutari, sic ut ex uno duo fiant, supra quod aureus splendor Spagyro non ita relucet: Illa duo magis in uno servata lucent. Jam si Cabalistarum & veterum Astronomorum usum non intellexeris, à Deo minime natus es ad Spagyricam artem, nec per naturam ad Vulcanicum opus electus, neque ut os in Alchymisticis aperias artibus, creatus es. Est itaque Tincturæ materia Margarita maxima, pretiosissimusque thesaurus, ac nobilissimum quod juxta manifestationem Altissimi nec non hominum considerationem in terris esse potest. Hoc est LILI Alchimix, & Medicinæ, quod Philosophi tam accuratè quæsi verunt: verum ob defectum integræ cognitionis, & perfectæ præparationis ejus ad finem perfectum non perduxerunt. Per investigationes eorum & experientias, tincturæ tantum initium datum est nobis: at verum fundamentum, quod colligas imitari meos decet, mihi relictum fuit, sic ut nemo suas larvas nostris intentionibus immiscere debeat. Ego meritò post longas meas experientias, Spagyros corripo, & falsum aut erroneum à vero separo, cum longis investigationibus repeterim ea, ob quæ justè diversa reprehendere queam, & immutare. Veterum si tamen experimenta meis excellentiora comperissem, tantos minimè labores assumpsissem, quos in gratiam, utilitatem, & honorem

proborum Alchymistarum omnium subii libenter, &c. Cum ergo Tincturæ subjectum satis declaratum sit, ut inter fratres duos vix fidelius queat aut liceat præstari: præparationem ejus aggredi, & postquam primi sæculi experientias posui, meas etiam inventiones addere volo: quibus quidem postremo Gratia tandem Sæculum adhærebit, quoscunque interim ex tua Philosophiâ Sophista tu feceris Patriarchas, antefignos.

De Processu veterum ad Physicorum Tincturam, & breviori per Paracelsum inventione.

C A P U T I I I.

Spagyri veteres Lili putrefecerunt per mensem Philosophicum, & postmodum Spiritus humidus ab eo destillârunt quousque ficci tandem elevati sunt. Caput mortuum Spiritibus humidis iterum imbuerunt, & ab eo per destillationem sæpius abstraxerunt, idque tam diu donec ficci prorsum elevati fuerunt. Indè post abstractos humores & siccos Spiritus per Pellicanum ter aut quater simul univerunt, donec Lili totum in fundo siccum resideret. Quamquam experientia prima processum hunc ante fixationem dedit, nihilominus antecessores nostri sæpius eo votum perfectè

fectè suum
habuissent
di, si con
didicissent
demonstr
stus loqu
priam su
tempora
xilio S. S
Theoricâ
clarabitur
patientia
que natu
que & co
æquè be
maximu
gnitum

Cum
dederit
fecerunt
postea p
scrutati
incideru
nempe
dem im
ac in te
cum an
nec An
Spiritu
tanden

fectè suum affecuti sunt. Breuiorem tamen viam habuissent ad rubei Leonis thesaurum perveniendi, si concordantiam Astronomiæ cum Alchimiâ didicissent, prout eam in Hermetis Apocalypsi demonstravi. Cum vero dies quilibet (ut Christus loquitur in fidelium consolationem) propriam suam curam habeat. Spagyris ante mea tempora labor fuit ingens & gravis, qui jam auxilio S. Spiritus affluentis postremo sæculo, meâ Theoricâ nec non Practicâ sublevabitur atque declarabitur, illis omnibus qui suis in operibus cum patientiâ constantes perseveraverint. Ego namque naturæ proprietate expertus sum, essentialique & conditiones, ejusque novi conjunctionem, æquè benè ac resolutionem: quod summum & maximum est in Physico, nunquam Sophistis cognitum hæcenus.

Cum ergo primum sæculum Tincturæ primam dederit experientiam, ex uno simplici duo Spagyri fecerunt. Verum cum id inventum medio sæculo postea periisset, eorum successores diligenti perscrutatione, postea in illius simplicis nomina duo inciderunt, idque nominarunt unico vocabulo, nempe Lili, tanquam Tincturæ subjectum. Tandem imitadores naturæ materiam hanc (non secus ac in terra semen) tempore suo putrefecerunt, cum ante corruptionem hanc nihil ex eo nasci, nec Arcanum aliquod erumpere posset. Postea Spiritus humidos abstraxerunt à materia, donec tandem ignis violentia ficci pariter sublimati fierent,

rent, ut hac via, non aliter quàm rusticus ex anni tempore, pervenirent ad maturitatem, prout unum post aliud ascendere solet, ac decidere. Postremo, veluti post Ver Æstas prodit, fructus illos & siccos Spiritus incorporarunt, & Magisterium Tincturæ perduxerunt eo, donec ad messem deveniret, ac ad maturationem se disposeret.

De Processu per Paracelsum ad Physicorum Tincturam abbreviato.

CAPUT IV.

TAM prolixo labore, tædiosaque reiteratione Spagyri veteres non indiguissent, si ex Scholâ mea suum opus didicissent & fuissent aggressi: votum æquè benè suum assecuti fuissent, impensis laboribusque longè minoribus. Hâc tempestate verò qua Theophrastus Paracelsus Arcanorum advenit Monarcha, inventionis tempus est præ manibus, quæ Spagyris omnibus ante me fuit occulta. Quapropter dico: tantum rosei coloris à Leone sanguinem accipite & ex aquila gluten: quæ postquam simul conjunxeritis, juxta veterem coagulate processum. Tincturam habebitis Philosophorum, quam infiniti quæsierunt, inveneruntque paucissimi. Velis nolis tu Sophista, Magisterium hoc est in ipsa natura, Magnaléque Dei supra naturam, atque thesaurus in hac miseria-

miseriarum
aspicias, v
bilibus quã
lum tamen
patiari, n
arte, vile
ex quo no
sentiam ex
lico lumi
regulis, p
perientiã
atque Do
fcis aut eff
ticam vac
gabundum
natura, m
tra te, n
strat. Q
nit Alch
rumpit n
nim per
quod pl
ut in Ga
nerem fi
& in Hu
ceam de
lium, M
Ovidius
lucem.
Oriente

miseriarum valle pretiosissimus. Extrinsecus si aspicias, videtur esse vile quid, aliud in multo nobilius quam fuerit antea, transmutare. Miraculum tamen id esse à Spagyro productum est, quod patiare, nec non fateare: qui suæ præparationis arte, vile corpus extrinsecus visibile corrumpit, ex quo nobilissimam aliam & præciosissimam essentiam excitat. Si tu pariter aliquid ex Aristotelico lumine didicisti vel nosti, aut ex Serapionis regulis, prodi huc, & in lucem idipsum profer Experimentiâ. Scholarum jus, ut honoris amatorem atque Doctorem decet, nunc serva. Si verò nihil scis aut efficere vales: cur tu me tanquam Helveticam vaccam irrationabilem contemnis, & vagabundum circulatorem criminaris? Ars est altera natura, mundusque peculiaris, ut experientia contra te, nec non idola tua testatur atque demonstrat. Quædam igitur simplicia interdum componit Alchimista, quæ postquam juxta suam corrumpit necessitatem, aliud inde præparat. Sic enim persæpe ex multis postmodum unum fit: quod plus efficit, quam ipsa natura per se posset, ut in Gastayno apertè satis patet, ex Saturno Venerem fieri: tum in Carinthia, ex Venere Lunam: & in Hungaria, ex Luna Solem, ut interim taceam de transmutationibus aliis rerum naturalium, Magis satis cognitis, quæ mirabilius quam Ovidius in sua Metamorphosi narrat, prodeunt in lucem. Rectè me ut intelligas: Leonem tuum in Oriente quæras, & Aquilam ad Meridiem in

assumptum hoc opus nostrum. Instrumenta meliora non reperiēs quàm Hungaria, nec non Histria producant. At si cupias id ex Unitate per Dualitatem, in Trinitate cum æquali permutatione cujusque deducere: tum iter ad Meridiem dirigas oportet, ne in Cypro votum consequeris omne tuum, de quo fufius minimè differendum est, quam in præsentia declaratum fecimus. Arcanorum istorum, quæ transmutationes exhibent, adhuc plura sunt, etsi paucis cognita: quæ licet alicui manifestentur à Domino Deo, non propterea statim erumpit artis hujus rumor, sed Omnipotens cum ea dat intellectum, hæc & alia celandi pariter, usque in adventum Heliæ Artistæ, quo tempore nihil tam occultum erit quod non revelabitur. Videtis etiam oculariter (quamvis loqui de his minimè sit opus, quod in irrisionem ab aliquibus assumi posset) in Sulphuris Igne magnam Tincturam esse gemmarum, quæ quidem eas sublimius exaltat, quàm ipsa natura per se valeat. Verum ista gradatio Metallorum & gemmarum à me hoc loco relinquetur, cum de ea satis in arcanis arcanorum, in libro de Vexationibus Alchimistarum, & in aliis abundè scripserim. Antecessorum nostrorum processum de Tinctura Physicorum ut incoepi, jam perfectè concludam.

Post
sicca
tatione
juxta co
instar sa
conditio
labore
etiam u
tem, pr
clarius
diceris
servare
enim vi
fico fue
bus cor
cessu te
flavedin
dere.
invenio
decoru
nere.
ego cu
ram ig

*De Conclusionē Processus Veterum à
Paracelso factō.*

CAPUT V.

Postremo Spagyri veteres, Lili pellicanatum
siccatumque, ignis ordinata quadam augmen-
tatione tamdiu fixarunt, quousque à nigredine
juxta colorum omnium permutationem, rubeum
instar sanguinis fieret, & cum ea Salamandræ
conditionem indueret. Rectè quidem ab eis tali
labore processum fuit, ac ad eundem modum,
etiam unumquemque Margaritam hanc ambien-
tem, procedere æquum est, ac decet. Hunc tibi
clarius declarare, mihi difficillimum erit, nisi di-
diceris in Alchimistarum Scholâ gradus ignis ob-
servare, vasa quoque tua mutare. Tum demum
enim videbis, mox atque Lili tuum in Ovo Phy-
sico fuerit excalesfactum, admirandis apparitioni-
bus corvo nigrius fieri: Cygno postmodum suc-
cessu temporis albius: & postremò transiens per
flavedinem, sanguine quovis magis rubeum eva-
dere. Quærite, quærite, primus ait Spagyry, &
invenietis; pulsate & aperietur vobis. Impium in-
decorumque foret avi tam perfidæ cibum in os po-
nere. Ipsa potius adhunc volare sinatur, prout
ego cum cæteris ante me facere coactus fui. Ve-
ram igitur artem sequere. Hæc enim in perfe-
ctam

etiam ejus cognitionem te ducet. Non est, quod amplius aut clarius hîc apponatur quidpiam quam antea dixerim. Doceant Pharisaicæ Scholæ tuæ te quicquid volent ex instabili suo labilique fundamento, quod suum terminum aut scopum non attigit. Ubi tandem Alchimisticam industriam, accuratissimè quam fieri potest, edoctus fueris: nihil tum demum in rerum natura tam difficile futurum est, quod non artis hujus auxilio tibi manifestum esse possit. Natura siquidem ipsa nihil in lucem edit, quod in summam sui perfectionem sit adductum, prout hoc loco videre licet ex unitate vel unionem dualitatis nostræ: Verum homo Spagyricis præparationibus id eo perducere debet, quo per naturam ordinatum fuit. Hæc de processu veterum, & meâ correctione Tincturæ Physicorum, quod ad præparationem ejus attinet, à me satis dicta sint hæcenus.

Porro cum nunc Ægyptiorum thesaurum istum in manibus habeamus, est; quod eum in utilitatem nostram convertamus: quæ dupliciter ex Spagyrico Magisterio nobis offertur. Priore modo, prout ad renovationem corporis applicari potest: posteriore vero, prout in transmutationem Metallorum adhibenda est. Cum igitur ego Theophrastus Paracelsus utrumque diversimodè sim expertus, juxta signa quidem operis, ac prout in experientia probaque mihi melius & perfectius apparuerunt, eadem describere volo proponereque.

SI TI
Sufum
lis fusi li
demum
Metallo
opus in
sterio se
erat, ali
malè fu
stici qui
pore p
mine 3
tur, qua
nus exil
dit. Si
nuncup
quo fer
tè grad
turali.
homin
Metall
Quæ t
tempt

*De Transmutatione Metallorum per
Medicinæ projectionem.*

CAPUT VI.

SI Tinctura Physicorum in transmutationis
usum venire debeat, ejus primo libra super So-
lis fusi libras mille projicienda est. Medicina tum
demum præparata fuerit, ad leprosum humorem
Metallorum transmutandum. Admirandum hoc
opus in luce naturæ est, videlicet Spagyri Magi-
sterio seu operatione Metallum perire quod prius
erat, aliudque fieri. Aristotolem illum id cum sua
malè fundata Philosophia fatuum reddidit. Ru-
stici quidem in Hungariâ, cum ferrum suo tem-
pore projiciunt in fontem quendam vulgari no-
mine *Zyferbrunnen* / in ferruginem id consumi-
tur, quæ foliis & igne liquefacta, mox pura Ve-
nus existit, quæ nunquam in ferrum amplius re-
dit. Similiter in monte *Euttenberg* / vulgariter
nuncupato, lixivium ex *Marchasitis* colant, in
quo ferrum illico in optimam Venerem transit al-
tè graduatam, & malleo tractabiliorem altera na-
turali. Hæc & similia plura simplicibus magis
hominibus quàm Sophistis cognita sunt, quæ
Metalli speciem unam in alteram transmutant.
Quæ tamen propter insignem ignorantium con-
temptum, velut & ex parte propter artificum ju-
stam

istam invidiam abscondita ferè manent. Ego quidem in Istriâ Venerem ultra 24. gradus. (al. 38.) sæpius adduxi, sic ut Solis color altius ascendere nequeat, constantem in Antimonio vel in quartali, quâ quidem usus sum in omnibus, ut aliis.

Quamquam autem veteres Artistæ fuerint hujus Arcani percupidi, summaque diligentia quæsiverunt illud, nihilominus paucissimi juxta perfectam præparationem ad finem suum id producere potuerunt. Multas namque difficultates & obstacula Metalli minoris in melius transmutatio secum adfert, prout Jovis in Lunam, aut Veneris in Solem. Magnalia naturæ multis hominibus occulta esse Deus fors voluit propter peccata. Nam cum aliquoties ab Artistis Tinctura hæc jam præparata esset, ipsique projectionem in effectum deducere non possent, accidit, ut eorum incuriâ custodiâque malâ illa à gallinīs comederetur, quibus deinde plumæ deciderunt, ac, ut ipsemet vidi, rursus creverunt. Hac via transmutatio per abusum ex negligentia Artistarum in Medicinam & Alchimiam venit. Cum enim ea Tinctura, nempè juxta suum desiderium, uti minimè possent, eandem ad renovationem hominum converterunt, ut seq. capitulo nunc latius audietur.

De

PHysic
prisc
& quinc
ad aliqu
prout h
quod ne
que vis
produca
eo grad
bus infir
quidem
in prim
Est i
Medicin
quomo
Dosis e
tissima.
pra. Lu
Gutta,
Noli m
rum in
le fit: c
mania
tis amp
Jam

De renovatione hominum.

CAPUT VII.

Physicorum in Ægypto primorum aliquot, ac
 priscorum per hanc Tincturam annos centum
 & quinquaginta vixerunt. Item vita multorum
 ad aliquot sæcula producta prolongataque fuit,
 prout habetur in diversis historiis apertissimè,
 quod nemini fermè credibile videtur. Ejus nam-
 que vis tam admirabilis existit, ut corpus longius
 producat quàm agnatæ naturæ possibile sit, ac in
 eo gradu id firmiter censervat, adeò, ut ab omni-
 bus infirmitatibus tutum vivat. Et licet senectam
 quidem habeat: apparet tamen nihilominus ut
 in primævâ juventute constitutum.

Est itaque Tinctura Physicorum Universalis
 Medicina, morbos omnes instar ignis invisibilis,
 quomodocunque illi denominentur consumens.
 Dosis ejus est exigua valdè, sed operatio poten-
 tissima. Per eam à me curata Sanataque sunt Le-
 pra, Lues venerea, Hydropisis, Caducus, Colica,
 Gutta, similesque morbi: Lupus item, Cancer,
 Noli me tangere, Fistulæ, nec non genus morbo-
 rum internorum, & certius quidem quàm credi-
 le sit: cujus etiam testimonium exhibebunt Ger-
 mania, Gallia, Italia, Polonia, Bohemia, &c. sa-
 tis amplum.

Jam tu Sophista respice Theophrastum Para-
 cellsum,

celsum, quinam tuus Apollo, Machaon & Hippocrates Physicorum, propter quod vitam longam profecuti sunt omnes Physici, ad resistendum morbis, & per hoc universale id maximè consecuti sunt & efficacissimè, juxtaque suum arbitrium Tincturam Physicorum nominarunt. Quid enim in totâ Medicinâ majus esse potest, quàm ejusmodi corporis mundatio, per quam ab eo superfluitas omnis à radice prorsum tollitur, ac transmutatur? Sanato namque semine, perfectæ sunt omnia. Quid prodest Sophistarum pessimè fundata purgatio, cum nihil ejus tollat quod auferre debet? Quapropter excellentissimum veri Medici fundamentum est, Regeneratio naturæ, juventutisque restauratio: postmodum essentia nova ipsa totum hoc, quod sibi adversatur expellit. Ad istam regenerationem, vires atque virtutes Physicorum Tincturæ mirabiliter inventæ sunt, & usque ad tempus à Spagyris veris usitatæ secreto, nec non absconditæ.

De Vitriolo.

Generat Natura Salem, Vitriolum dictum. Hoc genus peculiare est, à cœteris salibus separatum, diversas etiam à cœtero Sale virtutes possidens. Virtutes ejus tot & tam insignes sunt, ut omni jure hoc in libro describendæ sint. In Vitriolo enim latet perfecta sanatio icteritiæ, arenula,

nularum
caduci
deoppil
deincep
ejus dir
miam.
In Alch
Medicin
Vitrioli
est lign
ad Med
seu mor
heredita
rantur,
jusmodi
dament
Medico
alias ha
Calcinat
bum clar
quoties
toties p
macopo
manos
sola pe
& mor
pyxidib
officina
ra adul
dico,

nularum, calculi, omnium febrium, vermium, caduci, &c. Et in constipationibus corporis est deoppilativum insigne, ut virtutes alias taceam, deinceps hoc capite enumerandas. Descriptio ejus dirigenda etiam est ad Medicinam & Alchymiam. In Medicina enim est remedium præstans. In Alchymia ad multa alia prodest. Ars autem Medicinæ & Alchymix in præparatione consistit Vitrioli. Crudum enim tale non est. Id simile est ligno, ex quo omnia sculpi possunt. Prodest ad Medicinam corporis, prodest in Chyrurgia seu morbis externis, velut *Psorâ*, *Serpigine*, *Leprâ hereditaria*, & aliis, ubi cætera remedia nihil operantur, & ad morbum quasi mortua sunt. Hujusmodi mala Vitriolum vi aggreditur & ex fundamento curat. Vitrioli ergo præparatio recta Medico cumprimis noscenda est. Virtutes enim alias habet crudum, alias in aqua solutum, alias *Calcinatum*, alias in *Oleum viride* aut *rubrum* aut *album clarum* mutatum. Ejus conditio hæc est, ut quoties in aliam formam & essentiam reducatur, toties peculiare arcanum fiat. Hoc omnes Pharmacopœos & Scriptores, tam Italos quàm Germanos confundit. Talis enim hæc pars est, quæ sola per se ex quartâ parte & officinas compleat, & morbos curet. Hoc præsentem non opus est tot pyxidibus, scatulis, ollis, vitris, &c. ex ordine in officinas dispositis: in quibus tamen omnibus mera adulteria continentur. Et curandum est Medico, ut non tam multas pyxides aut remedia

transmarina habeat, quàm providus & prudens, ac instar virginis circumspectus sit. Hoc si facit, ante pedes suos, plures thesauros invenit, ad omnes morbos, quàm vel India, vel Ægyptus, vel Barbaria & Græcia promere possint.

Hanc basin Medicus sequatur. Jam enim etiam quadratis rusticis notum est, in illis pyxidibus & scatulis meras fraudes contineri. Quæ ut plerunque ligneæ sunt, ita lignei sunt etiam illi Doctorum & seplasiarii: ut simile simili conveniat.

De Speciebus Vitrioli.

Vitrioli species multæ sunt. Evariant enim secundum numerum fodinarum. Probatio ejus est, ut cuprosum sit super ferrum. Sed hæc non vera. Genuina probatio est, ut crudum usurpetur contra vermes, eo modo, quem jam explicabimus. Prout vermes expellit, ita in Medicinâ præstans est. In Alchymia probatio altera per cuprositatem magis valet. Sed & hæc probatio est. Quod Vitriolum ferrum mutat in cuprum, idque celeriter, summeque gradatum, & sub malleo molle: id in Medicina ac Alchymia melius est. Ferri enim & Vitrioli conjunctio est, ut Vitriolum ex ferro cuprum faciat, bonum & præstans. Ex optimo Vitriolo optimum cuprum fit. Et nemo admiretur, ex ferro fieri cuprum per Vitriolum. Nam & hæc in naturâ virtus est, ut

Boracis

Boracis
Sed &
Metalla
lum mu
lum tan
tor est:
talla. C
sunt Sop
dunt. In
seu per f
mè coag
pore illi
bigo illi
fit cupr
turam c
neræ pe
leorsim
etæ tam
Alchym
(minim
mia) h
per ign
prum
ignavit
autem
quaqu
id tam
quod
ctum e
ficax e

Boracis aqua ex plumbo argentum vivum faciat. Sed & hoc usus dictat, quod Cachimia cætera Metalla transmutent in alia, non secus ac Vitriolum mutat ferrum in cuprum. Nec enim Vitriolum tantum unius Metalli in alterum transmutator est: sed & alia & quidem super singula Metalla. Quod vero non omnia sciamus, in causa sunt Sophistæ, qui artes culinæ & oculis impendunt. In Hungaria fluvius est, ex Vitriolo natus, seu per se Vitriolo constans, in suos lapillos minime coagulato. Quodcunque ferrum debito tempore illi imponitur: illud rubiginem vertit. Rubigo illa si per fornacem fusoriam mittatur, illico fit cuprum purum constansque, nec ad suam naturam convertibile. Jam vero Vitriolorum Mineræ per Germaniam infinitæ inveniuntur, quæ seorsim omnes describi minime possunt: Prædictæ tamen probationes tam in Medicinâ, quam Alchymia adhibendæ sunt. Præterea probatio (minime tamen in Medicina utilis, sed in Alchymia) hæc est, si Colcothar de Vitriolo ex seipso per ignem cuprum deponit seu profert. Tale cuprum si obtingit, tunc Vitriolum in Medicina ignavius in Alchymia autem fortius est. Sunt autem etiam expendendi colores. Quod undiqueque cœruleum est, nullo alio colore perfusum, id tam præstans in Medicina non est, ac est id, quod rubris & flavis lineis distinctum aut obductum est. Quod in aëre vergit ad albedinem, efficax est ac idoneum ad viride, & album oleum

Vitrioli: quod vergit ad rubeum & flavedinem: id præstantius est ad oleum rubrum. Nihil ergo amplius, quàm quod per probationem suggeritur, de speciebus Vitrioli dicendum est. Illa utatur quilibet Medicus & Alchymista ad id, quod intendit. Probatio verò nec ista fallax est, si gal-
lis seu pomis quercuum additum, bonum atramentum dat. Et hoc omnibus usui est. Quod autem atramentum aquosum dat & multis additamenti eget, adeò bonum non est.

*De virtutibus Vitrioli in Medicina: Et
primum de crudo & Colcothare.*

IN explicandis Vitrioli virtutibus, initio dicam de viribus vitrioli crudi & ejus Colcotharis. Sciendum ergo, vitriolum insigne esse purgans, in gravibus & difficilibus morbis stomachicis. Fit enim interdum, ut à cibis potibusque stomachus infirmetur, & in diuturnum morbum incidat, qui usque ad mortem duret, & hoc à pravis cibis sæpè fit, ut post longos morbos ægri interdum aut contracti fiant aut moriantur.

Per viam militarem ex immoderatione frequenter etiam accidit, ut prunellæ, febres, dysenterix, & alia oriantur. In his morbis omnibus summum est præstantissimumque remedium purgatio per vitriolum, quod rectè & allegoricè voca-

citarum
cuspid
eanden
sin rep
no aut
ni detu
expurg
quiden
la, Col
lo viri
quæ c
ac det
plenar
leborn
nis en
gat pe
go hie
tantu
ca, ac
ating
quæ v
lum f
purga
una c
gat,
plici.
nobi
mnib
gum
inter

citarunt Gryllum. Dosis ejus est, quantum sexies
cuspidē cultri capere potes. Id si non operatur,
eandem dosin itera. Si nedum, tertio quoque do-
sin repete. Ita sufficiet. Infirmo præbeatur in vi-
no aut aqua: Sed robusto, & durioris alvi homi-
ni detur in vino sublimato. Ita datum radicitus
expurgat per superiora & inferiora. Insigniter
quidem purgant etiam *Helleborus*, *Cataputia*, *Esu-
la*, *Colocynthus*, &c. non tamen æquis cum vitrio-
lo viribus. Causa rei hæc est. Inest ei acetositas,
quæ conjunctam habet acuitatem & acrimoniam
ac deterfionem, à qua falsa acetositate operatio
plenam & perfectam vim sortitur, quam nec El-
leborus, nec colocynthis, &c. habet. Purgatio-
nis enim natura seu ratio duplex hic est. Una pur-
gat per se. Altera purgat ex falsitate. Præsto er-
go hic geminæ virtutes sunt, cum in Elleboro sit
tantum unica. Et in falsitate latet formā specifi-
ca, ac natura talis, ut ob eam vermes, quicunque
atinguntur, moriantur. Et vis ea singularis est,
quæ vermes aggreditur: quod prædictorum nul-
lum facit. Itaque cuilibet per se evidens est, quod
purgans, quem acetositatem in se & falsedinem
una cum virtute laxativâ habet, exquisitè deter-
gat, evacuet, & expurget, modo & ratione du-
plici. Ideoque ad morbos corporis internos duplo
nobilius & præstantius est cæteris purgantibus o-
mnibus. Quoniam ergo naturam vitrioli ad lon-
gum vobis declaravi: opus non est, ut ipsos etiam
internos morbos, ad quos vitriolum confert,

explicem. In genere tamen purgatio ejusmodi in omnibus ventriculi vitiis, item in caduco & verminatione utilissima & tutissima est, si pro conditione temporis morbi, personæ, &c. usurpetur.

De *Colcothare* verò sciendum est, intrò ipsum sumendum non esse, sed morbis saltem Chirurgicis applicandum, nempè in ulceribus putridis, quæ sanationem non admittunt. His enim ad sanationem viam sternit. Morbi tamen Chirurgicales multiplices sunt, graves, maligni, peiores, pessimi. Contra peiores & pessimos *Colcothar* non facit, sed tamen contra eos, qui in primo gradu consistunt. His ergo adhibendum est. Ad peiores & pessimos usurpandum ejus est oleum, secundum gradum mali & olei. Hujusmodi ulcera omnia, quotquot eorum sunt, per vitriolum curantur. Secundum gradum autem, usus ejus est, ut in bonum *Colcothar* reducatur, quod cum aceto aliquoties extingatur, & aridum inspergatur seu permisceatur Emplastro alicui, quod ad malum medico idoneum esse videbitur.

Ita facit *Escharam*: quâ per pinguedinem liberatâ, facilis & bona curatio sequitur. Quod verò curationem hanc effugit, de eo sic judicabis, plus veneni adhuc ibi latescere, quod oleis deinceps applicatis exquirendum sit, cum basis ulceris per *Colcothar* sufficienter emendari non possit ad sanationem integram. Quod si vitriolum crudum in aceto resolvatur, & cum *Colcothare* inspissetur

tur in pu
ulceris e
cothare e
reducen
ut extra
mortuu
aëre sicc
mentum
attendes
Quorum
parato e
verò Co
in curâ
da de c
namque
eò usqu
Cancru
loco, u

De

A Lo
pr
borum
in init
peram
dorum
cultate

tur in pulverem, & ita applicetur, cito fundum ulceris exterget, multo potentius, quàm de Colcothare dictum est. Ipsum autem in Colcothar reducendi producendi processus iste optimus est, ut extrahatur ejus aqua, & eâ imbibatur caput mortuum, donec absumatur. Postea sensim in aëre siccetur. Hoc si usurpetur, melius fundamentum ulceribus inducit. Quicquid verò agas, attendes ad gradus ulcerum & serpiginum, &c. Quorum quicquid non sanescit, id aggredere separato ejus oleo & aquâ, de quibus deinceps. Et si verò Colcothar spei non respondeat: ob id tamen in curâ desperandum non est, sed cogitatio incunda de correctione in destillando. Præparatione namque Medicina ad summum gradum evehitur, eò usque, ut ulcerosa omnia perfanet, ut Lupum, Cancrum, & similia. Hæc fusius explicantur eo loco, ubi de præparatione eorum pertractatur.

De Aquis Vitrioli in Corporis & Chirurgicis morbis.

Alchimia Medicis multas excellentes artes prodidit, quibus admirandæ multorum morborum sanationes factæ sunt. Hac de causa etiam in initio Medicinæ Medici Alchymix semper operam dederunt, quod hæc multorum commodorum mater & genitrix esset. Geminæ hæ facultates, ut sociæ, una tamdiu excultæ fuerunt,

donec nugatores & Sophistæ humorales surgerent, qui venenum Medicinæ permiscuerunt, eamque meretriciam fecerunt; qualis Medicina etiam manet, quamdiu Humoristæ supersunt. Hæc eò profer, ut deinceps ad hoc caput eò diligentius attendatis, propter insignem ejus utilitatem medicam. Sed hoc præmittendum est. Quocunque irruunt in artem quampiam imperiti homines, ibi omnia quoversum fœdant & corrumpunt, & ex Margaritâ faciunt fœdam paludem. Idem etiam in vitriolo commissum est. In initio, vitrioli spiritus exceptus ad summum gradari solitus est. Hoc exaltato caducum persanârunt, sive is recens sive antiquus esset, in viris & fœminis, cujuscunque conditionis essent. Sed hîc imperiti Laboratores irruentes, viam meliorem ingressuri, tentârunt vitrioli virtutes aliò reducere: adeoque à primâ viâ & arcano deficientes, illud expirare siverunt, ac deinde oleum quæsiverunt in Colcothare, quod nullo modo fieri potest, aut usum habet. Quicquid enim caducum auferre debet: Spiritum subtilem, acrem, & penetrabilem habere debet.

In eo enim consistit facultas totum corpus pervadendi, & nihil quicquam prætereundi. Pervasionem seu penetrationem eâ morbus in suo loco oppugnatur. Certò enim ac indubitato sedes ipsius, seu centrum aut periodus, unde egreditur, sciri non potest. Hinc colligitur, medico illiusmodi saltem remediis opus esse, quæ totum corpus pene-

penetre
ristæ nu
& profu
in oleo
spiritu
terrest
longius
Dolent
rum o
ctum e
ca mol
tur, &
merge
Sed
ritus v
humid
deind
& circ
Hoc r
tam in
ducun
extra
pseru
ctum
vel d
dis p
nec s
extra
mid
ad su

penetrent. Et hæc causa est, cur sordidi Humoristæ nullum sanent, sed omnem suam doctrinam & professionem prostituunt. Liberè ergo affirmo, in oleo illo, quod laboratores illi quæsiuerunt, spiritum planè nullum penetrantem esse. Mera terrestreitas (*ut ita loquar*) ab illis subditur, quæ longius non pervadit. Quo enim cadit, ibi jacet. Dolendum ergo est, imperitiâ illâ processum verum oppressum, & in ejus locum falsum suffectum esse. Mihi autem persuasum est, Diabolum ea molitum esse eo fine, ne salus ægrotis accuraretur, & Humoristarum secta subindè potentius emergeret.

Sed recurramus ad principium, quomodo spiritus vitrioli inventus fuerit. Spiritum vitrioli humidum initiò per se à Colcothare destillarunt: deinde gradum ejus intenderunt per se distillando & circulando ad summum, sicut processus docet. Hoc modo cœpit aqua usurpari ad varios morbos, tam internos, quàm externos, velut etiam ad caducum. Ita sanatio miraculosa præstita est. Sed in extractione multo diligentiores fuerunt. Sumperunt enim spiritum vitrioli, ut supra correctum & illum de Colcothare destillarunt, octies vel decies igne fortissimo. Ita Spiritus sicci humidis permiscebantur. Opus urserunt tamdiu, donec spiritus sicci exirent, continenter & jugiter extrahendo. Postea utrumque spiritum tam humidum quam siccum, in *Violam* conceptum una ad suum terminum gradârunt. Hanc Medicinam

adversus morbos multò majoris operationis esse deprehenderunt, tantumque ea medelâ impetrârunt, ut Humoristas in universum omnes confunderent. Addita tamen ei est nonnulla correctio ab Artiftis, per vinum sublimatum, melioris penetrationis ergo. Sed ea majoris gradus reddita non est.

Sed communicabo vobis processum meum, quem universis Medicis commendo, cum primis ob caducum, quæ solam in vitriolo curam habet. Qua causa & nos eo diligentiores in morbo curam instituere, charitas proximi requirit. Processus autem meus est, ut spiritus vini à vitriolo imbibatur, & postea destilletur, ut dixi, à siccis & humidis spiritibus. Hoc factò comperi additionem sequentem valdè utilem esse, si Spiritus tartari correcti admisceatur ad vitrioli partem tertiam; addaturque Spiritus Aquæ Theriacalis Camphorata, partæ quinta respectu spirituum vitriolatorum. Ita ægris ministretur ante Paroxysmi insultum aut aliquoties in die. Hæc Medicina insignem adversus morbum hunc efficaciam præstat, ut meliorem ab ipsa natura optare non liceat. Primus itaque processus à veteribus inventus retinendus est, cum dicta correctione. Ita enim naturæ cor & virtus omnis attingitur.

Spero autem me probis omnibus haud improbatum iri de morbi hujus atrocitate cogitantibus, quæ etiam movere ad commiserationem lapidem posset.

posset.
& atroc
ledicti si
nullam
in Jeric
tano eu
hoc ser
sint vel
sum (u
fuerun
ptio. I
omnes
& præ
dicat,
Unive
unum
tius a
Quod
ageren
rent:
tem e
quibu
tura s
ret. V
nobil
vient
&c. n
mori
ut ch
sint,

posset. Cum ergo morbi illius tanta vehementia & atrocitas sit, an non dicere alicui ita liceat : Maledicti sint omnes Medici, qui prætereuntes ægris nullam opem ferunt, instar Sacerdotis & Levitæ in Jericho, qui vulneratum deferentes, Samaritano eum tractandum reliquerunt. Tu quæso in hoc sententiam ferto, quanta damnatione digni sint vel fuerint Sacerdos & Levita in eo, quod nasum (*ut dicitur*) obturantes præterierint? Digni fuerunt igne gehennæ, in quo nulla est redemptio. Et quis fateatur aliud, quàm Medicos illos omnes, nullo excepto, morbum illum adspicere, & præterire tamen naribus obturatis? Quis aliud dicat, quàm eos in novissimo die judicatum iri? Universi illi vix manum verterent, aut denarium unum impenderent eo, ut fundamentum certius ad morbum hunc curandum assequerentur. Quod si non ex compacto Levitæ ac Sacerdotes agerent, sed Samaritanum potius æmulari studerent: non faceret utique Deus, quin ob fidelitatem eorum secreta naturæ omnia manifestaret, quibus agro subvenirent. Et licet cæ vires in Natura sitæ non essent: de novo tamen easdem crearet. Una ergo vobiscum testor, ô nobiles & ignobiles viri, quod Doctores universi scdè devient. Quicquid seductor Galenus, Avicenna, &c. nugatur, in eo hærent, & mendaciis illis immoriuntur. Tantopere à Diabolo oblecti sunt, ut charitatem erga proximum exercere non possint, adeoque damnationis filios se faciant. Hoc
ipsorum

ipsorum unicum studium, hoc molimen est. Primo omnium regnum Dei quærendum est: non tamen apud Levitam aut Sacerdotem, sed apud Samaritanum.

Si misericordes sumus, & Samaritani exemplum sequimur: Deus nobiscum est, qui etiam nondum creatum remedium in naturam illico conferet. Interim cum Leviticè & Sacerdotaliter cum ægris conversentur: Medicinam Deus differt, & sibi reservat. Ægri evolant ad regnum Dei, Medici verò ab abyssum inferni, Doctoribus ejusmodi Leviticis paratum. Oculos ergo vestros aperite. Via duplex est. Una ducit ad infernum, quam sectantur Levitæ: altera ad Cælum, qua Samaritanus incedit.

Vitriolata illa extractio & arcanum non saltem in caduco præstans est, sed etiam similiter in speciebus ei similibus: ut in Syncope, in Extasi, &c. Eodem etiam modo in omnibus opilationibus & internis Apostematibus, &c. In suffocatione itidem & præcipitatione matricis. Multo autem plures prædictis virtutes reperirentur, si majorem diligentiam inquirendo illi impenderent, & Medicos se meliores missos facerent. Sed obsedit eos Diabolus, cui serviunt, quique eos incitat, ut nullum veritatis amantem ferre possint. Ita de salute bonorum actum est.

Porrò autem sciendum est, Recepta prædicta de Spiritu vitrioli humido faciendo clarius describi non posse. Requiritur enim ad intelligendum
eum

eum Art
menti m
chymista
mnium
de corre
struemi
adeò ru
discerne
antur D
practica
duci. H
feri non
& virtut
Spiritus
gradetu
deduca
inveniri
exquisi
illi nug
ventum
jaceat,
vem P
mnis so
commi
niet, sic
summa
cum sa
Samar
marita
est, no

eum Artista. Sordidi illi coctores rem tanti momenti minimè intelligunt. Ab Artistis ergo, Alchymistisque Laboratoribus sufficientem omnium informationem expectabitis. Sic etiam de correctione Spiritus vini ab iisdem plenius instruemini. Academiarum enim Doctores usque adeò rudes sunt, ut vix Agaricum & Mannam discernere possint. Hujusmodi asini & fungi creantur Doctores. Sic etiam aqua Theriacalis in practica mea continetur, in capitulo de cura caduci. Hujus generis si quæ alia sunt, hîc recenseri non debent. Ex hoc capitulo discite, artem & virtutem omnem vitrioli in hoc consistere, ut Spiritus vitrioli probè extrahatur, & ad summum gradetur, & per additionem in penetrationem deducatur, quo centrum, radix & semen morbi inveniri possit. Impossibile enim est, loca tam exquisitè invenire, ac de suis humoribus Doctores illi nugantur. Nedum enim fundamentum inventum est, quidnam morbum faciat, aut ubi is jaceat, quidve sit id, quod hominem in tam gravem Paroxysmum conjiciat. Operatio ergo omnis soli arcano, quod natura ad morbum direxit, committenda est. Arcanum id morbum inveniet, sicut Sol omnes mundi angulos penetrat. Ut summatim dicam, quisquis verum agere Medicum fatagit, is omnium primo hoc studeat, ut Samaritanus sit, non Sacerdos aut Levita. Si Samaritanus: omnia ipsi dabuntur, quibus opus est, nec quicquam ei abditum aut occultum erit.

Qui

Qui primo Sacerdos aut Levita esse vult: ei nihil nisi infidelitas dabitur, quam ipsi etiam antè habent. Sic talio ipsis rependitur.

De Oleo Vitrioli rubri.

PORRò jam scitote, quomodo ex Colcothare per Retortivam destillationem, modo Alchymistico, à vitriolo oleum paretur cruentum & acetosissimum. Hoc oleum Laboratores ipso spiritu in morbis prædictis efficacius judicârunt: sed falso Processus præparandi vulgatus est, nec hîc describendus. Momentum enim omne in operâ manuali situm est & in diligenti inspectione, denique in idoneis instrumentis. Cæterum de virtutibus sciendum est, primò, rem eam acetosam esse, omnem acetositatem ita superantem, ut nulla acetosior sit. Deinde naturam etiam corrosivam continet: qua de causa opus est, ut provide & caute usurpetur, nimirum non per se sed in bona concordantia & idonea mixtura respiciente id, contra quod adhibetur. Exemplo rem docëbimus. Tyrus est serpens venenosissimus. Solus ergo nullum usum præstat. Sed in compositione usus præstantissimi est, ut ex quo paratur Theriaca. Idem de hoc quoque oleo dicendum est, quod solitarium sumendum non est, sed in compositione concinna, veluti de theriaca jam diximus. Propter acetositatem quidem prodest stomacho, à cholera & Apostemate libro. Si verò cholera

aut

aut Ap
constat
enim a
ritatur
sit, mu
aqua fo
manet.
ne quic
compo
omnibu
do. Plu
virtute
ego &
fecisse j
est in c
tus sit,
sed in f
tamen
tionem
Sicut a
sione d
bere co
nulas.
ventio
ctenus
est. C
habet
qua ca
centib
scenda

aut Apostema adsit : per experientiam ipsam constat. Illud nihil boni operari. Apostema enim ab illo exasperatur, & ab acetositate irritatur & in inquietam rem abit. Si cholera adsit, mutua fit ebullitio & lucta, non secus ac ab aqua forti & tartaro, quorum nullum cum altero manet. Sedulo ergo & circumspicè cavendum ne quid negliagatur. Extra dictos casus alias in compositione sua sanitatem affert, si porrigatur in omnibus febribus, Anorexia, servato tamen modo. Plurimæ quidem de hoc oleo prædicantur virtutes : paucas autem experientia firmat. Vidi ego & comperi, eos qui miraculosa se oleo isto fecisse jactitant, turpiter mentitos esse. Usus ejus est in calculo & arenulis. Qui verò per id curatus sit, neminem novi. In omnibus facit aliquid : sed in fundamento perfectum non est. In practica tamen mea, in capitulo de cura arenæ compositionem ejus invenietis ad hunc & alios morbos. Sicut autem de olei istius per se usurpandi corrosione dixi : ita affirmo, Corrosionem eam vim habere comminuendi lapidem, expellendique arenulas. Id tamen tanta cum difficultate fit : ut inventionem alia excogitata opus sit, quam quæ hætenus in usu fuit. Alias enim usurpandum non est. Quantum vero quisque ab experientia sua habet : tantum largior. Hæc Medicina nova est : qua causa in dies quoque noviter probanda, & recentibus subinde cum compositionibus permiscenda est.

Quantum vero ad Chyrurgiam, de hoc oleo ita attendite. Dolores quidem insignes ciet: sed tamen præsentem sanitatem accurat in morbis etiam difficillimis. Processu instituto oleum hoc scabiem capitis hæreditariam seu Achores uno fragmento detrahit, sicut quis pileum ferreum detrahit & seponit. Oleo scabiem seu caput univrsum pilis tectum, penna illines tribus continuis diebus: ita sine operari. Si non sufficere videris, frequentius illine, pro scabiei ratione. Idem potes etiam attemperare permixta aqua chelidonix, & caput frequenter abluere. In summa, qui sanari vult, id citra dolorem impetrari posse minimè cogitet. Ægri enim eadem conditio est quæ prægnantis: quæ non sine sed cum maximo dolore parit. Sic non nisi in dolore victus nobis parandus est. Sic cum dolore & sudore etiam à morbis liberamur. Hoc modo serpignes omnes, omnes scabies pruritusque, & si quæ alia quocunque modo in cute oboriuntur, sanantur, velut & tentigo prava, &c. citra metum illitum, tollit & mortificat etiam lupum & cancrum. Hoc tamen casu diligenter attendendum est: si malum nimio opere invaluit, ut venenum profundius etiam in sanam carnem, quæ temporis successu tandem decidat & exedatur, serpsit, pro defensivo bonum *Oppodeltoch* imponendum est.

In quibus autem cunque ulceribus Esthiomænis remedia cætera infirma fuerint: hæc Medicina propter

propt
tiam
permi
sed ta
modo
parere
oleum
pondu
Etis m
Et hæ
mihi f
na hæ
conta
prurit
lepræ
donun
affecto
enim
oleum
viam.
fædo
faciun

C
terdu
dition

propter gradum, quem habet juvat. Ineptum etiam non erit, si oleum hoc cum pingui unguento permisceatur, & ita imponatur. Sic mitius erit, sed tamen etiam ignavius. Dolor evitari nullo modo potest, non magis ac pariens citra dolorem parere potest. Hoc melius & sublimius est, si oleum vitrioli rubrum destilletur in spiritum. Ita pondus quam minimum sufficiet etiam in prædictis morbis omnibus, qui facili opera tolluntur. Et hæc de oleo vitrioli rubro per Experimentiam mihi suggesta sunt. In gravibus morbis Medicina hæc præstans ac insignis est. Fædos enim & contagiosos ejusmodi morbos, ut sunt scabies, pruritus, serpigo, achores & similes alios, qui lepræ vicini sunt, curari posse, magnum Naturæ donum est, quod Medici manibus obtulit, quo affectos homines mundet & sanet. Remediorum enim ejusmodi multa non est sylva. Hoc ergo oleum Medico in officina pro certo limite serviam. Cæteræ namque cocturæ nihili sunt, nec fædos illos morbos tollunt, sed pinguedine sua faciunt, ut recrudescant & augeantur.

De Vitrioli Oleo albo & viridi.

C Onsideratione dignum est, quòd ex crudo vitriolo oleum per Descensum destilletur, interdum album, interdum viride, pro vitrioli conditione. Oleum hoc encomio singulari dignum

est. Quia enim ex crudo vitriolo præparatur: ideo ejusdem etiam spiritum continet, de quo jam tradidi. Oleum hoc per Descensum suis virtutibus ipsis demonstrat, quòd præstans & eximium sit ad internos morbos, quorum jam dum mentio facta est. Oleum id sive album sit, sive viride, perinde est. Viride tamen melius est, si circuletur, & cum commixtione, de spiritu Vitrioli tradita, permisceatur. De hoc nemo desperet, quin certum & indubitatum remedium contra caducum & omnes ejus species habeat. Sed & hoc observatu dignum est, rarò morbum esse solitarium ita, ut concurrentes alios non habeat. Hoc enim per omnes morbos patet evidenter. Hinc jam elicitur, non sufficere præcipuum & palmarium, verùm etiam requiri sacreta concurrentium symptomatum. Hinc in mea practica designam capitulum, de Morbo caduco, non propter remedium palmarium, quod hoc loco satis describitur: Sed tantum propter intellectum eorum, qui unà concurrunt. Si accidentia alia non concurrerent: illis adhibitis, opus non esset, sed palmarium remedium sufficeret.

Circa oleum ergo Vitrioli viride ita vos gerite, ut id ad summum gradetis eo modo, ut separetur à sua terrestreitate & fœcibus per Balneum Maris, postea per Ignem. Ita in balneo Maris adimetur phlegma, & terrestreitas auferetur per ignem, & Spiritus olei solus colligetur, qui in seipso circuletur. Postea assumere potest additionem cum
Spiri-

Spiritu
faltem
citra
Sumit
insultu
Ad par
tus ole
quietu
Si aute
ginem
non sp
vantur
mitius
cessat
lomin
& infl
Hoc n
nistrat
dicam,

De

U
vobis
quod
vis su
sed n

Spiritu vini: nec opus est, ut plura addantur, si saltem, ut primum remedium usurpandum est, citra cohærentium morborum medicationem. Sumitur in aqua pœoniæ ante paroxysmi semper insultum, prout is crebrior vel longior &c. est. Ad paroxysmos attendite. Quamprimum Spiritus olei centrum morbi invenit, tunc paroxysmus quietus est, & subindè magis magisque mitescit. Si autem vim sanandi exerit, principio ciet vertiginem, ægris sensibilem, qui tamen non cadunt, non spumant, non quatiuntur, non ratione privantur, sed leni somno corripuntur, & subindè mitius se habent. Tandem ipsa quoque vertigo cessat, & eum hac etiam somnus. Interim nihilominus applicanda Medicina ac illa pergendum & instandum est pro conditione morbi & ægri. Hoc modo curâ urgenda, & omnia sedulò administranda sunt. Et huc non facit *temulentus Medicus, aut D. Leviticus.*

De Oleo Vitriolato in Alchimia usurpando: Similiter etiam de crudo.

UT etiam de Alchymisticis in vitriolo conditis viribus aliquid dicam, initidò proponam vobis de vitriolo crudo, quod vitriolum crudum quodvis ex ferro cuprum faciat. Et hæc naturæ vis sublimis est. Nec enim Alchymista id facit, sed natura aut vitriolum per operationem Alchymistæ.

mistæ. Et in lumine naturæ admiratione non caret, fieri, ut Metallum aliquod seipsum quasi exuat, & aliud fiat. Et perinde ferè est, ac si ex viro fieret fœmina. In his autem natura singularia sua privilegia, à Deo ipsi hominis gratia collata haber. Hoc de transmutatione dico, ut intelligatis, lividum illum Philosophum Aristotelem in sua Philosophia non admodum fundatum, sed verè fatuum fuisse. Proponam deinceps Receptum ipsum, ut in omnibus nationis Germanicæ locis cuprum ex ferro facere sciatis. Ex qua transmutationis potentia colligere facilè possumus, multas alias quoque transmutationes fieri posse, nobis tamen incognitas. Negari enim non potest, multas artes adhuc occultas esse, & à Deo ideo non revelari, quia ad eas noscendas indigni umus. Porrò ferrum in cuprum mutare, tanti non est, quanti est, ferrum vertere in aurum. Quod ergo minus est, Deus manifestat: quod majus est, occultatur adhuc usque ad tempus scientiarum Helix venturi. Nec enim suo Helix & artes carent. Cæterum transmutatio ejusmodi est, 2℥. *scobem seu limaturam ferri citra omnia Metallalla, cuprum aut stannum, &c.* ℥. j. Adde *Argenti vivi* ℥. β. Utraque pone in sartagine seu cacabum ferreum, & affunde mensuram unam *aceti, & vitrioli* ℥. $\frac{1}{4}$. *Salis Armoniaci* ℥. j. β. una bulliant, & continenter cum ligno agitentur probè. Si acetum expiravit, plus subinde affunde, & vitriolum novum adde. Per decoctionem hoc ferrum
muta-

mutatur in cuprum. Si cuprum factum est, in argentum vivum omne abit. Coctura decem vel duodecim horis continuata, demum argentum vivum ferro separa, quantum ejus superest & probè lava, ut mundetur. Argentum vivum excipe sacco facto ex alura aut gossypio, & exprime. Ita relinqui videbis Amalgama. Id Amalgama finito expirare, & invenies cuprum purum & bonum. Hujus cupri accipe $\frac{3}{4}$ β . Argenti tantundem, fluat seu liquentur: & ascendet argentum ad 16. gradum è vestigio. Et hæc ejus probatio est, quod tale cuprum sit ex ferro factum. Gradus autem fixos esse, verum non est. Qui verò in Regali bene operari potest, is impensas suas cumulatè exquirere potest. Momentum omne in operatione & laborandi consistit peritia: ubi tamen plerique cæcutiunt. Prædicto processu semper cuprum ex ferro facere potes. Hoc dico, ut transmutationem unius in alterum confirmem.

Vitrioli etiam hæc natura est, ut, si suum colcothar calcinetur, cum levi liquefactione illico ipsum in cuprum vertatur. Mira enim cuprea natura ei inest: & cupro etiam mira natura inest ad vitriolum. Si enim cuprum in aqua forti solvatur & granuletur, omne cuprum fiet vitriolum, nec cuprum amplius manet. Sic ex vitriolo etiam fit cuprum, nec vitriolum amplius est, nisi per idoneam aquam fortem in vitriolum reconvertatur. Mira ergo hæc in vitriolo & cupro co-

gnationis ratio est. Quod cuprosum est, bonum vitriolum dat. Sic viride æris pulchrum alteque gradatum Vitriolum Saphyricum dat. Et si autem de his nos differere fors ridiculum sit: negari tamen non potest, quod in Vitriolo Tinctura lateat, quæ plus præstat, quam multi credunt. Beatus, qui rem intelligit. Sed de oleo vitrioli plura nota. Si oleum Argenti vivi & hoc vitrioli oleum conjungantur, & ita suo processu coagulentur, Saphyrus miræ Naturæ & conditionis producitur: non quidem Saphyrus Lapis, sed ei similis, cum Tinctura mirifica: de quo plura differo. Hinc evidens est, Arcana stupenda in Natura & aliis Naturæ seu Dei creatis condita latere. Quæ vel dum hodie jugi & indefesso studio à nobis inquiri & indagari longè honestius esset, quàm per græcari, scortari, &c. Sed scortationi hoc tempore palma datur, donec pars mundi vel hominum tertia juguletur, pars altera peste conficiatur, ut vix una salva supersit. Cum hac enim pravitatem mundus durare non potest, nec artes florere. Sic status & ordines necessum est pessum ire & excindi: alias boni nihil impetrabitur. Tunc demum sæculum vigeat aureum, hoc est, tum demum homo intellectu suo utetur, & ut homo, non brutum, vivet, nec porcum aget, aut in speluncis delitescet.

Quoniam ergo hæc de vitriolo hætenus bona affectione vobis communicavi: universos oro, ut infaustos & infelices ægros, morbo eo fontico

corre-

correpti
Deo cr
tis, no
temnat
ut noct
quisqu
tum pr
movea
dite, q
quod ce
jam Th
potius
richo p
ejusder
vos do
ctum n
erit vol
venem

V E
pr
viresqu
tibusve
nifester
notam
tur. Q
naturæ

correptos spectantes, de vestra conscientia, de Deo creatore, de charitate proximi serio cogitetis, nec dotes has vitriolo à Deo ingenitas contemnatis aut vilipendatis. Dilectio vos moveat, ut noctes atque dies in his rebus occupemini, nec quisquam otiosus inveniatur, sed ad emolumentum proximi omnia suscipiat. Vos autem non moveat, ista non facere Jurisconsultos. Attendite, quod Christus dicat: *Va vobis Legisperitis*: quod certè dictum ligneum non est. Nec vos etiam Theologi offendant, qui redditus & salaria sua potius, quam ægros curant. Hi sunt, qui in Jericho præterierunt. Vos Samaritani estote, & ejusdem virtutem sectemini. Ita Deus tam arduis vos donis cumulabit, ut in juvandis ægris defectum nullum sensuri sitis. Omnia, quibus opus erit vobis dabuntur: Vos modo thesaurum hunc venemini.

A D M O N I T I O.

Veritati licet omnia quæ de Sale Mirabili in præcedentibus proposuimus, convenient, viresque, quas ipsi in Medicinâ, Alchymiâ, Artibusve variis adscripsimus, quam maxime se manifestent, plurimum tamen diversitatis ipsi inesse notamus, quo diversitate materiæ, ex quâ conficitur. Quod enim ex Vitriolo est, alterius longè naturæ, proprietatibusque valdè aliis præditum,

eo, quod ex Sale Nitri comparatur. Cum neutro convenit, quod ex Sale communi fit. Unum namque alio acredine majori pollet, imo hoc magis quam illud Metallum dissolvit. Potentiora transmutationi solutionique Metallorum inferviunt; debiliora quodammodo Medicinæ; debilissima, dulcissimaque multiplicationi ac propagationi Vegetabilium.

Hæc accuratè consideret atque cognoscat necesse est, qui fructus optatos laborum suorum exigit; quod si quis spe multiplicationis infecutura, semina Vegetabilium Sale fortiori emolita committeret terræ, is sanè neutiquam optatum finem assequitur, nil omnino Plantarum terra exhibebit, eò quod Salia ejusmodi acriora Vegetabilia magis destruant quam augeant. Similiter & Metalla convenienti Sale delectantur, acriori nempe, ut Vegetabilia dulci. Haud itaque cum frustraneum laborem nostrum videmus, Sali Mirabili id adeò tribuendum quam inscitix nostræ; Longè sanè nobiliores ipsi competunt vires, ac in præcedentibus dedimus, quas quominus patefaciamus ingratitude hominum hujus seculi summa facit. Quod si communicaveris, quæ tibi sunt secreta, iis, à quibus taciturnitatis promissionem exigere non licet, certò tibi persuadeas ad alios eorum notitiam illico pervenire, qui iis in contumeliam tuam superbè utuntur.

Contra verò si feceris, adeoque labore sumptibusque

bulque
cris, i
damnu

Med
Studio
cretis
ficantur
Max. h
sincer
canoru
quod a
bito cr
rarò ob
que pr
glectis
divulg
tes.

Vir
micor
ubi, c
tiam i
que an
vero u
tuens
scias,

Nu
plurin
Chyn
runt,
cedere

bulque maximis parta Tibi soli reservare volu-
cris, inimicitias tibi creas. Quicquid feceris,
damnum Tibi parabitur.

Medicis, Mercatoribus, aliisvè Artis nostræ
Studiofis quæ communicantur, ut à variis pro se-
cretis reservantur, ita à plurimis nulli non noti-
ficantur. Cordis scrutator unicus est Deus Opt.
Max. haud ita Homo; non pauci amicitiam,
sinceritatemque simulantes maximarum sæpe ar-
canorum compotes fiunt, haud aliundè, quam
quod astutiæ eorum ignorantes simus, plus de-
bito creduli; vel firmissimo juramento se non
rarò obstringunt, fidelitatem, taciturnitatem-
que promittunt, & tamen Farneriano more, ne-
glectis conscientia, fama, pietate, poenis, nil non
divulgant, calumnias concitiaeque sæpe adjicien-
tes.

Virisejusmodi, amicitiam simulantibus, ini-
micorum causas magis quam Tuas agentibus,
ubi, quæ exigunt, exhibere recusaveris, amici-
tiam in inimicitiam mutari notabis, beneficia-
que antea præstita pro nihilo omnino haberi. At
vero ubi iisdem liberaliter Tua, inimicitiam me-
tuens, communicaveris, gladium ipsis offerre te
scias, quo jugulum Tuum petant.

Nunquid quotidie evenire reprehendimus,
plurimos, orbem pererrantes, ubi laboribus
Chymicis, ex ignorantia, bona sua consumpse-
runt, adeoque ad incitas redacti sunt, nos ac-
cedere, de vestimentorum, alimentive defectu

quærelas instituere, adeoque secreti cujusdam, cujus ope vitam sustentare valeant, communicationem exorare; His misericordiâ moti quæ exhibemus, illico ad alios devolvi notamus, pecuniæque insignem satis summam iis adferre, nil enim non vendere eos experimur. Præter id quod si eveniat, ejusmodi mendicos, ex ignorantia, ea quæ emptori se præstare posse pollicentur, efficere non posse, culpam in nos conferunt, quasi verò pecuniæ ingentem copiam nobis exhibuissent, & tamen sincerè cum iis haud egissemus. O summam hominum infidelitatem, ô ingratitude maxime damnandam. Diabolis omnibus, inferni ostiis referatis, exitus videtur concessus, quo hominum corda occupent, pioque ultimis hisce temporibus anxietate graviter afficiant.

Sua divulgari, malèque audire qui noluerit, taciturnitatem hisce commendamus. Accedit, quod difficile admodum sit, si non impossibile omnino, nobis ab impostoribus ejusmodi cavere, eo quod nominibus diversis utantur, hoc loco qui vocatur Joannes, alio Nicolaus dicitur, eadem cognominis, imo major, diversitas notatur. Ne quidem Argus ipse fucum observare poterit. Ignorantes nos profiteamur necesse est, siquidem quæ nobis sunt in pretio, nobis solis retinere velimus. Quas non molestias mihi, quorundam vulgarem, vitiorumque detectio creavit? quæ non. Cui Univer-

sale

fale il
dæ?

Effec
cum A
Hi id
tem, e
oculum
maledi
rare qu

Cau
aliis co
datam
geret.

An
sperita
extru
velle p
stantis
non si
omnes
tatem
Dei C
nem,

De
res m
nuare
stabu
misi,
omni
ferre l

fale illud parandi notitia est , superandæ ?

Effecerunt hæ , quod Laboratorium meum , cum Arcanis omnibus aliis offerre constituerim. Hi id unicè agent , ut indefesso labore , veritatem , eorum , quæ orbi communicavi scripta , ad oculum omnibus exhibere , adeoque hâc ratione maledicentium , nil non ignorantium , os obturare queant.

Causas , quæ me ad id , ut Laboratorium meum aliis concederem , impulere , roganti , præter datam varias exhibere possemus , si necessitas exigeret.

Annus jam effluxit , ex quo , parte quarta Prosperitatis Germaniæ , dicto anno laboratorium exstruere , mirabiliaque Dei amicis exhibere me velle promissi : steti promissis : Inventa varia præstantissima publicè privatimque demonstravi , non sine labore , sumptibusque maximis , quos omnes nihili omnino facio , cum hoc modo veritatem plurimis innotuisse sciam , quam etiam in Dei Opt. Max. honorem , momique correctionem , publicè profitebuntur.

Decreveram equidem & sequenti anno labores meos in gratiam amicorum fidorum continuare , at præter alia ætas id efficere inhibet , præstabunt idem , quibus Laboratorium meum commisi , lucem mundo cœcutienti exhibebunt. Hoc omnibus significare volui quo molestias mihi inferre litteris suis imposterum desinant.

Aliis

Aliis inserviendo consumor, de candelâ lucente dicitur; nunquid & de meipso idem dicerem? Omnibus inservire semper me paratum exhibui, nil vero præter molestias, damnumque mihi comparavi. Taceo Tempus, sumptusque summos, quos, dum præstantissima, humanoque generi utilissima arcana describere allaboravi, consumpsi, ea solum consideretis volo, quæ præcedenti anno Laboratorium meum exegit. Plusquam 1000. Ducatos sola Laboratorii instructio sibi vendicavit; sola dico, ne quis, ea, quæ ad rem domesticam, familiæque sustentationem requiruntur, huic summæ includi æstimet. Impossibile hoc minimè videbitur ei, qui loci hujus conditionem noverit. Haud ita facilè, aut saltem vili adeo pretio plurima hîc nobis veneunt, quam quidem in Germania. Hîc 8. 9. 10. Imperialibus eam quantitatem carbonum vix nobis comparare possumus, quam in Germaniâ unico. Hîc fabro ferrario, lignario, murario, similique artifice singulis diebus tres partes imperialis exhibere tenemur, qui unam tantum in Germaniâ offerimus. Alio loco ades satis commodas conducere licet 50. imperialibus; Hîc autem meæ quæ laboratorium continent 400. quotannis exigunt. Nunquid hæc maximè diversa sunt. Ex his similibusque satis unicuique colligere licebit, quales sumptus laboratorium meum singulis annis exegerit, quidque præstiterim, clarè videbit. Pergant posteri, Mirabiliaque Dei exhibere haud desi-

definar
me der
to deli
rem De
steris p
dictus
bunt si
rint.

Hoc
præpar
rabilis
cisque
dem v
inde pe
Horun
usum t
est que
bit ei,
poterit
gare di

Nec
ventor
Nunqu
ex ind
bovi la
arbori
saltem
adferre
que ex
ctusqu

definant. Ne quæso, quam satis sufficienter à me demonstratam viderunt veritatem in occulto delitescere permittant, quin potius in honorem Dei, proximique commodum eandem posteris per manus tradere pergant, quo sic prædictus Elias Artista omnibus innotescat. Videbunt sic Zoili, calumniatoresque, quid fecerint.

Hoc addere hîc cogor: Reperiri nempe qui præparationem, imò & usum Salis nostri mirabilis, ex parte, furtim mihi eripuere, inimicisque meis clanculum communicavere; qui eadem vendere haud cunctabuntur, maximamque inde pecuniæ copiam sibi acquirere allaborabunt. Horum quod si quis Tibi accedat, vide cui fidas, usum tibi monstrent exige, quam si dederint, non est quod fidem ipsis deneges; quam nullus habebit ei, qui quid usus Sal illud habeat, exhibere non poterit. Ex ipso melius fonte bibuntur aquæ, vulgare dictum est.

Nec spero, à quoquam malè verti, quod Inventorum meorum quædam mundo exhibeam; Nunquid enim Scriptura Sacra altari qui inservit, ex inde alimoniam concedit? Nunquid eadem bovi laboranti os obturari vetat? Quod si quis arbori vetustiori, jam ferè emortuæ, nullos aut saltem raros flores fructusque præbenti medelam adferret, sic ut de novo copiosos flores fructusque exhibeat, nunquid ejusmodi viro flores fructusque primogenitos offerendos esse? Illis in
modum

modum coronæ contextis ornari caput ipsius, his mensam instrui debere, omnes dicerent? Quid ergo mihi deberi censetis, qui beneficio Salis mei Mirabilis, quod radicibus Alchymiaë, flores argenteos, fructusque aureos exhibentis arboris, jam ferè extinctæ, apposui, reviviscere eam, floresque cum fructibus copiosissimè offerre feci? quis defatigata mea viscera roborari iis debere negabit? Cur non mihi idem quod Archimedi dicere licet: *Inventum centum laudem mactatione dignum.*

Dum verò Vires Salis mei Mirabilis exhibeo, ipsique ad modum traditum in vitris parato, Metalla imperfecta in argentum aurumque mutandi virtutem adscribo, minimè hæc ita accipi volo, ac si maximâ quantitate aurum ejus ope nobis comparare queamus, suffecerit possibilitatem demonstrasse, exiguâque copiâ id exhibere posse.

Medicamenta plurima ad varios hominum affectus, ejus auxilio parari posse res certissima est. Certissima itidem ad gradationem particularem Metallorum minorum in meliora plurimum id conferre. Experto mihi credite, fructus spondeo haud exiguos, modo ritè procedatis.

De Vero Universali dubito, annon etiam ejus interventu procurari queat. Certè quod si Aurum commune quoad gradum mutari supra naturam possit, quid impossibilitatis amplius id ex
altari

altari d
crepita
steris i
bus oc
inquir
negavi

Op
ticular
vitris,
utpote
facile
nisi po
moren
de iis
quarta

Cr
ad alio
usurp
tur, M
titate
gant,
to gau

Pr
gamu
qui de
lis fix
requi
ca, e
uti q
tione

altari diuturnitate temporis posse. *Ætas mea decrepita operi huic manum ad movere vetat, posteris ignis ferrorem melius me proferre valentibus occasio datur, precibus, atque labore ulterius inquirendi, forsan iis concedet Deus nobis quæ negavit.*

Operatio hæc, quæ ex Metallis minoribus particulariter fructus, ut modò diximus, haurimus, vitris, crucibulisque vulgaribus haud peragitur, utpote fracturæ obnoxiiis, & ex quibus liquores facile effluunt, verum ejusmodi, quæ nec frangi, nisi post longissimum tempus, possunt, nec humorem exire permittunt. Videri possunt, quæ de iis egi Prosperitatis Germaniæ parte tertiâ & quartâ.

Crucibula hæc præparare magnum est, majus ad aliquot libras Sal Artis conficere, idemvè ritè usurpare, at maximum, & in quo cardo rei versatur, Metalla quænam conjungenda, quæve quantitate cognoscere. Hic habebunt plurimi quod agant, & in quod inquirent, licet furno meo secreto gaudeant, & copiose Sal Artis efficere sciant.

Præter hæc omnia nucem adhuc duram frangamus necesse est, nucleum dulcem comedere qui desideramus; Aurum Argentumve à Metallis fixis separandi modum facilem cognoscamus requiritur. Haud enim massa ejusmodi Metallica, effera omninò, ope plumbi per se separatur, uti quidem Metalla ductilia, sed alia hîc separatione opus est, quæ caput rei.

Nec est quod aliquis sibi persuadeat, clarè hîc omnia à nobis scripta esse, sic ut ad eorum ductum facillimè operationem instituere queat, longiore tempore, peritoque Magistro opus est; haud consultum judicamus ea tractanda arripere, quorum notitiam non habemus.

Hæc licet admonitio mea sit, sæpius jam repetita, erunt tamen qui eâ posthabitâ operationem dictam aggredientur, & forsan utilia varia invenient; similiter ut varii reperiuntur, qui scriptorum meorum ductum secuti ex Metallis minoribus fructuosè plurima eliciunt.

Quis sic vera prædixisse Mariam Rantam, Britannam, non diceret, fore nempè quod anno Christi 1660. Alchymia vera floreat. Ipse prædictionem hanc non vidi, aliorum relationi id quod refero hîc debeo. Et posito, prædictionem ejusmodi non dari, experientia quotidiana abundè satis testatur, hîc illic Salis mei Mirabilis ope, in Metallicis egregia præstari. Nec dubium est quin indies magis magisque tenebræ lucis hujus vi dissipabuntur.

Communicavi equidem nonnullis lucis hujus usuram, in proprium commodum, verum enim verò, & aliis eandem hi exhibuerunt, secus quam intentum meum fuit, undè effectum, ut quæ secreta volui, omnino divulgata fuerint, plurimique viâ rectâ ad veritatem ducente incedant. Hoc quod si me incio factum, quid non, siquidem adhuc per annum Laboratorium meum durasset,

rasset,
que o
nova
exten
Max.
rectan
net,
magn
tur.

Sec
infidi
fidelit

No
han. I
summ
incog
hâc fu
vel in
aliis e
quæ
non f
hono
ætern
D. G

Se
nâ m
mnia
fiasti
titul

raſſet, factum cenſeatis? Alius nempe ſic novuſque omninò ſe exhibuiſſet mundus, quod Stella nova ingensque, ab Austro ad occidentem ſe extendens, indicare videtur. Concedat Deus Opt. Max. neceſſaria atque ſalutaria, impios in viam rectam reducat, ſuiſque quietem cum pace donet, ne ſanctiſſimum ipſius nomen veritasque magnificienda, ab impiis omninò ſupprimatur. AMEN.

Sequitur nunc Formula Obligationis, quam infidi nonnulli manu ſua ſublignarunt, in ſignum fidelitatis & taciturnitatis.

Notum reddo ſubſcriptus, qua ratione D. Johan. Rudolph. Glauber, mihi amico ſingulari, ſummopere roganti, varia, utilia, inaudita atque incognita, inferius aſſignata communicaverit, hâc ſub conditione, ne, ex toto, vel parte, directè vel indirectè, eadem ſine conſenſu D. Glauberi aliis exhibeantur. Promitto itaque hâc ſcedulâ, quæ mihi juramenti vice ſit, pignoriſque loco, non ſolum bona omnia præſentia æque ac futura, honores, famamque bonam, verùm & ſalutem æternam, exhibeo, neutiquam ſcil. eorum quæ à D. Glaubero accepi, aliquid aliis me communicare velle, abſque conſenſu D. Glauberi.

Secus ſi contingat, non ſolum infidelitatis poenâ me dignum pronuncio, corpus, bonaque omnia, ubicunque locorum fuerint iudicio Eccleſiaſtico æque ac civili ſubjicio, verum & perfidi titulum juſtè mihi convenire teſtor.

Quod si etiam eveniat, Clariss. Dom. Glauberum inopinato morte mundum, adeoque & liberos relinquere, parentis loco me iis futurum, omniaque quæ a parente accepi, fideliter communicaturum polliceor.

Juramenti vice hæc nobis sint, quæ non solum manu propria subsignavi, sed & sigillo proprio roboravi. Actum Amstelodami &c.

Ita se habet Obligationis formula, quam homines isti, quibus præparationem Salis mei Mirabilis, una cum usu vero, communicavi, in testeram fidelitatis, nunquam scil. fore ut secreta ejusmodi me infcio aliis communicent, juramenti loco, subsignarunt. Quam fideles vero varii fuerint, cum damno non raro expertus sum, quod hic notificare volui, quo quæ causa sit, quod ipse secreta mea publici juris faciam, constet, malo enim ipse mea divulgare, quam ab aliis perfide mecum agentibus id fieri quotidie experiri. Vitam si Deus concesserit, brevi excellentiora luci publicæ dabo, cum quibus si conferamus ea quæ jam lucem adspexere, frivola ea esse & puerilia videbimus. Quis novit annon perfidis ejusmodi hominibus Deus Opt. Max. concesserit ita mecum agere, quo sic miranda ipsius opera melius innotescerent, veraque Alchymia iterum resflescere incipiat.

Proximis hinc diebus Transmutationis Metallorum facilitatem demonstrare constitui, adeoque nulli non artifice, nulli non homini ubicunque loco-

locorum
imò nu-
culum r
Transfir
invenia
state no
in labor
Atqu
exiguo
maxim
ope art
notesc
torium
confer
fensior
Vid
tractat

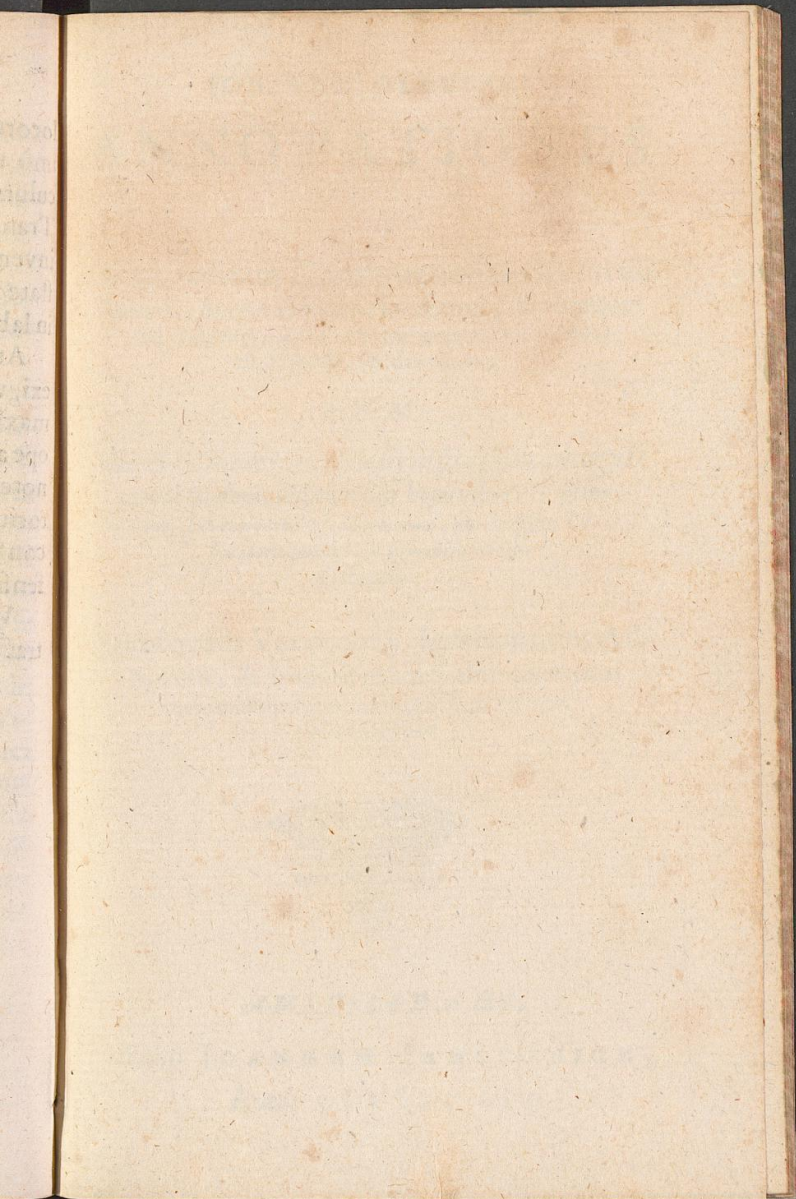
locorum fuerit, eam instituere licere, exhibebo; imò nullum reperiri locum, ne quidem domunculum rustici, in quo non materialia, vasaque ad Transmutationem veram necessaria sufficienter inveniantur; Arcana varia Deo dante instante æstate non solum scriptis publico dabimus, sed & in laboratorio nostro demonstrabimus.

Atque sic finem Tractatui huic mole quidem exiguo, at ob Alchymiam, quam exhibet veram, maximo, impono; Impossibile omnino, hujus ope artem hanc nobilissimam toti patriæ non innotescere, summo cum fructu; ad hoc Laboratorium meum Deo dante hac æstate plurimum conferet, quod in honorem Dei, veritatisque defensionem indicare hoc loco debui.

Videbitis brevi Explicationem eorum quæ hoc tractatu continentur.

F I N I S.

AN

Nuper
Mundi
Potab

Brevi a
tarum
rum

Invidio
noru
or

Apud